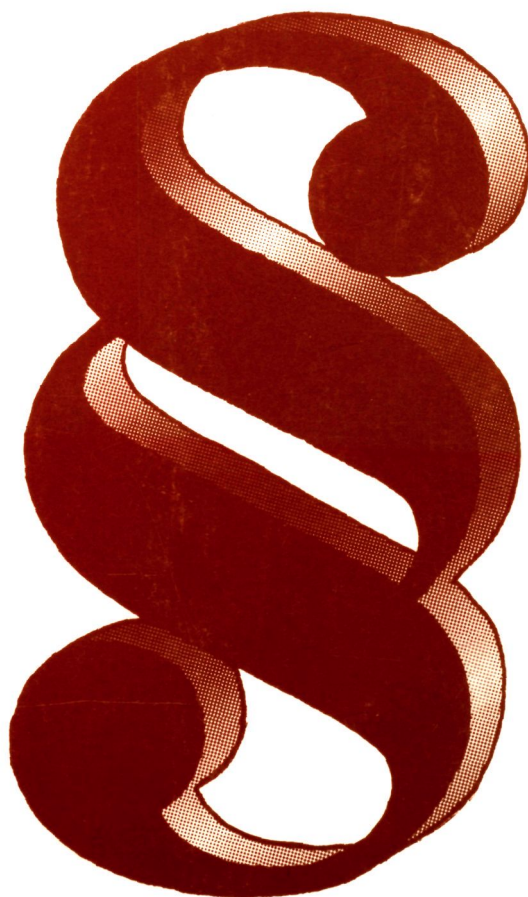

0i-c

Rätts- statistisk årsbok 1990

SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INLEDNING

TILL

Rättsstatistisk årsbok / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1975-1993. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1974-1992.

1975-1980 med engelsk parallelltitel: Yearbook of Legal Statistics.

1975-1980 med separat publicerad Appendix.

Föregångare:

Domstolarnas och de exekutiva myndigheternas verksamhet / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1919-1967. – (Sveriges officiella statistik).

Domstolarna / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1968-1975. – (Sveriges officiella statistik).

Kriminalstatistik. Del 1, Polisstatistik / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Liber/Allmänna förlaget, 1968-1976. – (Sveriges officiella statistik).

Kriminalstatistik. Del 2, Domstols och åklagarstatistik / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Liber/Allmänna förlaget, 1969-1976. – (Sveriges officiella statistik).

Brott som kommit till polisens kännedom / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1952-1967. – (Sveriges officiella statistik).

Efterföljare:

Domstolsstatistik / BRÅ – Brottsförebyggande rådet. – Stockholm : BRÅ, 1996-2002.

Rättsstatistik framställs av flera myndigheter och tillhandahålls på deras webbplatser: Sveriges domstolar, www.domstol.se; Kriminalvården, www.kvv.se; Åklagarmyndigheten, www.aklagare.se; Polisen, www.polisen.se; Brottsförebyggande rådet, www.bra.se.

Översiktspublikationer:

Brott och straff i Sverige : historisk kriminalstatistik 1750-2010 / Hanns von Hofer. – Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet, 2011.

Rättsstatistisk årsbok 1990. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2013.

Rättsstatistisk årsbok 1990

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Sveriges officiella statistik
Stockholm 1990

Yearbook of Judicial Statistics 1990

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
Stockholm 1990

Tidigare publicering

Publikationen Rättsstatistisk årsbok utges för sextonde gången i serien Sveriges officiella statistik (SOS). I årsboken ingår redovisningen som tidigare publicerats i Kriminalstatistik del 1 och del 2 samt i Domstolarna.

Previous publication

The annual report Yearbook of Judicial Statistics is published for the sixteenth time within the series Official Statistics of Sweden (SOS). The Yearbook gives data which earlier were included in the publications Criminal Statistics Part 1 and Part 2 and Courts.

© 1990, Statistiska centralbyrån
Published by
Statistics Sweden, S-115 81 Stockholm

ISBN 91-618-0375-8
ISSN 0347-7541

Sättning: SCB, S/UTD
Printed in Sweden

Libergraf 410 0 049
Gotab, Stockholm 1990

Förord

Statistiska centralbyrån (SCB) framlägger härmed sextonde årgången av Rättsstatistisk årsbok. Innehållet utgörs av uppgifter för år 1989 och tidigare.

Årsbokens syfte är att ge en samlad redovisning av rättsstatistiken. Utöver redovisningen i denna bok publiceras preliminär statistik, korttidsstatistik, regionala uppgifter samt mera detaljerade siffersammanställningar i Statistiska meddelanden. Vidare publiceras rättsstatistik i Statistisk årsbok samt i Allmän månadsstatistik. Dessutom finns opublicerat rättsstatistiskt material tillgängligt i olika former hos SCB.

I årsboken redovisas förutom den av SCB framställda rättsstatistiken även statistisk information avseende rättsväsendet som producerats av andra myndigheter. SCB vill härmed rikta ett varmt tack till samtliga myndigheter som bidragit med uppgifter till boken.

Rättsstatistisk årsbok har utarbetats inom SCBs enhet för rätts- och socialstatistik. I årsbokens redaktion har ingått Anna-Britt Eriksson, Inger Gullers-Schöllin, Hanns von Hofer, Torbjörn Israelsson och Jens Sande.

Stockholm i september 1990

STEN JOHANSSON

Nils Elmhammer

Översikt

Overview

5	INNEHÅLLSFÖRTECKNING	CONTENTS
11	1 INTRODUKTION TILL RÄTTSTATISTIKEN	1 INTRODUCTION TO JUDICIAL STATISTICS
11	1.1 Allmänt	1.1 General
11	1.2 Rättsstatistikens delområden	1.2 The types of Judicial Statistics
14	1.3 Insamlingen till statistiken	1.3 Collection of statistics
14	1.4 Publiceringssystemet	1.4 Publication
16	2 OFFER FÖR VÅLD OCH EGENDOMSBROTT	2 VICTIMS OF VIOLENCE AND PROPERTY CRIMES
21	3 KRIMINALSTATISTIK	3 CRIMINAL STATISTICS
21	3.1 Kriminalstatistik genom tre sekler	3.1 Criminal statistics over three centuries
29	3.2 Brottsm m	3.2 Offences
71	3.3 Anhållande, häktning och tillfälliga omhändertaganden	3.3 Arrest, detention and temporary custody
77	3.4 För brott lagförda personer	3.4 Persons found guilty of criminal offences
109	3.5 Kriminalvård	3.5 The Correctional System
126	3.6 Kohortstatistik	3.6 Recidivism
128	3.7 För narkotikabrott lagförda personer	3.7 Persons found guilty of drug offences
142	3.8 Nordisk kriminalstatistik	3.8 Nordic Criminal Statistics
153	4 STATISTIK ÖVER DOMSTOLARNAS M FL VERKSAMHET	4 COURT STATISTICS
153	4.1 Domstolarnas verksamhet	4.1 Court statistics, overview
159	4.2 Allmänna domstolar	4.2 Ordinary courts
204	4.3 Allmänna förvaltningsdomstolar	4.3 Administrative courts
211	4.4 Hyres- och arrendenämnder, bostadsdomstolen	4.4 Rent Tribunals, Financy Tribunals, the Housing Court of Appeal
215	4.5 Rättshjälp	4.5 Public legal services
218	4.6 Andra myndigheter inom rättsväsendet	4.6 Various agencies with judicial functions
220	5 BILAGA	5 APPENDIX
222	6 SAKREGISTER	6 INDEX

Innehållsförteckning

Contents

5	INNEHÅLLSFÖRTECKNING
11	1 INTRODUKTION TILL RÄTTSSTATISTIKEN
11	1.1 Allmänt
11	1.2 Rättsstatistikens delområden
14	1.3 Insamlingen till statistiken
14	1.4 Publiceringssystemet
16	2 OFFER FÖR VÅLD OCH EGENDOMSBROTT
16	2.1 Bakgrund
17	2.2 Våld eller hot om våld 1984–1985
18	2.3 Offer för stöld och skadegörelse 1984–1985
21	3 KRIMINALSTATISTIK
21	3.1 Kriminalstatistik genom tre sekler
21	3.1.1 Mord och dråp
22	3.1.2 Misshandel
23	3.1.3 Våldtäkt
23	3.1.4 Stöld m m
25	3.1.5 Upprepad stöld och rån
26	3.1.6 Samtliga lagföringar för brott
29	3.2 Brotts m m
29	3.2.1 Några resultat
33	3.2.2 Statistikens syfte, omfattning, insamling och bearbetning
33	3.2.3 Kvalitet och jämförbarhet
35	3.2.4 Definitioner och begrepp
36	3.2.5 Redovisningsenheter i statistiken
36	3.2.6 Tidigare publicering
36	3.2.7 Ytterligare statistik inom området
	<i>Diagram</i>
38	3.2.1–3.2.3 Anmälda brott i hela riket, 1950–1989
40	3.2.4 Anmälda brott i länen, 1989
41	3.2.5 Antal brottsdeltaganden efter ålder, 1989
42	3.2.6 Antal misstänkta personer i länen, 1989

Tabeller

43	3.2.1–3.2.3	Anmälda brott i hela riket, 1950–1989
52	3.2.4	Anmälda brott, uppklarade brott och uppklaringsprocent i hela riket, 1989
54	3.2.5	Anmälda brott i vissa regioner, 1989
55	3.2.6	Brott som klarats upp genom beslut på brottsanmälan efter beslutets innebörd, 1989
56	3.2.7	Antal brottsdeltaganden samt beslut i åtalsfrågan, 1989
57	3.2.8	Utländska medborgare som misstänkts för olika brott, 1989
58	3.2.9	Utländska medborgare som misstänkts för brott efter medborgarskap samt ålder, 1989
60	3.2.10	Personer misstänkta för brott efter ålder, kön och antal brott under året, 1989
62	3.2.11 a	Personer som misstänkts för brott efter brottsart samt ålder, 1989
66	3.2.11 b	Antalet brottsdeltaganden för personer som misstänkts för brott efter brottsart samt ålder vid brottet, 1989
70	3.2.12	Personer som misstänkts för brott efter brottsart, kön, ålder, medborgarskap och region, 1989

3.3 Anhållande, häktning och tillfälliga omhändertaganden

71	3.3.1	Anhållande och häktning
74	3.3.2	Tillfälliga omhändertaganden
76	3.3.3	Hittillsvarande uppgiftsinsamling och publicering

Tabeller

72	3.3.1	Anhållna och häktningsframställningar, 1965–1989
75	3.3.2	Personer som omhändertagits för fylleri 1976 samt personer som omhändertagits enligt LOB 1977–1989

3.4 För brott lagförda personer

77	3.4.1	Några resultat
79	3.4.2	Statistikens syfte och omfattning
80	3.4.3	Insamling och bearbetning
80	3.4.4	Kvalitet och jämförbarhet
81	3.4.5	Definitioner och begrepp
83	3.4.6	Tidigare publicering
84	3.4.7	Ytterligare statistik inom området

Diagram

85	3.4.1	Dömda till kriminalregisterpåföljd per 100 000 av den straffmyndiga medelfolkmängden, 1950–1989
85	3.4.2	Dömda till kriminalregisterpåföljd, 1965–1989
86	3.4.3	Personer som lagförts efter huvudpåföljd, kön, ålder och medborgarskap, 1989
87	3.4.4	Personer som lagförts efter huvudbrott, kön, ålder och medborgarskap, 1989
88	3.4.5	Lagförda efter ålder och kön per medelfolkmängd, 1989
89	3.4.6	Lagförda efter huvudpåföljd i olika brottsgrupper, 1989

Tabeller

90	3.4.1	Lagförda 1831–1989
91	3.4.2	Lagförda för grövre brott, 1857–1989
92	3.4.3	Lagförda, utom åtalsunderlåtelse, efter huvudbrott 1950–1989
93	3.4.4	Lagförda efter huvudpåföljd resp lagrum 1950–1989
94	3.4.5	Lagförda efter kön och huvudbrott, 1989
95	3.4.6	Översiktstabell, 1989
96	3.4.7 a	Lagförda efter huvudbrott och ålder, 1989
97	3.4.7 b	Lagförda kvinnor efter huvudbrott och ålder, 1989
98	3.4.8 a	Lagförda efter huvudpåföljd och ålder, 1989
99	3.4.8 b	Lagförda kvinnor efter huvudpåföljd och ålder, 1989
100	3.4.9 a	Lagförda efter huvudbrott och huvudpåföljd, 1989
102	3.4.9 b	Lagförda kvinnor efter huvudbrott och huvudpåföljd, 1989
104	3.4.10 a	Dömda till fängelse, efter brott och fängelsestid, 1989
105	3.4.10 b	Kvinnor som dömts till fängelse, efter brott och fängelsestid, 1989
106	3.4.11	Lagförda utländska medborgare efter huvudbrott och ålder, 1989
107	3.4.12	Lagförda personer efter huvudbrott, ålder och län, 1989
108	3.4.13	Dömda efter påföljd, 1989

3.5 Kriminalvård

109	3.5.1	Några resultat
112	3.5.2	Statistikens omfattning, insamling och bearbetning
113	3.5.3	Kvalitet och jämförbarhet
113	3.5.4	Definitioner och begrepp
114	3.5.5	Tidigare publicering

Diagram

115	3.5.1	Intagna och kvarvarande i anstalt, 1835–1989
-----	-------	--

Tabeller

116	3.5.1	Genomsnittligt antal personer i anstalts- och frivård, 1970–1989
117	3.5.2–3.5.6	Intagning i anstalt, 1970–1989
122	3.5.7	Avgång från anstalt, 1970–1989
122	3.5.8	Kvarvarande i anstalt, 1970–1989
123	3.5.9	Rymningar, 1970–1989
123	3.5.10	Permissioner, 1970–1989
124	3.5.11	Avtjänad tid i anstalt, 1970–1989
124	3.5.12	Dygnskostnad, 1970/71–1988/89
125	3.5.13	Personer under övervakning, 1970–1990
125	3.5.14	Påbörjad övervakning, 1970–1989

3.6 Kohortstatistik*Tabeller*

126	3.6.1	Personer födda 1951–1970, lagförda innan 22 års ålder, efter ålder vid brottet
127	3.6.2	Personer födda 1951–1967, lagförda innan 22 års ålder, efter ålder vid lagföringen

128 **3.7 För narkotikabrott lagförda personer**

- 128 3.7.1 Några resultat
- 131 3.7.2 Statistikens syfte och omfattning
- 131 3.7.3 Insamling och bearbetning
- 132 3.7.4 Kvalitet och jämförbarhet
- 132 3.7.5 Definitioner och begrepp
- 133 3.7.6 Tidigare publicering
- 133 3.7.7 Ytterligare statistik inom området

Diagram

- 134 3.7.1 Översikt, samtliga narkotikabrott, 1969–1989
- 134 3.7.2 För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter brottsrubricering
- 135 3.7.3 För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter typ av medel
- 135 3.7.4 För narkotikabrott lagförda personer, 1975 och 1989, efter ålder och per 100 000 av den straffmyndiga medelfolkmängden
- 136 3.7.5 Enbart narkotikastrafflagen efter typ av narkotika och huvud-påföljd, 1989

Tabeller

- 137 3.7.1–3.7.8 För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989

142 **3.8 Nordisk kriminalstatistik**

- 142 3.8.1 Inledning
- 142 3.8.2 Definitioner och begrepp
- 142 3.8.3 Jämförbarhet i allmänhet
- 143 3.8.4 Jämförbarhet mellan de nordiska länderna
- 144 3.8.5 Diagrammen
- 144 3.8.6 Referenser och ytterligare statistik inom området

Diagram

- 146 3.8.1 Registrerade brott per 100 000 av folkmängden i åldern 15 (14)–67 år vid årets slut, 1950–1988

153 **4 STATISTIK ÖVER DOMSTOLARNAS M FL VERKSAMHET**

153 **4.1 Domstolarnas verksamhet**

- 153 4.1.1 Allmänt
- 154 4.1.2 Statistikens syfte och omfattning
- 154 4.1.3 Insamling och bearbetning
- 156 4.1.4 Förändringar i jämförelse med föregående år
- 157 4.1.5 Definitioner och begrepp
- 158 4.1.6 Tidigare publicering
- 158 4.1.7 Ytterligare statistik inom området

159 **4.2 Allmänna domstolar**

- 159 4.2.1 Tingsrätter

Tabeller

162	4.2.1.1–4.2.1.2	Översiktstabeller 1960, 1970, 1975, 1980–1989
164	4.2.1.3–4.2.1.6	Twistemål 1989
167	4.2.1.7–4.2.1.10	Brottmål 1989
169	4.2.1.11–4.2.1.12	Fastighetsdomstolar 1989
170	4.2.1.13	Allmänna domstolsärenden 1989
170	4.2.1.14	Statens va-nämnd 1980–1989
170	4.2.1.15	Vattendomstolar 1980–1989
171	4.2.1.16	Vattendomstolar 1989
172	4.2.1.17	Inskrivningsmyndigheternas ärenden, ärenden i boupptecknings- och avhandlingsprotokollen m m 1989
172	4.2.1.18	Sjöfartsregistrets ärenden 1989
173	4.2.1.19	Lagfarter, inskrivning av tomträtt, länsvis 1989
173	4.2.1.20	Lagfarter fördelade efter fång och beskattningsnatur 1989
174	4.2.2	Familjerätt

Tabeller

176	4.2.2.1	Äktenskapsskillnader 1960, 1965, 1970, 1972–1989
177	4.2.2.2–4.2.2.3	Äktenskapsskillnader 1989
178	4.2.3	Mål och ärenden om ekonomi

Tabeller

181	4.2.3.1	Mål om lagsökning, betalningsföreläggande, konkurser m m 1989
182	4.2.3.2	Företagskonkurser 1989
183	4.2.3.3	Företagskonkurser 1985–1989
184	4.2.3.4	Förhandlingar om offentligt ackord 1989
185	4.2.3.5	Näringsförbud 1983–1989
186	4.2.3.6	Kronofogdemyndigheter 1988–1989
187	4.2.4	Hovrätter

Tabeller

188	4.2.4.1	Översiktstabell 1960, 1970, 1975, 1980, 1983–1989
188	4.2.4.2–4.2.4.7	Hovrätternas verksamhet 1989
194	4.2.5	Högsta domstolen (HD)

Tabeller

195	4.2.5.1–4.2.5.2	Översiktstabeller 1960, 1970, 1975, 1980–1989
197	4.2.5.3–4.2.5.6	Högsta Domstolens verksamhet 1989
200	4.2.6	Nåd

Tabeller

201	4.2.6.1	Översiktstabell 1960, 1970, 1975, 1980–1989
201	4.2.6.2–4.2.6.4	Nådeansökningar 1989

204 **4.3 Allmänna förvaltningsdomstolar***Tabeller*

- 206 4.3.1 Länsrätter: översiktstabell 1980, 1982–1989
 206 4.3.2–4.3.3 Länsrätternas verksamhet 1989
 207 4.3.4 Kammarrätter: översiktstabell 1960, 1970, 1975, 1980, 1982–1989
 208 4.3.5 Kammarrätternas verksamhet 1989
 209 4.3.6 Regeringsrätten: översiktstabell 1960, 1970, 1975, 1980, 1982–1989
 210 4.3.7 Regeringsrättens verksamhet 1989

211 **4.4 Hyres- och arrendenämnder, bostadsdomstolen***Tabeller*

- 212 4.4.1 Hyresnämnder, arrendenämnder, bostadsdomstolen: översiktstabell 1975–1989
 213 4.4.2–4.4.4 Hyresnämnder, arrendenämnder, bostadsdomstolen 1989
 214 4.4.5 Bostadsdomstolen 1989

215 **4.5 Rättshjälp***Tabeller*

- 216 4.5.1–4.5.2 Rättshjälp 1989
 217 4.5.3 Rättshjälpsnämnderna: översiktstabell 1975, 1980, 1982–1989

218 **4.6 Andra myndigheter inom rättsväsendet***Tabell*

- 219 4.6.1 Översiktstabell 1975, 1980, 1982–1989

220 **5 BILAGA**

Medelfolkmängden år 1950–1989 i hela riket

222 **6 SAKREGISTER****Teckenförklaring**

Explanation of symbols

»	Upprepning	Repetition
–	Intet finns att redovisa	Magnitude nil
0	Mindre än 0,5 av enheten	Magnitude less than half of unit employed
..	Uppgift ej tillgänglig eller alltför osäker för att anges	Data not available or too uncertain to be stated
.	Uppgift kan ej förekomma	Category not applicable

1 Introduktion till rättsstatistiken

Introduction to Judicial Statistics

1.1 Allmänt

Den officiella *rättsstatistiken* som räknar sitt upphov från 1830 brukar traditionellt delas upp i *kriminalstatistik* och *statistik över domstolarnas m fl verksamhet*.

Syftet med *kriminalstatistiken* är att beskriva brottsligheten i landet och de åtgärder som vidtas mot denna. *Statistiken över domstolarnas verksamhet* har i första hand till syfte att belysa omfånget av verksamheten hos olika myndigheter inom rättsväsendet, dvs beskriva frekvensen av mål och ärenden m m.

En sammanfattande redogörelse för kriminalstatistikens successiva uppbyggnad från år 1830 fram till år 1954 ingår i en artikel om rättsstatistik publicerad i Statistisk tidskrift nr 10, 1954, sid 461 ff.

I början av 1960-talet beslutades att kriminalstatistiken skulle byggas ut och att detta skulle ske i två etapper. En redogörelse för utbyggnadsetapperna finns i Statistisk tidskrift 1965, sid 58 ff. Vidare finns i Statistisk tidskrift 1968:1, sid 60 ff en översikt över den svenska kriminalstatistiken i början av 1968.

I Statistisk tidskrift 1979:5 sid 361 ff finns en artikel som beskriver hur kriminalstatistiken utvecklats från slutet av 1960-talet och framgent. I redogörelsen behandlas statistikens anslutning till rättsväsendets informationssystem särskilt utförligt.

Huvudansvarig för rättsstatistiken är statistiska centralbyrån (SCB). Till övervägande del produceras även rättsstatistiken av SCB. Kriminalvårdsstatistiken utarbetas gemensamt av kriminalvårdsverket och SCB. Även på andra områden samverkar SCB med olika myndigheter inom rättsväsendets område. Dessa lämnar även underlag för statistik som publiceras av SCB.

Vid sidan av SCB sammanställs löpande rättsstatistik inom andra myndigheter, såsom domstolsverket (DV), kriminalvårdsverket (KVV) och rikspolisstyrelsen (RPS), riksåklagaren (RÅ) samt socialstyrelsen (SoS).

Dessutom förekommer framställning och analys av rättsstatistik i samband med utredningsarbete inom statliga kommittéer, brottsförebyggande rådet (BRÅ), KVV samt vissa universitetsinstitutioner.

1.2 Rättsstatistikens delområden

Kriminalstatistiken brukar indelas i

- brottsstatistik
- statistik över för brott lagförda personer
- kriminalvårdsstatistik
- statistik över återfall i brott

Brottsstatistiken innehåller uppgifter om brott som registrats hos polisen, fördelade efter brottstyp och månad då de anmälts. Redovisning ges även av uppklarade brott fördelade efter uppklaringsgrund. Vidare redovisas antalet personer som misstänks för brott med fördelning efter bl a ålder, kön och nationalitet.

Statistiken över för brott lagförda personer innehåller uppgifter om personer som fällts till ansvar i brottmål i första instans vid allmän domstol eller som godkänt föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande (förenklade bötesformer) samt personer som meddelats åtalsunderlåtelse. Personerna fördelas efter brott, påföljd, kön, ålder, nationalitet m m.

Kriminalvårdsstatistiken innehåller uppgifter om personer som dömts till påföljd som leder till kriminalvård. Av redovisningen framgår intagning och avgång från anstaltsvård respektive frivård, rymningar och permissioner. Personerna redovisas efter bl a kön, ålder, påföljd och brott.

Statistiken över återfall i brott beskriver personer som lagförts för brott med avseende på registrerade återfall. Personerna fördelas efter bl a kön, ålder, brott, tid till återfall och antal återfall.

Den svenska kriminalstatistiken ger en mycket begränsad belysning av *straffprocessuella frihetsberövanden*, såsom häktning, anhållande, gripande samt hämtande eller medtagande till förhör.

Kriminalvårdsstatistiken innehåller summariska uppgifter om antalet gripna, anhållna respektive häktade personer medan vissa uppgifter om anhållna personer och antalet häktningsframställningar framgår av Riksåklagarens arbetsstatistik. Från flera användare finns önskemål om att utvidga redovisningen avseende dessa förhållanden.

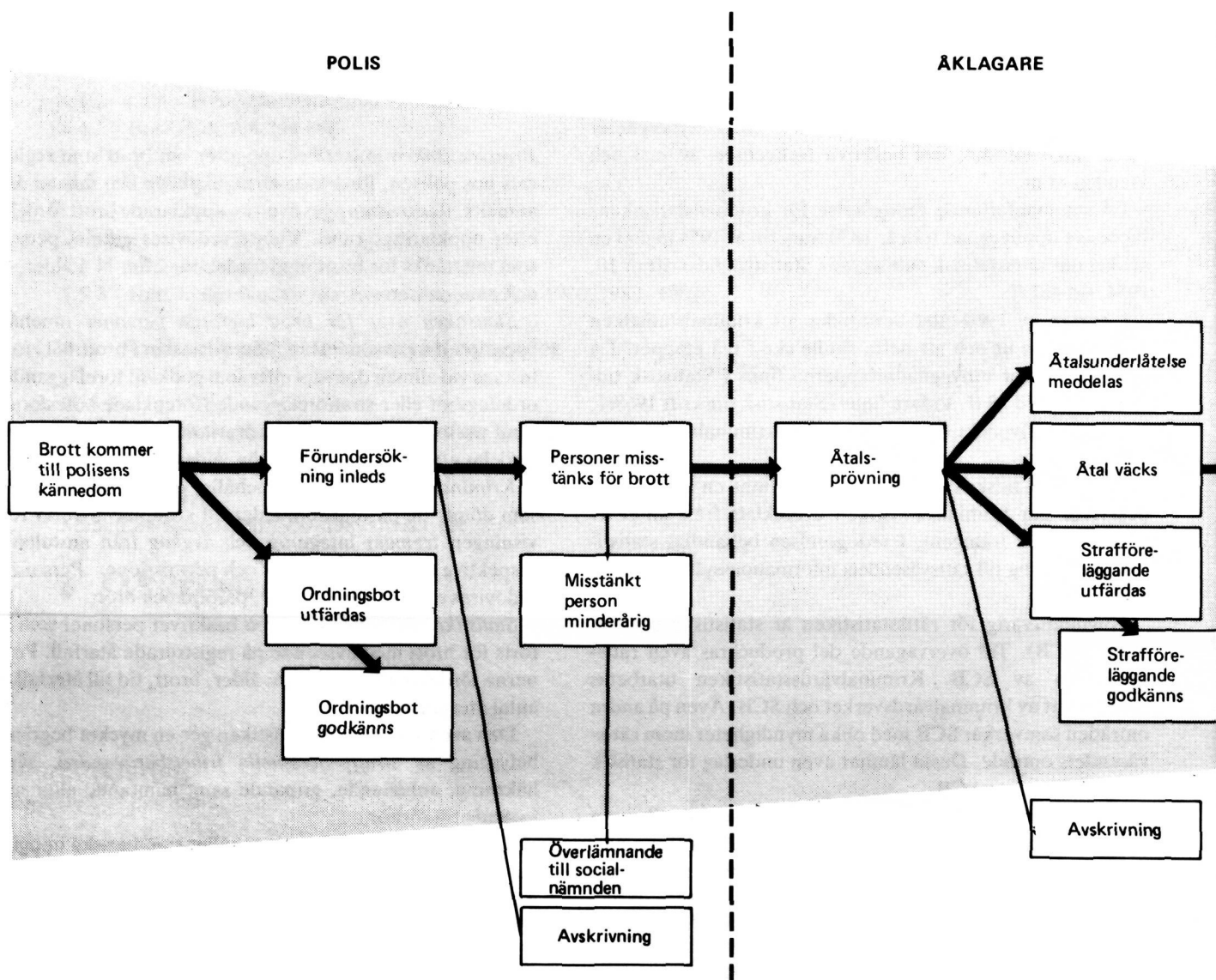
Utgångspunkt för kriminalstatistiken är den brottslighet som definieras genom överträdelser av vissa lagar. I den mån dessa kommer till polisens kännedom vidtas åtgärder vilka bl a berör polis, åklagare, domstolar och kriminalvård. Ett försök att åskådliggöra sambanden mellan olika led i denna process förs i nedanstående figur.

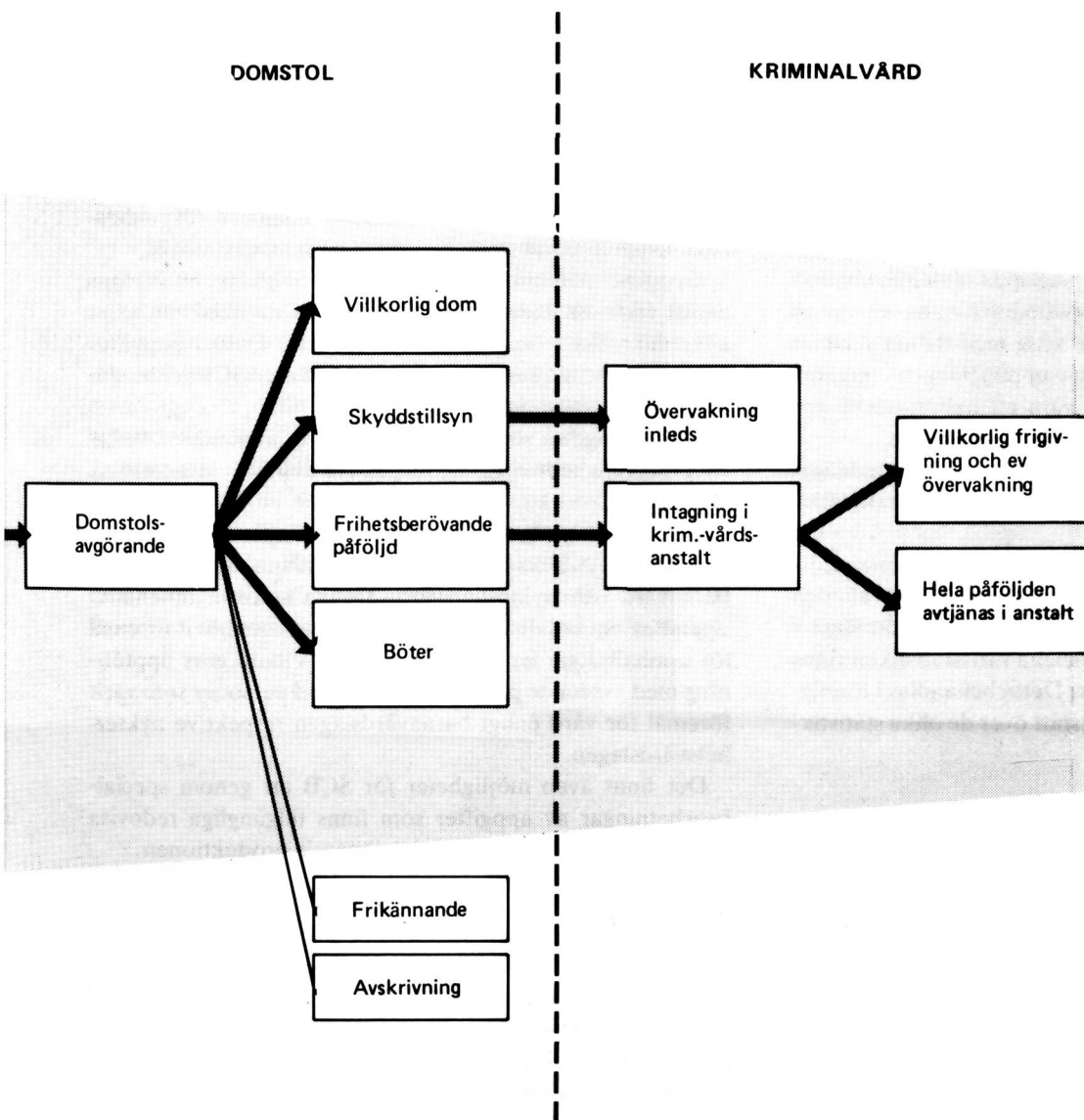
Figuren ger endast en mycket förenklad bild av skeendet. För en mera utförlig beskrivning av brottsligheten och de åtgärder som vidtas mot denna hänvisas till avsnitten 2, 3.2–3.8.

Figur 1.1

Från brott till kriminalvård – en översikt

From offence to its correction – an overview

Statistiken över domstolarnas verksamhet omfattar verksamheten vid allmänna underrätter, hovrätter och Högsta Domstolen, förvaltningsdomstolar, hyresnämnder, arrendenämnder, bostadsdomstolen, kronofogdemyndigheten samt rättshjälpsnämnder. Vidare redovisas beslut i nådeärenden.

Statistiken belyser frekvensen av mål och ärenden vid domstolarna, med fördelning på typ av mål/ärende, handläggningstider, fullföljds-, ändringsfrekvens m m. Statistiken innehåller även uppgifter om in-teckningar samt omfattningen av allmän rättshjälp.

1.3 Insamlingen till statistiken

Rättsstatistiken var tidigare baserad på uppgifter som de olika myndigheterna inom rättsväsendet sände in till SCB. Övergången till ADB-teknik inom rättsväsendet har gjort det möjligt att samordna insamlingen av uppgifter till statistiken med insamlingen för administrativa ändamål.

Sedan slutet av 1960-talet pågår inom rättsväsendet uppbyggnaden av Rättsväsendets informationssystem (RI). Syftet med RI är främst att förenkla och förbättra informationsutbytet mellan rättsväsendets myndigheter samt information till andra myndigheter och organisationer som har behov av data från rättsväsendet. Ett annat syfte med RI har varit att skapa underlag för planering och uppföljning inom rättsväsendets myndigheter samt att vara ett hjälpmedel i den övergripande samhällsplaneringen och forskningen.

RI omfattar ett antal skilda delsystem på olika dataanläggningar. En närmare beskrivning av RI ges i Rättsstatistisk årsbok 1980 sid 31 ff.

I takt med uppbyggnaden av RI har rättsstatistiken successivt baserats på uppgifter från RI. Huvuddelen av den officiella rättsstatistiken baseras numera på data från RI.

Uppgiftslämnandet till den officiella rättsstatistiken finns reglerat av särskilda författningar. Detta behandlas i föreliggande publikation i respektive avsnitt över de olika statistikområdena.

1.4 Publiceringssystemet

Publicering hos SCB

Till övervägande del publiceras rättsstatistiken hos SCB. Följande former för publicering förekommer.

- Rättsstatistisk årsbok
- Statistiska Meddelanden (SM)
- Promemorior från RS
- Statistisk årsbok (SÅ)
- Allmän Månadsstatistik (AM)
- Pressmeddelanden

Sedan 1974 är publiceringen av rättsstatistiken samordnad genom att rättsstatistik av mera allmänt intresse ges ut samlat i rättsstatistisk årsbok. Uppläggningsen av innehållet i årsboken har fastställts efter samråd med huvudanvändare av rättsstatistiken. En del av dessa har även lämnat underlag till årsboken.

Redovisningen i rättsstatistisk årsbok kompletteras i sin tur med publicering i Statistiska meddelanden (SM). Avgörande för valet av publicering i rättsstatistisk årsbok eller i SM är bl a

- kravet på snabbhet i redovisningen
- redovisningens omfång och detaljeringsgrad
- redovisningens karaktär av preliminär resp definitiv statistik

Årsboken kan ej föreligga förrän ca ett år efter det år uppgifterna avser. Därför publiceras statistik där kravet på snabb redovisning är mera uttalat i SM. I denna serie publiceras även preliminär statistik samt viss regional statistik.

Uppgifter som produceras av SCB och endast efterfrågas av ett fåtal användare framställs i form av maskintabeller eller mikrofiche (mikrofilmade tabeller). Dylika uppgifter kan mot ersättning erhållas efter kontakt med SCBs enhet för rätts- och socialstatistik.

Vilka uppgifter som finns i SM, i form av maskintabeller eller mikrofiche framgår av respektive avsnitt i rättsstatistisk årsbok.

Uppgifter av rättsstatistisk karaktär ingår i socialvårdsstatistikens publikationer inom områdena ungdomsvård, barnavård och nykterhetsvård. Denna statistik innehåller uppgifter om antalet barn och ungdomar som blivit föremål för samhällsåtgärder pga kriminalitet. Vidare görs uppföljning med avseende på grövre brott bland personer som varit föremål för vård enligt barnavårdslagen respektive nykterhetsvårdslagen.

Det finns även möjligheter för SCB att genom specialbearbetningar av uppgifter som finns tillgängliga redovisa uppgifter som ej framställs i den löpande produktionen.

Publicering hos andra myndigheter

Kriminalvårdsstatistik publiceras löpande av *Kriminalvårdsverket* i deras verksamhetsberättelse *Kriminalvården*. Uppgifter om personer som omhändertagits med stöd av lagen om omhändertagande av berusade personer (LOB) publiceras i *Alkoholstatistik av Socialstyrelsen*.

Riksåklagaren sammanställer årligen en s k arbetsstatistik benämnd Statistik (aktuellt år). Utöver uppgifter om antalet mål och ärenden innehåller sammanställningen även uppgifter om antalet anhållna personer och antalet häktningsframställningar.

Domstolsverket gör årliga sammanställningar över antalet mål och ärenden.

Specialundersökningar m m

Utöver den löpande publiceringen av rättsstatistik finns ett antal specialundersökningar som innehåller rättsstatistik. Dessa har offentliggjorts i olika publikationsserier. Särskilt kan här nämnas den publicering som sker i BRÅs rapportserie resp promemorieserie åren 1974–83. Fr o m 1984 sker publiceringen i serierna BRÅ Forskning, BRÅ Utredning resp BRÅ Information. Vidare kan nämnas Kriminalvårdsstyrelsens rapportserier, tidigare gula serien respektive orange serien, fr o m 1982 rapportserien resp PSF-promemorieserien. Rättsstatistik samt vidarebearbetningar av denna ingår även i justitiedepartementets promemorieserie.

Inom ramen för SCBs levnadsnivåundersökning har rapporten »Offer för vålds- och egendomsbrott 1978« publicerats. En motsvarande undersökning avseende 1984 har genomförts. Resultaten har ännu inte publicerats. Ett sammandrag av de preliminära resultaten finns i avsnitt 3.9 i föreliggande årsbok.

Inom kriminalstatistikens område pågår ett samarbete de nordiska länderna emellan. Ett av syftena med detta samarbete är att försöka sammanställa jämförbar nordisk kriminalstatistik. En sammanställning av dylika data har gjorts och publicerats i *Nordisk kriminalstatistik 1950–1980*, Tekniska rapporter nr 30, Nordisk statistisk sekretariat.

Vissa resultat finns även publicerade i avsnitt 3.8 i denna publikation samt i *Yearbook of Nordic Statistics 1988*.

I publikationen Årets tryck redovisar SCB årligen en sammanställning över den statistik som centrala myndigheter framställer inom olika ämnesområden. I denna ges *en översikt över hela publiceringen i Sveriges officiella statistik (SOS)*.

Därutöver finns ett antal årliga bibliografier där man kan finna publikationer med anknytning till rättsstatistikens område. Som exempel på dylika bibliografier kan nämnas:

Nordisk kriminologi 1976/77. En bibliografi
Nordiska Samarbetsrådet för kriminologi 1978.

Rättsvetenskapliga undersökningar vid de juridiska fakulteterna.

Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Stockholm.

Svensk bokförteckning

Redigerad av Bibliografiska Institutet vid Kungliga biblioteket i Stockholm.

Tidningsaktiebolaget svensk bokhandel, Norstedts tryckeri, Stockholm.

Svenska tidskriftsartiklar

Ett register över innehållet i cirka 400 tidskrifter.

Bibliotekstjänst, Lund.

Årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer
Riksdagsbiblioteket.

2 Offer för våld och egendomsbrott

Victims of violence and property crimes

2.1 Bakgrund

Den traditionella redovisningen av kriminalstatistik omfattar huvudsakligen *brott* som anmälts till polisen och *personer* som lagförts för brott.

Denna statistik täcker av naturliga skäl inte alla brott som *faktiskt* begåtts. Sedan 1960-talet har man därför i en rad länder använt sig av speciella metoder för att belysa även brott som inte kommer med i brottsstatistiken (se Council of Europe 1986). Ett sätt att belysa den faktiska brottsligheten är att fråga ett urval personer om de varit utsatta för brott. Dessa undersökningar kallas *offerundersökningar*.

I Sverige har sådana undersökningar utförts av Institutet för social forskning (SOFI, se Tham 1984) och av statistiska centralbyrån (SCB). Inom SCB genomfördes dels en provundersökning 1974–75, dels undersökningar i större skala 1978 och 1984–85. Provundersökningen finns publicerad i serien *Promemorior från SCB (1977:7) Offer för tillgrepp, skadegörelse och våld – en redovisning av 1974 års offerundersökning*. De större undersökningarna har utförts inom ramen för de s k levnadsnivåundersökningarna och den första finns publicerad i rapporten *Offer för vålds- och egendomsbrott 1978* som utgör nr 24 i serien *Levnadsförhållanden*, Sveriges officiella statistik. Den har också sammanfattats i RSÅ 1985, avsnitt 3.9.

Allmänt om SCBs levnadsnivåundersökningar

SCB genomför sedan 1978 årligen s k levnadsnivåundersökningar i form av intervjuer med mellan 7 000 och 12 000 personer om året. Personerna utgör ett representativt stickprov ur Sveriges befolkning i åldrarna 16–74 resp 16–84 år. Vid intervjuerna som i regel görs vid ett besök i hemmet ställs ett stort antal frågor om levnadsförhållandena.

Intervjuerna brukar ta ca en timme. Deltagandet i undersökningen är frivilligt. Ungefär 80–85 procent av de utvalda ställer sig till förfogande för en intervju.

Ett drygt tiotal s k välfärdskomponenter har definierats och blivit föremål för undersökning. Exempel på sådana komponenter är

- hälsa
- boende
- sysselsättning
- ekonomi
- utbildning
- sociala relationer
- politiska resurser
- trygghet och säkerhet

Under 1978 och 1984–85 insamlades uppgifter för att utförligt belysa välfärdsdimensionen trygghet och säkerhet. Ett stort antal frågor riktades till de utvalda personerna för att belysa i vilken utsträckning de blivit offer för våldsbrott, egendomsbrott eller trafikolycksfall, samt i vad mån de kände oro för att bli utsatta för brott.

Nedan ges en sammanfattning av några viktiga resultat beträffande offer för vålds- och egendomsbrott 1984–85. Uppgifterna avser personer i åldrarna 16–74 år. En del uppgifter föreligger även för hela perioden 1978–1989.

Några problem med offerundersökningar

Bortsett från de problem som uppstår i samband med alla intervjuundersökningar, finns några problem som är speciella för just offerundersökningar.

- Kommer man ihåg?

Det är svårt att minnas rätt. Detta kan i offerundersökningar leda till att för många eller för få händelser rapporteras.

Ligger händelserna längre tillbaka än den tid undersökningen avser (t ex 1 år), så finns det risk för överrapportering. Glömmer man händelsen, fast den faller inom årsgränsen, så leder detta till underrapportering.

Således lät t ex Institutet för social forskning återintervjua en mindre del av de personer som ingick i institutets undersökning år 1981. Flera personer som i den ordinarie intervjun angivit att de utsatts för allvarliga hot svarade nekande nästa gång och vice versa (Tham 1984:288).

- Kan man avgöra om en händelse är brottslig eller inte? Några enkla exempel: Plånboken är borta. Är den stulen eller förlorad? Bilen är skadad: skadegörelse eller icke brottslig överkan? Man blir knuffad på gatan: ofredande eller bara en oavsiktlig knuff i trängseln?

Svårigheterna att kunna bedöma en handling »brottsliga« innebär leder till såväl över- som underrapporteringar.

Rent allmänt gäller också att den *rättsliga* definitionen av vissa handlingar som brottsliga inte behöver stämma överens med den *sociala* värderingen bland allmänheten. Handlingar som formelljuridiskt framstår som brott, behöver inte uppfattas som brottsliga av vanliga människor och vice versa. Detta har inte enbart betydelse för den vardagliga brottsligheten som misshandel, stöld och bedrägerier, utan det är också av stor betydelse, när den »moderna« brottsligheten diskuteras. I många fall är det – även rent juridiskt – komplicerat att avgöra om vissa förfaranden är brottsliga eller inte.

- Vill man berätta om *alla* brott? Speciellt vad gäller vissa våldsbrott (våldtäkt, brott inom familjen) vill många människor inte berätta om dem för en främmande intervjuare. Underrapporteringar blir följden.
- Är alla befolkningsgrupper med i undersökningen? Det kan hända att vissa grupper med speciellt höga risker att bli utsatta för brott inte finns med i undersökningen eller inte har velat svara på frågorna. Detta gäller t ex barn, som av åldersskäl inte ingår i undersökningen. Barn torde ha en hög risk att bli utsatta för våld (ej enbart s k barnmisshandel).

2.2 Våld eller hot om våld 1984–1985

Frågan om våld eller hot om våld löd:

»Har Du själv under det senaste 12 månaderna, alltså sedan ..., varit utsatt för någon eller några av följande händelser?

- A) Våld som ledde till sådana skador att det krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska?
- B) (Har Du därutöver blivit utsatt för) våld som ledde till synliga märken eller kroppsskada men som ej krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska?
- C) (Har Du därutöver blivit utsatt för) våld som *inte* ledde till synliga märken eller kroppsskada?
- D) (Har Du därutöver blivit utsatt för) hot eller hotelser om våld som var farliga eller så allvarliga att Du blev rädd?«

Resultat

- 95 procent svarade att de *inte* blivit utsatta för våld eller hot om våld.
- Drygt 5 procent svarade jakande på frågan.
 - 3,1 procent uppgav hot om våld;
 - 1,4 procent uppgav våld som *inte* ledde till synliga märken eller kroppsskada;
 - 1,7 procent uppgav våld som ledde till synliga märken eller kroppsskada;
 - 2,6 procent uppgav våld eller hot om våld *flera gånger* under året.
 (En person kan svara på flera alternativ.)

Av utrymmes- och tillförlitlighetsskäl beskrivs här utförligare endast den *grövsta* formen av våld, dvs våld som ledde till synliga märken eller kroppsskada (= 1/4 av samtliga uppgivna våldshändelser).

Hur allvarligt är det grövsta våldet?

Det grövsta våldet ledde i högst 1/3 av fallen till besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska och medförde sjukskrivning i högst 1/5 av fallen. I ca 1/6 av fallen varade sjukskrivningen i minst en vecka.

Våld mot kvinnor ledde något oftare till läkarvård och sjukskrivning än våld mot män.

Var händer det grövsta våldet?

Det grövsta våldet rapporteras i drygt 40 procent av fallen ha inträffat på gata eller på restaurang. 24 procent förekom i hemmen, 24 procent på arbetsplatsen eller i samband med yrkesutövningen, 2 procent på tåg, tunnelbana eller buss och 6 procent i annat sammanhang.

Vilka har större risker än genomsnittet att bli utsatta för våld?

- Män
- Ensamstående – med eller utan barn
- Boende i storstadsområdena
- Personer i åldrarna 16–24 år
- Personer med utländsk härstamning

Dessa resultat stämmer överens med andra undersökningar som visat, att risken att utsättas för våld är större för män än för kvinnor, för yngre än för äldre, i städerna än på landsbygden, för arbetare än för övriga (gäller våld med kroppsskada). Dessa överrisker ska emellertid inte skymma det faktum, att det inte är någon vanlig händelse att ha utsatts för våld eller hot om våld, och att ingen av de nämnda riskgrupperna kan sägas verkligen »förklara« överriskerna. Den klart vanligaste erfarenheten i samtliga dessa undergrupper

är ju, att de *inte* har råkat ut för något brott (Tham 1984:287, 293).

Tre mycket utsatta grupper

Det finns tre mycket klart urskiljbara grupper vilka ofta (minst fyra gånger under året) blivit utsatta för våld och hot.

- Yngre män som drabbas av gatuvåldet.
- Ensamstående småbarnsmödrar som drabbas av våld i hemmet.
- Vissa yrkesgrupper (polismän, trafikpersonal, restauranganställda, personal på institutioner) som utsätts för våld i samband med yrkesutövningen.

Våld mot pensionärer

Undersökningen ger inget stöd för påståendet om ett allmänt och utbrett våld mot äldre människor på gator och andra allmänna platser.

Risken att bli utsatt för våld eller hot är cirka tio gånger så hög bland de yngsta som bland de äldsta. Bland de yngsta är dessutom den grövsta formen av våld, våld med kroppsskada, relativt frekvent. Mellan fem och sex procent berättar om någon sådan händelse – bland de äldsta rör det sig här om endast ett par promille.

För pensionärer har det uppgivna våldet minskat mellan 1978 och 1985. Minskningen är statistiskt säker.

Kontaktar man polisen?

I knappt ett av tre fall då man blivit utsatt för den grövsta formen av våld togs någon form av kontakt med polisen.

Vittne till våld eller hot om våld

13 procent i den vuxna befolkningen, svarade ja på frågan om man själv under det senaste året råkat få se när någon person blivit utsatt för våld som gjorde att man blev upprörd eller kände sig illa till mods. Att bli vittne till våld är vanligt främst i de grupper som ofta själva drabbas.

Oron för våld

12 procent i den vuxna befolkningen säger sig någon gång under det senaste året ha avstått från att ge sig ut på kvällen av oro för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad. Högst är denna andel bland äldre, kvinnor och bland dem som bor i de större städerna.

Allmänt gäller, att de som oftast blir utsatta för våld, de unga männen, är minst oroliga och de som är minst utsatta är mest oroad, nämligen pensionärerna.

Utvecklingstendenser

Som framgår av avsnitt 3.1 »Kriminalstatistik genom tre sekler« ligger misshandelnivån idag på en historiskt sett *låg* nivå, även om misshandel har ökat sedan mitten av 1960-talet. Utvecklingen sedan 1978 har varit mycket stabil enligt SCBs offerundersökningar, vilket står i kontrast till den polisregistrerade misshandelsbrottsligheten, som ökade mellan 1978 och 1989 med drygt 70 % (se nedan avsnitt 3.2).

	Procent Våld/ hotelser	Våld med kroppsskada	Orolig för våld
<i>Befolkningen 16–74 år</i>			
1978	6,0	1,9	12,6
1979	5,7	1,8	13,0
1980	5,8	2,2	11,6
1981	5,1	1,8	10,6
1982	6,1	2,3	10,7
1983	5,7	2,3	10,8
1984	5,4	1,8	12,4
1985	5,0	1,7	12,3
1986	5,0	1,6	..
1987	6,1	1,8	12,9
1988	6,2	1,9	13,4
1989	5,8	1,7	15,0

2.3 Offer för stöld och skadegörelse 1984–1985

Frågan om stöld och skadegörelse löd:

»Jag skall nu räkna upp några olika typer av brott. Har Du eller någon i Ditt hushåll blivit utsatt för något eller några av följande brott under de senaste tolv månaderna, alltså sedan?«

Den intervjuade fick därefter ta ställning till var och en av sju olika brottstyper.

Stölder och skadegörelse

- i den ordinarie bostaden
- på vind, i källare, i garage eller annat förvaringsutrymme
- i fritidshus
- av bil
- av något i eller från bilen
- av cykel, moped, mc eller delar av dessa
- annan stöld, t ex på arbetsplatsen, i samband med resor, av båt etc.

Resultat

- 78 procent uppgav att de *inte* varit utsatta för stöld eller skadegörelse under det senaste året.
- 22 procent svarade jakande, därav hade 8 procent blivit utsatta mer än en gång.

Av dem som varit utsatta för stöld eller skadegörelse uppgav

- 81 procent någon stöld
- 19 procent endast skadegörelse.

Vilka har större risker än genomsnittet att bli utsatta för stöld och skadegörelse?

- **Storstadsbor**
48 procent av dem som uppgav stöld eller skadegörelse bodde i storstadsområdena Stockholm, Göteborg eller Malmö. I övrigt är förekomsten av dessa brott i stort sett relaterad till kommunstorleken: ju större kommunen är desto vanligare är brotten.

- **Familjer i höghusområden**
Av dem som bor i höghus (flerfamiljshus med minst 4 våningar) har drygt 30 procent varit utsatta. Motsvarande siffra bland dem som bor i villor eller småhus var endast 16 procent.

- **Ensamstående med barn**
31 procent av ensamstående med barn har under en ettårsperiod varit utsatta för någon stöld eller skadegörelse. Detta förklaras till stor del av att de vanligtvis bor i områden där brottsrisken är hög (höghusområden i storstäderna).

- **Barnfamiljer i Stockholm**
Omkring hälften av de barnfamiljer som bor i flerfamiljshus i Stockholm har drabbats av egendomsbrott. Detta kan jämföras med ca 14 procent bland de familjer utan barn som bor i villor eller småhus utanför de större städerna.

- **Utländska medborgare**
Medborgare med utländsk härstamning är i högre grad utsatta för egendomsbrott (se ovan även våldsbrott) än infödda svenskar. Även denna skillnad torde i hög grad hänga samman med olikheter i boende. Invandrarna bor företrädesvis i de större städerna och där ofta i höga flerfamiljshus.

- **Tjänstemän oftare än arbetare**
Tjänstemannagrupperna och företagare anger en något högre andel utsatta för stölder eller skadegörelse än arbetarna, vilket bl a kan vara en följd av en ojämn fördelning av stöldbegärligt gods mellan dessa grupper. Lägst ligger lantbrukarna med en andel av under 10 procent. Detta beror på att dessa bor i typiska glesbygdsområden med låg brottsrisk.

Hur vanliga är de olika egendomsbrotten?

Följande rangordning kan sammanställas ur intervju svaren:

Stöld eller skadegörelse....	har uppgetts av de tillfrågade (i procent)	
	1978	1984–85
...av cykel, moped, mc eller delar av dessa	8,3	7,6
...på vind, i källare, i garage osv	4,8	4,3
...av något i eller från bilen	4,2	5,6
...annan stöld (t ex på arbetsplatsen, i samband med resor, av båt)	4,1	4,2
...av bil	2,7	2,8
...i den ordinarie bostaden	1,5	1,5
...i fritidshus	1,0	0,8

Anm.: De intervjuade kan svara på flera alternativ.

Hur stor är den ekonomiska förlusten av egendomsbrotten?

Enligt intervjuuppgifterna har den ekonomiska förlusten – utöver den som täckts av försäkringar¹ eller på annat sätt – år 1984 uppskattats till ca 775 milj kronor eller i genomsnitt drygt 200 kronor per bostadshushåll. *Kommissionen mot ekonomisk brottslighet* (SOU 1984:15) uppskattar däremot de totala omedelbara kostnaderna för den faktiska stöldbrottsligheten f n till mellan 2 och 3 miljarder kronor.

Hur många är försäkrade?

95 procent av den vuxna befolkningen uppgav att de hade hemförsäkring, medan 4 procent uppgav att de saknade hemförsäkring.

Vad som framför allt tycks bestämma innehav av hemförsäkring är boendeformen och bostadens standard och utrustning.

Bland dem som bor i villor eller småhus är det mycket få som saknar hemförsäkring. Bland boende i flerfamiljshus saknar däremot ca 10 procent hemförsäkring.

Andelen försäkringstagare är lägre bland utländska medborgare (75 procent) än bland svenska medborgare.

1) Uppskattningsvis 400 milj kronor år 1979 (Eriksson – Tham, 1982: 152).

När tar man kontakt med polisen?

Någon form av poliskontakt har tagits i drygt hälften av fallen. Kontakten tycks i hög grad bestämmas av skadans omfattning och om föremålet är försäkrat eller ej.

Oro för inbrott eller skadegörelse i bostaden

23 procent av de tillfrågade har under den senaste tiden känt sig oroliga för inbrott eller skadegörelse i bostaden. Oron är mer utbredd bland kvinnor än bland män (27 resp 18 procent). Ju större befolkningstäthet desto större är andelen som hyser oro. 34 procent i Stockholmsregionen minskar till 12 procent i de norra bygderna.

Det råder ett tydligt samband mellan att hysa oro för att bli utsatt för våld och att vara orolig för inbrott.

Utvecklingstendenser

Som framgår av avsnitt 3.1 »Kriminalstatistik genom tre sekler« ligger stöldnivån idag på en historiskt sett hög nivå. De största relativa ökningarna inträffade emellertid redan under 1940- och 1950-talen. 1970-talet och början av 1980-talet kännetecknas däremot av att ökningarna inte fortsätter i samma takt som tidigare. Detta kommer även till uttryck i offerundersökningar, utförda av SOFI 1974 och 1981, vilka bara visar smärre öknings mellan de två mättillfällen (Tham 1984). Detta gäller även för SCBs undersökningar. Avmattningen hänger delvis samman med att ungdomsbrottsligheten, som har ökat sedan andra hälften av 1800-talet och som var speciellt påtaglig mellan åren 1925 och 1959, har stabiliserats under 1970-talet. De senaste årens öknings av bil-tillgrepp och tillgrepp ur bil enligt brottsstatistiken kommer även fram i offerundersökningarna.

	Procent				
	Någon stöld/skade-görelse	Stöld/skade-görelse i bostaden	Stöld/skade-görelse av bil	Stöld/skade-görelse av något från bilen	Oro för inbrott/skade-görelse i bostaden
<i>Befolkningen 16-74 år</i>					
1978	19,9	1,4	2,3	3,6	20,2
1979	20,0	..	..	..	..
1980	..	..	..	..	19,4
1981	..	..	..	..	20,1
1982	24,5	2,0	3,2	6,3	..
1983	25,9	2,0	3,1	6,7	..
1984	22,4	1,4	2,7	5,8	22,1
1985	21,9	1,5	2,8	5,5	22,8
1986	21,3	1,5	3,3	6,0	..
1987	24,2	1,8	3,8	7,4	..
1988	25,4	1,9	4,5	7,8	22,1
1989	24,2	1,8	4,3	7,1	21,7

Referenser

Council of Europe, Research on Victimisation. 16th Criminological Research Conference. Strasbourg 1986.

Ulla-Britt Eriksson & Henrik Tham, Försäkringsbedrägeri. Omfattning och orsaker. Brå Rapport 1982: 6. Stockholm 1982.

Hanns v. Hofer, "Ökar ungdomsvåldet?", Välfärdsbulletinen 1989:3, ss 6-7.

Lars Häll, Offer för vålds- och egendomsbrott 1978-1984. I: Brottsutvecklingen 1986. Brå Forskning 1986:4. Stockholm 1986, ss 185-207.

Lars Häll, Trygghet. Kapitel 11 i J. Vogel m fl, Ojämligheten i Sverige. Utveckling och nuläge. Levnadsförhållanden 1975-1985. Rapport 51. Statistiska centralbyrån. Stockholm 1987.

Lars Häll, Trygghet till liv och egendom. Kapitel 10 i "Perspektiv på välfärden 1987". Levnadsförhållanden nr 53. Statistiska centralbyrån. Stockholm 1987.

Lars Häll, Kriminalitet. Kapitel 13 i SOU 1990:20 "Välfärd och segregation i storstadsregionerna". Underlagsrapport av storstadsutredningen. Stockholm 1990.

Offer för vålds- och egendomsbrott. Levnadsförhållanden 1978. Rapport 24. Sveriges officiella statistik. Statistiska centralbyrån. Stockholm 1981.

Promemorior från SCB (1977:7), Offer för tillgrepp, skadegörelse och våld - en redovisning av 1974 års offerundersökning.

Statistiska centralbyrån, Offer för vålds- och egendomsbrott. Undersökningen av levnadsförhållanden 1982-83. Preliminärt resultat. 1984-11-12.

SOU 1984:15, Ekonomisk brottslighet i Sverige. Slutbetänkande av Kommissionen mot ekonomisk brottslighet. Stockholm 1984.

Henrik Tham, Säkerhet till liv och egendom. I: Robert Erikson och Rune Åberg (red), Välfärd i förändring. Levnadsvillkor i Sverige 1968-1981. Arlöv 1984, ss 285-302.

3 Kriminalstatistik

Criminal Statistics

3.1 Kriminalstatistik genom tre sekler

Criminal statistics over three centuries*

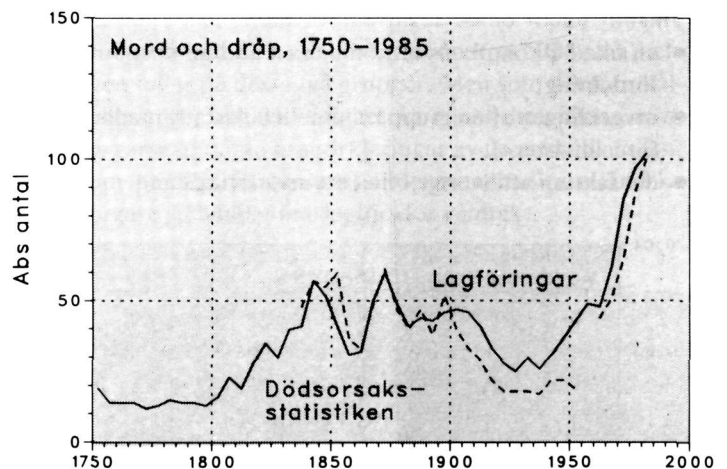
Nedan ges mycket kortfattat några utdrag från SCBs publikation »Brott och straff i Sverige. Historisk kriminalstatistik 1750–1984«. Publikationen ger för första gången en samlad bild av svensk kriminalstatistik sedan dess tillkomst under 1700- och 1800-talen fram till våra dagar.

Publikationen tar huvudsakligen upp den *traditionella* kriminaliteten – dvs vålds- och stöldbrott – utifrån statistiken över domar, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse, s k lagföringsstatistik (jfr avsnitt 3.4). Mot bakgrund av en utförlig diskussion av kriminalstatistikens tillförlitlighet *beskrivs* utvecklingstendenserna i den lagförda brottsligheten; *diskuteras* olika samhälleliga förklaringar till utvecklingen; och *granskas* påföljdssystemets effekter. Publikationen är dels tänkt som en handbok för den som snabbt vill informera sig om grunddata för kriminalitetsutvecklingen i Sverige; dels har den en aktuell kriminalpolitisk inriktning.

Den som vill ha en fördjupning av resonemangen eller är intresserad av avsnitt som inte tas upp här, kan beställa publikationen. Begär *Urval nr 18* från *Distributionen*, Statistiska centralbyrån, 701 89 Örebro – tel 019/17 60 00.

3.1.1 Mord och dråp

Två historiska serier över mord och dråp finns tillgängliga. Uppgifter från befolkningsstatistiken resp dödsorsaksstatistiken (fr o m 1750) och uppgifter från lagföringsstatistiken (sedan 1830-talet). Trots att de två statistikserierna bygger på olika enheter (»mördare« och »mördade«), visar de en hög grad av överensstämmelse. Lagföringsstatistiken ang mord och dråp är ett av de få exempel, där denna typ av statistik är en bra indikator på den *faktiska* brottslighetens utveckling över tid.

Betraktar man hela den långa perioden från 1750 till våra dagar är det mest iögonfallande, att mord och dråp – relaterat till befolkningens mängd – knappast har ökat under de gångna 230 åren.

*) An English summary may be obtained from Statistics Sweden, Criminal Statistics, S-115 81 Stockholm, Sweden.

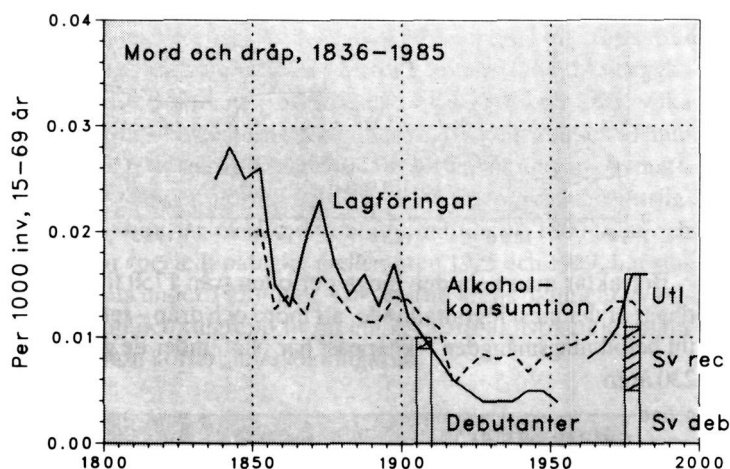
Däremot kännetecknas utvecklingen av avsevärda svängningar:

- en tydlig uppgång under första hälften av 1800-talet;
- en låg nivå under tiden mellan de båda världskrigen;
- en tydlig ökning efter andra världskriget.

Utvecklingen av alkoholkonsumtionen i samhället liknar mycket utvecklingen av dråp. Alkoholkonsumtionen är högst i mitten av 1800-talet, då också dråp uppnår kulmen. Båda serierna uppvisar den lägsta nivån under mellankrigstiden, då motboken höll alkoholkonsumtionen nere.

Uppgången av lagföringarna för mord och dråp efter andra världskriget kan knytas till tre sociala faktorer:

- en ökad alkoholkonsumtion och en ändrad konsumtionsfördelning;
- utvecklingen av en grupp kriminellt belastade medborgare (»recidivister«);
- det faktum att Sverige blivit ett invandringsland.

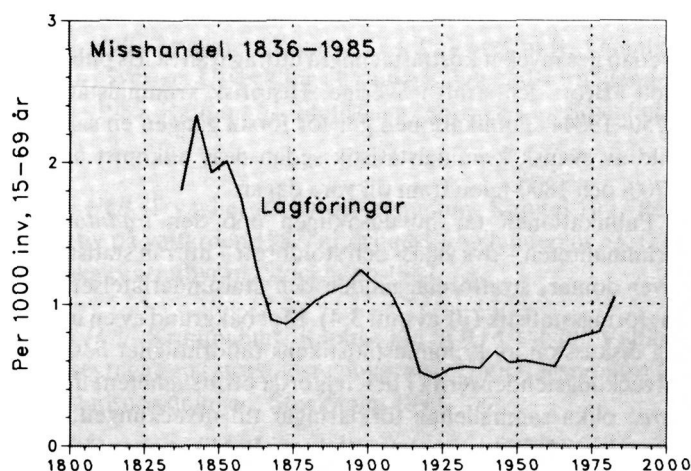

Trots att mord och dråp är extremt sällsynta händelser tycks det ändå finnas en samvariation med socialpolitiken i vid mening. Alkohol- och invandringspolitiken samt uppkomsten av en kriminellt belastad grupp medborgare har av allt att döma påverkat mord- och dråputvecklingen i Sverige under 1900-talet. Ingen av dessa tre faktorer har dock något egentligt förklaringsvärde för det enskilda brottet, eftersom alkoholpåverkan, kriminell belastning eller invandrarsstatus endast i undantagsfall mynnar ut i mord eller dråp.

Samtidigt tycks de stora samhälleliga förändringarna – dvs utvecklingen av det svenska samhället från bonde- till industrisamhället – inte ge utslag i mord- och dråputvecklingen. 1970 t ex registrerades lika många mord och dråp som 1750.

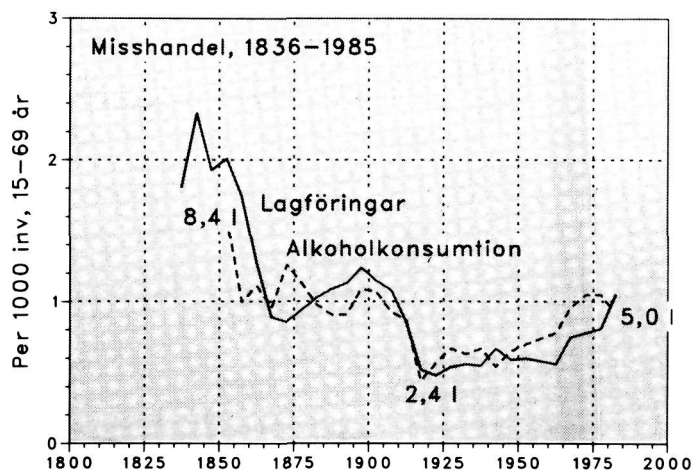
3.1.2 Misshandel

Till skillnad från mord och dråp saknas för misshandel en kontrollserie liknande dödsorsaksstatistiken. Det är därför mycket svårare att bestämma misshandelsstatistikens tillförlitlighet. Men det är inte troligt, att anmälningsbenägenheten för misshandel skulle ha avtagit i ett historiskt perspektiv. Tvärtom torde toleransen mot det *individuella* våldet ha minskat över tid och lett till en ökning av anmälningsbenägenheten. Därför är det mycket sannolikt, att misshandelsbrottsligheten faktiskt varit högre under 1800-talet än under 1900-talet.

Däremot har den *sociala* innebörden av misshandel som juridisk kategori gått igenom avsevärda förändringar mellan 1800-talet och idag. Den avdömda misshandeln avsåg under 1800-talet mycket sällan misshandel mot barn eller kvinnor. Enligt dåtidens värderingar betraktades detta inte som brott – annat än i mycket grova fall. Idag omfattar en inte obetydlig del av den lagförda misshandeln även kvinnomisshandel. Det finns alltså viktiga inbördes förskjutningar i misshandelsbrottsligheten, såsom den kommer till uttryck i lagföringsstatistiken. Enligt statistiken har misshandelsbrott mot män avtagit, medan misshandelsbrott mot kvinnor har tilltagit.

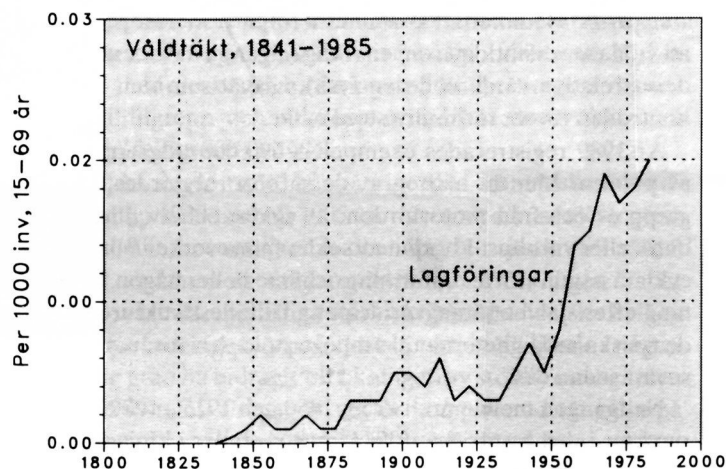
Man kan visa, att misshandelsutvecklingen i stort sett samvarierar med alkoholkonsumtionen i samhället. Detta innebär att mycket av variationen i misshandelsutvecklingen försvinner, när man tar hänsyn till alkoholkonsumtionens förändringar.

Även för misshandel tycks gälla, att de stora förändringar som det svenska samhället genomgått under de gångna 150 åren inte har lett till någon ökning av misshandelsbrottligheten. Snarare synes motsatsen gälla.

3.1.3 Våldtäkt

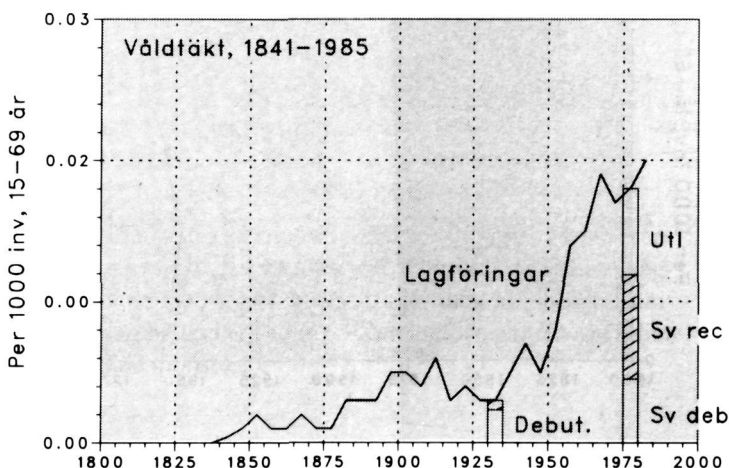
I motsats till mord/dråp och misshandel, är det inte troligt att diagrammet nedan beskriver utvecklingen för våldtäkt korrekt. Det skulle nämligen innebära, att våldtäkt varit mindre vanlig än mord och dråp – vilket är svårt att föreställa sig. Allmänt är det ju så att ju grövre ett brott är desto sällsyntare är det också.

En alternativ tolkning till utvecklingen skulle därför kunna vara, att den straffrättsliga kontrollen av våldtäkt under

1800-talet inte har något riktigt samband med den faktiska förekomsten av detta brott. I stället speglas kvinnornas svaga sociala ställning i samhället, som i de flesta våldtäktsfall *inte* medgav kvinnan möjligheten, att få våldtäktsmannen straffad. Lika litet som hon kunde värja sig mot vanlig misshandel med straffrättsliga medel.

Denna tolkning innebär dock inte, att man skulle kunna »bortförklara» ökningen efter andra världskriget med en förskjutning av mörktalet, dvs att lika många våldtäkter begås men att en större del blir känd och leder till lagföring. Våldtäktsutvecklingen efter andra världskriget liknar mycket den för mord och dråp: små ökningsbågar bland tidigare ostraffade personer, men stora förändringar bland redan tidigare straffade personer och utländska medborgare. Nästan hela ökningen faller på dessa två grupper. Men som det framhållits tidigare ger varken tidigare kriminell belastning eller medborgarskap några bra förklaringar av de enskilda fallen, eftersom de allra flesta straffade personer eller utländska medborgare självfallet *inte* lagförs för våldtäkt.

Uppgången efter andra världskriget kan inte heller förklaras med ändringar i påföljdsvalet för våldtäkt – förr som nu leder våldtäkt i de allra flesta fall till frihetsberövanden antingen på fängelse eller mentalsjukhus.

3.1.4 Stöld m m

Man kan utgå ifrån, att en mängd stöldbrott – framför allt av lindrigare slag – inte anmäls till polisen och att många anmälda stöldbrott inte leder till lagföring. Trots detta är det mycket troligt, att lagföringsstatistiken ger en ungefärlig beskrivning av stöldbrottligheten *utveckling*. Detta styrks av

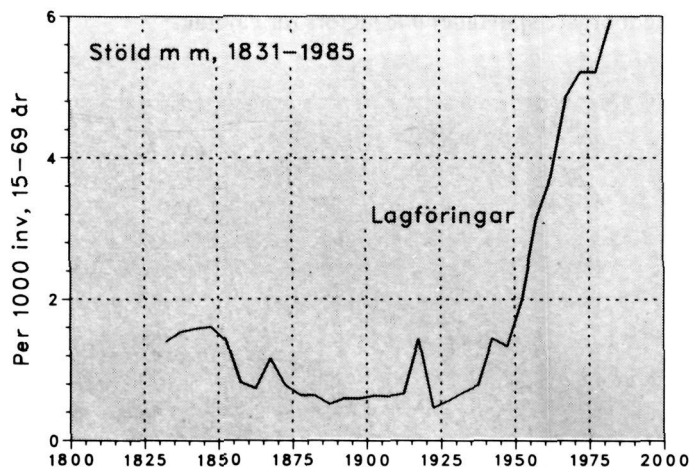
att den historiska utvecklingen av den polisanmälda stöldbrottsligheten i Stockholm och Göteborg sedan mer än 100 år tillbaka uppvisar ett liknande mönster som lagföringsstatistiken för hela riket;

att grövre stöldbrott (såsom inbrott och biltillgrepp) har en relativt hög anmälningsfrekvens, vilket kommer till uttryck i såväl offerundersökningar (se ovan avsnitt 2) som försäkringsstatistik; samt

att lagföringsstatistikens utfall kan ges raka och okonstlade tolkningar.

Utvecklingen

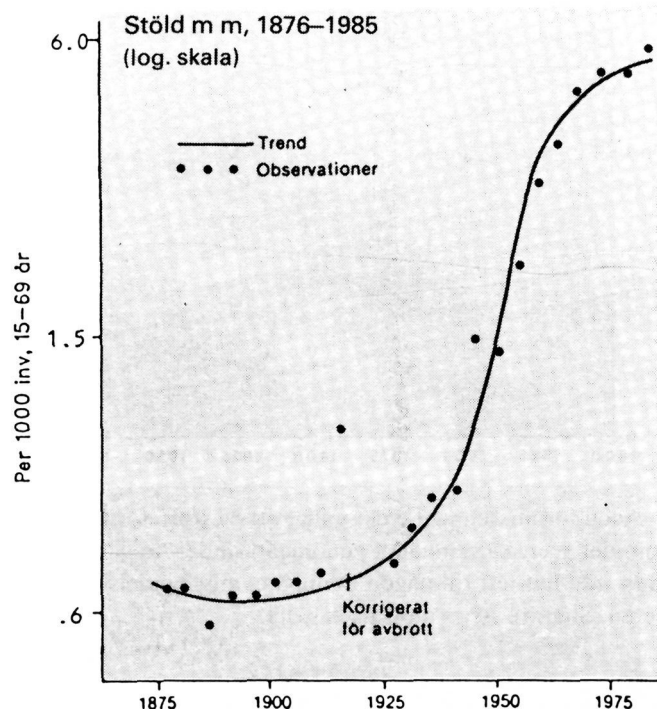
Efter att ha startat på en relativt hög nivå under första hälften av 1800-talet, sjunker lagföringarna för stöld under andra hälften av 1800-talet, när en låg nivå årtiondena kring sekelskiftet för att sedan öka kraftigt mellan 1925 och 1972.

I förhållande till huvudtrenden kan man också se ett antal väl markerade avvikelser. De har särskilda förklaringar av typ nödår (1867/68 och 1917/18), alkoholrestriktioner (den låga nivån efter motbokens introduktion under 1920-talet) och krig (1914-1918 och 1940-1945). Dessa plötsliga och i tid begränsade förändringar visar mycket tydligt, att antalet lagföringar för stöld påverkas av händelser i samhället – trots att varje enskilt brott är en mycket personlig och individuell handling.

Ökningen under 1980-talet avser uteslutande snatteri-brott. Lagföringar för övriga stöldbrott minskar.

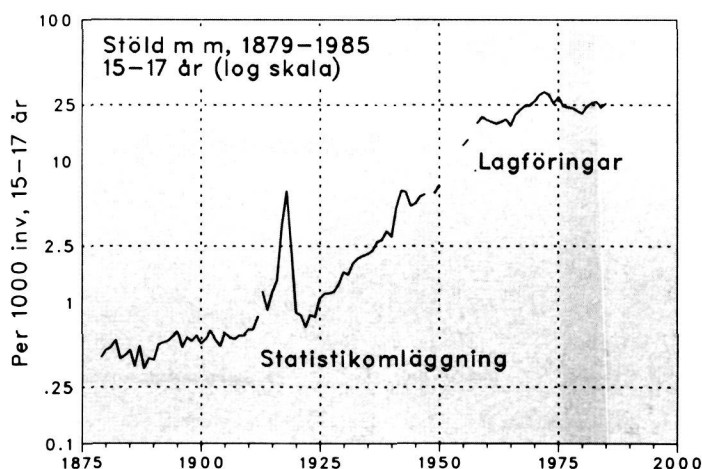
Vid närmare granskning kan ökningen under 1900-talet beskrivas som en S-kurva vars förlopp liknar produktionen av konsumtionsvaror i det svenska samhället.

Detta kan tolkas så, att när väl en viss materiell grundtrygghet garanteras (mycket av stöldbrottsligheten i mitten av 1800-talet har förklarats med den nöd som rådde i samhället), följer lagföringarna för stöldbrott tillgången på *konsumtionsvaror*. Med mer att konsumera följer också möjligheten att stjäla mer samtidigt som en riklig tillgång på varor minskar deras relativa värde och den fysiska såväl som den sociala kontrollen för att förhindra stöld avtar.

År 1989 registrerades exempelvis 690 000 tillgreppsbrott av polisen. Mer än hälften av dessa brott utgjordes av tillgrepp av och från motorfordon, av cyklar och av tillgrepp i butik eller varuhus. I början av seklet fanns varken bilar eller cyklar i någon större omfattning och inte heller någon försäljning efter självbetjäningsprincipen. Tillfällesstrukturen, dvs de fysiska möjligheterna till att begå stöld, har förändrats avsevärt sedan dess.

Nedgången mellan åren kring 1850 och 1925 – två extrempunkter i den historiska utvecklingen – faller i huvudsak på kvinnor, äldre män och redan tidigare straffade medborgare. Ungdomskriminaliteten (bland män) ökade redan under andra hälften av 1800-talet och ökningen var speciellt kraftig mellan 1925 och 1959.

Uppgången efter 1925 avser huvudsakligen unga män, tidigare straffade personer (sedan andra världskriget), utländska medborgare (efter andra världskriget) och kvinnor (sedan början av 1960-talet).

Avmattningen av ökningen under 1960-talet och stabiliseringen därefter gäller framför allt unga män, medan däremot lagföringarna bland kvinnor och tidigare straffade män fortfarande uppvisar ökningstendenser. Eftersom unga män svarar för en så stor del av lagföringarna för stöld, bestämmer de huvudkurvans utseende. Avmattningen är reell att döma av jämförelser med den polisrapporterade brottsligheten, försäkringsstatistiken och offerundersökningar: speciellt biltillgrepp och inbrottsstöld – brott som framför allt begås av unga män och som har ett förhållandevis litet mörktal – ligger på en mer eller mindre stabil nivå sedan 1970-talets början jämfört med de kraftiga ökningarna under tidigare decennier. Biltillgrepp och tillgrepp ur bil har dock ökat igen mycket plötsligt sedan 1984.

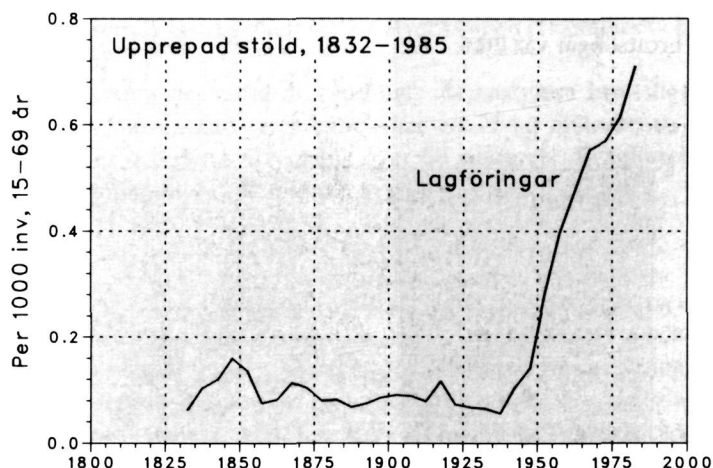
Påföljdsvalet för stöld har gått igenom dramatiska förändringar under 1900-talet: år 1905 var risken att dömas till fängelse för stöld 100 procent, medan den i dag har sjunkit till nära 0 procent, om man är tidigare ostraffad. Trots detta är det mycket svårt att uppbringa starka kriminalstatistiska belägg för, att förändringen av påföljdsvalet för stöld skulle i någon väsentlig grad ha bidragit till ökningen av stöldbrottsligheten under 1900-talet. Frågan är alltför komplicerad att gå in på här. Den intresserade hänvisas till kap 8 i huvudrapporten.

Inte heller bör man överskatta industrialiseringens och urbaniseringens betydelse som sådana. Antalet lagföringar för stöld var i början av 1950-talet lika stort som 100 år tidigare.

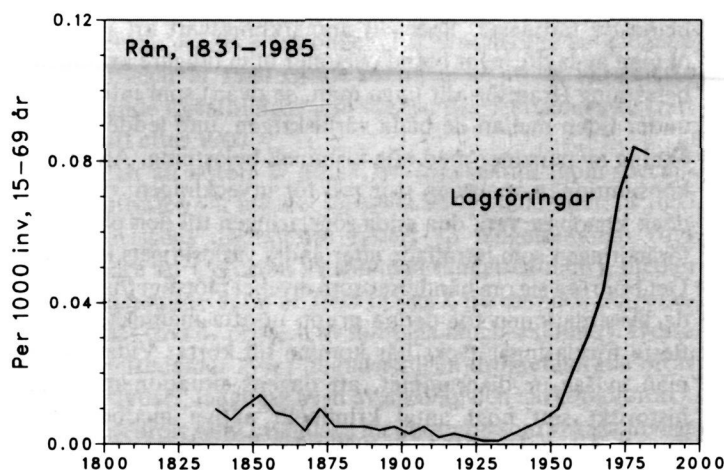
3.1.5 Upprepad stöld och rån

På grund av skiftande indelningar i den officiella statistiken har »upprepad stöld» här definierats som antalet personer som lagförts tre eller fler gånger för stöld (1832-1915) samt antalet personer som lagförts för stöld med tre eller fler tidigare domar för s k grövre brott (fr o m 1916).

Utvecklingen för upprepad stöld och rån kan beskrivas så här.

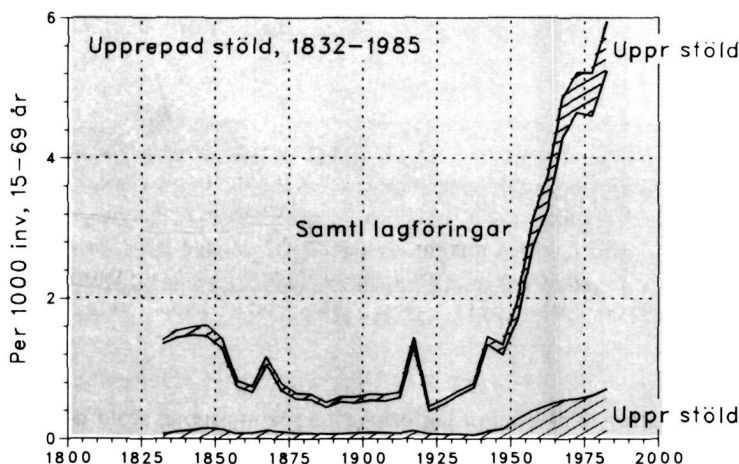

Efter 1850 sjunker lagföringarna för upprepad stöld fram till utbrottet av andra världskriget. Utvecklingen sker i vågrörelser som i stort sett sammanfaller med alkoholkonsumtionen i samhället (se nedan). Även lagföringar för rån följer ett liknande mönster.

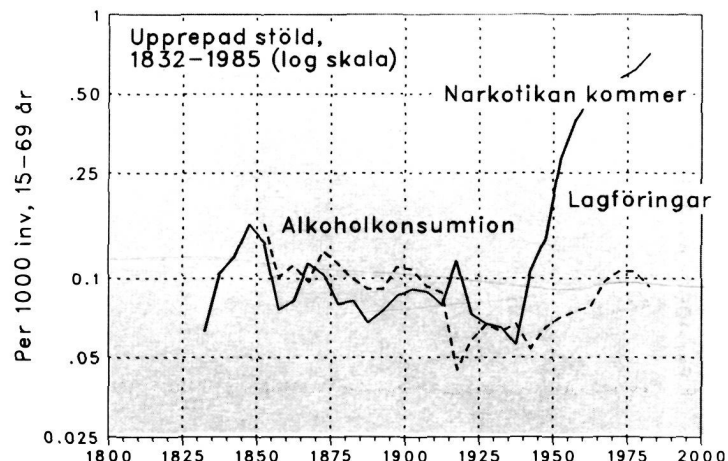

Från andra världskriget ökar antalet lagföringar för upprepad stöld och rån plötsligt mycket kraftigt och en viss avmattning tycks inträffa först under 1970-talet.

Utvecklingen för upprepad stöld skiljer sig på en avgörande punkt från utvecklingen av övriga stöldbrott: den kraftiga ökningen inträffar ca 20 år senare än för de övriga stölderna. Mycket talar för att denna utveckling beskrivs korrekt av statistiken – eftersom »brottslingsmörktalet» kan antas vara litet. Redan under 1800-talet liksom under första hälften av 1900-talet var återfallsfrekvenserna höga för personer som straffats fler gånger tidigare, även om själva antalet återfallsbrottslingar var litet.

Fram till andra världskriget tycks uppfattningen besannas att ökad välfärd för folkflertalet även minskar brottsligheten bland de fattigaste. Speciellt anmärkningsvärt är, att den ökning av lagföringar bland personer utan tidigare kriminell belastning (framför allt unga män, se ovan) som inträffade under tiden mellan de båda världskrigen, inte ledde till en ökning av personer med hög kriminell belastning. Alkoholkonsumtionen spelar en stor roll för utvecklingen; det kan dock knappast vara den enda förklaringen till den plötsliga förändringen som inträffade efter andra världskrigets utbrott. Det bör röra sig om händelser som mycket plötsligt förändrade livssituationen för denna grupp utsatta människor. De flesta förklaringar tycks här komma till korta. Vidare kan man avläsa ur diagrammet, att dagens situation med ett historiskt sett högt antal kriminellt aktiva medborgare, grundlades under 1940- och 1950-talen.

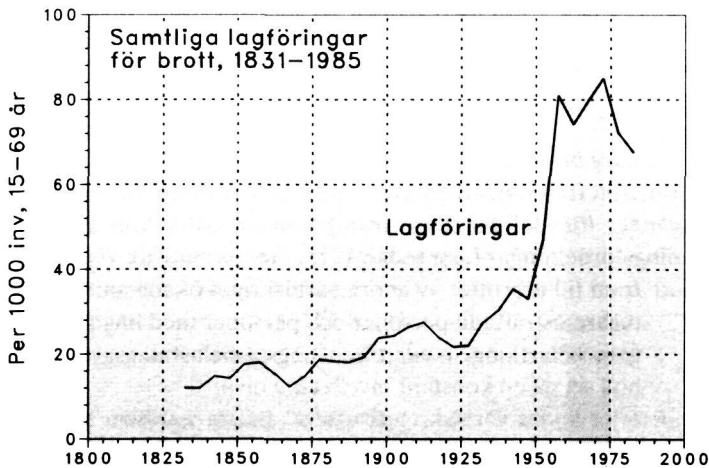

Diagrammet tillåter också en kommentar om narkotikabrukets betydelse för utvecklingen. Den vanliga föreställningen om de senaste 25 åren är att brottsligheten och utslagningen ökade dramatiskt i och med narkotikamissbrukets genombrott i mitten av 1960-talet (se även nedan avsnitt 3.7). Diagrammet visar emellertid att ökningstakten för upprepad stöld var större under 1950-talet än under 1960-talet och därefter. Utvecklingen borde inte ha sett ut så, om narkotikamissbruket drivit en stor grupp *nya* människor in på brottets bana, vilket ju ganska allmänt antas. Diagrammet antyder i stället, att dagens narkotikaproblem inte utgör något väsentligt *nytilskott*, utan en *pålagring* på ett redan existerande problem. Annan statistik visar också, att allvarigare narkotikamissbruk finns inom samma grupper som tidigare kännetecknats av ett kriminellt livsmönster och ett utbrett alkoholmissbruk. Vad som troligen har inträffat är, att socialt utsatta grupper gick över från att vara kriminella och alkoholmissbrukare till att vara alkohol- och narkotikamissbrukare samt ännu mer kriminellt aktiva.

3.1.6 Samtliga lagföringar för brott

Det mest iögonfallande är den kraftiga ökningen under 1950-talet, det lika plötsliga avbrottet omedelbart därefter samt minskningen sedan slutet av 1970-talet.

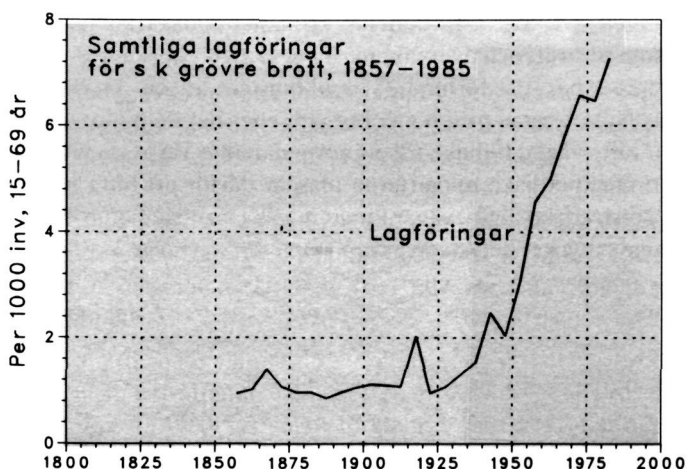
Diagrammet (se nästa sida) ger en något annan bild av utvecklingen än vad den tidigare diskussionen av olika brotts typer förmedlade. Skälet är, att alla brott – oavsett om de rör mord eller trafikförseelser – räknas lika. Ökningen under 1950-talet faller således till stor del på trafikförseelser och ett fördubblat antal fyllerier efter motbokens avskaffande 1955.

Nedgången under 1960- och senare 1970-talet förklaras därför huvudsakligen av att parkeringsbrotten och fylleriet avkriminaliserades. Under 1980-talet minskar trafikbrotten till följd av inskränkt trafikövervakning. Diagrammet är lärorikt genom att det åskådligt visar, att brottsligheten som sådan inte bara är något självklart givet, utan också är resultat av politiska beslut. Ett beslut i riksdagen kan plötsligt höja eller sänka brottsligheten i samhället. Även om traditionella värderingar kräver att vissa handlingar skall vara straffbelagda, finns det stort spelrum för vad som skall kontrolleras med straffrättsliga medel (straff och hot om straff) och/eller på annat sätt.

Lagföringar för grövre brott

När man studerar »brottsligheten« som en helhet, finns det alltid stor risk att analysen förvrängs av inflatorisk småbrotts-

lighet. När man därför söker efter en bättre beskrivning av »brottsutvecklingen« i Sverige kan man i stället välja antalet personer som lagförts för s k *grövre brott*, dvs brott som lett till strängare straff än böter.

Detta diagram sammanfattar i sin tur än en gång det som påpekats redan tidigare, att industrialisering och urbanisering *inte* kan ha påverkat brottsutvecklingen i Sverige nämnvärt *negativt* fram till andra världskriget. Samma bild framträder för övrigt när man studerar den lokala utvecklingen i Stockholm eller Göteborg med utgångspunkt från den registrerade brottsligheten eller utvecklingen i Danmark och Norge.

Eftersom det alltid är vanskligt, att analysera brottsligheten som en enda stor enhet, har ett 25-tal olika brottsgrupper och deras utveckling över tid studerats. Resultatet kan sammanfattas på följande vis:

- Även när man delar upp hela den lagförda brottsligheten i olika delgrupper kvarstår mönstret, att urbanisering och industrialisering i regel inte medfört någon *bruttoökning* av brottsligheten fram till andra världskriget. Nästan alla brottsgrupper ligger t o m *lägre* under mellankrigstiden än under tiden före första världskriget.
- Tre brottsgrupper har stadigt *minskat* sedan 1870-talet: religionsbrott, ärekränkning samt brott mot familj; medan fyra andra brottsgrupper har *ökat* stadigt: grövre sedlighetsbrott, bedrägeribrott, brott av krigsmän och brott mot specialstraffrätten.
- Ökningen av brott mot *specialstraffrätten* återspeglar i första hand de ökande kriminaliseringstendenserna i det moderna svenska samhället. En genomgång av gällande strafflagar år 1980 visade exempelvis, att de allra flesta gällande författningar som stadgar något straffansvar trätt i kraft efter 1960.
- Värt att notera är också, att frihetsstraff inom specialstraffrätten var mycket sällsynta under 1800-talet: år 1885 redovisades exempelvis endast 13 fängelsedomar (dvs mindre än 1 procent av samtliga fängelsedomar), medan motsvarande antal år 1985 uppgick till ca 6 600 fängelsedomar (dvs 47 procent av samtliga fängelsedomar). Dessa fängelsedomar avser huvudsakligen drogrelaterade brott (rattfylleri, langning m m av alkohol och narkotikabrott), skattebrott samt utländska medborgare som vistas olovligt i Sverige.

- Efter andra världskriget ökar alla brottsgrupper med några få undantag. Andra världskriget och tiden därefter är vattendelaren för brottsutvecklingen i Sverige. På endast två decennier utvecklades Sverige från landet med den lägsta brottsligheten i Norden till det med den högsta (se även avsnitt 3.8).

De lagförda för grövre brott

Statistiken över *grövre brott* ger också möjligheten att sammanfattande beskriva några centrala tendenser i den lagförda brottslighetens utveckling med avseende på vissa persongrupper.

Män och kvinnor

Lagföringarna avseende män och kvinnor har under den studerade perioden *i stort sett följt samma mönster, men kvinnornas totala lagföringsfrekvens har hela tiden varit avsevärt lägre än männens*. Andelen kvinnor har varierat mellan 18 procent (1866/70) och 6 procent (1956/60). – Sedan 1960-talet ökar lagföringarna bland kvinnorna snabbare än bland männen. En utförlig redovisning av kvinnobrottsligheten finns i SCB:s skrift "Kvinnors rätt och orätt" (Stockholm 1986).

Yngre och äldre

I ett historiskt perspektiv har lagföringsfrekvenserna förskjutits nedåt i åldrarna. I mitten av 1800-talet uppvisade 15–17-åringarna den lägsta lagföringsfrekvensen, i början av 1980-talet den högsta. Denna rang tangerades dock redan i början av 1930-talet. Idag gäller att ca 6 procent i varje födel-seårgång debuterar i något grövre brott innan fyllda 22 år. Drygt 60 procent lagförs endast en gång (se avsnitt 3.6). En utförlig redovisning av ungdomsbrottsligheten finns nu i SCB:s skrift "Ungdomar och brott" (Stockholm 1989).

Svenska och utländska medborgare

Inslaget av utländska medborgare bland de för grövre brott lagförda personerna är i huvudsak ett efterkrigsfenomen. Före andra världskriget uppgick andelen utländska medborgare lagförda för s k straffregisterbrott till mindre än 2 procent, i dag ligger andelen vid omkring 15 procent, varav drygt 40 procent utgörs av nordbor. En utförlig redovisning av ut-

ländska medborgare och brottsligheten finns nu i SCB:s skrift "Utländska medborgare i kriminalstatistiken" (RS-PM 1990:10, Stockholm 1990).

Tidigare belastning

Bortsett från statistiken över personer som dömts upprepade gånger för stöldbrott (se ovan) finns statistik över belastningsfördelningar först sedan 1915. Denna statistik visar

att fram till utbrottet av andra världskriget ökade antalet tidigare ostraffade personer och personer med någon tidigare belastning, medan den högsta belastningsgruppen höll sig på en konstant mycket låg nivå;

att efter andra världskrigets utbrott ökade samtliga belastningsgrupper, men den högst belastade gruppen ökade mest av alla;

att en tydlig avmattning av ökningstakten har inträffat sedan 1960-talet bland de lägre belastade grupperna, medan lagföringarna i den högst belastade gruppen fortsätter att öka. Däremot har antalet högbelastade personer inte ökat lika mycket sedan slutet av 1960-talet. 1969 lagfördes ca 1 900 personer med exakt tre tidigare anteckningar i kriminalregistret. 1985 uppgick motsvarande antal till ca 2 400. Ökningen avser utländska medborgare och kvinnor.

Sammanfattning: dagens situation

Dagens situation kännetecknas av en historiskt sett hög, men inte längre ökande ungdomskriminalitet. Kvinnokriminalitet av mindre allvarligt slag har ökat. Det finns ett påtagligt inslag av utländska medborgare bland dem som lagförs för allvarligare brott, och en grupp mycket belastade medborgare visar en hög grad av kriminell aktivitet.

I rapporten presenteras mycket statistik som tillåter tolkningen, att de traditionella kriminalpolitiska medlen – fängelsestraff och övervakning – *inte* har gett önskat resultat: varken har de förhindrat uppkomsten av en kriminellt mycket belastad grupp medborgare eller har de hjälpt dessa att hitta vägen tillbaka till ett normalare liv. En av de viktiga kriminalpolitiska uppgifterna idag är därför att hitta nya – icke-straffrättsliga – vägar för att minska brottsligheten bland denna mycket belastade grupp.

3.2 Brottm

Offences

3.2.1 Några resultat¹

1 150 000 brott 1989

- Under 1989 blev nära 1 150 000 brott registrerade av polisen. En femtedel av dessa (250 000) blev även uppklarade under samma år. Polisen klarade upp ytterligare ca 110 000 brott, vilka anmälts innan 1989.
- I siffrorna ovan ingår ej de ca 200 000 brott som polisen utfärdade böter direkt för, s k ordningsbot. Dessa omfattar främst vägtrafikförseelser och vissa varusmugglingsbrott.
- Antalet registrerade brott 1989 var 23 procent fler än för 10 år sedan.

Traditionella brott såsom misshandel, stöld mm ökar medan allt färre brott mot specialstraffrättsliga författningar blir registrerade

- Under 1980-talet har brotten mot brottsbalken ökat från drygt 750 000 till 1 000 000. Särskilt kraftiga ökningar noteras för stölder av bilar respektive ur bilar.
- Under samma period har brotten mot övriga författningar minskat från 167 000 till 141 000. Det är främst brotten mot narkotikastrafflagen som minskat från 59 000 till 34 000.
- Nivån beträffande våldsbrotten är 1989 drygt 60 procent högre än 1980. Ökningen förklaras främst av att fler misshandelsbrott blir polisanmälda, 25 000 år 1980 jämfört med

40 000 år 1989. I särskilt hög grad gäller detta kvinnomisshandel, där ändrade åtalsregler år 1982 omedelbart ledde till en kraftig uppgång av antalet registrerade brott.

Utvecklingen hittills under 1980-talet för vissa brottstyper (avrundade uppgifter i 1 000-tal brott)

	1980	1982	1984	1986	1987	1988	1989
Brottsbalken	761	806	846	960	950	955	1 004
– våldsbrott	29	33	36	38	40	44	47
– inbrottsstöld	139	138	142	152	142	131	138
– tillgrepp av fortskaffningsmedel	135	145	147	163	153	160	179
– övriga stölder	236	254	282	349	352	350	363
– bedrägeri mm	101	94	91	98	101	102	92
– skadegörelse	59	68	72	80	82	86	93
Övriga författningar	167	178	137	135	143	131	141
– trafikbr. lagen	72	71	67	67	68	66	71
– narkotikastr. lagen	59	69	38	38	42	29	34
Samtliga brott	928	984	983	1 095	1 093	1 086	1 145

	Anmälda brott 1989	Uppkl-procent	Andel i procent av samtliga misstänkta yngre kvinnor 21 år		
Fullbordat mord, dråp, misshandel med dödlig utgång	150	76	11	7	25
Misshandel, ej dödlig utgång	39 600	47	23	7	18
Våldtäkt	1 462	38	13	–	41
Rån	5 211	18	33	6	24

1) För att underlätta läsbarheten har siffrorna i tablerna nedan avrundats.

- Mord och dråp inträffar oftare i storstadsområdena än i övriga delar av landet. Uppklaringsprocenten är hög. Gärningsmännen – oftast medelålders män – och offret är i de flesta fall bekanta med varandra och inte sällan alkoholpåverkade. Inslaget av tidigare straffade personer och utländska medborgare bland gärningsmännen är framträdande. Antalet fullbordade mord och dråp samt misshandel med dödlig utgång har med smärre årliga variationer varit relativt stabilt under 1980-talet (i genomsnitt 135 per år). Antalet försök till mord och dråp har däremot ökat från 259 år 1980 till 467 år 1989.
- Även misshandel är vanligare i storstäderna än på landsbygden. 60 procent av den registrerade misshandeln riktas mot män, knappt 40 procent mot kvinnor och cirka 5 procent mot barn under 15 år. Andelen kvinnor bland de misstänkta är låg. En fjärdedel av dem som misstänkts för misshandel är i åldern 15–20 år.
- Nära hälften av de registrerade våldtäkterna inträffar i storstäderna. Andelen ungdomar bland gärningsmännen är låg medan andelen utländska medborgare är hög. 1 av 3 brott sker utomhus, 4 av 10 brott är försök till våldtäkt och 7 av 100 brott riktas mot kvinnor under 15 år. Sedan 1980 har antalet registrerade våldtäkter ökat med 65 procent.
- Rånbroten är koncentrerade till storstäderna. Rån är inget typiskt ungdomsbrott. Ändå utgör 15–20-åringarna en tredjedel av samtliga som misstänkts för rånbrott. Rån begås i stor utsträckning av personer med kriminell livsföring, dvs de är tidigare straffade. Sedan 1980 har rånbroten ökat med drygt 50 procent.

	An- mällda brott 1989	Uppkl- procent	Andel i procent av samtliga misstänkta		
			yngre än 21 år	kvin- nor	utl. med- borg.
Fullbordade biltillgrepp	47 800	16	47	5	13
Inbrottsstöld	137 000	9	41	6	13
– i bostäder	21 300	8	21	9	19
Butikssnatteri	59 900	76	22	39	28

- Biltillgreppen är typiska ungdomsbrott. Hälften av dem som misstänkts är i åldern 15–20 år. Brotten är vanligast i storstadsområdena. Efter att ha legat på relativt stabil nivå i början av 1980-talet började biltillgreppen öka 1984.

Nivån beträffande fullbordade biltillgrepp har nästan fördubblats sedan början av 1980-talet. Knappast någon annan brottstyp uppvisar så stor ökning.

- Endast drygt var tionde inbrottsstöld blir uppklarad. Brotten är koncentrerade till tätorterna. Inbrott är ett typiskt ungdomsbrott. Nära hälften av dem som misstänkts är i åldern 15–20 år. Liksom bilstölderna har inbrotten efter en stabil nivå i början av 1980-talet ökat efter 1983. Under senare år har antalet inbrottsstöldar minskat till en nivå som är lägre än i början av decenniet. Bostadsinbrottens minskning har under det senaste året avstannat.
- Butikssnatteri synes vara ett typiskt kvinnobrott. Likaså är utländska medborgare överrepresenterade bland de misstänkta. Antalet uppdagade butikssnatterier antas utgöra endast ett fåtal av samtliga sådana brott. Butikssnatterier som ökat stadigt efter 1980 har efter 1987 inte fortsatt att öka.

	An- mällda brott 1989	Uppkl- procent	Andel i procent av samtliga misstänkta		
			yngre än 21 år	kvin- nor	utl. med- borg.
Bedrägeri	82 000	78	14	25	16
– med kontokort	19 700	79	9	18	19
Skadegörelse	93 000	16	32	7	13

- Utvecklingen av nya betalningsmedel påverkar i hög grad utvecklingen av bedrägeribrotten. Vidare styrs antalet uppdagade brott av olika kontrollinsatser som görs från samhällets sida. Andelen kvinnor är hög bland de som misstänkts för bedrägeribrott – särskilt gäller detta bedrägerier mot försäkringskassa. Bedrägeribrotten är vanligare i storstäderna (p g a större anonymitet där). Antalet brott minskade successivt under 1980-talets första år. Denna utveckling bryts 1984. Därefter har dessa brott ökat och var 1988 på samma nivå som 1980. År 1989 minskade bedrägeribrotten ånyo.
- Skadegörelse anses vara ett typiskt ungdomsbrott – nära en tredjedel av de misstänkta är i åldern 15–20 år. Andelen kvinnor är låg. Sannolikt blir en betydande del av skadegörelsebroten som begås av unga aldrig polisanmäld. Främst beroende på att dessa brott ofta är av bagatellartad karaktär. Enligt statistiken är skadegörelse lika vanlig i

övriga delar av landet som i storstadsområdena. Mindre än 1/5 av brotten klaras upp. Skadegörelsebrotten har under 1980-talet fortsatt att öka stadigt.

	An- mällda brott 1989	Uppkl- procent	Andel i procent av samtliga misstänkta yngre kvin- utl. än nor med- 21 år borg.		
Rattfylleri/ rattonykerhet	26 200	78	13	8	14
Brott mot narkotika- strafflagen	33 600	89	9	14	17

- Antalet rattfylleri/rattonykerhetsbrott har uppvisat en påfallande stabil nivå under 1980-talet. Efter en tillfällig nedgång 1985 – en följd av att polisen genomförde färre kontroller – uppgick antalet brott därefter till den tidigare nivån. Efter 1987 har antalet brott ökat och 1989 registrerades 26 200 brott, vilket är det högsta antalet hittills. Brotten upptäcks främst i samband med trafikolyckor eller genom polisens trafikkontroller. Risken för upptäckt bör i hög grad anses som slumpmässig. Såväl kvinnor som mycket unga är underrepresenterade bland dem som blir misstänkta för rattonykerhetsbrott.

- Utvecklingen av narkotikabrotten enligt statistiken speglar väl myndigheternas insatser. Ny åtalspraxis beträffande innehav av små mängder narkotika samt ökade satsningar mot den skattemarknaden ledde till en kraftig uppgång av antalet registrerade brott från 1980. Åren 1983–1985 minskade antalet brott, utan att den förda narkotikapolitiken förändrats – bl a ökar antalet poliser som är sysselsatta med narkotikautredningar för varje år. Efter en uppgång 1986 och 1987 har narkotikabrotten ånyo minskat. Nivån är nu densamma som i mitten av 1980-talet. Andelen mycket unga resp utländska medborgare är lägre bland dem som misstänks för narkotikabrott jämfört med de flesta andra brottstyper.

	An- mällda brott 1989	Uppkl- procent	Andel i procent av samtliga misstänkta yngre kvin- utl. än nor med- 21 år borg.		
Brott mot skattebrottslagen	7 000	65	0	10	5
uppbördslagen	7 600	80	0	12	5
förskingring	2 900	54	11	27	10
borgenärer m m	2 600	67	0	10	7

- Utvecklingen och omfattningen av den ekonomiska brottsligheten är särskilt svår att beskriva statistiskt, bl a beroende på att det inte föreligger någon gemensam, allmänt accepterad definition av begreppet ekonomisk brottslighet. Brottstatistiken innehåller uppgifter om vissa brott som torde falla in under begreppet ekonomisk brottslighet. Mörkertalet anses vara stort då det gäller denna typ av brott. Statistiken visar att antalet registrerade brott ökade i början av 1980-talet och har bortsett från en tillfällig nedgång 1984 och 85 varit relativt stabilt.

Andelen brott som begås av kvinnor ökar

År	Antal brottsdel- taganden	Procent av brotten som begåtts av				
		Kvin- nor	Utl. medb.	Personer i åldern		
				15–20 år	21–39 år	40– år
1980	336 000	10	15	35	52	13
1989	330 000	15	17	25	57	18

- Några mönster framträder. Andelen brott begångna av ungdomar (15–20 år) har minskat något medan andelen brott begångna av vuxna uppvisar en ökning. Andelen brott begångna av utländska medborgare har varit konstant medan andelen brott begångna av kvinnor successivt ökat.

Brottsuppleringen

- I och med att ett brott kommer till polisens kännedom inleds förundersökning. Syftet med förundersökningen är att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brottet och om tillräckliga skäl för åtal föreligger.

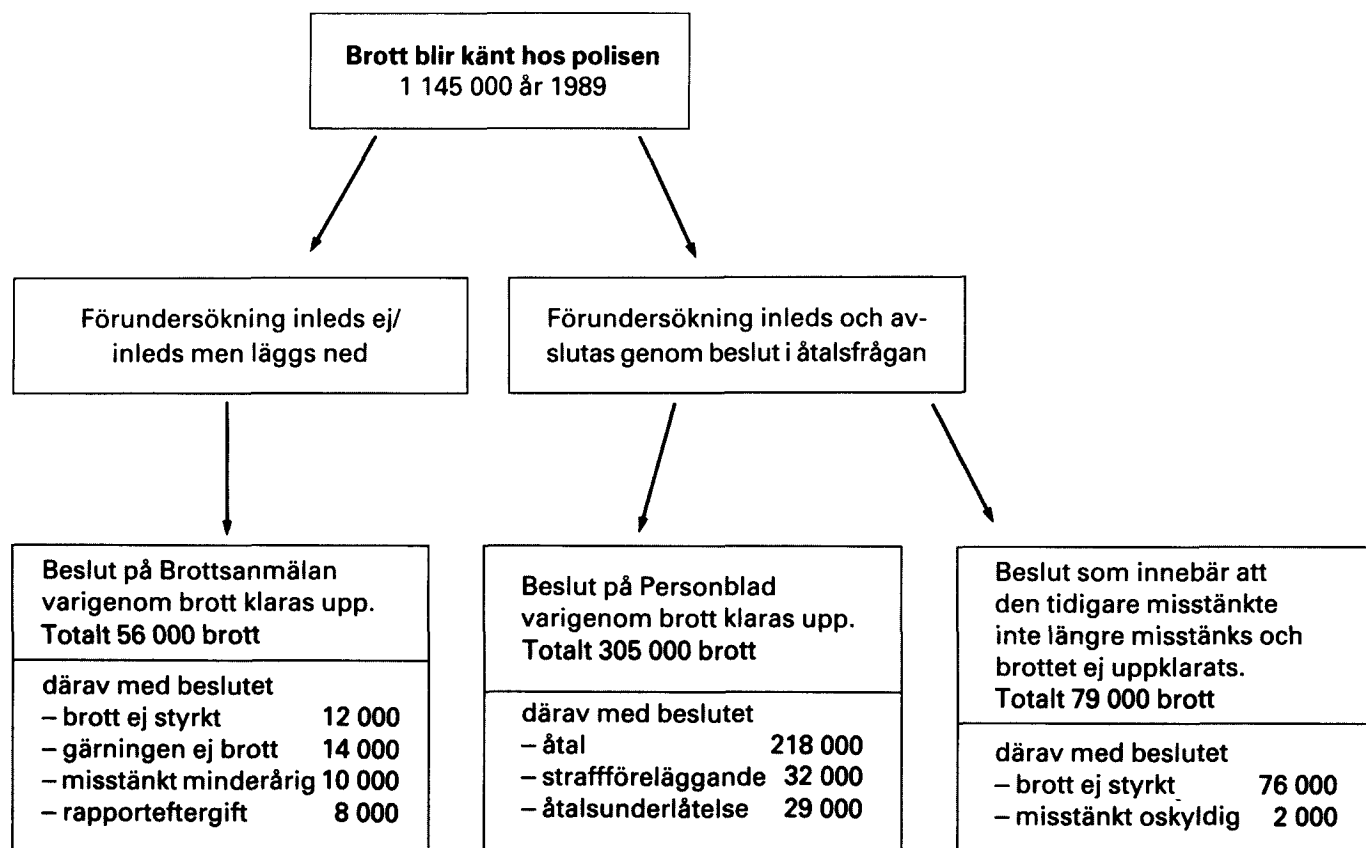
I vissa fall inleds ej någon förundersökning. Det kan mycket snart visa sig att det som anmälts som brott inte var något brott, vilket leder till att ärendet avskrivs.

Förundersökningen kan leda till att en eller flera personer misstänks för brottet. Åklagaren prövar om åtal skall väckas och redovisar sitt beslut i åtalsfrågan. Åtalsprövningen kan leda till att åtal väcks, att straffföreläggande utfärdas, att åtalsunderlåtelse meddelas eller att förundersökningen av olika skäl läggs ned. Sådana skäl kan t ex vara konstaterandet att det inte var något brott eller att åtal ej anses vara påkallat ur allmän synpunkt.

Det kan även visa sig att den misstänkte inte är straffmyndig varvid ärendet överlämnas till socialnämnden för vidare åtgärder.

Ett brott anses vara uppklat i och med att polis (och i vissa fall åklagare) avslutat sin utredning av brottet. Brott

Brottsflödet

som leder till domstolsprövning blir självfallet inte slutgiltigt uppklarade förrän domstolsavgörandet fallit.

- Under 1989 blev drygt 361 000 brott uppklarade. Detta skedde vanligtvis genom att en person blev knuten till brottet som skäligen misstänkt. För 2/3 av de uppklarade brotten hade uppklaringen skett inom 6 månader efter det att de blivit kända av polisen.
- Den s k uppklaringsprocenten varierar kraftigt mellan olika brottstyper. För spanings- eller ingripandebrott (trafikbrott, narkotikabrott m fl brottstyper) är uppklaringsandelen hög (ca 90 procent). Detta förklaras av att dessa brott blir registrerade av polisen i och med att det finns en

misstänkt gärningsman. Vid s k offerbrott (misshandel, stöld m m) är sannolikheten för att brottet skall bli uppklarat i hög grad beroende på om information om gärningsmannen finns vid anmälningstillfället eller ej. För tillgreppsbrotten t ex är uppklaringsprocenten endast ca 15 procent. För stulna cyklar endast 2 procent.

- De allra flesta av de uppklarade brotten (ca 90 procent) hade begåtts av *en* gärningsman. För tillgreppsbrotten är det emellertid relativt vanligt att flera personer tillsammans begår brott. Vid nära hälften av de uppklarade inbrottsstölderna hade flera gärningsmän medverkat vid ett och samma brott.

3.2.2 Statistikens syfte, omfattning, insamling och bearbetning

Syftet med statistiken över brott m m är att ge en allmän beskrivning av brottsligheten i landet. Statistiken redovisar brottsligheten såsom den registrerats hos polisen, dvs som anmälda brott, uppklarade brott och vissa uppgifter om personer som misstänks för brott och belyser med dessa uppgifter brottslighetens omfattning, sammansättning och variationer i tid och rum.

Brottslighet kommer till polisens kännedom genom anmälningar från allmänheten, genom polisens spaningsarbete eller på annat sätt.

Uppgiftslämnandet till statistiken regleras genom kungörelsen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem (RI). Statistiken redovisar uppgifter om anmälda brott, uppklarade brott och personer som misstänkts för brott.

Statistiken omfattar följande brott:

- a) brott enligt brottsbalken (BrB) utom vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka (BrB 3 kap 8 §), egenmäktigt förfarande genom olovligt utnyttjande av annans parkeringsplats (BrB 8 kap 8 §) och förgelseväckande beteende (BrB 16 kap 16 §).
- b) brott enligt lag om straff för vissa trafikbrott (trafikbrottslagen, TBL) utom 1 § 1 st (vårdslöshet i trafik) och 2 § (hindrande eller störande av trafik i väsentlig mån). Sålunda ingår grov vårdslöshet i trafik, olovlig körning, rattfylleri, rattonykterhet och smitning. För trafikbrotten gäller att det skall finnas för brottet misstänkt person för att redovisning skall ske till statistiken. Brott mot annan trafiklagstiftning än TBL ingår ej i statistiken.
- c) brott enligt narkotikastrafflagen, lagen om tillverkning av drycker m m, valutaförordningen och datalagen.
- d) brott enligt andra specialstraffrättsliga lagar och författningar för vilka fängelse ingår i straffskalan.

Brott enligt specialstraffrättsliga lagar och förordningar för vilka endast stadgas böter eller disciplinstraff ingår således i allmänhet inte i redovisningen.

Försök eller förberedelse till brott redovisas på samma sätt som fullbordat brott, såvida inte annat angivits i tabellerna.

I de fall straffansvar föreligger för stämpling till brott resp medverkan till brott används samma brottskoder som vid fullbordat brott.

Statistiken innefattar även en del gärningar som under polis- och åklagarutredningen visar sig inte kunna betraktas som brott. Andelen dylika gärningar är erfarenhetsmässigt ca 5 procent av samtliga uppklarade brott.

Uppgifterna i statistiken är avgränsade i tiden enligt följande:

- a) *anmälda brott*: brott som kommit till polisens kännedom och där registrerats ett visst kalenderår.
- b) *uppklarade brott*: brott som klarats upp ett visst kalenderår oberoende av när de anmälts.
- c) *skäligen misstänkt person*: straffmyndiga personer (15 år eller äldre) för vilka polisen eller åklagaren under ett visst kalenderår redovisat beslut på personblad.

Till grund för statistiken ligger uppgifter från blanketterna Brottanmälan och Personblad. Dessa upprättas av polisen i samband med att brott kommer till polisens kännedom resp då en person blir skäligen misstänkt för brott. Blanketterna sänds av den lokala polisen till rikspolisstyrelsen (RPS). Hos RPS granskas de inkomna uppgifterna och registreras maskinellt.

I de fall en person blivit skäligen misstänkt för brottet redovisas så småningom åklagarens beslut i åtalsfrågan; varigenom brottet anses uppklarat. Ett brott kan även klaras upp utan misstänkt person, t ex genom konstaterandet att gärningen ej är brott, brottet är preskriberat.

Uppgifterna om uppklaring redovisas till RPS där de kopplas ihop med uppgifterna om anmälda brott. RPS framställer därefter för SCBs räkning magnetband med uppgifter om anmälda brott, uppklarade brott och personer som misstänkts för de uppklarade brotten.

Hos SCB bearbetas uppgifterna varvid tabeller framställs.

3.2.3 Kvalitet och jämförbarhet

Allmänt

Kvaliten i de uppgifter som utgör underlag för brottsstatistiken och statistikens jämförbarhet med andra tidsperioder påverkas av olika förhållanden. Beträffande kvaliteten i de redovisade uppgifterna sammanhänger denna med relationen mellan den av polisen kända och registrerade brottsligheten och den verkliga brottsligheten. Vidare sammanhänger kvaliteten med svårigheterna att räkna och klassificera brott. Statistikens jämförbarhet med tidigare perioder påverkas bl a av omläggningar av statistikrutinerna, förändringar i lagstiftningen, fördelningen av polisens resursinsatser samt ändrade försäkringsbestämmelser.

Den dolda brottsligheten

Brottsstatistiken redovisar den av polisen kända och registrerade, dvs den synliga brottsligheten. Relationen mellan den synliga och den verkliga brottsligheten kan förete variationer dels i tid och rum och dels olika brottsgrupper emellan, bl a till följd av förändringar i allmänhetens anmälningsbenägenhet från en tid till en annan, mellan olika orter samt mellan olika slag av brott. Vidare kan förändringar i bl a den polis- ära verksamhetens omfattning eller inriktning påverka statistiken.

Storleken av den verkliga brottsligheten kan endast uppskattas genom särskilda undersökningar. Inom ramen för SCBs levnadsnivåundersökningar genomförs vart sjätte år en undersökning av allmänhetens upplevelse av trygghet och säkerhet. Undersökningarna innehåller ny information om vålds- och tillgreppsbrottsligheten och utgör en väsentlig komplettering till den traditionella brottsstatistiken. Se vidare avsnitt 2 sid 16.

Klassificering av brott

Klassificeringen av brotten görs av polis och åklagare med hjälp av regler som utfärdats av SCB i samråd med RPS och RÅ. Kodningen av brotten bygger på gällande lagstiftning. Till skillnad mot lagfördastatistiken som strikt klassificerar brotten utifrån lagtextens §-indelning används i brottsstatistiken en indelning av brotten som skiljer sig från en brottsart till en annan. Indelningsgrunderna kan vara uppgifter om offer, brottsplats, gärningsmannens tillvägagångssätt m m.

Vid rubriceringen av brott på brottsanmälan och personblad kan problem uppstå t ex på grund av att omständigheterna kring det anmälda brottet ej är tillräckligt kända. Vidare kan det vara svårt att i praktiken avgränsa olika brotstyper från varandra, t ex grov misshandel – misshandel annan än grov. Bedömningsprinciperna vid gränsdragningen mellan olika typer av brott kan variera under en tidsperiod och mellan olika polisdistrikt. Vid SCB har genomförts en undersökning med syfte att undersöka vilka fel som förekommer vid polisens kodning av brottsart och brottsantal. Av resultaten från undersökningen, som publicerats i promemorior från SCB 1978:1 framgår bl a hur andelen felkodade anmälningar varierar mellan olika brotstyper. En sammanfattning av resultaten har även redovisats i Rättsstatistisk årsbok 1979, sid 43 f f.

Brottsräkningen

På liknande sätt som vid brottsklassificeringen kan även beträffande räkningen av antalet brott förekomma skillnader mellan polisdistrikten. Speciella svårigheter har förelegat då

det gäller att skapa en enhetlig praxis vid antalsräkning av narkotikabrotten. För denna brottsyp bör uppgifterna i statistiken användas med viss försiktighet.

Beträffande principer för brottsräkningen, se avsnitt 3.2.4 nedan.

Förändringar i lagstiftningen

Jämförbarheten mellan uppgifter för olika år kan påverkas av förändringar i lagstiftningen. Vissa tabeller i föreliggande redovisning av anmälda brott belyser utvecklingen för perioden 1950–1988. Självfallet påverkas jämförbarheten mellan olika år under en 39-årsperiod av viktigare lagändringar. I viss omfattning har dessa angivits i tabellerna med hjälp av fotnoter. I föreliggande avsnitt ges dock ingen total översikt över dylika lagändringar. Den intresserade hänvisas till tidigare SOS-publikationer. (Se avsnitt 3.2.6).

Samband mellan polisens spaningsverksamhet och anmälda brott

För vissa brotstyper förekommer ett direkt samband mellan polisens resursinsatser och antalet anmälda brott. Detta gäller särskilt de brott som kommer till polisens kännedom genom bl a polisens brottsförebyggande verksamhet. Exempel på sådana brott är häleri, trafikbrott och narkotikabrott. För dessa brott är det därför särskilt svårt att utifrån statistikens uppgifter dra slutsatser om den faktiska brottsutvecklingen.

Omläggningar av statistiken

Brottsstatistiken har sedan sin tillkomst omlagts vid flera tillfällen. Vid olika tillfällen har gjorts smärre förändringar som gällt brottsredovisningens omfattning (den s k brottskatalogen). Denna typ av förändringar bör beaktas vid jämförelser mellan olika år men torde dock ej inverka på jämförbarheten i samma utsträckning som omläggningarna av statistikrutinerna år 1965 och 1968 samt införandet av brottsbalken år 1965. Beträffande förändringar före år 1965 hänvisas till följande publikationer:

1953: Statistisk Tidskrift 1955:1, s 24–25

1957: Statistisk Tidskrift 1959:3, s 18, 181

1959: Brott som kommit till polisens kännedom år 1959, s 1

1961: Brott som kommit till polisens kännedom år 1961, s 2

1964: Brott som kommit till polisens kännedom år 1964, s 20.

En mera betydande omläggning av brottsstatistiken genomfördes den 1 januari 1965 i samband med polisväsendets förstatligande. Samma år trädde också ny strafflagstiftning

(brottsbalken) i kraft. Detta har fått betydande konsekvenser, vilket bör observeras vid jämförelser med tidigare år. Omläggningen beskrivs utförligt i SOS. »Brott som kommit till polisens kännedom år 1965«.

Den 1 januari 1968 genomfördes en ny omläggning av brottsstatistiken i samband med införandet av ADB inom polisväsendets rapporteringssystem. Till följd av helt nya insamlings- och bearbetningsmetoder är statistiken fr o m 1968 ej helt jämförbar med tidigare år. Omläggningen beskrivs i »Kriminalstatistik 1968 och 1969, Del I, Polisstatistik«.

Fr o m 1 januari 1975 började delvis nya rutiner för statistiken att tillämpas. Nya anvisningar för polis- och åklagardistriktens redovisning av brott till rikspolisstyrelsen infördes. Rikspolisstyrelsen genomförde en omläggning av systemet för statistiken. SCB genomförde samtidigt en omläggning av sitt system för statistiken varvid bl a infördes vissa ändringar i principerna för räkning av antalet uppkärlade brott. De nya rutinerna har endast marginellt påverkat statistiken. En utförlig redovisning av statistikomläggningen 1975 finns i Rättsstatistisk årsbok 1976 sid 34 f f samt i Rättsstatistisk årsbok 1977 sid 48 f f.

Övriga faktorer som kan påverka jämförbarheten

Förutom av ändringar i lagstiftningen kan jämförbarheten påverkas av faktorer såsom ändrade försäkringsbestämmelser, ändrad praxis beträffande bankernas inlösningsgaranti för checker m m.

I den mån villkoren för stöldförsäkringar ändras kan de ha en inverkan på brottsligheten (t ex vid nya bestämmelser om stöldskydd) och allmänhetens benägenhet att polisanmäla brott (t ex vid ändring av bestämmelserna om självrisk). Under 1989 har dock inga större förändringar skett inom försäkringsområdet.

3.2.4 Definitioner och begrepp

Anmälda brott: Begreppet används som en sammanfattande beteckning på brott som kommit till polisens kännedom – oavsett om detta sker genom angivelse eller på annat sätt – och som registerats av polisen. I anmälda brott ingår även sådana fall som under utredningens gång av olika skäl inte visar sig vara brott eller lagstridig gärning som ej straffmyndig misstänkt ha begått.

Brottsdeltagande: Med brottsdeltagande avses en viss persons delaktighet i ett visst brott. Om en person ensam misstänkt

för ett brott räknas detta som ett brottsdeltagande. Om flera personer misstänkts ha deltagit i ett och samma brott räknas ett brottsdeltagande för varje person.

Brottsräkningen: Huvudprincipen för brottsräkningen är att antalet brott av samma slag beräknas utifrån det antal tillfällen ett visst lagrum har överträtts. Ett brott är då vad som rymmer under en enskild tillämpning av ett lagrum. Vid bedömning av denna fråga tas hänsyn till hur det aktuella lagrummet är formulerat, hur brottet allmänt uppfattas och på vilket sätt det vanligen begås.

Hur brottsräkningen skall göras i de enskilda fallen framgår av SCBs anvisningar "Kodning av brott".

Ej brott: Med detta begrepp avses anmälda förmenta brottsfall vilka vid utredningen visats sig ej vara brott.

Ej brottsuppkärlande beslut: Åklagarbesluten »misstänkt oskyldig« samt »brott ej styrkt« som angivits på personblad anses såsom ej brottsuppkärlande.

Kyrkobokföring: För de personer som är skäligen misstänkta för brott redovisas uppgifter om kyrkobokföring i Sverige. Kyrkobokföringen regleras i folkbokföringsförordningen där det stadgas att man skall kyrkobokföras i den församling där man är bosatt. Uppgifterna om kyrkobokföring är sedan 1981 baserade på uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB).

Medborgarskap: För utländska medborgare redovisas uppgift om medborgarskap genom angivande av statsnamn. Uppgifterna är sedan 1981 baserade på uppgifter från RTB.

Nettoredovisning: I tabellerna över för brott misstänkta personer ges en nettoredovisning av personerna. Detta innebär att en person endast redovisas en gång i tabell 3.2.10 eller högst en gång per rad i tabellerna 3.2.8 och 3.2.11 oavsett om personen under året misstänkts för olika slag av brott resp flera brott av samma slag. I tabellerna 3.2.8 och 3.2.11 a redovisas personerna även netto på rader för kapitel, BrB o d. Eftersom en person kan vara redovisad på flera olika brottstyper (=rader) inom ett kapitel, kan det sammanlagda antalet personer på de olika brottstyperna överstiga vad som angivits som nettoantalet personer för hela kapitlet. Motsvarande gäller för redovisningen av brott mot person, förmögenhet etc.

Uppklarade brott: Begreppet omfattar brott för vilka någon person blivit skäligen misstänkt eller brott som polisen av

någon anledning kunnat avskriva. Som uppklarade brott räknas även gärningar som anmälts såsom brott men vilka vid utredningen visat sig ej vara brott.

Ålder: Åldersredovisningen i tabellerna för de personer som misstänkts för brott avser den ålder den misstänkte uppnår år 1989.

3.2.5 Redovisningsenheter i statistiken

För att kunna tolka uppgifterna i tabellerna och diagrammen på ett korrekt sätt är det nödvändigt att känna till vilka redovisningsenheter som förekommer och hur dessa hänger samman inbördes.

Redovisningsenheter

I redovisningen förekommer följande redovisningsenheter, vilka närmare definieras i avsnitt 3.2.4.

1. *Brott*, enligt reglerna för kodning och antalsräkning, med möjlighet till flera gärningsmän knutna till ett och samma brott.

2. *Brottsdeltagande*, som definierats som en viss individs delaktighet i ett visst brott. Genom att flera personer gemensamt kan begå ett och samma brott blir brottsdeltagandena fler än de uppklarade brotten.

Antalet brottsdeltaganden redovisas brutto, dvs samtliga brottsdeltaganden avseende en viss brottstyp som en person misstänkts för under året har räknats.

3. *Misstänkt person*, som i redovisningen förekommer som nettobegrepp. Detta innebär att en person redovisas antingen netto i tabell, dvs förekommer högst en gång i tabellen eller netto per rad, dvs förekommer högst en gång per rad.

3.2.6 Tidigare publicering

Den officiella statistiken över brott som kommit till polisens kännedom påbörjades år 1950. För tidigare år finns sådan statistik endast för vissa städer, nämligen

Stockholm fr o m år 1866 (se Berättelse angående Stockholms kommunförvaltning år 1869 och följande (f f);

fr o m år 1904 Statistisk årsbok för Stockholms stad);

Göteborg fr o m år 1871 (se Statistisk årsbok för Göteborg 1900 f f);

Malmö fr o m år 1909 (se Malmö stads årsbok 1913 f f);

Norrköping fr o m år 1935 (se Statistisk årsbok för Norrköpings stad 1935 f f);

Helsingborg fr o m år 1933 (se Helsingborgs stads årsbok 1937 f f).

Den första officiella årsredogörelsen för landet i dess helhet, avseende år 1950, presenterades i en särskild publikation: Brott som kommit till polisens kännedom år 1950 av Statistiska centralbyrån (Stockholm 1952). Rapporterna för åren 1951–1958 publicerades i följande nummer av Statistisk Tidskrift (ST):

1951:ST 1952:3

1952:ST 1954:1

1953:ST 1955:1

1954:ST 1955:12

1955:ST 1957:1

1956:ST 1958:4

1957:ST 1959:3

1958:ST 1959:10

Den årliga publiceringen i serien Sveriges Officiella Statistik (SOS) började år 1959 under titeln »Brott som kommit till polisens kännedom«. Under perioden 1967 t o m 1973 har titeln »Kriminalstatistik/aktuellt år Del 1. Polisstatistik« använts. Fr o m 1974 ges motsvarande redovisning dels i Rättsstatistisk årsbok dels i Statistiska meddelanden (SM).

Utöver den årsvisa publiceringen har även redovisats kvartalsvisa uppgifter. För tiden 1950 – t o m 4e kvartalet 1951 skedde detta i Sociala meddelanden, för tiden därefter och t o m 3e kvartalet 1962 i Statistisk tidskrift. Publiceringen i serien Statistiska meddelanden (SM) började fr o m 4e kvartalet 1962. Åren 1965–1983 skedde publiceringen i SM månadsvis. Fr o m 1983 sker publiceringen kvartalsvis.

3.2.7 Ytterligare statistik inom området

Utöver uppgifterna som redovisas i föreliggande publikation finns ytterligare uppgifter om brott m m publicerade i Statistiska meddelanden (SM), eller i form av maskintabeller hos SCB. Av översikten som följer framgår vilka uppgifter som finns samt var dessa eventuellt finns publicerade.

A Publicering i Statistiska meddelanden (SM)

Kriminalstatistik. Brott som kommit till polisens kännedom -- kvartalet, år --.

Innehåller uppgifter om antalet brott i hela riket samt i storstadsregionerna.

Kriminalstatistik, brott m m år --.

Anmällda brott, uppklarade brott och för brott misstänkta personer. Definitiva uppgifter.

B Publicering i serien RS - Promemoria

Brottsligheten i länen, åklagar- och polisdistrikten år --.

Innehåller regional redovisning av bl a antalet anmällda brott relaterad till medelfolkmängden, uppklarade brott, andel av brotten som begåtts av kvinnor, ungdomar, utländska medborgare.

C Opublicerat tabellmaterial

Ett flertal tabeller som framställs löpande publiceras ej men finns tillgängliga hos SCB.

Månadsvisa uppgifter

Anmällda brott efter brottsart, veckodag då brottet begåtts. För riket, län, polisdistrikt och storstadsregioner.

Årsvisa uppgifter

Anmällda brott efter brottsart, månad för anmälan.

Uppklarade brott, efter brottsart, uppklaringsprocent, beslut i åtalsfrågan, ändrad brottsrubricering i samband med uppkläring, s k gängbrottslighet m m.

Personer som misstänkts för brott efter brottsart, kön, medborgarskap, kyrkobokföring, brottsfrekvens m m.

Regionala indelningar: län, polisdistrikt, storstadsregioner.

Diagram 3.2.1

Anmälda brott mot brottsbalken i hela riket, 1950–1989

Reported offences against the Penal Code, 1950/1989

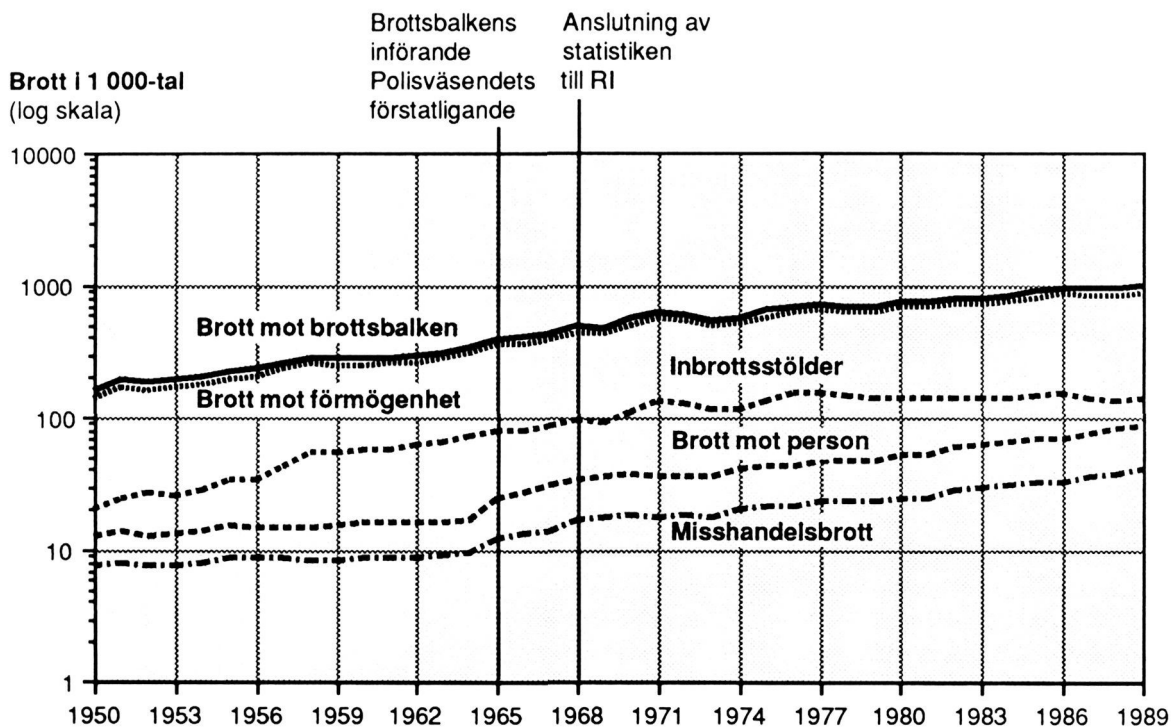

Diagram 3.2.2

Anmälda brott mot brottsbalken efter brottstyp, 1989

Reported offences against the Penal Code, by type of offence, 1989

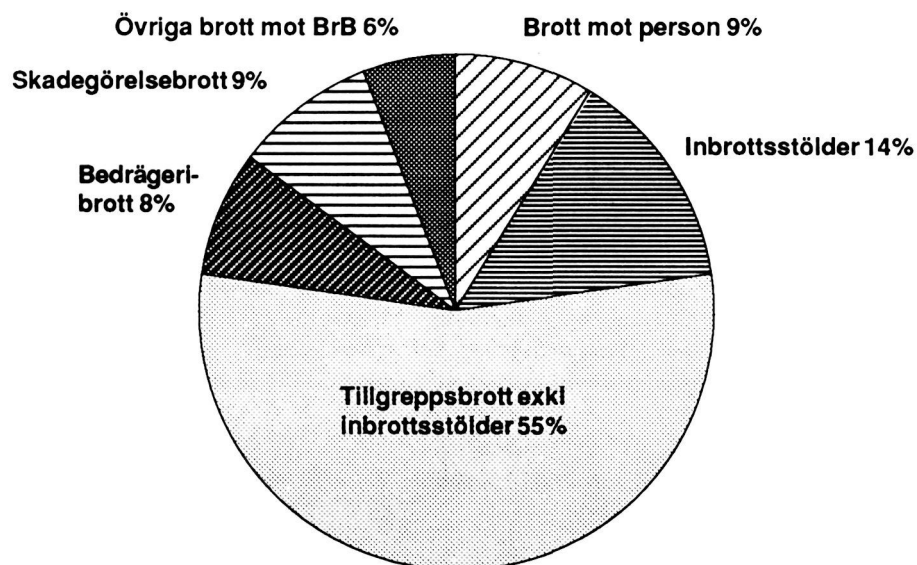

Diagram 3.2.3

Procentuella variationer i antalet anmälda brott för vissa brottstyper, 1989

Monthly variations (in percent) in number of reported offences, for selected types of offences, 1989

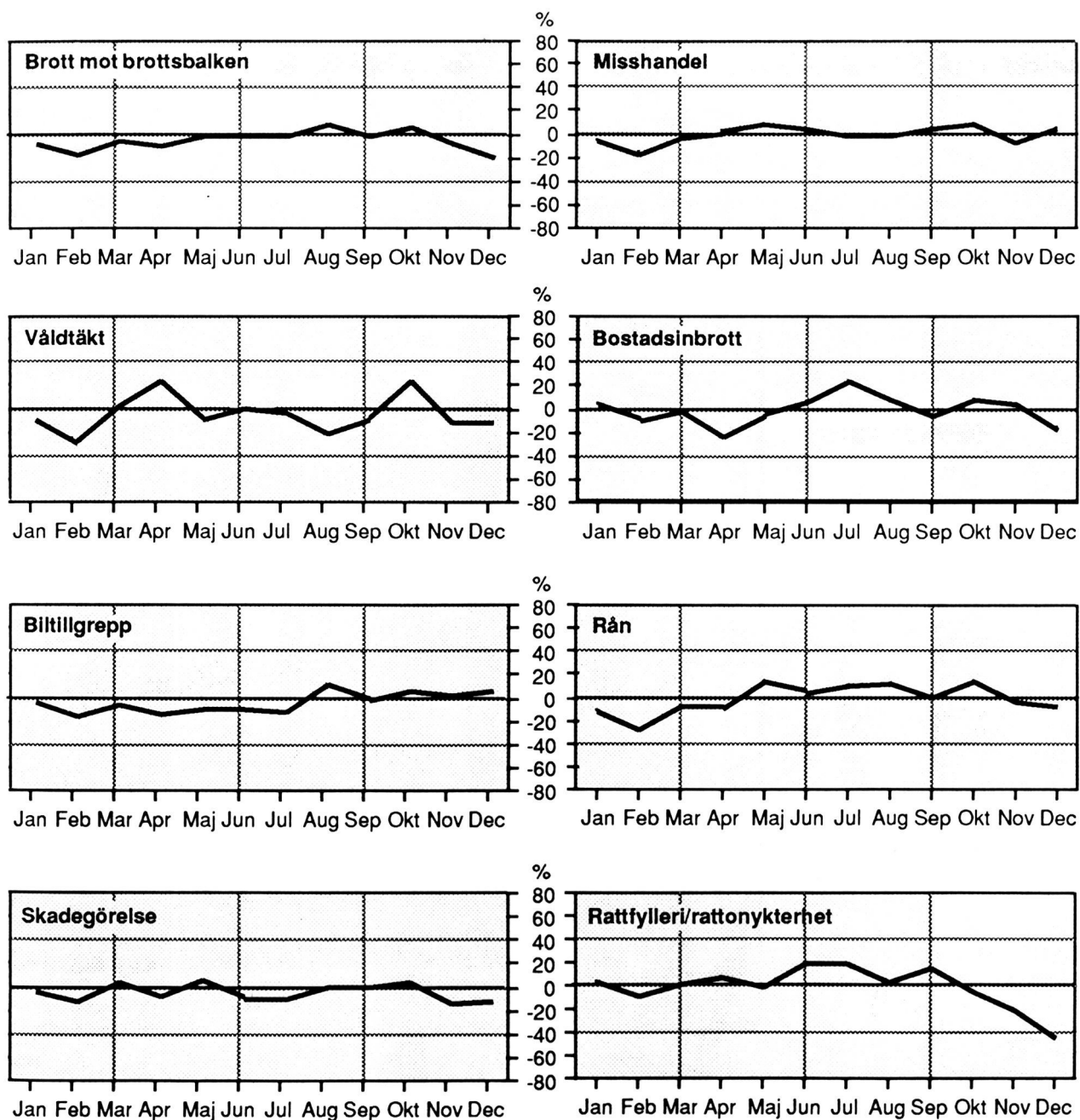

Diagram 3.2.4**Samtliga anmälda brott per 1 000 av medelfolkmängden i länen, 1989**

Total reported offences per 1 000 of the mean population in each county, 1989

Antal brott per 1 000
av medelfolkmängden

	-->	91.9
	92.0 -->	101.9
	102.0 -->	121.9
	122.0 -->	141.9
	142.0 -->	

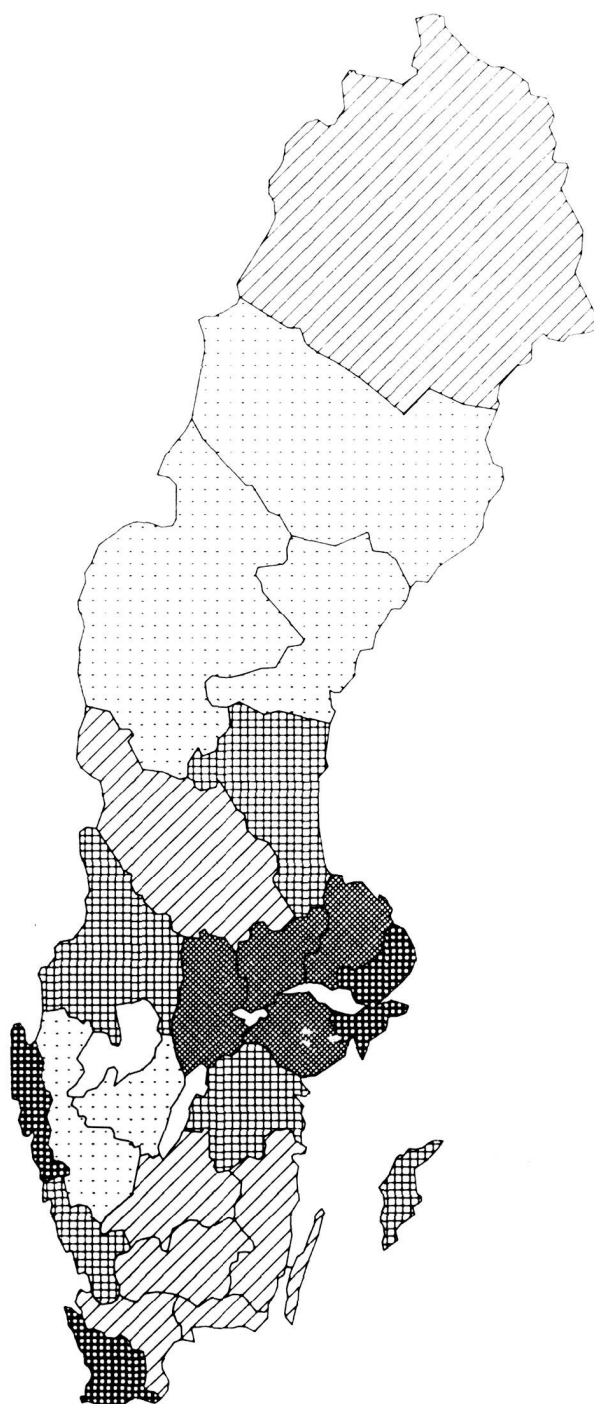

Diagram 3.2.5

Antalet brottsdeltaganden per 1 000 av medelfolkmängden för personer i olika ålderskategorier, 1989

Number of crime participations per 1 000 of the mean population for persons in different age groups, 1989

**Brottsdeltaganden
per 1 000 av medel-
folkmängden**

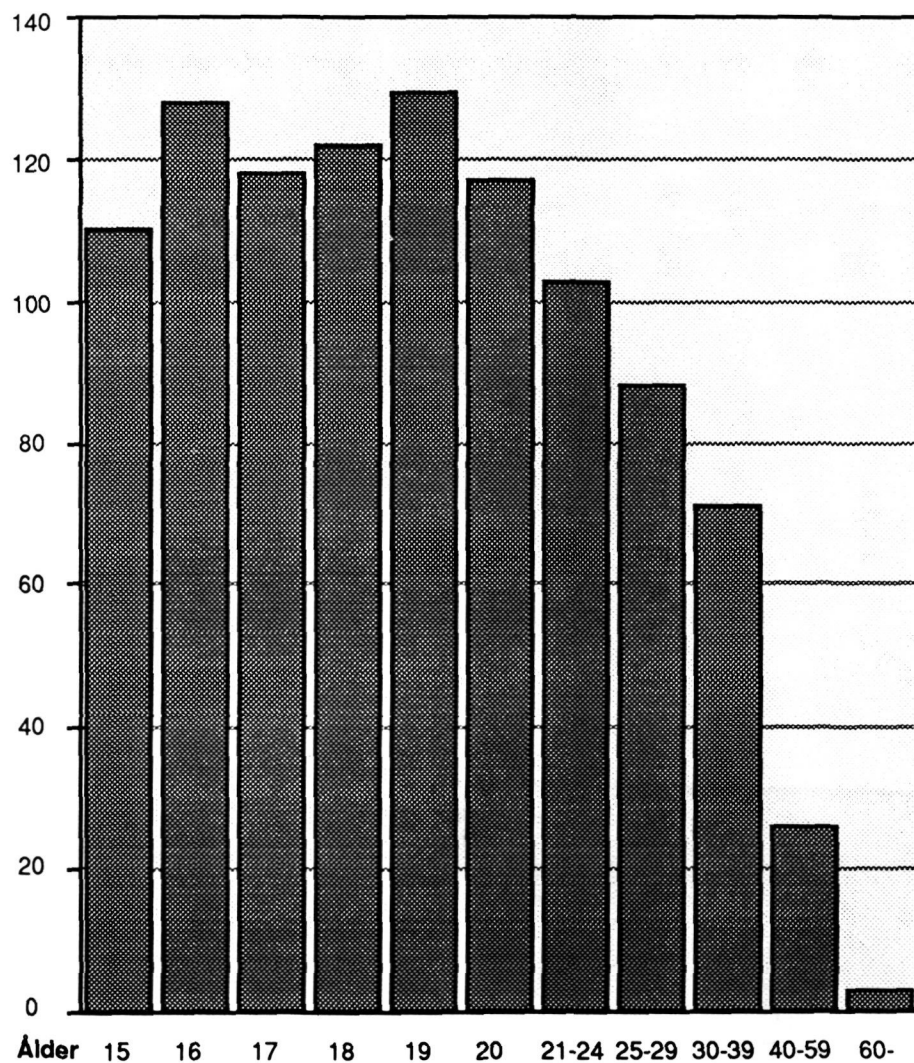
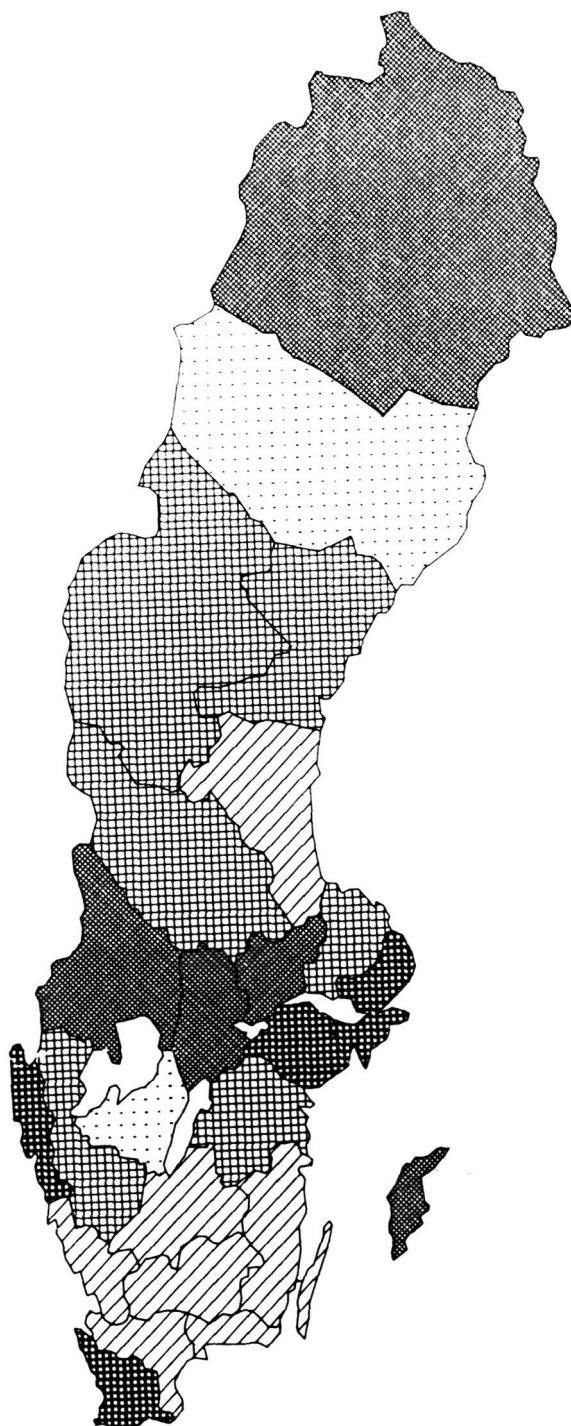

Diagram 3.2.6**Personer som misstänkts för brott per 1 000 av medelfolkmängden i länen, 1989**

Persons suspected of offences per 1 000 of the mean population in each county, 1989

Antal misstänkta
per 1 000 av
medelfolkmängden

	---	11.9
	12.0 ---	12.9
	13.0 ---	13.9
	14.0 ---	16.9
	17.0 ---	

Tabell 3.2.1

Översikt över brottsutvecklingen i hela riket, 1950–1989. Antal anmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden
 Overview of national crime trends, 1950–1989. Number of reported offences per 100 000 of the mean population

År	Brott mot brottsbalken (strafflagen) ¹									Brott mot övriga författningar			Samtliga brott
	Totalt	därav	Fullbordade mord, Dråp, Missh. m dödlig utgång	Miss-handel (ej med dödlig utgång)	Valdtäkt, Grov valdtäkt	Rån	In-brottsstöld	Övriga tillgrepps-brott	Be-drägeri m m	Skadegörelse	Totalt	därav Narkotika	Rattfylleri, ratt-onykterhet
1950	2 306	1	105	5	3	295	1 280	209	72	477	0	49	2 784
1951	2 755	1	109	6	3	342	1 555	310	73	530	0	66	3 285
1952	2 608	1	104	4	3	372	1 471	217	82	553	0	78	3 581
1953	2 689	1	105	5	4	361	1 565	209	88	220	0	91	2 909
1954	2 791	1	107	5	4	393	1 584	236	101	237	0	103	3 028
1955	3 101	1	118	5	4	459	1 791	236	111	255	0	125	3 357
1956	3 214	1	116	5	6	470	1 888	234	133	273	0	160	3 488
1957	3 518	1	116	5	6	580	2 049	254	155	255	0	163	3 774
1958	3 789	1	113	6	6	724	2 150	254	167	273	1	166	4 064
1959	3 730	1	110	6	6	714	2 072	251	179	299	1	181	4 033
1960	3 694	1	116	7	6	753	1 970	269	176	288	2	170	3 982
1961	3 747	1	116	7	7	751	2 028	256	198	362	..	177	4 108
1962	3 885	1	115	7	7	820	2 080	250	205	378	..	168	4 263
1963	4 062	1	118	7	8	870	2 188	270	203	392	..	166	4 453
1964	4 391	1	124	8	9	947	2 382	294	238	407	..	193	4 799
1965 ²	5 090	3	151	8	12	1 042	2 640	431	297	711	10	213	5 801
1966	5 263	3	166	8	14	1 031	2 691	529	287	800	13	218	6 063
1967	5 555	2	173	8	13	1 086	2 840	548	314	867	51	229	6 421
1968 ³	6 241	1	212	8	15	1 232	2 993	801	364	924	101	201	7 167
1969	6 035	1	223	8	16	1 131	2 995	681	376	1 635	552	231	7 671
1970	7 002	1	228	9	19	1 338	3 518	890	421	1 155	196	212	8 157
1971	7 584	1	218	8	21	1 656	3 938	725	458	1 231	223	231	8 814
1972	7 371	1	223	7	25	1 568	3 942	592	456	1 138	235	223	8 509
1973	6 729	1	215	7	26	1 413	3 438	563	483	1 325	258	242	8 055
1974	6 992	2	243	8	28	1 402	3 538	606	561	1 283	232	256	8 275
1975	7 854	1	263	9	29	1 631	4 050	615	668	1 367	258	265	9 221
1976	8 310	2	260	9	33	1 817	4 282	653	668	1 410	217	253	9 720
1977	8 682	2	286	10	41	1 878	4 431	695	755	1 551	252	269	10 233
1978	8 261	1	276	10	42	1 741	4 220	625	741	1 446	250	274	9 706
1979	8 418	2	279	11	37	1 680	4 192	854	734	1 422	273	262	9 840
1980	9 156	2	297	11	41	1 675	4 511	1 217	711	2 014	715	261	11 170
1981	9 141	2	292	10	39	1 639	4 513	1 169	756	2 106	812	253	11 247
1982	9 676	2	339	11	42	1 662	4 838	1 134	820	2 140	824	255	11 817
1983	9 598	1	351	11	42	1 668	4 812	1 059	816	1 917	577	270	11 515
1984	10 145	1	369	12	44	1 701	5 191	1 093	863	1 649	459	263	11 793
1985	10 710	2	383	12	46	1 731	5 636	1 134	886	1 484	431	237	12 195
1986	11 471	2	392	12	45	1 815	6 155	1 173	957	1 616	454	277	13 087
1987	11 317	2	414	13	47	1 695	6 015	1 203	978	1 703	499	273	13 020
1988	11 320	2	445	16	50	1 552	6 051	1 213	1 016	1 555	344	289	12 875
1989	11 820	2	467	17	61	1 615	6 431	1 085	1 095	1 659	396	308	13 479

1) Fr o m 1965 ersätter brottsbalken (BrB) den tidigare gällande strafflagen (SL). Uppgifterna för åren 1950–1964 har så långt det varit möjligt omrubricerats enligt brottsbalkens terminologi.

2) Fr o m 1965 har statistiken lagts om i samband med att ny strafflagstiftning (brottsbalken) trätt i kraft. Statistikrutinerna förändrades i samband med polisväsendets förstatligande.

3) Anslutning av statistiken till rättsväsendets informationssystem (RI).

Tabell 3.2.2**Anmällda brott efter brottsart i hela riket, 1950–1989**

Reported offences, by type of offence, 1950–1989

Anm. 5-årsmedeltal avseende åren 1950–1984

	1950–1954	1955–1959	1960–1964	1965–1969	1970–1974	1975–1979
Brott mot brottsbalken (SL)¹	187 297	255 696	299 423	443 302	578 824	684 974
3 kap Brott mot liv och hälsa	8 662	9 607	10 004	15 881	19 816	24 171
därav Fullbordade mord och drapsamt						
misshandel med dödlig utgång	73	77	77	154	112	135
Barnadrap	23	14	10	6	4	3
Fosterfördrivning	236	126	98	38	7	.
Misshandel (ej med dödlig utgång)	7 558	8 450	8 930	14 578	18 275	22 504
Vållande till annans död	332	352	331	610	616	565
4 kap Brott mot frihet och frid	1 661	2 137	2 354	10 302	13 556	17 357
6 kap Sexualbrott	2 995	3 021	3 865	3 713	3 007	2 704
därav Våldtäkt, grov våldtäkt	356	393	530	626	638	823
Sexuellt tvång, utnyttjande m m						
med barn under 15 år	898	1 002	1 374	749	525	264
Övriga fall	342	272	219	187	114	77
Exhibitionism	553	546	949	1 118	1 114	1 054
8 kap Stöld, rån och andra tillgreppsbrott	131 558	190 403	224 436	310 572	419 724	496 558
därav Inbrottsstöld	25 124	43 454	62 683	86 844	119 687	144 283
Tillgrepp av bilar	..	..	22 994	30 026	33 023	39 589
Tillgrepp av motorcyklar ²	..	..	2 487	2 229	2 542	1 866
Tillgrepp av mopeder	..	..	11 028	16 041	18 453	14 921
Tillgrepp av cyklar	..	..	32 802	37 826	73 055	74 513
Rån	228	414	555	1 110	1 937	2 989
9 kap Bedrägeri och annan oredlighet	16 809	18 102	20 285	47 070	54 743	56 795
därav häleri	..	..	2 438	4 568	7 742	8 422
10 kap Förskingring och annan trolöshet	5 822	5 901	5 919	6 656	6 617	5 438
11 kap Brott mot borgenärer m m	355	489	411	423	532	476
12 kap Skadegörelsebrott	5 928	10 971	15 432	25 771	38 620	58 835
13 kap Allmänfarliga brott	2 530	3 833	4 680	5 360	5 179	6 474
därav Mordbrand	228	280	284	401	796	1 199
14 kap Förfalskningsbrott	1 380	1 596	1 688	3 249	2 232	1 858
15 kap Mened, falskt åtal och annan osann utsaga	758	1 029	1 552	1 752	1 728	1 276
16 kap Brott mot allmän ordning (utom fylleri och förgelseväckande beteende)	510	519	394	791	604	1 079
17 kap Brott mot allmän verksamhet	3 492	3 792	4 065	5 978	6 585	6 304
därav Våld eller hot mot tjänsteman o d	713	740	872	2 764	3 438	3 378
Våldsamt motstånd	1 764	1 927	1 981	2 481	2 289	1 860
20 kap Myndighetsmissbruk m m	944	1 069	1 108	853	902	327
Övriga BrB-brott	3 893	3 227	3 230	4 931	4 980	5 323
Övriga brott						
Rattfylleri, rattonykterhet (4 § Trafikbrottslagen, TBL)	5 520	11 713	13 225	17 178	18 885	21 802
Övriga brott mot TBL, utom 2 §	..	..	..	22 141 ³	28 848	50 518
Brott mot checklagen	..	..	..	556	381	30
Brott mot valutaförordningen	..	..	..	..	90	292
Brott mot skattestrafflagen och skattebrottslagen	2 910	3 628	4 868	6 758	5 762	3 462
Brott mot uppbördslagen	..	..	4 161 ⁴	6 292	11 726	7 535
Brott mot författningar ang tillverkning av resp handel med drycker	4 130	2 561	3 683	3 527	2 622	4 086
Brott mot narkotikastrafflagen/förordningen	..	..	..	11 547	18 571	20 602
Brott mot varusmugglingslagen	..	..	725	6 228	6 128	2 698
Brott mot vapenförordningen/-lagen	..	..	..	..	1 270	1 703
Brott mot jaktlagstiftningen	1 246	1 189	1 049	768	947	1 225
Brott mot fiskelagstiftningen	679	818	899	821	869	866
Brott mot brandlagen	..	..	..	..	489	..
Övriga brott för vilka fängelse ingår i straffskalan	..	..	..	2 825	3 185	3 882
Summa brott	215 941	275 653	327 083	521 116	678 330	803 675

1) Fr o m 1965 ersätter brottsbalken (BrB) den tidigare gällande strafflagen (SL). Uppgifterna för åren 1950–1964 har så långt det varit möjligt omrubricerats enligt brottsbalkens terminologi.

2) Åren 1950–1955 innefattar de redovisade uppgifterna endast bilar och motorcyklar. År 1956 innefattar de redovisade uppgifterna även mopeder. Uppgifter om stulna mopeder redovisades ej före 1956.

3) Endast smitning (5 §) ingår åren 1965–1967.

4) Medeltal för åren 1961–1964.

	1980–1984	1985	1986	1987	1988	1989
Brott mot brottsbalken	794 451	894 396	960 080	949 367	955 043	1 003 910
3 kap Brott mot liv och hälsa	29 515	34 304	34 981	37 029	40 210	42 203
därav Fullbordade mord och dråp samt						
misshandel med dödlig utgång	129	126	147	134	146	150
Barnadrap	2	1	–	4	2	1
Fosterfördrivning	.	.	.	.	.	.
Misshandel (ej med dödlig utgång)	27 437	31 996	32 805	34 757	37 511	39 641
Vållande till annans död	393	344	334	324	375	325
4 kap Brott mot frihet och frid	23 233	27 180	28 299	30 714	33 505	35 730
6 kap Sexualbrott	3 525	4 098	4 132	4 602	5 269	5 568
därav Våldtäkt, grov våldtäkt	922	1 035	1 046	1 114	1 332	1 462
Sexuellt tvång, utnyttjande m m						
med barn under 15 år	317	594	523	574	759	971
Övriga fall	129	340	274	305	349	253
Exhibitionism	1 491	1 287	1 499	1 553	1 584	1 397
8 kap Stöld, rån och andra tillgreppsbrott	539 750	619 040	670 863	651 429	645 607	688 606
därav Inbrottsstöld	138 926	144 571	151 881	142 331	130 923	137 195
Tillgrepp av bilar	35 193	44 967	55 429	58 489	60 437	69 033
Tillgrepp av motorcyklar	2 134	2 829	3 286	3 024	3 231	3 386
Tillgrepp av mopeder	8 431	5 382	5 568	4 850	5 041	5 796
Tillgrepp av cyklar	89 560	89 886	91 856	80 264	84 414	94 614
Rån	3 468	3 851	3 806	3 939	4 177	5 211
9 kap Bedrägeri och annan oredlighet ¹	94 420	94 738	98 142	101 005	102 329	92 182
därav Håleri	11 220	9 808	10 505	10 667	9 933	9 706
10 kap Förskingring och annan trolöshet	7 572	10 286	10 259	10 090	10 261	10 703
11 kap Brott mot borgenärer m m	2 092	2 490	2 804	2 422	2 312	2 607
12 kap Skadegörelsebrott	66 032	74 008	80 104	82 221	85 731	92 961
13 kap Allmänfarliga brott	7 014	6 860	7 178	7 114	7 581	9 263
därav Mordbrand	1 164	1 452	1 401	1 432	1 475	2 004
14 kap Förfalskningsbrott	3 557	3 445	3 809	4 373	4 833	5 707
15 kap Mened, falskt åtal och annan osann utsaga	2 270	2 180	2 714	2 721	2 773	2 757
16 kap Brott mot allmän ordning (utom fylleri och förgelseväckande beteende)	1 729	2 099	2 128	2 359	2 187	2 507
17 kap Brott mot allmän verksamhet	8 128	8 387	8 804	9 066	9 534	9 823
därav Våld eller hot mot tjänsteman o d	4 184	4 411	4 860	5 031	5 265	5 610
Våldsamt motstånd	2 434	2 552	2 598	2 629	2 741	2 582
20 kap Myndighetsmissbruk m m	491	629	691	808	863	1 132
Övriga BrB-brott	5 122	4 652	5 172	3 414	2 048	2 161
Övriga brott						
Rattfylleri, rattonykterhet (4 § Trafikbrottslagen, TBL)	21 676	19 769	23 152	22 923	24 351	26 167
Övriga brott mot TBL, utom 2 §	48 726	41 245	43 426	45 390	41 463	44 490
Brott mot checklagen	40	18	13	15	11	38
Brott mot valutaförordningen/-lagen ²	396	96	98	109	159	39
Brott mot skattestrafflagen och skattebrottslagen	6 820	5 568	6 503	6 197	6 370	7 014
Brott mot uppbördslagen	5 163	4 557	7 068	8 122	7 687	7 572
Brott mot författningar ang tillverkning av resp handel med drycker	10 993	4 311	5 448	5 431	5 662	5 515
Brott mot narkotikastrafflagen/förordningen	56 371	35 971	38 028	41 869	29 003	33 607
Brott mot varusmuggningslagen	3 802	2 704	2 700	3 149	4 049	3 297
Brott mot vapenförordningen/-lagen	1 757	1 756	1 919	1 834	2 139	2 265
Brott mot jaktlagstiftningen	1 286	1 145	991	1 114	979	958
Brott mot fiskelagstiftningen	1 045	786	860	789	840	758
Brott mot brandlagen	..	..	..	..	..	..
Övriga brott för vilka fängelse ingår i straffskalan	5 506	6 027	5 071	6 108	8 455	9 170
Summa brott	958 032	1 018 349	1 095 357	1 092 417	1 086 211	1 144 800

1) Fr o m 1987 redovisas alla former av s k automatmissbruk som bedrägeri. Tidigare redovisades vissa sådana brott som stöld.

2) T o m 1982 enbart valutaförordningen.

Tabell 3.2.3

Anmällda brott i hela riket efter brottsart och månad för anmälan, 1989 samt jämförelser med föregående år

Reported offences, by type of offence and month of report, 1989; comparisons (in percent) with previous years

Anm. De procentuella förändringarna har erhållits vid jämförelse med dels antalet brott 1988, dels medelvärdet av antalet brott 1986-1988. Jämförelse har endast gjorts i den mån redovisningen av brottsarter varit oförändrad de aktuella åren.

Brottsart (siffror inom parentes avser kapitel- och paragrafnummer)	Antal anmällda brott, månad för anmälan												Hela året	Proc. förändr jämfört med 1988 1986- 1988	
	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec			
Samtliga brott	95063	87576	97619	93310	99316	98197	96933	104424	99738	104234	91162	77228	1144800	5	5
A. Brott mot brottsbalken. Ej 16 kap 16 par	81253	74824	83262	80315	87540	86655	87352	93223	87915	92330	80072	69169	1003910	5	5
Brott mot person (3-7 kap)	7008	6310	7276	7332	7482	7140	6732	7127	7244	7768	6901	7282	85802	6	14
3 kap. Brott mot liv och halsa.	3436	3028	3440	3593	3759	3626	3513	3496	3654	3765	3252	3641	42203	5	13
Mord eller drap samt misshandel med dödlig utgång (1-3, 5-6)	40	53	52	42	55	61	40	47	48	74	41	64	617	1	10
Fullbordat mord eller drap samt miss- handel med dödlig utgång	12	14	17	6	13	11	10	13	12	15	10	17	150	3	5
Med användning av skjutvapen	1	3	2	1	2	2	1	2	-	3	2	4	23	-8	18
I forening med självmord	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-67	-68
Ej i forening med självmord	1	3	1	1	2	2	1	2	-	3	2	3	21	11	52
Ej med användning av skjutvapen	11	11	15	5	11	9	9	11	12	12	8	13	127	5	3
I forening med självmord	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	-	5	-17	-41
Ej i forening med självmord	11	11	15	5	11	7	9	11	12	9	8	13	122	6	5
Försök till mord eller drap	28	39	35	36	42	50	30	34	36	59	31	47	467	1	12
Med användning av skjutvapen	7	8	2	6	6	10	5	6	8	13	3	6	80	-14	-2
I forening med självmord	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-82	-69
Ej i forening med självmord	6	8	2	6	6	10	5	6	8	13	3	5	78	-5	3
Ej med användning av skjutvapen	21	31	33	30	36	40	25	28	28	46	28	41	387	5	15
I forening med självmord	1	-	3	-	3	2	-	-	1	1	1	3	15	88	84
Ej i forening med självmord	20	31	30	30	33	38	25	28	27	45	27	38	372	3	13
Barnadrap (3)	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-50	-71
Misshandel (5-6) (ej med dödlig utgång)	3218	2812	3234	3380	3549	3398	3321	3271	3417	3521	3053	3467	39641	6	13
Misshandel mot barn 0-6 år	18	41	33	35	40	37	21	33	28	30	19	30	365	37	47
Grov misshandel (6)	1	5	2	5	7	3	2	1	1	4	1	3	37	-3	21
Obekant med offret	-	-	1	1	1	1	-	-	1	-	-	-	5	-50	-43
Utomhus	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	4	-33	-35
Inomhus	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-75	-68
Bekant med offret	1	5	1	4	6	2	2	1	2	4	1	3	32	14	44
Utomhus	-	-	-	2	-	2	1	1	-	1	-	2	9	80	86
Inomhus	1	5	1	2	6	-	1	-	2	3	1	1	23	-	29
Annan misshandel (5)	17	36	31	30	33	34	19	32	25	26	18	27	328	44	51
Obekant med offret	4	6	10	11	14	14	6	12	10	8	10	9	114	48	80
Utomhus	3	4	9	10	13	10	5	9	8	4	7	4	86	46	70
Inomhus	1	2	1	1	1	4	1	3	2	4	3	5	28	56	107
Bekant med offret	13	30	21	19	19	20	13	20	15	18	8	18	214	42	39
Utomhus	4	6	5	7	6	3	3	8	6	-	-	5	53	66	61
Inomhus	9	24	16	12	13	17	10	12	9	18	8	13	161	35	32
Misshandel mot barn 7-14 år	95	91	117	148	140	105	75	103	155	143	117	118	1407	-7	-
Grov misshandel (6)	6	10	9	10	7	8	1	7	5	7	11	11	92	-60	-23
Obekant med offret	5	4	4	4	2	4	-	1	2	1	3	3	33	-3	4
Utomhus	5	4	-	3	-	3	-	1	2	1	3	3	25	-17	-8
Inomhus	-	-	4	1	2	1	-	-	-	-	-	-	8	100	55
Bekant med offret	1	6	5	6	5	4	1	6	3	6	8	8	59	-70	-33
Utomhus	1	4	3	1	4	-	1	4	1	3	2	1	25	39	35
Inomhus	-	2	2	5	1	4	-	2	2	3	6	7	34	-81	-52
Annan misshandel (5)	89	81	108	138	133	97	74	96	150	136	106	107	1315	3	3
Obekant med offret	27	27	48	66	48	40	24	41	60	49	50	45	525	-4	7
Utomhus	21	22	35	50	40	35	21	34	49	42	37	31	417	-6	4
Inomhus	6	5	13	16	8	5	3	7	11	7	13	14	108	1	19
Bekant med offret	62	54	60	72	85	57	50	55	90	87	56	62	790	8	-
Utomhus	21	32	28	28	52	27	34	34	49	38	24	28	395	33	40
Inomhus	41	22	32	44	33	30	16	21	41	49	32	34	395	-8	-23
Misshandel mot kvinna	1210	1033	1256	1228	1269	1177	1164	1174	1123	1163	1113	1234	14144	5	12
Grov misshandel (6)	73	62	77	66	99	112	66	80	78	103	78	140	1034	5	26
Obekant med offret	13	13	5	9	19	11	15	16	10	22	20	15	168	-5	17
Utomhus	10	7	4	7	10	8	9	11	8	15	14	2	105	12	37
Inomhus	3	6	1	2	9	3	6	5	2	7	6	13	63	-23	-7
Bekant med offret	60	49	72	57	80	101	51	64	68	81	58	125	866	7	28
Utomhus	5	9	5	13	25	13	15	13	14	13	12	8	145	12	38
Inomhus	55	40	67	44	55	88	36	51	54	68	46	117	721	6	26

Tabell 3.2.3 (forts)

Anmälda brott i hela riket efter brottsart och månad för anmälan, 1989 samt jämförelser med föregående år

Brottsart (siffror inom parentes avser kapitel- och paragrafnummer)	Antal anmälda brott, månad för anmälan												Hela året	Proc förändr jämfört med 1988 1986- 1988	
	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec			
Annan misshandel (5)	1137	971	1179	1162	1170	1065	1098	1094	1045	1060	1035	1094	13110	5	11
Obekant med offret	225	209	230	213	259	237	234	263	261	242	242	200	2815	9	15
Utomhus	124	111	124	126	162	155	149	175	166	134	144	106	1676	14	24
Inomhus	101	98	106	87	97	82	85	88	95	108	98	94	1139	2	3
Bekant med offret	912	762	949	949	911	828	864	831	784	818	793	894	10295	4	9
Utomhus	109	103	109	137	173	178	174	154	135	83	98	90	1543	-5	4
Inomhus	803	659	840	812	738	650	690	677	649	735	695	804	8752	6	10
Misshandel mot man	1895	1647	1828	1969	2100	2079	2061	1961	2111	2185	1804	2085	23725	7	15
Grov misshandel (6)	168	127	150	149	151	181	179	177	144	142	150	169	1887	-2	12
Obekant med offret	90	68	86	77	87	103	103	105	89	99	83	110	1100	2	19
Utomhus	55	45	58	53	59	90	75	70	66	72	55	74	772	-3	20
Inomhus	35	23	28	24	28	13	28	35	23	27	28	36	328	16	17
Bekant med offret	78	59	64	72	64	78	76	72	55	43	67	59	787	-7	3
Utomhus	15	22	24	28	21	37	33	33	21	12	22	15	283	-2	9
Inomhus	63	37	40	44	43	41	43	39	34	31	45	44	504	-9	-
Annan misshandel (5)	1727	1520	1678	1820	1949	1898	1882	1784	1967	2043	1654	1916	21838	7	15
Obekant med offret	1144	986	1122	1173	1339	1271	1301	1237	1332	1389	1108	1340	14742	8	19
Utomhus	702	607	725	770	969	993	1012	916	964	978	743	810	10189	10	23
Inomhus	442	379	397	403	370	278	289	321	368	411	365	530	4553	2	9
Bekant med offret	583	534	556	647	610	627	581	547	635	654	546	576	7096	7	8
Utomhus	217	206	210	260	275	286	297	259	312	280	194	196	2992	7	12
Inomhus	366	328	346	387	335	341	284	288	323	374	352	380	4104	7	5
Vållande till annans död (7)	36	31	34	25	20	26	22	22	30	30	28	21	325	-13	-6
I samband med trafikolycka	29	25	25	23	16	20	16	16	25	20	22	19	256	-14	-7
I samband med arbetsolycka	1	2	5	-	1	5	3	2	1	7	2	1	30	25	42
Övriga fall	6	4	4	2	3	1	3	4	4	3	4	1	39	-28	-20
Vållande till kroppsskada eller sjukdom	83	83	54	72	61	71	47	65	79	69	53	41	778	-14	-1
I samband med arbetsolycka	52	49	28	29	31	33	22	37	39	42	27	23	412	-31	-17
Övriga fall	31	34	26	43	30	38	25	28	40	27	26	18	366	20	27
Ej i samband med trafikolycka	59	49	65	74	74	70	83	91	80	71	77	48	841	3	21
Framkallande av fara för annan (9)	4	4	2	3	9	8	4	6	4	4	5	4	57	128	107
Fara som framkallats för arbetstagare	55	45	63	71	65	62	79	85	76	67	72	44	784	-1	18
Övriga fall	2972	2687	3125	3015	3043	2847	2633	3003	2960	3354	2968	3123	35730	7	16
4 kap. Brott mot frihet och frid	399	364	416	361	378	391	391	357	401	419	360	373	4610	-2	6
Hemfridsbrott, olaga intrång (6)	1418	1282	1501	1452	1471	1387	1350	1555	1484	1652	1482	1345	17379	10	18
Olaga hot (5)	1028	966	1110	1106	1073	988	809	1006	998	1199	1042	1324	12649	6	17
Ofredande (7)	127	75	98	96	121	81	83	85	77	84	84	81	1092	4	11
Övriga brott mot 4 kap (1-4, 8-9, 9A)	149	145	165	147	147	149	117	152	134	132	145	127	1709	6	12
5 kap. Arekränkingsbrott	424	424	515	546	511	479	432	426	460	487	507	357	5568	6	19
6 kap. Sexualbrott	117	92	129	155	118	127	124	102	116	157	113	112	1462	10	26
Våldtäkt, grov våldtäkt (1)	23	19	17	7	16	11	10	11	24	8	18	12	176	19	66
Mot person under 15 år	13	14	16	4	13	8	7	9	19	8	13	9	133	43	107
Fullbordad våldtäkt	3	2	4	2	6	4	6	3	4	4	-	3	41	11	67
Utomhus	10	12	12	2	7	4	1	6	15	4	13	6	92	64	129
Inomhus	10	5	1	3	3	3	3	2	5	-	5	3	43	-22	1
Försök till våldtäkt	5	3	-	-	3	2	1	1	2	-	3	2	22	-15	4
Utomhus	5	2	1	3	-	1	2	1	3	-	2	1	21	-28	-4
Inomhus	94	73	112	148	102	116	114	91	92	149	95	100	1286	9	21
Mot person 15 år eller äldre	76	44	79	99	75	73	73	59	65	109	68	80	900	12	26
Fullbordad våldtäkt	11	7	13	14	17	22	24	17	19	18	8	8	178	-12	13
Utomhus	65	37	66	85	58	51	49	42	46	91	60	72	722	20	30
Inomhus	18	29	33	49	27	43	41	32	27	40	27	20	386	2	12
Försök till våldtäkt	7	11	8	17	15	21	22	13	14	25	13	9	175	-23	-7
Utomhus	11	18	25	32	12	22	19	19	13	15	14	11	211	-38	34
Inomhus	75	90	107	87	80	69	72	63	79	66	177	67	1032	14	45
Sexuellt tvång, utnyttjande m m mot person av annat kön	59	79	82	55	59	56	56	47	58	51	149	56	807	34	78
Med barn under 15 år (3, 5)	42	55	56	40	31	31	25	38	42	32	137	39	588	53	-
Nära relation till offret	17	24	26	15	28	25	31	9	16	19	12	17	239	4	-
Övriga fall	16	11	25	32	21	13	16	16	21	15	28	11	225	-26	-12
Övriga fall (2, 4, 5)	16	14	14	27	21	18	14	20	13	18	10	7	192	-5	-13
Sexuellt tvång, utnyttjande m m mot person av samma kön	13	14	13	27	19	13	13	15	11	14	7	5	164	4	-1
Med barn under 15 år (3)	5	9	6	2	13	7	7	6	5	7	2	1	70	30	-
Nära relation till offret	8	5	7	25	6	6	6	9	6	7	5	4	94	-9	-
Övriga fall	3	-	1	-	2	5	1	5	2	4	3	2	28	-39	-49
Övriga fall (2, 4)															

Tabell 3.2.3 (forts)

Anmällda brott i hela riket efter brottsart och månad för anmälan, 1989 samt jämförelser med föregående år

Brottsart (siffror inom parentes avser kapitel- och paragrafnummer)	Antal anmällda brott, månad för anmälan												Hela året	Proc förändr jämfört med 1988 1986- 1988	
	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec			
Sexuellt ofredande (6)	208	226	263	274	287	258	217	240	249	243	207	170	2842	3	12
Exhibitionism	116	122	127	117	160	135	100	118	114	99	92	97	1397	-12	-10
Annat sexuellt ofredande	92	104	136	157	127	123	117	122	135	144	115	73	1445	22	47
Mot person, under 15 år	57	69	69	100	75	50	40	43	68	54	36	38	699	13	
Övriga fall	35	35	67	57	52	73	77	79	67	90	79	35	746	33	
Koppleri, främjande av otukt (7)	1	2	1	2	1	3	4	-	1	2	-	-	17	-35	-26
Förförelse av ungdom (8)	7	-	1	1	4	4	1	1	2	1	-	1	23	-41	-5
7 kap. <i>Brott mot familj</i>	27	26	31	31	22	39	37	50	36	30	29	34	392	10	18
Egenmäktighet med barn (4)	27	25	30	28	22	39	36	50	36	27	27	32	379	9	17
Övriga brott mot 7 kap (1, 3)	-	1	1	3	-	-	1	-	-	3	2	2	13	63	81
Brott mot förmögenhet (8-12 kap)	71618	66187	73294	70322	77285	76865	77995	83742	78044	81789	70559	59359	887059	5	4
8 kap. <i>Stöld, rån m m</i>	52541	49700	54973	52249	61371	61486	62459	67049	61850	63997	54598	46333	688606	7	5
Tillgrepp av motordrivet fortkaffnings- medel (7, 8)	6418	5607	6505	6196	6901	7057	7692	8285	7525	7694	6115	5472	81467	14	18
Bil	5845	5057	5777	5369	5582	5558	6094	6782	6067	6523	5340	5039	69033	14	19
Försök till biltillgrepp	1749	1641	2001	1624	1702	1694	1857	2111	1734	1999	1615	1525	21252	18	25
Fullbordat biltillgrepp	4096	3416	3776	3745	3880	3864	4237	4671	4333	4524	3725	3514	47781	13	16
Motorcykel	115	109	149	257	438	433	490	464	432	261	165	73	3386	5	6
Moped	324	366	428	399	521	554	540	596	719	645	447	257	5796	15	12
Båt	37	33	48	108	298	450	500	390	261	195	106	37	2463	16	19
Annat	97	42	103	63	62	62	68	53	46	70	57	66	789	-13	2
Tillgrepp av ej motordrivet fortkaff- ningsmedel (1-4, 8)	4539	4510	5686	6884	10652	12097	11393	11953	10605	9282	6317	3455	97373	10	9
Cykel	4315	4347	5525	6691	10366	11691	10989	11612	10417	9104	6191	3366	94614	12	11
Båt	65	46	83	142	231	341	335	290	158	143	84	33	1951	13	11
Annat	159	117	78	51	55	65	69	51	30	35	42	56	808	-66	-61
Inbrott, stöld, ej av skjutvapen (1-4)	12577	10561	11712	10283	11850	11155	11125	12091	11521	12289	11611	10420	137195	5	-3
I kassaskåp, kassavalv o d	154	137	126	141	146	141	169	157	151	163	168	173	1826	11	-
I skola, bibl., undervisn lokal	936	798	765	681	807	737	609	762	963	997	902	756	9713	8	4
I kyrka, museum, hembygdsgrd o d	75	49	76	50	63	68	79	76	66	59	53	60	774	-12	-5
I idrotts-, bad-, sportanläggning	170	186	228	155	236	249	247	227	228	201	160	143	2430	3	-
I läkar-, o tandl.praktik, sjukhus	166	158	168	169	162	116	160	152	143	150	153	159	1856	6	-3
I biograf, teater, nöjes-, samlings- o ungdomslokal	295	255	260	239	247	268	242	283	242	267	236	260	3094	8	2
I hotell, pensionat o d	59	34	57	46	64	48	66	79	65	55	58	63	694	-8	-5
I restaurang, konditori, kafe o d	317	238	280	248	322	361	354	369	276	263	286	228	3542	2	-2
I apotek o läkemedelsförråd	24	21	26	24	21	16	23	27	26	29	19	23	279	7	27
I butik, varuhus o d	1481	1025	1239	1135	1158	1032	1098	1294	1205	1160	1211	1218	14256	3	-5
I kiosk, automat, skyltskåp	444	339	380	330	481	471	568	466	412	349	289	280	4809	-4	-35
I kontor	959	787	784	800	963	827	922	1005	864	930	900	836	10577	14	13
I fabrik, lager, verkstad	585	517	577	538	599	560	604	705	647	598	569	465	6964	6	-1
I bod, på byggnadsplats o d	486	404	514	427	547	514	387	519	528	556	489	388	5759	27	19
I garage, bensinstat., bilverkst.	475	440	462	361	410	432	442	486	476	480	441	412	5317	4	-8
I bostad (lägenhet, villa)	1853	1661	1804	1385	1687	1879	2177	1901	1671	1932	1867	1512	21329	6	-
I källare, vind	2323	1911	2123	1914	1832	1515	1369	1672	1656	1979	2013	1960	22267	-7	-17
I fritidshus (sommarstuga o d)	824	785	959	803	934	842	533	703	837	1079	908	744	9951	8	4
Inom militärförläggning o d	56	57	69	78	123	91	77	117	82	64	59	28	901	2	-1
Inom hamnområde	20	5	7	15	13	10	13	26	12	14	10	7	152	-29	-2
Annan inbrottsstöld	875	754	808	744	1035	978	986	1065	971	964	820	705	10705	17	9
Stöld, även inbrott, stöld av skjutvapen, ammunition och sprängämnen (1-4)	55	54	57	58	52	74	70	48	70	71	35	38	682	-	2
Från militärt förråd	7	9	8	8	9	5	10	11	2	2	1	1	73	-5	-23
Från militärförläggning	12	8	9	6	6	4	4	3	9	8	3	3	75	-1	-
Från skytteorganisation	1	3	5	4	2	2	1	-	1	3	2	1	25	-38	-21
Från vapenhandlare	1	2	1	2	3	2	1	1	2	-	1	1	17	13	5
Från sprängämnesförråd (ej mil.)	4	5	4	5	3	9	2	6	7	2	1	2	50	14	35
Ur bostad (lägenhet, villa)	13	16	21	16	15	33	36	19	20	28	17	19	253	16	18
Ur fritidshus	-	1	2	2	2	4	3	-	7	1	2	2	26	-26	-29
Ur motorfordon	8	3	3	3	3	4	4	2	9	11	1	2	53	2	-9
Övrig stöld av skjutvapen o d	9	7	4	12	9	11	9	6	13	16	7	7	110	-10	-1
Övrig stöld, snatteri, bodräkt (1-4)	28239	28299	30235	28034	30994	30222	31201	33764	31296	33742	29707	26232	361965	5	5
Fr motordrivet fortkaffn.medel	12267	12215	12766	11628	13028	12737	14358	16140	14156	14642	11427	9727	155091	4	2
Från cykel	30	30	46	53	99	69	87	103	83	66	37	19	722	-3	-19
Från båt	111	110	207	320	703	771	789	648	441	385	185	105	4775	20	12
Under yrkesmässig godstransport	983	1163	960	829	937	655	672	622	812	860	832	672	9997	-5	-3
Väskryckning (ej rån)	122	121	104	115	146	117	136	126	198	149	147	128	1609	15	26
Fickstöld	1016	864	1096	1175	1516	1573	1744	1568	1330	1639	1836	1891	17248	19	43
I skola, bibl., undervisn lokal	822	831	864	816	692	448	147	372	846	1043	864	673	8418	-4	-7
I idrotts-, bad-, sportanläggn.	689	744	832	657	539	447	288	383	602	739	805	599	7324	5	5
I läkar-, o tandl.praktik, sjukhus	438	377	629	357	428	381	262	358	363	435	411	363	4802	7	4
I biograf, teater, nöjes-, samlings- o ungdomslokal	423	397	394	316	336	245	186	226	272	468	424	392	4079	-4	-3

Tabell 3.2.3 (forts)

Anmälda brott i hela riket efter brottsart och månad för anmälan, 1989 samt jämförelser med föregående år

Brottsart (siffror inom parentes avser kapitel- och paragrafnummer)	Antal anmälda brott, månad för anmälan												Hela året	Proc förändr jämfört med 1988 1986- 1988	
	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec			
I kyrka, museum, hembygdsgård o d	47	52	47	66	43	47	47	49	52	49	70	69	638	-2	-5
På campingplats, friluftsbad	10	13	11	9	61	293	456	191	51	23	16	19	1153	-3	4
I hotell, pensionat o d	316	215	304	333	307	281	346	299	296	325	340	275	3637	-1	5
I butik, varuhus o d	4804	5292	5513	5283	4806	4524	4236	4529	4806	5444	5463	5152	59852	1	-
I kontor	473	447	519	474	480	498	387	622	501	533	587	509	6030	1	5
I fabrik, lager, verkstad	225	293	345	217	275	294	179	313	279	316	248	236	3220	1	7
I bostad (lägenhet, villa)	1044	966	1037	975	1137	1138	1174	1293	1111	1237	1090	962	13164	3	2
Hos handikappad	126	135	175	157	183	128	172	206	158	206	213	147	2006	12	16
Ej hos handikappad	918	831	862	818	954	1010	1002	1087	953	1031	877	815	11158	2	-
I bod, på byggnadsplats o d	248	248	238	277	222	257	125	225	302	289	296	200	2927	11	27
I restaurang, konditori, kafe o d	953	873	927	782	876	778	811	783	793	1022	1026	1014	10638	7	13
I källare, på vind o d	174	136	155	132	126	142	121	142	140	158	173	146	1745	2	-6
I militärförläggning o d	30	44	65	49	52	30	26	39	45	44	39	33	496	2	-17
Inom hamnområde	10	16	10	12	28	31	23	24	24	19	17	21	235	-13	-7
Övrig stöld m m	3004	2852	3166	3159	4157	4466	4601	4709	3793	3857	3374	3027	44165	13	18
Rån, grovt rån (5-6)	376	316	398	401	507	461	484	496	442	497	425	408	5211	25	31
Bankrån	7	5	9	4	7	10	10	6	9	11	5	5	88	-1	2
Med användning av skjutvapen	4	5	4	1	3	5	7	3	6	9	3	4	54	-10	-12
Ej med användning av skjutvapen	3	-	5	3	4	5	3	3	3	2	2	1	34	17	33
Postrån	6	4	7	2	6	8	2	4	7	11	10	7	74	14	-3
Med användning av skjutvapen	4	1	2	-	3	5	2	1	6	9	9	5	47	12	-2
Ej med användning av skjutvapen	2	3	5	2	3	3	-	3	1	2	1	2	27	17	-6
Butiksran	45	46	48	39	39	35	34	61	46	57	53	43	546	40	46
Med användning av skjutvapen	3	15	7	12	6	9	8	23	16	15	20	13	147	48	54
Ej med användning av skjutvapen	42	31	41	27	33	26	26	38	30	42	33	30	399	38	43
Taxirån	6	2	2	1	5	4	2	4	4	2	2	-	34	-	13
Med användning av skjutvapen	3	-	-	-	-	3	1	2	1	2	-	-	12	140	95
Ej med användning av skjutvapen	3	2	2	1	5	1	1	2	3	-	2	-	22	-24	-10
Rån mot handikappad	4	5	30	9	16	9	20	15	11	13	17	9	158	13	21
Utomhus	1	4	7	5	8	5	15	7	2	5	6	6	71	-19	-3
Med användning av skjutvapen	1	1	-	1	-	1	2	1	-	1	2	-	10	-41	-15
Ej med användning av skjutvapen	-	3	7	4	8	4	13	6	2	4	4	6	61	-14	-2
Inomhus	3	1	23	4	8	4	5	8	9	8	11	3	87	67	52
Med användning av skjutvapen	-	1	1	-	2	-	1	2	-	-	1	-	8	167	92
Ej med användning av skjutvapen	3	-	22	4	6	4	4	6	9	8	10	3	79	61	48
Annat rån	308	254	302	346	434	395	416	406	365	403	338	344	4311	25	31
Utomhus	249	208	238	273	366	339	360	354	311	340	293	295	3626	28	39
Med användning av skjutvapen	12	9	11	13	16	11	21	18	12	14	29	12	178	22	38
Ej med användning av skjutvapen	237	199	227	260	350	328	339	336	299	326	264	283	3448	28	39
Inomhus	59	46	64	73	68	56	56	52	54	63	45	49	685	10	2
Med användning av skjutvapen	6	2	6	8	8	11	7	6	7	7	5	3	76	13	5
Ej med användning av skjutvapen	53	44	58	65	60	45	49	46	47	56	40	46	609	10	1
Övriga brott mot 8 kap. (8-10)	337	353	380	393	415	420	494	412	391	422	388	308	4713	11	17
9 kap. Bedrägeri o. a. oredlighet	10076	8263	8713	9472	6393	6725	7016	7536	7013	8328	7698	4949	92182	-10	-10
Bedrägeri, grovt bedrägeri, bedrägligt beteende (1-3)	8916	7093	7654	8647	5663	5930	6334	6699	6001	7505	6726	4426	81594	-11	-10
Medelst check	1426	980	975	927	910	1171	1095	1247	1003	954	1267	839	12794	-25	-20
Överskridet eget checkkonto	721	418	471	542	464	607	486	588	442	393	702	488	6322	-16	-14
Annat checkbedrägeri	705	562	504	385	446	564	609	659	561	561	565	351	6472	-32	-25
På annat sätt	7490	6113	6679	7720	4753	4759	5239	5452	4998	6551	5459	3587	68800	-7	-8
Datorbedrägeri	10	6	-	4	-	5	7	4	1	3	9	5	54	64	-
Automatmissbruk	194	246	626	291	240	91	198	189	264	1177	340	72	3928	8	-
Med betalkort	2015	1875	1881	3725	1181	1121	1260	1255	1191	1555	1638	981	19678	-3	-
Överskridet eget personkonto	972	848	875	494	852	577	1106	1161	633	983	580	503	9584	-28	-20
Annat bedrägeri med personkonto-blankett	178	82	223	168	71	51	78	140	199	92	104	88	1474	-34	-29
Mot bank i övrigt (även PK-banken)	415	488	563	465	142	280	393	223	285	293	380	297	4224	-4	-26
Mot postverket i övrigt	264	293	353	221	276	212	174	213	164	293	202	176	2841	-13	-10
Mot försäkringskassa	181	191	219	334	294	336	424	239	266	365	335	211	3395	87	73
Mot försäkringsbolag	91	77	108	73	58	61	35	51	75	75	69	58	831	27	36

Tabell 3.2.3 (forts)

Anmällda brott i hela riket efter brottsart och månad för anmälan, 1989 samt jämförelser med föregående år

Brottsart (siffror inom parentes avser kapitel- och paragrafnummer)	Antal anmällda brott, månad för anmälan												Hela året	Proc förändr jämfört med 1988 1988- 1988	
	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec			
Mot hotell, restaurang, taxi, buss, tag, spårvagn o d	505	517	471	479	514	514	490	534	460	447	419	360	5710	-11	-18
Mot handikappad	5	3	5	4	10	3	6	2	4	2	22	9	75	-18	-28
Ovrigt bedrägeri	2660	1487	1355	1462	1115	1508	1068	1441	1456	1266	1361	827	17006	-6	-2
Utpressning, ocker (4-5)	19	30	27	25	30	19	7	19	24	27	26	18	271	-18	-11
Haleri, haleriforseelse (6-7)	1071	1080	968	760	672	752	648	772	899	771	871	442	9706	-2	-6
Tillfälligt haleri	857	977	798	714	624	680	640	730	842	758	809	410	8839	-	-3
Vanehaleri, haleri av stor omfattning	214	103	170	46	48	72	8	42	57	13	62	32	867	-22	-29
Ovriga brott mot 9 kap (8-10)	70	60	64	40	28	24	27	46	89	25	75	63	611	-15	1
10 kap. Forskingring och annan troloshet	892	930	872	999	790	919	850	960	939	905	925	722	10703	4	5
Forskingring, även grov, undandr (1-3)	268	251	264	326	189	226	180	202	260	244	257	249	2916	2	4
Olovligt forfogande (4)	336	349	324	376	287	316	296	346	340	311	281	225	3787	-4	-7
Med avbetalningsgods	39	42	30	45	36	22	48	31	27	21	25	14	380	-11	-18
Med annan egendom	297	307	294	331	251	294	248	315	313	290	256	211	3407	-3	-6
Troloshet mot huvudman	25	66	37	8	11	18	18	16	18	22	16	18	273	21	-12
Ångående datorteknik	2	1	-	1	-	2	1	-	-	-	1	-	8	-27	-
Ovriga fall	23	65	37	7	11	16	17	16	18	22	15	18	265	23	-
Olovligt brukande	213	227	210	240	214	229	253	293	237	239	275	170	2800	6	13
Datortidsstöld	2	1	-	1	1	1	-	3	-	-	-	-	9	-18	-
Ovrigt olovligt brukande	211	226	210	239	213	228	253	290	237	239	275	170	2791	6	-
Fyndförelse (8)	41	35	34	48	89	103	101	102	81	83	94	56	867	57	42
Behörighetsmissbruk	9	2	2	1	-	27	2	1	3	6	2	4	59	111	-
11 kap. Brott mot borgenärer m m	210	222	379	203	198	205	170	148	184	209	327	152	2607	13	4
12 kap. Skadegörelsebrott	7899	7072	8357	7399	8533	7530	7500	8049	8058	8350	7011	7203	92961	8	12
Skadegörelse, även grov, averkan (1-3)	7895	7067	8354	7392	8527	7522	7490	8036	8057	8346	7004	7196	92886	8	12
På motorfordon, ej genom brand	2724	2488	2969	2698	2973	2793	2961	3244	3178	3260	2619	2382	34289	10	22
Genom brand	321	243	293	336	462	372	308	259	296	300	310	348	3848	17	24
Datasabotage	3	2	1	2	3	1	1	2	1	2	1	4	23	283	-
Mot stat, kommun, landsting	1255	1088	1262	1102	1322	1063	998	1062	1109	1198	973	1252	13684	12	-
Annan skadegörelse	3592	3246	3829	3254	3767	3293	3222	3469	3473	3586	3101	3210	41042	5	-
Tagande av olovlig väg (4)	4	5	3	7	6	8	10	13	1	4	7	7	75	19	4
Brott mot allmänheten (13-15 kap)	1427	1289	1475	1545	1721	1495	1581	1334	1498	1583	1428	1351	17727	17	23
13 kap. Allmänfarliga brott	642	519	703	876	1131	910	942	627	721	642	681	869	9263	22	27
Mordbrand, även grov (1-2)	142	137	142	176	233	179	134	159	158	164	202	178	2004	36	40
Allmänfarlig vårdsloshet (6)	472	351	522	676	873	707	779	450	535	454	459	671	6949	22	26
Vällande av brand	422	307	461	613	807	643	723	381	475	398	407	610	6247	24	28
Annan allmänfarlig vårdsloshet	50	44	61	63	66	64	56	69	60	56	52	61	702	2	12
Ovriga brott mot 13 kap (3-5A, 7-10)	28	31	39	24	25	24	29	18	28	24	20	20	310	-23	-8
14 kap. Förfalskningsbrott	555	514	538	421	385	384	475	475	546	655	455	304	5707	18	32
Urkundsförfalskning m m (1-4, 9)	491	407	470	361	302	260	347	335	329	447	368	253	4370	8	20
Check	78	12	18	22	18	12	56	24	25	12	11	10	298	28	38
Legitimationshandling	82	107	124	79	80	80	50	85	67	138	102	69	1063	34	35
Svenskt körkort	6	6	9	8	5	3	5	8	8	9	3	7	77	5	-9
Svenskt pass	18	9	19	14	32	21	6	14	6	12	20	13	184	47	76
Tjänste- eller ID-kort från AB ID- kort och AB Rolfilms PRID-kort	37	43	61	32	25	14	20	17	29	18	23	18	337	43	56
Annan legitimationshandling	21	49	35	25	18	42	19	46	24	99	56	31	465	29	21
Annan urkundsförfalskning m m	331	288	328	260	204	168	241	226	237	297	255	174	3009	-1	14
Signaturförfalskning (5, 9)	8	20	4	7	13	9	2	5	15	5	9	5	102	13	25
Penningförfalskning m m (6, 9, 10)	9	30	13	13	26	67	82	65	136	155	32	25	653	306	389
Ovriga brott mot 14 kap (7-8)	47	57	51	40	44	48	44	70	66	48	46	21	582	11	23
15 kap. Mered, falskt åtal m m	230	256	234	248	205	201	164	232	231	286	292	178	2757	-1	1
Mened, osann partsutsaga m m (1-3)	11	23	15	15	21	11	13	9	25	14	24	20	201	-4	-12
Ovriga brott mot 15 kap (5-13)	219	233	219	233	184	190	151	223	206	272	268	158	2556	-	2
Brott mot staten (16-21 kap)	1200	1038	1217	1116	1052	1155	1044	1020	1129	1190	1184	1177	13522	7	-2
16 kap. Brott mot allmän ordning (utom förargelseväckande beteende)	303	182	281	238	175	196	160	164	177	234	207	190	2507	15	13
Falskt larm (15, 1 st)	182	108	166	145	95	94	62	67	82	131	98	113	1343	26	19
Missbruk av larmordning (15, 2 st)	13	13	16	14	13	9	15	11	5	16	14	14	153	7	5
Ovriga brott mot 16 kap (1-5, 8-14)	108	61	99	79	67	93	83	86	90	87	95	63	1011	4	6
17 kap. Brott mot allmän verksamhet	821	774	821	774	790	872	800	765	844	857	828	877	9823	3	8
Väld mot tjänsteman (1, 5)	255	233	290	267	292	303	283	289	299	292	283	327	3413	2	5
Mot polisman (1)	81	82	90	99	90	109	112	101	108	87	75	87	1121	-8	-13
Ringa brott	79	81	82	93	84	108	103	95	98	83	73	84	1063	-9	-14
Ej ringa brott	2	1	8	6	6	1	9	6	10	4	2	3	58	12	21
Mot ordningsvakt (1)	134	115	152	126	150	146	135	134	145	157	157	195	1746	10	20
Mot annan person (1, 5)	40	36	48	42	52	48	36	54	46	48	51	45	546	2	7

Tabell 3.2.3 (forts)

Anmällda brott i hela riket efter brottsart och månad för anmälan, 1989 samt jämförelser med föregående år

Brottsart (siffror inom parentes avser kapitel- och paragrafnummer)	Antal anmällda brott, månad för anmälan												Hela året	Proc förändr jämfört med 1988 1986- 1988	
	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec			
Hot m m mot tjänsteman (1-2, 5)	176	178	190	176	178	199	173	165	180	185	199	198	2197	14	22
Väldsam motstånd (4)	226	203	211	195	190	232	229	188	234	208	219	247	2582	-6	-3
Övriga brott mot 17 kap (7-13, 15)	164	160	130	136	130	138	115	123	131	172	127	105	1631	7	14
18 kap. Högmålsbrott	5	2	9	6	2	11	2	-	2	-	2	-	41	-13	42
19 kap. Brott mot rikets säkerhet	2	1	2	1	3	2	1	2	2	1	1	1	19	-32	-1
20 kap. Myndighetsmissbruk m m	69	79	104	97	82	74	81	89	104	98	146	109	1132	31	44
B. Trafikbrottslagen (utom 1 par 1 st och 2 par)	6607	5956	6327	6249	5799	6282	6240	6368	6510	6009	5164	3146	70657	7	6
Grov vårdslöshet i trafik (1:2 st)	68	71	83	73	67	65	86	72	73	81	59	32	830	4	12
Olovlig körning, även grov (3:1 st)	3533	3079	3323	3199	3022	3086	3060	3456	3348	3230	2837	1645	36818	7	2
Trafikbrottslagen 3:2 st	16	25	12	20	12	14	13	19	16	16	22	9	194	13	-7
Trafikbrottslagen 3:3 st	205	245	240	205	191	172	152	188	177	180	146	62	2163	10	5
Rattfylleri, rattönykterhet (4)	2268	2013	2216	2368	2207	2607	2642	2273	2530	2118	1726	1199	26167	7	11
Smitning (5)	517	523	453	384	300	338	287	360	366	384	374	199	4485	5	7
C. Övriga brott för vilka fängelse ingår i straffskalan, utom brott enligt D. nedan	2320	3890	4119	2713	2209	3088	2288	2968	3162	2998	3336	2605	35696	1	11
Checklagen (1932:131, 74 par)	2	10	6	2	4	6	1	1	-	1	4	1	38	245	181
Varusmuggningslagen (1960:418, 1, 3 par)	265	352	516	251	275	200	223	238	306	300	209	162	3297	-19	-
Narkotika (1, 3)	127	213	180	110	145	84	79	92	168	163	102	93	1556	-5	-7
Annat (1, 3, 4, 6)	138	139	336	141	130	116	144	146	138	137	107	69	1741	-28	7
Brott mot lagen om handel med drycker (1977:293)	159	915	1087	506	130	449	137	403	161	141	342	202	4632	-4	4
Skattebrottslagen (1971:69)	414	733	680	607	401	766	366	529	776	505	640	597	7014	10	10
Uppbördslagen (1953:272, 81 par)	483	846	733	388	460	548	559	609	769	585	742	850	7572	-1	-1
Vapenlagen (1973:1176)	211	205	181	162	149	178	168	229	193	227	227	135	2265	6	15
Olaga innehav av pistol, kpist	87	81	54	51	50	58	51	71	61	78	77	38	757	-5	-2
Olaga innehav av jaktvapen	40	38	44	31	18	45	35	43	48	48	47	36	473	9	8
Olaga innehav av annat vapen	57	63	56	58	61	50	55	80	57	67	71	43	718	10	40
Annat brott mot vapenlagen	27	23	27	22	20	25	27	35	27	34	32	18	317	22	31
Jaktlagstift. (Jaktl. 1987:259, Jaktstadgan 1938:279)	64	40	34	33	36	43	38	72	135	274	137	52	958	-2	-7
Fiskelagstift. (Lagen om rätt t. fiske 1950:596, Fiskeristadgan 1954:607)	15	23	64	30	62	59	89	163	115	83	45	10	758	-10	-9
Fiskeriförordningen 1982:126)	48	39	74	76	96	77	78	73	70	73	49	18	771	19	16
Naturvårdslagen (1964:822)	29	24	22	33	42	49	56	46	32	46	24	23	426	5	41
Miljöskyddslagen (1969:387)	98	59	45	28	30	42	20	44	36	35	40	36	513	-55	-47
Arbetsmiljölagen (1977:1160)	2	4	4	-	3	-	-	1	1	-	1	-	16	-88	-83
Valutalagen (1939:350)	40	62	48	47	46	34	35	49	46	88	109	39	643	17	55
Utlänningslagen (1980:376)	28	31	13	13	30	29	59	23	23	22	35	12	318	-	-
Besöksförbud (1988:1160)	462	547	612	537	445	608	459	488	499	618	732	468	6475	14	54
Övriga lagar och författningar utom nedan under D redovisade	483	2906	3911	4033	3768	2172	1053	1865	2151	2897	2590	2308	34537	16	-8
D. Brott mot vissa författningar även om endast böter ingår i straff- skalan	4792	2824	3830	3952	3703	2117	991	1801	2079	2815	2502	2201	33607	16	-7
Narkotikastrafflagen (1968:64)	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1	1	-	6	-78	-72
Brott mot regler ang den legala narkotikahandlingen	3	1	5	13	28	4	10	15	8	6	2	4	99	65	27
Framställning	2726	1408	1367	1813	1516	1226	345	665	811	1100	967	1105	15049	9	-18
Överlåtelse m m	2062	1415	2457	2126	2158	887	636	1121	1259	1708	1532	1092	18453	23	3
Innehav	88	64	79	78	65	54	60	63	69	77	80	106	883	4	-16
Olovlig spritillverkning (1977:292)	2	15	2	1	-	-	-	1	-	-	2	-	23	-23	-27
Valutaförordningen (1959:264)	1	3	-	2	-	1	2	-	3	5	6	1	24	167	-
Datalagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Integritetsskyddsbrott	1	3	-	2	-	1	2	-	3	5	6	1	24	167	-
Datanträng	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell 3.2.4

Anmällda brott, uppklarade brott och uppklaringsprocent i hela riket efter brottsart, 1989 samt jämförelser med föregående år
 Reported offences, cleared offences and percentage of reported offences that are cleared, by type of offence, 1989; comparison (in percent) with 1988

Anm. De procentuella förändringarna har erhållits vid jämförelse med dels antalet brott 1988, dels medelvärdet av antalet brott 1986–1988. Jämförelse har endast gjorts i den mån redovisningen av brottsarter varit oförändrade de aktuella åren.

Brottsart	Anmälda brott 1989	Proc. förändring jämfört med		Uppklarade brott 1989			Antal brott uppklarade 1989 (anmälda 1989 el- ler tidigare) i proc. av antal anm. brott 1989	
		1988	1986–1988	Absoluta tal	Procent därav anmälda			
					1989	1988	Tidigare	
Samtliga brott	1 144 800	5	5	361 346	70	27	3	32
Brott mot brottsbalken	1 003 910	5	5	245 597	66	30	4	24
Brott mot person (3–7 kap)	85 602	6	14	40 237	65	32	3	47
Brott mot liv och hälsa (3 kap)	42 203	5	13	19 970	62	34	4	47
Mord, dråp, barnadrap och	618	1	10	376	81	16	3	61
misshandel med dödlig utgång	150	3	5	114	78	18	4	76
därav fullbordade brott								
Misshandel, även grov,								
ej med dödlig utgång	39 641	6	13	18 516	61	34	5	47
mot barn 0–6 år	365	37	47	167	72	26	2	46
mot barn 7–14 år	1 407	–7	–	749	71	28	1	53
mot kvinna	14 144	5	12	7 520	66	30	4	53
mot man	23 725	7	15	10 080	57	37	6	42
Vållande till annans död	325	–13	–6	228	64	35	1	70
Övriga brott mot 3e kap	1 619	–5	10	850	63	33	4	52
Brott mot frihet och frid (4 kap)	35 730	7	16	16 675	65	32	3	47
Årekränkingsbrott (5 kap)	1 709	6	12	1 083	78	18	4	63
Sexualbrott (6 kap)	5 568	6	19	2 240	75	24	1	40
Våldtäkt, grov våldtäkt	1 462	10	26	556	84	15	1	38
Annat	4 106	4	17	1 684	72	27	1	41
Brott mot familj (7 kap)	392	10	18	269	79	19	2	69
Brott mot förmögenhet (8–12 kap)	887 059	5	4	189 811	66	29	5	21
Stöld, rån m m (8 kap)	688 606	7	5	96 901	76	23	1	14
Tillgrepp av fortskaffningsmedel	178 840	12	13	13 436	75	23	2	8
därav bil, fullbordade brott	47 781	13	16	7 646	75	23	2	16
bil, försök	21 252	18	25	1 972	76	23	1	9
motorcykel	3 386	5	6	581	67	31	2	17
moped	5 796	15	12	640	71	28	1	11
cykel	94 614	12	11	2 005	79	19	2	2
Inbrottsstöld	137 195	5	–3	12 530	72	26	2	9
i lägenhet eller villa	21 329	6	–	1 726	80	18	2	8
i källare och vind	22 267	–7	–17	998	70	27	3	4
i fritidshus	9 951	8	4	882	66	30	4	9
i butik, varuhus o d	14 256	3	–5	2 016	74	24	2	14
övriga inbrottsstölder	69 392	9	0	6 908	70	28	2	10
Övrigstöld, snatteri el bodräkt	361 965	5	5	67 529	77	21	2	19
fickstöld	17 248	19	43	485	82	17	1	3
våskryckning	1 609	15	26	147	75	24	1	9
i butik, varuhus o d	59 852	1	–	45 317	77	22	1	76
från motorfordon, cyklar	155 813	4	1	6 936	73	25	2	4
under yrkesmässig transport	9 997	–5	–3	1 265	97	3	–	13
annat	117 446	7	9	13 379	76	21	3	11

Tabell 3.2.4 (forts)

Anmälda brott, uppklarade brott och uppklaringsprocent i hela riket efter brottsart, 1989 samt jämförelser med föregående år

Brottsart	Anmälda brott 1989	Proc. förändring jämfört med		Uppklarade brott 1989				Antal brott uppklarade 1989 (anmälda 1989 el- ler tidigare) i proc. av antal anm. brott 1989
		1988	1986–1988	Absoluta tal	Procent därav anmälda 1989	1988	Tidigare	
Rån, grovt rån	5 211	25	31	938	79	20	1	18
bank- o postrån	162	5	0	57	77	21	2	35
butiksrån	546	40	46	181	83	17	0	33
taxirån	34	–	13	9	78	11	11	26
rån mot äldre, handi- kappade m fl	158	13	21	33	73	27	–	21
övriga rån	4 311	25	31	658	78	21	1	15
Bedrägeri och annan oredlighet (9 kap)	92 182	–10	–10	70 809	54	38	8	77
Bedrägeri, grovt bedrägeri, bedrägligt beteende ¹	85 194	–11	–10	63 406	51	40	9	78
därav medelst check	12 794	–25	–20	10 113	48	43	9	79
med konto/kreditkort	19 678	–3		15 572	53	36	11	79
mot försäkringskassa	3 395	87	73	1 636	51	39	10	48
Häleri, häleriförseelse	9 706	–2	–6	7 103	78	20	2	73
Övriga brott mot 9e kap	882	–16	–3	300	54	43	3	34
Förskingring m m (10 kap)	10 703	4	5	5 868	67	28	5	55
Brott mot borgenärer m m (11 kap)	2 607	13	4	1 749	37	36	27	67
Skadegörelsebrott (12 kap)	92 961	8	12	14 484	66	30	4	16
Brott mot allmänheten (13–15 kap)	17 727	17	23	7 862	66	30	4	44
Allmänfarliga brott (13 kap)	9 263	22	27	2 678	76	22	2	29
därav mordbrand	2 004	36	40	426	80	19	1	21
Förfalskningsbrott (14 kap)	5 707	18	32	3 368	62	34	4	59
Mened falskt åtal m m (15 kap)	2 757	–1	1	1 816	61	36	3	66
Brott mot staten (16–20 kap)	13 522	7	–2	7 687	61	33	6	57
Brott mot allmän ordning (16 kap)	2 507	15	13	572	71	26	3	23
Brott mot allmän verksamhet (17 kap)	9 823	3	8	6 606	59	34	7	67
därav våld m m mot tjänste- man (1,2,5 §§)	5 610	6	11	3 739	59	35	6	67
Högmålsbrott (18 kap)	41	–13	42	47	57	40	3	115
Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	19	–32	–1	7	86	14	–	37
Myndighetsmissbruk (20 kap)	1 132	31	44	449	69	28	2	40
Trafikbrottslagen (TBL)	70 657	7	6	58 736	84	16	–	83
därav rattfylleri/rattonykterhet	26 167	7	11	20 381	82	18	0	78
smitning	4 485	5	7	2 664	81	19	–	59
olovlig körning	36 818	7	2	33 531	85	15	–	91
Övriga lagar och författningar	70 233	7	1	57 013	71	24	5	81
Varusmuggningslagen	3 297	–19	–	3 130	82	17	1	95
Narkotikastrafflagen	33 607	16	–7	30 066	86	13	1	89
framställning	99	65	27	70	86	13	1	71
överlåtelse m m	15 049	9	–18	13 864	88	11	1	92
innehav	18 453	23	3	16 125	84	15	1	87
Skattebrottslagen	7 014	10	10	4 550	31	47	23	65
Naturvårdslagen	771	19	16	312	61	35	4	40
Miljöskyddslagen	426	5	41	192	48	48	4	45
Övriga lagar	25 118	1	11	18 762	56	36	8	75

1) Fr o m 1987 redovisas alla former av s k automatmissbruk som bedrägeri. Tidigare redovisades vissa sådana brott som stöld.

Tabell 3.2.5

Anmälda brott i vissa regioner 1987–1989 fördelade per 100 000 av medelfolkmängden

Reported offences in certain regions by type of offence, 1987–1989, per 100 000 by the mean population

Brottsart	Stor-Stockholm			Stor-Göteborg			Stor-Malmö			Övriga riket			Hela riket		
	Antal brott			Antal brott			Antal brott			Antal brott			Antal brott		
	1987	1988	1989	1987	1988	1989	1987	1988	1989	1987	1988	1989	1987	1988	1989
Fullbordade mord eller dråp samt misshandel med dödlig utgång	2	2	3	2	2	2	2	3	2	1	1	1	2	2	2
Misshandel (ej med dödlig utgång)	590	649	710	468	501	472	531	576	581	353	375	395	414	445	467
Olaga hot	239	257	280	214	225	226	270	313	327	143	155	173	172	187	205
Ofredande	178	208	204	124	121	170	157	182	194	111	124	129	126	142	149
Våldtäkt, grov våldtäkt	21	23	27	19	22	22	15	19	22	11	13	14	13	16	17
Fullbordade biltillgrepp	1 133	1 142	1 273	928	798	931	513	496	589	279	304	335	495	502	563
Inbrottsstöld	2 698	2 520	2 493	2 336	2 047	2 161	2 590	2 148	2 366	1 291	1 197	1 265	1 695	1 552	1 615
därav i lägenhet eller villa	434	419	439	509	483	511	414	414	458	147	149	155	242	239	251
Övrig stöld, snatteri och bockräkt	7 193	6 952	7 006	5 276	5 321	5 422	6 506	6 097	6 099	3 034	3 056	3 275	4 137	4 094	4 262
därav i butik och varuhus	1 074	1 076	1 077	790	825	755	1 133	1 287	1 064	556	544	575	697	701	705
Rån	110	120	166	81	89	103	96	84	97	23	24	27	47	50	61
Bedrägeri, grovt bedrägeri, bedrägligt beteende	1 903	1 862	1 410	1 392	1 461	988	1 133	1 363	1 488	807	816	801	1 065	1 083	961
Skadegörelsebrott	1 239	1 299	1 357	1 024	1 087	1 119	1 206	1 232	1 329	890	918	1 006	979	1 016	1 095
Våld mot tjänsteman	72	77	80	44	44	40	40	43	39	28	29	30	38	40	40
Våldsamt motstånd	63	63	64	31	30	24	28	33	21	24	25	23	31	32	30
Olovlig körning	737	697	736	600	430	439	706	467	425	341	325	357	452	406	434
Rattfylleri, rattonykterhet	276	313	334	300	304	336	279	302	275	268	279	301	273	289	308
Brott mot varusmuggningslagen	22	18	25	48	50	31	99	376	157	35	29	34	37	48	39
Brott mot skattebrottslagen	93	103	104	63	60	48	81	85	139	70	70	77	74	76	83
Brott mot uppbördslagen	116	127	128	131	93	49	100	87	159	87	82	79	97	91	89
Brott mot narkotikastrafflagen	412	241	278	993	593	203	475	415	735	461	333	422	499	344	396
därav framställning	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
överlåtelse m m	202	56	66	846	459	96	219	183	361	208	154	201	262	164	177
innehav	209	185	212	147	133	106	254	230	374	252	178	220	236	178	217
Samtliga brott (ej enbart de ovan redovisade)	19 765	19 391	19 688	16 774	15 776	15 550	18 294	18 033	19 234	10 431	10 450	11 185	13 020	12 875	13 479

Tabell 3.2.6**Uppklarade brott totalt samt brott som klarats upp genom beslut på brottsanmälan efter brottsart samt beslutets innebörd, för vissa brottsarter, 1989**

Selected types of offences cleared through decisions recorded on crime report forms, in totals and by grounds for decision (in percent), 1989

Brottsart	Antal uppklarade brott		Procentuell andel med följande beslut							Totalt
	Totalt	Därav genom beslut på brottsanmälan	Brott ej styrkt	Gärningen ej brott	Misstänkt minderårig, yngre än 15 år	An-givelse saknas eller återkallad	Brott preskriberat	Rapport-eftergift	Annat	
Fullbordade mord eller drap samt misshandel med dödlig utgång	114	12	8	50	–	–	–	–	42	100
Misshandel (ej med dödlig utgång)	18 516	5 111	48	15	8	2	1	1	25	100
Olaga hot	7 181	1 699	56	22	6	2	–	1	13	100
Ofredande	6 056	2 241	32	24	6	16	2	1	19	100
Våldtäkt, grov våldtäkt	556	170	63	18	5	2	–	–	12	100
Fullbordade biltillgrepp	7 646	1 400	13	64	9	2	–	0	12	100
Inbrottsstöld	12 685	1 480	25	18	45	1	0	1	10	100
därav i lägenhet eller villa	1 772	304	34	37	16	3	1	–	9	100
Övrig stöld, snatteri och bodräkt	67 529	20 830	8	15	30	1	0	37	9	100
därav i butik och varuhus	45 317	14 912	3	2	35	0	0	51	8	100
Rån	938	166	42	23	12	1	–	1	21	100
Bedrägeri, grovt bedrägeri, bedrägligt beteende	63 406	4 407	25	19	3	1	2	3	47	100
Skadegörelsebrott	14 484	3 831	25	21	30	2	3	3	16	100
Våld mot tjänsteman	2 322	105	34	13	9	1	3	2	38	100
Våldsamt motstånd	2 030	68	41	16	6	–	1	4	31	100
Olovlig körning	33 531	13	23	8	62	–	–	–	7	100
Rattfylleri, rattonykterhet	20 381	2	50	–	50	–	–	–	–	100
Brott mot varusmuggningslagen	3 130	54	28	17	7	2	4	–	42	100
Brott mot skattebrottslagen	4 550	118	25	15	–	–	9	–	51	100
Brott mot uppbördslagen	6 020	131	23	20	–	2	–	–	55	108
Brott mot narkotikastrafflagen	30 066	856	28	52	2	–	0	0	18	100
därav framställning	70	5	40	20	–	–	–	–	40	100
överlåtelse m m	13 864	175	37	44	1	–	–	1	18	100
innehav	16 125	675	26	54	2	–	0	0	18	100
Samtliga brott (ej enbart de ovan redovisade)	361 346	56 295	22	24	18	2	1	15	18	100

Tabell 3.2.7**Brottsdeltaganden efter brottsart samt beslut i åtalsfrågan, för vissa brottsarter, 1989**

Crime-participations for selected types of offences cleared through decisions as recorded on suspect report forms, by grounds for decision (in percent), 1989

Brottsart	Totalt antal	Procentuell andel med följande beslut					Ej brottsupp- klarande beslut		Totalt
		Brottsuppklarande beslut					Misstänkt oskyldig	Brott ej styrkt	
		Åtals- beslut	Straff- före- läggande	Åtals- under- låtelse	Gär- ningen ej brott	Övriga brottsupp- klarande beslut			
Fullbordade mord eller dråp samt miss- handel med dödlig utgång	180	61	–	–	2	7	13	17	100
Misshandel (ej med dödlig utgång)	25 088	47	2	2	1	4	1	43	100
Olaga hot	11 762	38	0	2	2	4	0	54	100
Ofredande	6 413	32	5	6	3	14	0	40	100
Våldtäkt, grov våldtäkt	821	41	0	0	1	2	3	53	100
Fullbordade biltillgrepp	11 952	53	0	19	1	3	1	22	100
Inbrottsstöld	22 464	59	0	15	1	2	1	21	100
därav i lägenhet eller villa	2 929	56	0	7	1	3	1	32	100
Övrig stöld, snatteri och bodräkt	66 034	47	15	16	1	4	0	18	100
därav i butik och varuhus	36 126	42	26	18	1	4	0	9	100
Rån	1 576	55	–	3	1	2	2	37	100
Bedrägeri, grovt bedrägeri, bedrägligt beteende	71 639	74	1	3	1	7	0	14	100
Skadegörelsebrott	17 367	43	8	8	2	9	1	29	100
Våld mot tjänsteman	2 833	64	3	4	1	7	0	21	100
Våldsamt motstånd	2 417	59	11	7	2	7	0	12	100
Olovlig körning	35 415	56	30	10	1	1	0	3	100
Rattfylleri, rattonykterhet	22 596	60	24	1	5	2	0	8	100
Brott mot varusmuggningslagen	4 596	80	5	1	1	2	1	10	100
därav narkotika	1 937	73	8	2	2	3	1	11	100
Brott mot skattebrottslagen	6 898	58	0	3	4	8	1	25	100
Brott mot uppbördslagen	8 013	71	0	2	4	8	2	12	100
Brott mot narkotikastrafflagen	32 576	75	7	5	1	3	0	8	100
därav framställning	76	84	7	1	–	1	–	7	100
överlåtelse m m	15 152	88	1	1	0	4	0	6	100
innehav	17 340	63	13	8	2	3	0	10	100
Samtliga brott (ej enbart de ovan redovisade)	424 410	57	9	8	2	4	1	20	100

Tabell 3.2.8

Personer som misstänkts för brott efter brottsart samt medborgarskap, kyrkobokföring i Sverige och antal brottsdeltaganden, för vissa brottstyper, 1989

Persons suspected of selected types of offences, 1989; in totals and by citizenship or domicile in Sweden and by number of crime-participations

Anm. Om en person ensam misstänkts för ett brott räknas detta som ett brottsdeltagande; misstänks personen för flera brott räknas varje sådant brott som ett brottsdeltagande. Om flera personer misstänkts ha deltagit i ett och samma brott räknas ett brottsdeltagande för varje person. Se vidare avsnitt 3.2.5 sid 36.

Brottsart	Antal misstänkta personer		Medborgare i Sverige		Övriga nordiska länder				Övriga länder			
	Totalt	Därav kyrkobokförda i Sverige	Antal personer	Antal brottsdeltaganden	Kyrkobokförda i Sverige		Ej kyrkobokförda i Sverige		Kyrkobokförda i Sverige		Ej kyrkobokförda i Sverige	
					Antal personer	Antal brottsdeltaganden	Antal personer	Antal brottsdeltaganden	Antal personer	Antal brottsdeltaganden	Antal personer	Antal brottsdeltaganden
Fullbordade mord eller dråp samt misshandel med dödlig utgång	117	110	88	92	5	5	1	1	17	19	6	6
Misshandel (ej med dödlig utgång)	9 822	9 686	8 042	11 125	679	904	62	84	965	1 531	74	96
Olaga hot	3 625	3 557	2 848	3 968	255	367	22	30	454	687	46	57
Ofredande	1 910	1 893	1 650	2 604	110	367	10	11	133	658	7	10
Våldtäkt, grov våldtäkt	248	229	147	223	19	24	2	2	63	83	17	19
Fullbordade biltillgrepp	4 272	4 192	3 738	7 774	286	695	64	98	168	386	16	16
Inbrottsstöld	7 036	6 866	6 144	15 220	411	996	93	160	311	721	77	170
därav i lägenhet eller villa	1 233	1 177	1 004	1 510	98	142	17	22	75	131	39	119
Övrig stöld, snatteri och bodräkt	26 344	24 582	19 981	41 239	1 470	3 023	401	629	3 131	6 540	1 361	2 012
därav i butik och varuhus	19 575	18 054	14 126	22 933	1 114	1 972	280	366	2 814	5 453	1 241	1 812
Rån	710	679	537	707	67	96	3	4	75	104	28	34
Bedrägeri, grovt bedrägeri, bedrägligt beteende	7 856	7 669	6 581	50 479	518	6 053	114	335	570	3 323	73	370
Skadegörelsebrott	8 711	8 579	7 601	10 342	569	788	88	108	409	520	44	51
Våld mot tjänsteman	1 860	1 805	1 519	1 786	151	181	35	38	135	158	20	28
Våldsamt motstånd	1 827	1 781	1 518	1 717	122	147	28	29	141	153	18	20
Olovlig körning	17 248	16 994	14 029	28 422	1 472	3 092	196	237	1 493	2 373	58	64
Rattfylleri, ratt-onykterhet	17 180	16 747	14 718	16 702	1 241	1 523	237	249	788	881	196	200
Brott mot varusmuggningslagen	2 392	1 758	1 416	2 648	133	167	355	394	209	305	279	520
därav narkotika	947	709	585	1 087	60	90	170	204	64	152	68	118
Brott mot skattebrottslagen	744	743	709	4 608	19	61	–	–	15	91	1	1
Brott mot uppbördslagen	697	692	664	6 279	16	90	5	30	12	130	–	–
Brott mot narkotikastrafflagen	6 216	5 915	5 155	25 420	328	825	198	256	432	2 770	103	198
därav framställning	34	34	29	65	2	2	–	–	3	4	–	–
överlåtelse m m innehav	1 861	1 753	1 487	11 907	75	189	49	87	191	1 833	59	145
	5 253	5 051	4 435	13 447	284	634	155	169	332	932	47	53
Samtliga brott (ej enbart de ovan redovisade)	96 953	92 874	79 343	275 393	5 501	22 063	1 708	3 121	8 030	24 537	2 371	4 733

Tabell 3.2.9**Utländska medborgare som misstänkts för brott efter kyrkobokföring, medborgarskap samt ålder, 1989**

Foreign citizens suspected of offences, by domicile in Sweden, nationality and age, 1989

Ålder Medborgarskap	15–20 år	21–24 år	25–29 år	30–39 år	40–49 år	50–59 år	60– år	Totalt	därav kvinnor
Kyrkobokförda personer									
Norden	967	663	785	1 648	1 066	287	85	5 501	947
Övriga Europa inkl Sovjet och Turkiet	694	399	653	1 044	570	221	63	3 644	819
Afrika	68	102	190	204	48	6	2	620	79
Nordamerika	18	18	19	23	19	9	4	110	12
Syd- och Mellanamerika	225	184	296	397	140	36	15	1 293	274
Asien	252	306	630	699	145	42	18	2 092	423
Australien och Oceanien	3	1	4	5	3	–	–	16	1
Statslösa och okänt	46	55	61	68	16	8	1	255	39
Totalt	2 273	1 728	2 638	4 088	2 007	609	188	13 531	2 594
Ej kyrkobokförda personer									
Norden	296	327	304	402	249	90	40	1 708	220
Övriga Europa inkl Sovjet och Turkiet	158	300	365	445	210	89	30	1 597	350
Afrika	43	102	141	49	5	–	–	340	20
Nordamerika	1	4	10	11	5	1	–	32	5
Syd- och Mellanamerika	12	49	58	72	19	7	1	218	63
Asien	15	29	32	38	20	4	6	144	39
Australien och Oceanien	1	3	2	3	–	–	–	9	2
Statslösa och okänt	3	11	7	9	1	–	–	31	8
Totalt	529	825	919	1 029	509	191	77	4 079	707

Tabell 3.2.10**Personer som misstänkts för brott efter kön, antal brott personen misstänkts för under året samt ålder, 1989**

Persons suspected of offences, by sex, number of offences a person is suspected of during the year, and age, 1989

Kön	Totalt	1	2	3	4	5	6-10	11-15	16-20	21-50	51-100	101-
Antal brott		brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott
Män												
Totalt	80695	47616	13073	5434	3338	1983	4784	1846	876	1356	255	134
15 år	1244	915	172	67	34	12	31	9	3	1	-	-
16 år	3664	2331	565	243	135	72	175	60	29	46	7	1
17 år	3773	2186	660	276	163	84	185	81	45	71	20	2
18 år	3396	1872	611	242	145	103	209	85	36	74	15	4
19 år	3295	1885	552	232	140	79	195	73	50	70	15	4
20 år	3277	1879	547	240	120	94	209	87	29	60	11	1
21 år	3279	1986	517	213	122	65	182	89	43	49	12	1
22 år	3291	1908	570	206	146	82	214	72	25	51	10	7
23 år	3144	1824	563	198	143	85	170	76	38	38	5	4
24 år	2974	1788	433	201	117	86	210	62	27	37	8	5
25 år	2933	1690	479	198	137	68	190	71	34	45	15	6
26 år	2529	1411	408	181	109	75	181	69	28	53	7	7
27 år	2442	1326	407	189	114	90	170	56	25	46	10	9
28 år	2186	1224	361	150	100	54	145	64	46	30	5	7
29 år	2066	1107	333	167	102	60	146	67	27	41	11	5
30-39 år	17443	9266	2981	1329	839	539	1311	493	227	359	59	40
40-49 år	11862	7168	1906	773	489	246	646	262	111	205	33	23
50-59 år	4843	3383	679	253	128	70	164	54	38	58	9	7
60- år	3054	2467	329	76	55	19	51	16	15	22	3	1
Kvinnor												
Totalt	16258	11169	2253	808	458	269	582	244	127	271	47	30
15 år	258	203	37	9	4	4	-	1	-	-	-	-
16 år	814	561	136	52	21	13	22	7	2	-	-	-
17 år	735	521	104	48	29	8	6	3	4	11	1	-
18 år	720	491	114	42	30	10	20	9	2	1	-	1
19 år	645	469	86	33	13	6	16	9	1	7	4	1
20 år	571	383	75	42	12	8	28	7	2	12	-	2
21 år	547	359	81	32	16	5	23	6	6	14	4	1
22 år	551	353	87	24	18	12	22	13	7	11	4	-
23 år	558	335	88	29	21	12	27	17	8	16	4	1
24 år	510	316	77	28	26	10	29	11	3	6	3	1
25 år	501	328	74	23	10	16	19	10	4	13	1	3
26 år	444	268	65	23	14	17	26	16	4	11	-	-
27 år	426	250	65	24	20	9	29	9	6	14	-	-
28 år	401	248	55	23	16	7	24	9	4	9	4	2
29 år	441	275	61	20	21	13	22	8	9	10	1	1
30-39 år	3420	2111	525	201	115	67	185	71	39	80	16	10
40-49 år	2397	1720	301	107	57	36	72	28	19	47	4	6
50-59 år	1069	867	125	30	9	12	6	7	4	8	1	-
60- år	1250	1111	97	18	6	4	6	3	3	1	-	1

Tabell 3.2.10 (forts)

Personer som misstänkts för brott efter kön, antal brott personen misstänkts för under året samt ålder, 1989

Kön	Totalt	1	2	3	4	5	6-10	11-15	16-20	21-50	51-100	101-
Antal brott		brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott	brott
Båda könen												
Totalt	96953	58785	15326	6242	3796	2252	5366	2090	1003	1627	302	164
15 år	1502	1118	209	76	38	16	31	10	3	1	-	-
16 år	4478	2892	701	295	156	85	197	67	31	46	7	1
17 år	4508	2707	764	324	192	92	191	84	49	82	21	2
18 år	4116	2363	725	284	175	113	229	94	38	75	15	5
19 år	3940	2354	638	265	153	85	211	82	51	77	19	5
20 år	3848	2262	622	282	132	102	237	94	31	72	11	3
21 år	3826	2345	598	245	138	70	205	95	49	63	16	2
22 år	3842	2261	657	230	164	94	236	85	32	62	14	7
23 år	3702	2159	651	227	164	97	197	93	46	54	9	5
24 år	3484	2104	510	229	143	96	239	73	30	43	11	6
25 år	3434	2018	553	221	147	84	209	81	38	58	16	9
26 år	2973	1679	473	204	123	92	207	85	32	64	7	7
27 år	2868	1576	472	213	134	99	199	65	31	60	10	9
28 år	2587	1472	416	173	116	61	169	73	50	39	9	9
29 år	2507	1382	394	187	123	73	168	75	36	51	12	6
30-39 år	20863	11377	3506	1530	954	606	1496	564	266	439	75	50
40-49 år	14259	8888	2207	880	546	282	718	290	130	252	37	29
50-59 år	5912	4250	804	283	137	82	170	61	42	66	10	7
60- år	4304	3578	426	94	61	23	57	19	18	23	3	2

Tabell 3.2.11 a**Personer som misstänkts för brott efter brottsart samt ålder, 1989**

Persons suspected of offences, by type of offence and age, 1989

Anm. Antalet personer redovisas *netto per rad*, dvs varje person kan förekomma högst en gång per rad.

Brottsart	15 år	16 år	17 år	18 år	19 år	20–24 år
Samtliga brott	1 502	4 478	4 508	4 116	3 940	18 702
Brott mot brottsbalken	1 002	3 494	3 570	3 268	2 850	12 456
Brott mot person (3–7 kap)	151	550	669	667	674	3 153
Brott mot liv och hälsa (3 kap)	86	339	445	475	486	2 324
Mord, dråp, barnadrap och						
misshandel med dödlig utgång	1	1	3	4	7	41
därav fullbordade brott	–	1	2	2	3	21
Misshandel, även grov,						
ej med dödlig utgång	74	325	436	461	465	2 190
mot barn 0–6 år	–	1	–	–	–	8
mot barn 7–14 år	23	48	32	19	9	25
mot kvinna	12	74	76	84	81	550
mot man	39	225	347	382	392	1 740
Vållande till annans död	–	1	2	5	11	57
Övriga brott mot 3:e kap.	11	13	6	9	5	57
Brott mot frihet och frid (4 kap)	72	248	275	231	235	1 101
Årekränkingsbrott (5 kap)	–	9	7	7	9	30
Sexualbrott (6 kap)	6	20	25	14	17	115
därav våldtäkt, grov våldtäkt	1	5	12	4	5	43
Brott mot familj (7 kap)	–	–	–	–	–	5
Brott mot förmögenhet (8–12 kap)	900	3 118	3 061	2 669	2 265	9 662
Stöld, rån m m (8 kap)	768	2 501	2 435	2 042	1 640	6 375
Tillgrepp av motordrivet fordon	141	606	710	627	415	1 367
därav bil, fullbordade brott	83	412	499	458	313	1 024
bil, försök	18	137	205	208	117	400
motorcykel	15	69	95	60	38	89
moped	29	111	83	63	12	40
Tillgrepp av ej motordrivet fordon	25	72	64	63	50	167
därav cykel	23	67	54	53	41	143
Inbrottsstöld, exkl skjutvapen	135	621	646	587	497	1 763
därav i lägenhet eller villa	13	51	53	47	49	277
i källare och vind	5	26	36	28	20	79
i fritidshus	7	37	34	31	25	106
i butik, varuhus o d	48	174	213	210	200	579
Stöld av skjutvapen	1	7	4	7	9	59
Övrig stöld, snatteri el bodräkt	538	1 643	1 537	1 305	1 048	4 286
därav fickstöld	1	12	19	17	9	41
väskryckning	5	13	14	9	4	10
i butik, varuhus o d	403	1 186	997	738	547	2 490
från motorfordon	54	228	329	343	320	961
Rån, grovt rån	8	33	62	41	51	175
därav bankrån	–	–	–	–	–	5
postrån	–	–	–	1	1	9
butiksran	–	2	9	6	9	42
taxirån	–	–	–	–	3	3
rån mot åldringar, handi-						
kappade m fl	–	–	2	1	2	4
övriga rån	8	31	53	33	39	121
Övriga brott mot 8:e kap	24	108	125	106	103	375

25–29 år	30–39 år	40–49 år	50–59 år	60– år	Totalt	Därav kvinnor
14 369	20 863	14 259	5 912	4 304	96 953	16 258
9 457	13 715	8 632	3 435	2 991	64 865	13 170
2 384	3 795	2 556	898	496	15 993	1 311
1 629	2 394	1 551	490	243	10 462	727
49	96	39	21	9	271	24
20	35	16	12	5	117	8
1 534	2 251	1 455	430	201	9 822	673
11	26	16	3	1	66	15
16	57	74	14	7	324	35
590	1 152	816	237	102	3 774	420
1 025	1 170	659	200	97	6 276	233
30	37	24	16	24	207	26
35	49	44	28	9	266	9
1 033	1 892	1 227	419	212	6 945	573
42	67	74	34	39	318	110
121	274	211	92	68	963	11
49	80	33	14	2	248	2
12	26	30	8	1	82	25
7 356	10 443	6 224	2 524	2 455	50 677	11 514
4 816	6 782	3 721	1 681	2 167	34 928	8 861
762	789	241	35	2	5 695	240
623	630	202	27	1	4 272	201
163	172	33	2	1	1 456	46
38	20	2	–	–	426	6
19	15	5	2	–	379	2
135	189	72	25	5	867	61
113	175	63	20	5	757	60
1 011	1 294	387	82	13	7 036	427
236	374	106	24	3	1 233	114
58	143	33	7	2	437	44
71	97	35	5	2	450	52
241	302	72	15	1	2 055	112
16	28	7	1	–	139	3
3 726	5 491	3 148	1 511	2 111	26 344	8 272
43	52	25	5	2	226	29
11	12	4	–	–	82	7
2 729	4 381	2 676	1 380	2 048	19 575	7 631
476	525	145	26	4	3 411	137
137	157	42	4	–	710	42
6	7	1	–	–	19	–
7	6	2	–	–	26	2
23	38	10	1	–	140	8
1	1	–	–	–	8	–
9	14	2	–	–	34	4
99	99	27	3	–	513	29
254	359	249	83	44	1 830	219

Tabell 3.2.11 a (forts)**Personer som misstänkts för brott efter brottsart samt ålder, 1989**

Brottsart	15 ar	16 ar	17 ar	18 ar	19 ar	20–24 ar
Bedrägeri och annan oredlighet (9 kap)	71	347	420	464	479	2 448
Bedrägeri, grovt bedrägeri, bedrägligt beteende	29	150	204	228	252	1 639
därav medelst check	–	1	10	6	18	196
med konto/kreditkort	–	1	–	4	17	102
mot försäkringskassa	–	–	–	2	4	117
Häleri, häleriförseelse	40	199	218	249	245	915
Övriga brott mot 9e kap.	2	1	6	1	4	13
Förskingring m m (10 kap)	17	109	116	110	103	603
Brott mot borgenärer m m (11 kap)	–	–	–	–	–	9
Skadegörelsebrott (12 kap)	123	593	570	538	496	2 136
Brott mot allmänheten (13–15 kap)	20	113	195	256	162	670
Allmänfarliga brott (13 kap)	7	28	22	14	16	71
därav mordbrand	1	18	6	7	8	30
Förfalskningsbrott (14 kap)	6	60	111	143	76	393
Mened falskt åtal m m (15 kap)	7	26	67	108	77	231
Brott mot staten (16–20 kap)	10	75	102	134	166	998
Brott mot allmän ordning (16 kap)	2	9	7	4	6	25
Brott mot allmän verksamhet (17 kap)	8	66	96	130	159	962
därav våld m m mot tjänste- man (1.2,5 §§)	7	45	61	82	101	570
Högmalsbrott (18 kap)	–	–	–	–	–	11
Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	–	–	–	–	–	–
Myndighetsmissbruk (20 kap)	–	–	–	–	1	1
Trafikbrottslagen (TBL)	580	1 421	1 415	1 295	1 395	6 295
därav rattfylleri/rattonykterhet	50	120	200	367	693	3 606
smitning	8	22	43	68	140	611
olovlig körning	520	1 288	1 309	1 065	736	3 008
Vissa övriga lagar och författningar						
Varusmuggningslagen	3	23	20	43	69	485
Narkotikastrafflagen	10	31	64	109	175	1 257
därav framställning	–	–	–	–	1	4
överlåtelse m m	–	6	21	24	46	369
innehav	10	28	54	96	150	1 075
Skattebrottslagen	–	–	–	–	–	1
Naturvårdslagen	4	4	12	12	13	56
Miljöskyddslagen	–	–	–	–	–	2

25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60- år	Totalt	Därav kvinnor
2 094	3 017	1 570	439	134	11 483	2 379
1 493	2 186	1 211	347	117	7 856	1 947
213	301	164	31	8	948	247
133	131	58	14	4	464	84
124	119	82	21	2	471	164
727	1 001	415	99	17	4 125	524
7	25	19	5	3	86	11
504	694	350	121	41	2 768	544
83	370	539	246	67	1 314	128
1 325	1 713	904	225	88	8 711	603
498	643	382	143	57	3 139	786
51	71	81	40	27	428	86
27	39	34	9	2	181	36
284	402	226	75	18	1 794	432
187	195	92	36	13	1 039	296
830	1 188	629	162	69	4 363	370
19	46	43	12	14	187	25
808	1 129	577	137	52	4 124	339
538	734	379	87	33	2 637	245
1	2	1	-	-	15	-
-	1	1	2	-	4	1
4	11	8	13	3	41	7
4 738	6 857	4 900	1 944	969	31 809	2 735
2 701	4 161	3 370	1 364	548	17 180	1 341
361	477	322	158	243	2 453	360
2 560	3 740	2 151	653	218	17 248	1 140
506	688	356	147	52	2 392	321
1 551	2 340	580	84	15	6 216	856
9	16	1	2	1	34	2
501	675	180	34	5	1 861	272
1 310	1 975	479	63	13	5 253	78
35	191	309	146	62	744	78
31	52	26	12	12	234	21
1	12	29	15	2	61	1

Tabell 3.2.11 b**Antalet brottsdeltaganden för personer som misstänkts för brott efter brottsart samt ålder vid brottet, 1989**

Number of crime participations among persons suspected of offences, by type of offence and age at offence, 1989

Anm. Om en person ensam misstänkts för ett brott räknas detta som ett brottsdeltagande. Om flera personer misstänkts ha deltagit i ett och samma brott räknas ett brottsdeltagande för varje person.

Brottsart	15 år	16 år	17 år	18 år	19 år	20–24 år
Samtliga brott	12 347	14 447	13 459	13 761	14 267	65 360
Brott mot brottsbalken	10 166	10 919	10 609	9 940	9 634	42 786
Brott mot person (3–7 kap)	910	1 059	1 018	1 184	1 156	4 954
Brott mot liv och hälsa (3 kap)	490	630	688	706	798	3 061
Mord, dråp, barnadrap och misshandel med dödlig utgång	1	2	2	9	7	47
därav fullbordade brott	–	2	1	7	2	20
Misshandel, även grov, ej med dödlig utgång	464	615	676	676	757	2 905
mot barn 0–6 år	2	–	–	–	2	10
mot barn 7–14 år	79	41	18	11	8	24
mot kvinna	97	94	103	98	240	858
mot man	286	480	555	567	507	2 013
Vållande till annans död	1	–	4	10	20	49
Övriga brott mot 3:e kap.	24	13	6	11	14	60
Brott mot frihet och frid (4 kap)	357	386	289	336	324	1 687
Årekränkingsbrott (5 kap)	5	10	7	9	9	30
Sexualbrott (6 kap)	58	33	34	133	25	169
därav våldtäkt, grov våldtäkt	5	9	18	8	4	77
Brott mot familj (7 kap)	–	–	–	–	–	7
Brott mot förmögenhet (8–12 kap)	8 985	9 462	8 991	8 298	7 963	35 415
Stöld, rån m m (8 kap)	7 153	7 676	7 020	5 368	4 607	16 440
Tillgrepp av motordrivet fordon	1 657	2 183	1 923	1 186	1 070	2 632
därav bil, fullbordade brott	983	1 354	1 186	806	682	1 821
bil, försök	310	504	450	277	298	546
motorcykel	128	129	148	50	42	99
moped	172	134	81	19	13	40
Tillgrepp av ej motordrivet fordon	103	92	87	67	50	212
därav cykel	91	87	67	55	38	171
Inbrottsstöld, exkl skjutvapen	1 627	1 714	1 465	1 280	1 025	4 118
därav i lägenhet eller villa	67	121	73	79	74	394
i källare och vind	117	111	55	35	43	212
i fritidshus	81	81	68	73	61	356
i butik, varuhus o d	311	336	341	317	230	758
Stöld av skjutvapen	7	8	11	9	18	47
Övrig stöld, snatteri el bodräkt	3 567	3 429	3 299	2 643	2 294	8 794
därav fickstöld	15	21	15	22	8	51
väskryckning	32	22	36	9	3	25
i butik, varuhus o d	2 162	1 758	1 216	861	710	4 008
från motorfordon	650	973	1 288	1 179	916	2 413
Rån, grovt rån	65	107	74	53	51	217
därav bankrån	–	–	–	–	–	10
postrån	–	–	–	1	2	11
butiksrån	1	10	6	8	13	46
taxirån	–	–	1	–	3	2
rån mot äldre, handikappade m fl	–	–	2	2	2	3
övriga rån	64	97	65	42	31	145
Övriga brott mot 8:e kap	127	143	161	130	99	420

25–29 år	30–39 år	40–49 år	50–59 år	60– år	Totalt	Därav kvinnor
50 840	83 534	42 870	12 283	6 679	329 847	49 297
32 126	52 349	24 584	7 052	4 426	214 591	37 138
4 256	7 160	4 239	1 868	741	28 545	2 082
2 142	3 175	2 015	595	243	14 543	860
56	98	41	20	10	293	24
23	33	17	13	5	123	8
2 028	2 981	1 902	531	205	13 740	801
53	31	12	3	1	114	16
16	80	90	14	9	390	48
844	1 598	1 111	287	108	5 438	486
1 115	1 272	689	227	87	7 798	251
30	32	26	13	24	209	26
28	64	46	31	4	301	9
1 643	3 423	1 849	1 063	350	11 707	1 055
46	75	75	41	35	342	123
409	459	271	160	112	1 863	19
67	91	51	19	2	351	2
16	28	29	9	1	90	25
25 789	41 981	18 691	4 797	3 540	173 912	33 367
11 436	16 564	7 168	2 599	2 791	88 822	16 702
1 294	1 142	294	35	36	13 452	375
1 000	869	235	27	6	8 969	294
199	194	36	2	3	2 819	67
36	20	1	–	3	656	7
22	19	7	2	24	533	2
172	239	80	272	8	1 382	73
151	219	69	262	8	1 224	71
2 366	2 637	872	102	61	17 267	973
418	548	128	19	3	1 924	201
151	287	57	20	21	1 109	97
376	215	199	5	7	1 522	168
318	352	87	17	3	3 065	160
19	29	6	1	–	155	3
7 145	11 936	5 592	2 103	2 641	53 443	14 945
56	51	23	9	4	275	38
26	14	3	–	–	170	24
4 720	8 491	4 290	1 877	2 443	32 536	12 940
859	829	357	27	9	9 500	316
144	188	43	2	1	945	49
7	10	2	–	–	29	–
8	5	2	–	–	29	2
26	36	12	–	–	158	8
2	–	–	–	–	8	–
12	12	2	–	–	35	4
89	125	25	2	1	686	35
296	393	281	84	44	2 178	284

Tabell 3.2.11 b (forts)**Antal brottsdeltaganden för personer som misstänkts för brott efter brottsart samt ålder, 1989**

Brottsart	15 år	16 år	17 år	18 år	19 år	20–24 år
Bedrägeri och annan oredlighet (9 kap)	700	746	1 030	1 932	2 464	15 562
Bedrägeri, grovt bedrägeri,						
bedrägligt beteende	295	445	720	1 615	1 984	14 302
därav medelst check	10	17	22	172	334	2 417
med konto/kreditkort	4	4	91	347	369	4 057
mot försäkringskassa	–	4	17	14	78	467
Häleri, häleriförseelse	391	291	307	308	477	1 222
Övriga brott mot 9e kap.	14	10	3	9	3	38
Förskingring m m (10 kap)	124	138	149	251	168	749
Brott mot borgenärer m m (11 kap)	–	–	1	1	4	75
Skadegörelsebrott (12 kap)	1 008	902	791	746	720	2 589
Brott mot allmänheten (13–15 kap)	146	224	373	190	208	935
Allmänfarliga brott (13 kap)	41	28	27	21	33	65
därav mordbrand	19	12	6	11	19	28
Förfalskningsbrott (14 kap)	76	120	209	85	105	594
Mened falskt åtal m m (15 kap)	29	76	137	84	70	276
Brott mot staten (16–20 kap)	125	174	227	268	307	1 482
Brott mot allmän ordning (16 kap)	27	12	9	15	5	32
Brott mot allmän verksamhet						
(17 kap)	98	162	218	252	298	1 440
därav våld m m mot tjänste-						
man (1.2.5 §§)	71	92	119	138	161	779
Högmålsbrott (18 kap)	–	–	–	–	4	8
Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	–	–	–	–	–	–
Myndighetsmissbruk (20 kap)	–	–	–	1	–	1
Trafikbrottslagen (TBL)	1 942	2 454	2 240	2 408	2 273	10 707
därav rattfylleri/rattonykterhet	112	192	310	661	845	3 916
smitning	21	42	45	133	161	592
olovlig körning	1 723	2 130	1 805	1 470	1 151	5 713
Vissa övriga lagar och författningar						
Varusmuggningslagen	26	37	48	216	108	657
Narkotikastrafflagen	104	894	414	1 014	1 887	8 693
därav framställning	–	–	–	1	–	11
överlåtelse m m	13	248	64	465	650	4 776
innehav	91	646	350	548	1 237	3 905
Skattebrottslagen	–	–	–	1	69	103
Naturvårdslagen	8	10	12	13	15	56
Miljöskyddslagen	–	–	–	–	–	3

25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60- år	Totalt	Därav kvinnor
11 992	21 660	9 263	1 659	578	67 586	14 988
10 705	19 980	8 481	1 525	508	60 560	14 065
1 904	3 159	1 505	163	73	9 776	2 905
2 987	5 668	2 065	182	174	15 948	2 037
302	359	229	82	—	1 552	583
1 276	1 633	761	128	67	6 861	902
11	47	21	6	3	165	21
625	871	571	122	35	3 803	763
206	748	661	164	32	1 892	143
1 530	2 138	1 028	253	104	11 809	771
795	1 393	811	188	67	5 330	1 141
64	108	75	51	25	538	99
38	70	32	18	2	255	45
532	816	599	75	26	3 237	685
199	469	137	62	16	1 555	357
1 286	1 815	843	199	78	6 804	548
17	100	46	18	12	293	26
1 262	1 700	785	165	65	6 445	514
712	975	467	99	39	3 652	334
1	1	1	—	—	15	—
—	1	1	2	—	4	1
6	13	10	14	1	46	7
9 210	14 619	8 766	2 660	1 085	58 364	4 526
3 003	4 805	3 762	1 422	527	19 555	1 421
336	491	323	155	242	2 541	366
5 560	8 895	4 453	1 011	277	34 188	2 351
739	951	753	347	152	4 034	536
6 232	8 584	1 287	247	113	29 469	5 097
7	25	2	19	6	71	3
3 040	4 180	549	128	48	14 161	2 497
3 184	4 379	736	100	59	15 235	2 596
502	1 703	1 704	547	132	4 761	450
34	46	26	11	11	242	21
3	20	30	10	2	68	1

Tabell 3.2.12**För brott misstänkta personer efter brottsart, kön, ålder, medborgarskap och region, 1989**

Persons suspected of offences by type of offence, sex, age, citizenship and region, 1989

Brottsart	Totalt antal	därav 15–20 år		Kvinnor		Utländska medborgare		I storstads- länen	
		Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Fullbordade mord eller dråp samt misshandel med dödlig utgång	117	13	11	8	7	29	25	50	43
Misshandel (ej med dödlig utgång)	9 822	2 222	23	673	7	1 780	18	4 044	41
Olaga hot	3 625	406	11	168	5	777	21	1 653	46
Ofredande	1 910	331	17	267	14	260	14	781	41
Våldtäkt, grov våldtäkt	248	31	13	2	1	101	41	112	45
Fullbordade biltillgrepp	4 272	2 026	47	201	5	534	13	2 022	47
Inbrottsstöld	7 036	2 901	41	427	6	892	13	2 769	39
därav i lägenhet och villa	1 233	256	21	114	9	229	19	561	45
Övrig stöld, snatteri och boräkt	26 344	7 001	27	8 272	31	6 363	24	11 835	45
därav i butik och varuhus	19 575	4 348	22	7 631	39	5 449	28	9 183	47
Rån	710	233	33	42	6	173	24	408	57
Bedrägeri, grovt beteende, bedrägligt beteende	7 856	1 130	14	1 947	25	1 275	16	3 575	46
Skadegörelsebrott	8 711	2 818	32	603	7	1 110	13	3 285	38
Våld mot tjänsteman	1 860	287	15	199	11	341	18	870	47
Våldsamt motstånd	1 827	275	15	116	6	309	17	844	46
Olovlig körning	17 248	5 507	32	1 140	7	3 219	19	7 810	45
Rattfylleri, rattonyktighet	17 180	2 208	13	1 341	8	2 462	14	7 007	41
Brott mot varusmuggningslagen	2 392	246	10	321	13	976	41	892	37
Brott mot skattebrottslagen	744	–	–	78	10	35	5	294	40
Brott mot uppbördslagen	697	–	–	82	12	33	5	269	39
Brott mot narkotikastrafflagen	6 216	570	9	856	14	1 061	17	3 418	55
därav framställning	34	2	6	2	6	5	15	13	38
överlåtelse m m	1 861	150	8	272	15	374	20	990	53
innehav	5 253	498	9	702	13	818	16	2 862	54
Samtliga brott (ej enbart de ovan redovisade)	96 953	22 392	23	16 258	17	17 610	18	41 484	43

3.3 Anhållande, häktning och tillfälliga omhändertaganden

Arrest, detention and temporary custody

3.3.1 Anhållande och häktning

Sammanfattning av gällande rätt

Häktning och anhållande regleras i Rättegångsbalkens 24 kap. Här redogörs i korthet för dessa former av straff-processuella frihetsberövanden.

Rätten beslutar om *häktning* ska ske. Som allmän förut-sättning gäller att personen i fråga är på sannolika skäl misstänkt för brott för vilket är stadgat minst ett års fängelse.

Utöver detta fordras vissa speciella häktningsföresättningar, nämligen:

- flyktfara, dvs fara för att den misstänkte avviker eller håller sig dold och på så sätt undandrar sig lagföringen eller straffet
- kollusionsfara, dvs fara för att den misstänkte undanröjer bevis eller på annat sätt försvårar utredningen
- recidivfara, dvs fara för fortsatt brottslig verksamhet från den misstänktes sida.

Häktning är inte i något fall obligatorisk men vid de grövsta brotten (lägst två års fängelse) ska häktning ske, om det inte är uppenbart att det saknas anledning till det. Undantagsvis kan häktning ske för brott som har lägre straffmaximum än ett års fängelse. I fall där häktning framstår som ett onödigt hårt ingrepp i friheten kan den misstänkte i stället få reseförbud. Det finns restriktioner angående vilka som får häktas, t ex den som är under 18 år får häktas bara om det finns synnerliga skäl.

Anhållande, som är ett provisoriskt frihetsberövande i väntan på häktning, kan tillgripas i två olika situationer, nämligen dels då det finns häktningsskäl och dels då det inte finns fulla skäl till häktning men det är av synnerlig vikt att den misstänkte tas i förvar i väntan på ytterligare utredning. Åklagarens beslut om anhållande föregås i de flesta fall av att den misstänkte gripits av polisen. *Gripande* ska skyndsamt anmälas till åklagaren, så att denna så snart som möjligt kan besluta om den gripne ska anhållas eller frigges. Detta beslut fattas efter det att anhållningsförhör hållits.

Om den anhållne inte frigges skall framställan om häktning som regel göras samma dag som anhållningsbeslutet, dock senast på tredje dagen. Vid häktningsförhandling fattas beslut om den misstänkte ska häktas eller frigges. Häktningsförhandling ska hållas senast på fjärde dagen efter det faktiska frihetsberövandet. Denna regel får numera aldrig frångås. Någon exakt angivelse av hur lång tid en person som längst får sitta häktad finns dock inte i lagen. I princip ska dock åtal vara väckt inom två veckor från häktningsbeslutet. Har detta inte skett skall ny förhandling i häktningsfrågan hållas.

Statistik över anhållande och häktning

Statistiken när det gäller de personella tvångsmedlen är mycket ofullständig. Inom åklagarväsendet förs kvartalsvis uppgifter om antalet anhållna och häktningsframställningar. Dessa uppgifter har redovisats sedan 1965. Uppgifterna omfattar samtliga anhållningsbeslut, förutom de som före 1979 fattades på länsåklagarmyndigheterna. Kriminalvårdsstyrelsen (KVS) redovisar i sin årsstatistik uppgifter om beläggning på häktena. KVS redovisar också vissa uppgifter om antalet intagningar på allmänna häkten och på de polis-arrester som förvaltas av KVS. I domstolsverkets statistik finns vidare uppgifter om mål i vilka häktningsförhandling har hållits. Slutligen förs av rikspolisstyrelsen löpande uppgifter över antalet anhållna och häktade i narkotikamål.

Utvecklingen 1965–1989

Antalet anhållanden ökade kraftigt under perioden 1965 till 1972. Därefter var trenden minskande – med en tillfällig uppgång i mitten på 1970-talet – till 1979 då antalet ånyo ökade kraftigt till 1982. Därefter har anhållandena minskat.

Antalet häktningsframställningar uppvisar samma utvecklingsmönster, men har inte ökat i samma omfattning. Detta innebär att *andelen* häktade successivt minskat under perioden 1965 till 1975 för att därefter öka något och under de två senaste åren var ökningen mycket kraftig.

Utvecklingen av tvångsmedelstillämpningen sammanhänger med ett flertal faktorer, såsom utvecklingen av olika typer av

brott, polisens insatser, de misstänkta's ålder och tidigare belastning, åklagarnas praxis m m.

Jämförelser med utvecklingen av antalet domar under perioden visar att utvecklingen av de straffprocessuella tvångsmedlen rätt väl följer utvecklingen av domarna.

Åren 1979 till 1982 kännetecknas av kraftiga öknings- av måltillströmningen inom rättsväsendet. Delvis förklaras detta av ökade insatser av polisen – främst mot narkotika. Såväl domar som anhållanden och häktningsframställningar ökade kraftigt. Fängelsedomarna ökade mer än häktningsframställningarna vilket kan tyda på en ökad användning av fängelsestraff snarare än en förändring av tvångsmedelsreglerna.

Efter 1982 har anhållandena och häktningsframställningarna åter minskat liksom domarna efter 1983. Fr o m 1988 ökade emellertid antalet häktningsframställningar mycket kraftigt.

Tabell 3.3.1

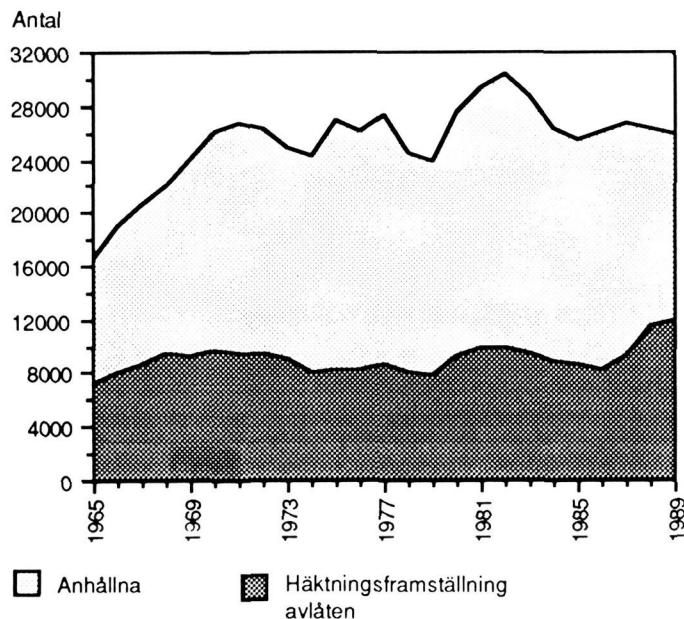
Anhållna och häktningsframställningar, 1965–1989. Absoluta tal och index

Arrests and applications for detention orders, 1965–1989. Absolute numbers and index

År	Anhållna		Häktningsframställning		Andel häktningsframställningar, procent
	Antal	Index 1965=100	Antal	Index 1965=100	
1965	16 671	100	7 380	100	44
1966	19 062	114	8 134	110	43
1967	20 733	124	8 706	118	42
1968	22 094	133	9 468	128	43
1969	24 158	145	9 290	126	38
1970	26 049	156	9 755	132	37
1971	26 712	160	9 429	128	35
1972	26 228	157	9 418	128	36
1973	24 901	149	9 073	123	36
1974	24 347	146	8 077	109	33
1975	26 962	162	8 297	112	31
1976	26 135	157	8 341	113	32
1977	27 272	164	8 641	117	32
1978	24 569	147	8 122	110	33
1979	23 955	144	7 804	106	33
1980	27 559	165	9 362	127	34
1981	29 271	176	9 920	134	34
1982	30 360	182	9 914	134	33
1983	28 747	172	9 455	128	33
1984	26 388	158	8 855	120	31
1985	25 448	153	8 720	118	34
1986	26 172	157	8 286	112	32
1987	26 648	160	9 275	126	35
1988	26 264	158	11 546	156	44
1989	25 943	156	11 953	162	46

Källa: Åklagarväsendets arbetsstatistik för resp år.

Anhållanden och häktningsframställningar 1965–1989

Jämförelse av riksåklagarens enkätundersökning 1975 och 1982 resp 1984

I samband med häktningsutredningarna 1973 resp 1983 genomfördes enkätundersökningar om de straffprocessuella frihetsberövandena. Figuren (sid 00) ger en schematisk beskrivning av vad 100 anhållanden ledde till för åtgärder 1975 resp 1982. Andelen som blev häktade var en fjärdedel vid båda tillfällena. Likaså var andelen som blev lagförda bland de häktade resp ej häktade oförändrad. En påtaglig skillnad är att andelen dömda var högre 1982 och särskilt markant var denna ökning bland de ej häktade. Den största ökningen noteras för andelen dömda till fängelse bland de ej häktade.

Ökningen av antalet dömda till fängelse torde delvis vara en följd av en ökad användning av fängelsestraffet totalt sett och en motsvarande minskning av användningen av åtalsunderlåtelse. Delvis hänger detta samman med förändringar beträffande åldersfördelningen – andelen ungdomar har minskat medan andelen över 30 år har ökat.

Påföljdsvalet hänger även samman med utvecklingen av olika typer av brott. Andelen anhållna för brott mot person eller narkotikabrott var högre 1982 jämfört med 1975 medan andelen anhållna för förmögenhetsbrott hade minskat.

Grunder för frihetsberövandena

Den vanligaste grunden för *anhållande* är kollusionsfara. Näst vanligast är recidivfara medan flyktfara mera sällan åberopas som grund. En jämförelse visar att flyktfara och kollusionsfara tillämpades mera sällan 1984 än 1975.

Vid häktningsframställningen är recidivfara den vanligaste grunden följt av kollusionsfara och flyktfara. Den mest påfallande skillnaden mellan 1975 och 1984 är den minskande tillämpningen av flyktfara som grund.

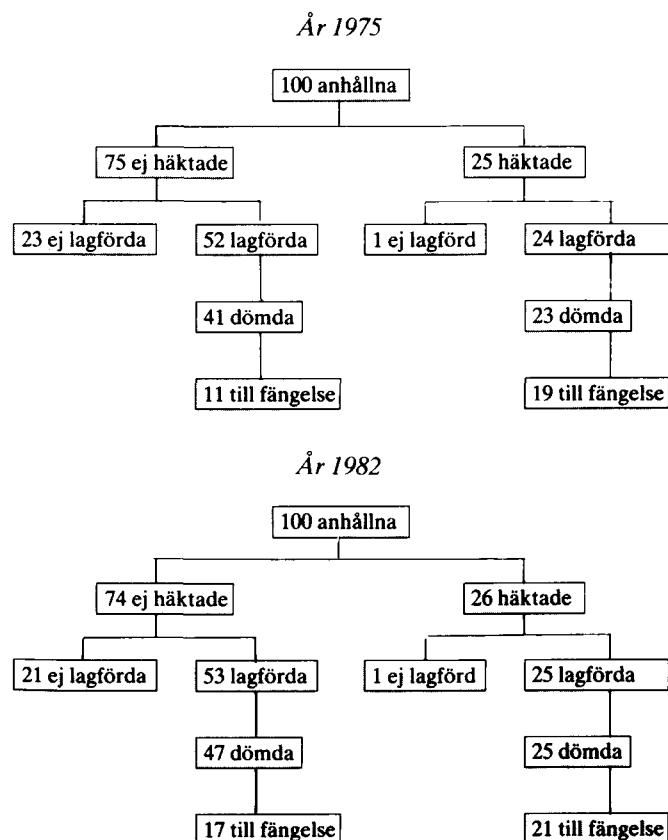
Andelen häktade för recidivfara var ungefär lika stor 1975 och 1984, trots att det av kriminalstatistiken framgår att andelen högbelastade personer ökat under senare år. Detta antyder en mer återhållsam praxis då det gäller häktning pga recidivfara.

Kön

Andelen kvinnor av de anhållna var ca 10 procent såväl 1975 som 1984. Av samtliga dömda till kriminalregisterpåföljd ökade andelen kvinnor under samma period från 8 till 10 procent.

Av de häktade utgjorde kvinnorna 7 procent 1975 och 8 procent 1984.

100 anhållanden år 1975 resp 1982

Ålder

Andelen 15–20-åringar av de anhållna sjönk från 32 procent till 22 procent mellan 1975 och 1984. I stället ökade andelen som var äldre än 30 år.

Övriga personliga förhållanden

Andelen av de anhållna som saknade stadigvarande anställning/utbildning ökade från 47 procent till 55 procent mellan åren 1975 och 1984.

Andelen missbrukare bland de anhållna ökade från knappt 40 procent 1975 till knappt 50 procent 1984. Dessa uppgifter som är baserade på anhållningsförhöret bör anses relativt osäkra, då en betydande andel ej svarat på frågan om missbruk.

Bland de anhållna var andelen tidigare straffade personer oförändrat ca två tredjedelar mellan åren 1975 och 1984. Av samtliga dömda har däremot andelen tidigare straffade ökat.

Den ökade arbetsbelastningen inom rättsväsendet synes bl a ha lett till att tiden för frihetsberövandena ökat. I ett internationellt perspektiv är dock exempelvis häktningstiderna korta i Sverige.

Utvärdering av de ändrade reglerna om anhållande och häktning som trädde i kraft den 12 april 1988

Den 12 april 1988 trädde nya regler om anhållande och häktning i kraft. De nya reglerna berör såväl förutsättningarna för att få tillgripa anhållande och häktning som tidsfristerna för domstolsprövning av sådana frihetsberövanden. En möjlighet att häkta vid en lägre misstanke om brott, s k utredningshäktning har införts och dessutom skall ett frihetsberövande alltid prövas av domstol senast inom fyra dygn.

Den förkortning av tidsfristerna som reformen inneburit, har medfört att en beredskapsorganisation för att hålla häktningförhandlingar under helger tillskapats för domstolar och advokatväsende. Beredskapsorganisationen för övriga berörda myndigheter har ändrats och utökats.

Regeringen uppdrog i oktober 1988 åt domstolsverket att i samarbete med riksåklagaren, rikspolisstyrelsen, kriminalvårdstyrelsen och Sveriges advokatsamfund utvärdera de nya reglerna. Utvärderingen avsåg de konsekvenser lagändringen haft för rättssäkerheten i vid mening men dessutom även de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna.

Vissa resultat då det gäller frågorna om rättssäkerheten från utvärderingen redovisas i det följande.

- Undersökningsresultatet visar att drygt hälften av frihetsberövandena har prövats av domstol inom två dygn. Innan häktningsreformen hade drygt hälften av frihetsberövandena prövats först inom sex dygn.

- Undersökningen visar även att tiden från anhållande till dom minskat efter häktningsreformen.
- Häktning där den misstänkte endast är skäligen misstänkt för brottet, s k utredningshäktning, förekommer sällan (2 procent av häktningsbesluten).
- Häktningsreformen har medfört att antalet beslut vid tingsrätterna i häktningsfrågor ökat med nära 30 procent. Antalet häktade personer har ökat. Detta sätts främst i samband med de kortare tidsfristerna (varken den brottslighet de misstänkta häktas för eller påföljdsvalet har förändrats på något avgörande sätt).
- Sammantaget ger utvärderingen inte stöd för att rätts-säkerheten påverkats negativt.

3.3.2 Tillfälliga omhändertaganden

Till denna grupp räknas omhändertaganden enligt polislagen (1984:387) och lagen om omhändertaganden av berusade personer (LOB). Bestämmelserna i polislagen 11–18 §§ ersätter, med vissa ändringar, de bestämmelser om tillfälligt omhändertagande som tidigare ingick i den särskilda lagen om tillfälligt omhändertagande (LTO). Den senare lagen upphörde att gälla 1984.

Enligt 13 § polislagen får polisman omhänderta den som genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna, om det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen. Omhändertagande ska också kunna ske när det behövs för att avvärja en straffbelagd gärning.

Enligt 11 § polislagen ges polisman befogenhet att – i avvaktan på polismyndighets beslut – omhänderta den som enligt särskild föreskrift polismyndigheten givits befogenhet att besluta om omhändertagande. Omhändertagandet får ske om föreskrivna förutsättningar för omhändertagandet föreligger och om dröjsmål med omhändertagandet innebär fara för liv eller hälsa eller någon annan fara.

Polislagen innehåller även bestämmelser om följande:

- omhändertagande av barn i skadliga miljöer (12 §)
- omhändertagande av okänd person för identifiering, där det finns anledning att anta att denne är efterspanad eller efterlyst och vid anträffandet med stöd av lag skall berövas friheten (14 §)

- varaktigheten av ett omhändertagande (16 §) – högst 6 timmar beträffande 13 §-fallen, högst 6 timmar eller i särskilda fall högst 12 timmar beträffande 14 §-fallen.

Statistiken över kortvariga frihetsberövanden är mycket bristfällig. Uppgifter angående tillämpningen av bestämmelserna i LTO sammanställdes av rikspolisstyrelsen för åren 1973–1979. Därefter upphörde denna statistik helt.

Summariska uppgifter över omhändertaganden enligt LTO åren 1973–79 finns redovisade i Rättsstatistisk årsbok 1984 sid 63–64.

Lagen om omhändertagande av berusade personer m m (LOB)

Fylleriet är fr o m den 1 januari 1977 avkriminaliserat. Bestämmelserna i lagen (LOB 1976:511) om omhändertagande av berusade personer m m har ersatt tidigare bestämmelser i brottsbalken om fylleri (BrB 16:15).

Lagen innebär bl a att en person får omhändertas, om han på allmän plats är så berusad att han inte kan ta vård om sig eller utgör en fara för sig själv eller andra. Om den omhändertagnes tillstånd ger anledning till det, ska han föras till sjukhus eller också ska läkare tillkallas. Den omhändertagne ska frigges så snart det kan ske utan men för honom själv och anledning till omhändertagande inte längre finns. Frigivandet ska i allmänhet ske inom åtta timmar efter omhändertagandet.

	År	Antal	Procent
Ej identifierade	1977	7 495	9
	1978	9 898	9
	1979	4 269	3
	1980	3 403	3
	1981	3 884	3
	1982	5 233	4
	1983	6 948	6
	1984	8 866	8
	1985	8 136	9
	1986	8 318	9
	1987	9 925	11
	1988	11 768	13
	1989	12 698	16
Överlämnade för vård	1977	4 580	6
	1978	5 065	5
	1979	9 033	7
	1980	13 320	11
	1981	18 722	16
	1982	21 824	17
	1983	20 425	17
	1984	20 198	18
	1985	16 678	18
	1986	15 612	16
	1987	11 715	13
	1988	10 988	13
	1989	10 647	13

Tabell 3.3.2 visar antalet omhändertaganden för fylleri 1976 samt enligt LOB 1977–1989.

Antalet ungdomar kan vara högre än vad som framgår av tabell 3.3.2. Anledningen till detta är att vissa omhändertagna ej kunnat identifieras, därför att polisen inte har befogenhet att kvarhålla den omhändertagne till dess att

identitet är fastställd. De ej identifierades andel av samtliga omhändertagna har varierat mellan 3 procent som lägst och 16 procent (1989) som högst.

Antalet personer som överlämnats för vård har successivt ökat, och utgjorde ca 18 procent av samtliga omhändertagna 1985. Efter 1985 har denna andel minskat och var 13 procent 1989.

Tabell 3.3.2

Personer som omhändertagits för fylleri 1976 samt personer som omhändertagits enligt LOB 1976–1989, med särredovisning av kvinnor och ungdomar under 20 år

Persons taken into custody for drunkenness 1976–1989; of whom were women and youth under 20

Polisdistrikt/år	Samtliga omhändertaganden						Polisdistrikt/år	Samtliga omhändertaganden					
			därav kvinnor		därav ungdom under 20 år					därav kvinnor		därav ungdom under 20 år	
			Antal	Proc	Antal	Proc				Antal	Proc	Antal	Proc
Stockholm	1976	22 117	1 365	6	702	3	Övriga polis-distrikt	1976	66 984	2 902	3	7 230	11
	1977	11 566	795	7	248	2		1977	53 616	2 675	4	5 336	10
	1978	19 486	1 290	7	543	3		1978	71 215	3 824	5	7 240	10
	1979	23 411	1 662	7	702	3		1979	76 913	3 912	5	7 393	10
	1980	24 873	1 649	7	693	3		1980	78 621	4 503	6	7 207	9
	1981	19 988	1 167	6	460	2		1981	77 748	4 290	6	6 730	9
	1982	21 940	1 548	7	508	2		1982	80 120	4 486	6	7 426	9
	1983	21 346	1 398	7	450	2		1983	74 185	4 539	6	6 904	9
	1984	17 833	1 381	8	373	2		1984	70 851	4 173	6	6 389	9
	1985	16 149	1 105	7	411	3		1985	62 317	3 656	6	5 668	9
	1986	14 956	968	6	254	2		1986	64 755	3 873	6	6 542	10
	1987	13 658	905	7	204	1		1987	61 233	3 932	6	6 219	10
	1988	11 038	782	7	229	2		1988	61 091	4 157	7	6 213	10
	1989	9 545	743	8	197	2		1989	58 615	4 199	7	5 992	10
Göteborg	1976	16 784	754	4	1 106	7	Hela riket	1976	110 187	5 206	5	9 226	8
	1977	13 785	791	6	616	4		1977	82 966	4 467	5	6 376	8
	1978	17 235	935	5	669	4		1978	112 239	6 298	6	8 705	8
	1979	19 141	1 020	5	1 044	5		1979	124 278	6 831	5	9 301	7
	1980	18 704	1 042	6	937	5		1980	126 636	7 492	6	8 991	7
	1981	17 511	1 034	6	741	4		1981	119 985	6 811	6	8 095	7
	1982	18 696	1 006	5	749	4		1982	125 833	7 396	6	8 875	7
	1983	17 456	992	6	682	4		1983	118 000	7 282	6	8 225	7
	1984	16 826	1 086	6	709	4		1984	110 285	6 985	6	7 581	7
	1985	14 092	909	7	387	3		1985	96 712	5 941	7	6 565	7
	1986	13 549	877	6	376	3		1986	97 522	5 964	6	7 356	8
	1987	14 990	906	6	346	2		1987	93 555	6 013	6	6 870	7
	1988	11 598	917	8	285	2		1988	87 451	6 128	7	6 819	8
	1989	10 402	850	8	150	1		1989	81 767	6 079	7	6 418	8
Malmö	1976	4 302	185	4	188	4							
	1977	3 999	206	5	176	4							
	1978	4 303	249	6	253	6							
	1979	4 813	237	5	162	3							
	1980	4 438	298	7	154	3							
	1981	4 738	320	7	144	3							
	1982	5 077	356	7	192	4							
	1983	5 013	353	7	189	4							
	1984	4 775	345	7	110	2							
	1985	4 154	271	7	99	2							
	1986	4 262	246	6	184	4							
	1987	3 674	270	7	101	4							
	1988	3 724	272	7	92	2							
	1989	3 205	287	9	79	2							

Källa: Socialstyrelsen, Alkoholbyrån.

1978 års utredning

1978 tillsattes en utredning med uppdrag att göra en utvärdering av tillämpningen av LTO och LOB. 1982 förelåg resultatet av utvärderingen genom betänkandet Frihetsberövande vid bråk och berusning (SOU 1982:64).

Utredningen föreslog bl a att LTO upphävdes som särskild lag. Vissa delar (3, 8 §§) upptogs i ändrad form i en ny polislagen. Andra delar (6 §) föreslogs utgå medan några (1, 2 §§) delar föreslogs flyttas till annan lagstiftning. LOB borde enligt utredningen däremot behållas som särskild lag efter vissa ändringar. Resultatet blev att LTO upphävdes som särskild lag den 1 oktober 1984. Motsvarande bestämmelser, med smärre ändringar, ingår numera i polislagen 11–18 §§. LOB har däremot behållits som särskild lag.

3.3.3 Hittillsvarande uppgiftsinsamling och publicering

Statistiken över kortvariga frihetsberövanden är överhuvudtaget mycket knapphändig. Någon större förändring till det bättre är inte heller i sikte. Snarare är det så att det skett försämringar under senare år. LTO-statistiken t ex har inte gått att uppdatera efter 1979. LOB-statistikens personredovisning är mycket sparsam jämfört med statistiken över fylleri. Den har också kvalitetsbrister eftersom identifieringskravet slopats.

Straffprocessuella frihetsberövanden

Till de straffprocessuella frihetsberövandena räknas häktning, anhållande, gripande samt hämtande eller medtagande till förhör.

I Kriminalvården (SOS) samt i Månadsstatistik redovisar kriminalvårdsstyrelsen uppgifter om antalet häktade personer som intagits i kriminalvårdsanstalter och allmänna häkten.

Sedan 1965 samlar riksåklagaren (RÅ) löpande in uppgifter om antalet anhållna personer respektive antalet häkt-

ningsframställningar från de olika åklagardistrikten. Dessa uppgifter sammanställs inom RÅ och används som intern arbetsstatistik.

Därutöver gjorde RÅ 1973 en särskild undersökning för att få en samlad bild av de straffprocessuella frihetsberövandenas antal och varaktighet. Resultatet av denna undersökning har publicerats i Häktning, Anhållande – En kartläggning, utgiven av RÅ 1974. Vissa resultat från undersökningen ingår i Rättsstatistisk årsbok 1975 och 1976, avsnitt 3.3 Anhållande och häktning.

En utredning tillsattes 1974 med uppdrag att göra en översyn av häktningsbestämmelserna. Utredningen framlade betänkandet Häktning och anhållande, SOU 1977:50, som bl a redovisar resultatet av två enkätundersökningar avseende 1975. Några resultat redovisas i detta avsnitt. En utförligare redovisning ingick i Rättsstatistisk årsbok 1977 och 1978, avsnitt 3.3 Anhållande och häktning. År 1983 tillsattes en ny häktningsutredning som i juni 1985 framlade betänkandet Gripen, anhållen, häktad, SOU 1985:27. Utredningen genomförde två enkätundersökningar vilka kortfattat redovisas i detta avsnitt.

Tillfälliga omhändertaganden

Till denna grupp räknas omhändertaganden dels enligt polislagen (tidigare enligt lagen om tillfälligt omhändertagande, LTO), dels lagen om omhändertagande av berusade personer (LOB). Rikspolisstyrelsen har gjort fyra undersökningar avseende tillämpningen av LTO och LOB, som avser fem olika tidpunkter under perioden 1973–1978. Efter framställning från LTO/LOB-utredningen (Ju 1978:03) har rikspolisstyrelsen även samlat in uppgifter avseende första halvåret 1979. Socialstyrelsens alkoholbyrå samlar fortlöpande in uppgifter om omhändertagande enligt LOB. Vidare kan nämnas att Brottsförebyggande rådet gjort en urvalsundersökning av omhändertaganden enligt 3 § LTO i Stockholm 1974 (Rapport 1976:1).

3.4 För brott lagförda personer

Persons found guilty of criminal offences

3.4.1 Några resultat

Under 1989 registrerades drygt 375 000 lagföringar för brott – 5 procent fler än föregående år.

Sedan toppåret 1982 har antalet lagföringar minskat med

10 procent. Detta hänger bl a ihop med att trafikbrotten på grund av inskränkt trafikövervakning minskar. Men även rationaliseringsåtgärder inom rättsväsendet spelar in.

Lagföringstyp	Antal 1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Domar	71 855	75 280	78 969	79 287	73 569	67 069	65 841	67 241	67 958	68 886
Åtalsunderlåtelse	19 614	21 231	21 820	22 594	20 867	23 149	21 618	20 348	19 347	19 200
Strafföreläggande (SF)	94 544	101 380	93 190	90 267	83 744	77 900	75 820	74 392	75 544	78 889
Ordningsbot (OF)	202 559	215 801	223 176	218 428	200 875	177 138	182 915	189 284	195 008	208 570
Summa lagföringar	388 572	413 692	417 155	410 576	379 055	345 256	346 194	351 265	357 857	375 545
Index 1980 = 100	100	106	107	106	98	89	89	90	92	97

Böter är den vanligaste påföljden

I 85 procent av lagföringarna 1989 blev påföljden böter. Vanligast är *ordningsbot* som nästan uteslutande avser lindriga vägtrafikbrott. *Dagsböterna* utgjorde 21 procent av alla böter varav knappt hälften låg under 30 dagsböter. 3 procent uppgick till 100 dagsböter eller fler.

Fortsatt ökning av fängelsedomarna

Antalet fängelsedomar fortsätter att öka och antalet fängelsedomar (16 635) är det högsta någonsin i svensk historia.

57 procent av fängelsedomarna har korta strafftider på mellan 14 dagar och 2 månader. Hälften (51 procent) av dessa avser rattfylleri och rattonykterhet.

8 procent av fängelsedomarna har längre strafftider än 1 år. Två tredjedelar av dessa avser grova våldsbrott (Kap 3–7 BrB), narkotika- eller varusmugglingsbrott. Domar med strafftider över två år har ökat mellan 1980 och 1989 från 329 till 603. 41 procent av ökningen avser narkotikabrott. Mellan 1966 och 1978 dömdes tingsrätterna årligen högst tre personer till livstids fängelse. Därefter började antalet öka och 1989 dömdes 13 personer till livstids fängelse. Då alla dessa domar överklagats till högre instans och endast två vunnit laga kraft under året vet vi dock inte hur personerna slutgiltigt dömts.

Den genomsnittliga ådömda strafftiden uppgick 1989 till 5,5 månader för samtliga brott och till 7,6 månader om man undantar brott mot trafikbrottslagen.

Huvudpåföljd	Antal lagföringar 1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Böter genom dom, SF, OF	335 793	356 276	357 363	349 214	321 070	286 810	288 508	294 042	300 703	317 835
Åtalsunderlåtelse	19 614	21 231	21 820	22 594	20 867	23 149	21 618	20 348	19 347	19 200
Fängelse	13 505	14 405	14 921	15 320	14 714	13 959	14 525	15 640	16 520	16 635
Villkorlig dom	7 759	9 180	10 169	11 174	11 043	10 432	10 624	10 432	10 319	10 957
Skyddstillsyn	6 029	6 657	7 079	6 472	5 946	6 133	6 336	6 272	6 461	6 424
Övriga påföljder ¹	5 872	5 943	5 803	5 802	5 415	4 773	4 583	4 531	4 507	4 494
Summa lagföringar	388 572	413 692	417 155	410 576	379 055	345 256	346 194	351 265	357 857	375 545

1) BrB 34:1 p 1 ingår här.

Huvudbrott	Antal lagföringar		1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
	1980	1981								
Brottsbalksbrott	60 108	64 954	69 296	72 736	70 256	68 856	66 205	65 266	64 578	64 301
Brott mot person	8 029	8 073	9 236	10 460	10 717	10 232	9 894	10 277	10 655	10 704
Brott mot förmögenhet	44 527	48 491	51 279	53 166	51 453	51 432	48 736	47 734	47 555	47 454
Brott mot allmänheten och staten	7 552	8 390	8 781	9 110	8 086	7 192	7 575	7 255	6 368	6 143
Brott mot andra lagar	328 464	348 738	347 859	337 840	308 799	276 400	279 989	285 999	293 279	311 244
Trafikbrottslagen	38 296	38 713	38 582	39 159	36 464	34 238	33 877	34 434	36 913	39 041
Övriga vägtrafikbrott	254 412	273 682	271 015	263 914	239 893	213 594	218 145	223 431	227 511	241 111
Narkotikastrafflagen	4 031	5 322	5 997	4 954	4 311	4 052	4 288	4 087	4 375	4 580
Varusmuggningslagen	16 954	16 570	17 112	13 346	13 535	12 576	12 748	12 964	13 640	15 138
Skattebrottslagen	515	619	984	1 207	1 072	936	704	717	417	426
Övriga	14 256	13 832	14 169	15 260	13 524	11 004	10 227	10 366	10 369	10 948
Samtliga lagföringar	388 572	413 692	417 155	410 576	379 055	345 256	346 194	351 265	357 857	375 545

Frihetsstraff väljs oftast för mord/dråp, våldtäkt och rån. De längsta frihetsstraffen utdöms för mord/dråp, våldtäkt och smuggling av narkotika.

Trafikbrott är den vanligaste brottstypen

Brott mot trafikförfattningar inkl trafikbrottslagen var huvudbrott i 75 procent av lagföringarna. 13 procent av de som lagfördes hade förmögenhetsbrott, t ex stöld eller bedrägeri, som sitt grövsta brott. Brott mot person, där bl a våldsbrotten ingår, svarade för 3 procent. 1 procent lagfördes för brott mot narkotikastrafflagen.

Lagföringar avseende *brott mot person* har varit konstanta sedan 1983 trots fortsatta ökningarna enligt statistiken över anmälda brott. Minskningen av lagföringarna för *brott mot förmögenhet* fördelar sig relativt jämnt över brottstyperna. Bland *brott mot allmänheten* är det framför allt förfalskningsbrott som ökat under 80-talet. Att antalet lagföringar för *brott mot staten* minskat sedan 1987 hänger till största delen

samman med att vissa värnpliktsbrott fördes över till värnpliktslagen (SFS 1986:645, 646; i kraft den 1 juli 1987).

Antalet lagföringar för brott mot *narkotikastrafflagen* är betydligt mindre än toppåret 1982.

Minskningen av lagföringarna enligt *skattebrottslagen* sedan 1983 är anmärkningsvärd. Statistiken tycks bekräfta olika rapporter om att "kampen mot modern och ekonomisk brottslighet" har kommit av sig under 80-talet. (Jämför även RS-PM 1990:6, "Modern brottslighet".)

OBS! Ordningsbot ingår inte i den fortsatta redovisningen.

En femtedel av de lagförda är ungdomar

Ungdomar lagförs oftare än vuxna för traditionella brott, speciellt förmögenhetsbrott. Typiska ungdomsbrott (dvs brott där *andelen* lagförda 15–20-åringar är stor) är tillgrepp av fortskaffningsmedel, stöld, rån samt skadegörelsebrott.

15–20-åringar lagförda för våldsbrott, 1975 samt 1980–1989

År	Huvudbrott									
	Mord, dråp		Misshandel, inkl grov		Våldtäkt, inkl grov		Rån, inkl grovt		Våld mot tjänste- man m m	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
1975	8	10	1 351	30	30	28	150	36	893	30
1980	5	5	1 252	26	22	19	181	38	625	23
1981	6	6	1 168	23	14	16	221	42	667	22
1982	14	13	1 306	23	31	27	150	35	670	21
1983	13	15	1 421	21	17	13	129	28	706	20
1984	12	13	1 549	23	27	22	149	31	692	21
1985	6	8	1 605	25	19	15	172	34	567	19
1986	21	16	1 619	26	19	12	161	32	505	18
1987	3	3	1 534	24	20	17	145	34	585	18
1988	7	5	1 716	26	18	11	195	40	598	20
1989	12	12	1 755	26	19	12	183	41	523	18

Tendensen sedan mitten av 70-talet att färre ungdomar lagförs kvarstår även på 80-talet. Mellan 1980 och 1989 sjönk andelen ungdomar 15–20 år lagförda för alla typer av brott från 25 till 22 procent. En utförlig redovisning av ungdomsbrottsligheten finns i SCBs skrift "Ungdomar och brott" (Stockholm 1989).

Vad gäller det mycket omdiskuterade ungdomsvåldet kan även lagföringsstatistiken bidra med en del information: den visar *antalsmässiga* ökningar endast för misshandel; *andelsmässigt* pekar den genomgående inte på några ökningar.

En utförlig redovisning av ungdomsbrottsligheten finns i SCBs skrift "Ungdomar och brott" (Stockholm 1989).

Kvinnornas andel av de lagförda stabil

Kvinnornas andel bland de lagförda personerna var även 1989, 14 procent. Sett i ett längre perspektiv har kvinnornas andel ökat. En utförlig redovisning av kvinnobrottsligheten finns i SCBs skrift "Kvinnors rätt och orätt" (Stockholm 1986). Typiska kvinnobrott är snatteri, bedrägeri, menedsamt förfalskningsbrott.

Utländska medborgares andel ökar

De utländska medborgarnas andel bland för brott lagförda personer har under 80-talet legat stabilt vid 14 procent. De två senaste åren har andelen dock ökat i takt med kraftigt ökad invandring och ligger nu på 16 procent. Knappt hälften av dem är nordiska medborgare, främst från Finland. Cirka 2 av 3 av de lagförda utländska medborgarna är kyrkobokförda i Sverige. Brott med höga andelar utländska medborgare är våldtäkt, brott mot varusmuggningslagen samt mord/dråp. Ytterligare uppgifter om utlänningarnas brottslighet finns i RS-PM 1990:2, "Utländska medborgare i kriminalstatistiken".

3.4.2 Statistikens syfte och omfattning

Syftet med statistiken över för brott lagförda personer är främst att för ett visst år ge en bild av tillämpningen av olika påföljder och åtalsunderlåtelse. Från 1973 ges även en redovisning av tillämpade brottslagrum. Dessutom belyser statistiken i viss mån sambandet mellan brott och påföljd och beskriver olika kategorier av lagförda personer. Statistiken över för brott lagförda personer är också underlag för statistiken över återfall i brott och kohortstatistiken (avsnitt 3.6).

Statistikens omfattning

I statistiken över lagförda personer ingår *personer som*:

- *dömts* i brottmål i första instans
- *meddelats åtalsunderlåtelse*, dvs de har av olika skäl inte åtalats (oftast pga sin ungdom), trots att åklagaren funnit dem skyldiga till brott

- *godkänt strafföreläggande*, dvs böter som utfärdas av åklagare utan domstolsförhandling
- *godkänt föreläggande av ordningsbot*, dvs böter som utfärdas direkt av polisman

Förelägganden av ordningsbot (ca 209 000 år 1989) avser till allra största delen förseelser mot vägtrafikförfattningar. Ordningsbot redovisas summariskt till SCB och ingår därför *endast* i tabellerna 3.4.1, 3.4.3 – 3.4.5.

Frikända personer ingår inte i redovisningen och inte heller personer under 15 år (de får inte straffas). Utländska medborgare, både kyrkobokförda och ej kyrkobokförda i Sverige, ingår.

Domar i högre instans liksom domar i tvistemål redovisas i statistiken över domstolarnas verksamhet, se avsnitt 4.

Redovisningsenhet i tabellerna är den *person* som lagförts för brott under kalenderåret. Om *samma* person lagförs flera gånger under året räknas denne som en person varje gång. Om flera *olika* personer ingår i en och samma lagföring redovisas var och en av dessa personer som en enhet för sig. Se vidare *Brutto- och netto-redovisning* i avsnitt 3.4.5.

Brottsredovisningen

Brottsredovisningen omfattar brottsbalken samt s k specialstraffrättsliga författningar som innehåller en straffparagraf. Varje år görs en uppdatering av redovisningen där nya lagar med straffparagraf läggs till samt aktuella ändringar görs i gällande lagar. Lagar som trätt ur kraft tas bort efter viss tid. Brottsredovisningen omfattar alltså inte exakt samma författningar år från år.

Försök, förberedelse, stämpling och medverkan till brott ingår, men särredovisas inte.

I de fall en person vid ett tillfälle dömts för flera brott väljs det brott som har det svåraste straffet i sin straffskala till s k huvudbrott. (Se vidare avsnitt 3.4.5.)

Påföljdsredovisningen

I denna statistik ingår de påföljder som framgår av t ex tabell 3.4.8. Dessutom ges i tabell 3.4.6 en redovisning efter huvudbrott av utländska medborgare som av domstolen utvisats ur riket. Beslut om skadestånd, beslag m m ingår däremot ej i redovisningen. Ej heller ingår förordnanden med undantag av BrB 34 kap 1 § punkt 1 (se avsnitt 3.4.5). I påföljdsredovisningen förekommer i huvudsak den s k huvudpåföljden (se avsnitt 3.4.4 och 3.4.5).

Statistikens avgränsning i tiden

I denna årsbok redovisas i huvudsak personer som lagförts under kalenderåret 1989. Uppgifter om dessa personer har redovisats till SCB mellan januari 1989 och mars 1990. Därutöver redovisas några tidsserier i tabell 3.4.1–3.4.4.

3.4.3 Insamling och bearbetning

Insamling

Fr o m 1972 har SCB fått uppgifter om lagförda personer (åtalsunderlåtelse fr o m 1973) från rättsväsendets informationssystem (RI). Det är ett ADB-system som är gemensamt för rättsväsendets myndigheter. Den del av RI varifrån uppgifterna om lagförda personer hämtas, sköts av Rikspolisstyrelsen (RPS). Uppgiftslämnandet till statistiken regleras genom olika kungörelser, kungörelsen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem (RI), rättsstatistikkungörelsen (1971:933), strafföreläggandekungörelsen (1970:60) och ordningsbetskungörelsen (1968:199).

Uppgifter om åtalsunderlåtelse för vissa lindriga brott insamlas direkt till SCB på särskild blankett.

Bearbetning hos rikspolisstyrelsen (RPS)

De blanketter som kommer in från polis, åklagare och domstolar granskas till en början manuellt hos RPS. Vidare görs kompletteringar av uppgifterna. Därefter stansas och databehandlas uppgifterna. I databehandlingen av uppgifterna ingår maskinella kontroller samt upprättning av de fel som då upptäcks.

Varje månad skickar RPS magnetband till SCB, med uppgifter om domar och strafförelägganden. Åtalsunderlåtelse levereras varannan månad. Domar som lett till påföljd som skall antecknas i kriminalregistret och åtalsunderlåtelse avseende grövre brott har före uttaget till SCB kompletterats med uppgifter om tidigare kriminell belastning från person- och belastningsregistret inom RI.

Bearbetning hos SCB

Uppgifterna från RPS databehandlas hos SCB i ett antal program i vilka bl a granskning, bestämning av huvudbrott, rättning och dubblettkontroll sker. Materialet kompletteras med uppgifter om kyrkobokföring för utländska medborgare. Detta material utgör sedan grunden för tabellproduktionen. Uppgifterna om personer som meddelats åtalsunderlåtelse för vissa lindrigare brott ingick tidigare inte i den maskinella bearbetningen. De redovisades därför i separata tabeller. Men fr o m statistikåret 1979 bearbetas och redovisas de tillsammans med övriga åtalsunderlåtelse.

3.4.4 Kvalitet och jämförbarhet

Allmänt

Ingen systematisk kontroll av kvalitén på uppgifterna i lagfördatastatistiken har gjorts. I och med anslutningen till RI

1972 ligger primärhandlingen direkt till grund för statistiken, vilket innebär en förbättring jämfört med tidigare rutiner. Dessutom har möjligheterna att påträffa och åtgärda fel utökats p g a att många myndigheter (användare) utnyttjar uppgifter från RI i sin verksamhet.

När man gör jämförelser över tid måste man känna till om det skett förändringar i lagarnas innehåll och tillämpning eller i de statistiska insamlings- och bearbetningsrutinerna under den period man studerar. I »Nordisk kriminalstatistik 1950–1980« diskuteras detta närmare (NUK, Stockholm 1982). Där finns också en utförlig beskrivning av bl a den svenska statistiken över lagförda personer under nästan 30 år samt över hur påföljdssystemet varit utformat under samma period. I Rättsstatistisk årsbok ingick också t o m 1981 års årgång förteckningar över var man kan läsa om statistikomläggningar och viktigare lagändringar från 1949 och framåt. Dessa kvalitetsaspekter behandlas också nedan, men mycket kortfattat.

Omläggningar av statistiken

År 1949 genomfördes en större omläggning av statistiken. Statistikomläggningen beskrivs utförligt i publikationen *Brottsligheten* åren 1949 och 1950, sid 1 ff.

Mellan åren 1951 och 1960 förekom endast mindre förändringar i rutinerna.

Åren 1961 och 1965 genomfördes större förändringar vilka beskrivs utförligt i:

Brottsligheten 1961, sid 20 – 34.

Brottsligheten 1965 och 1966, sid 19, 25 –28.

I samband med omläggningen av statistiken 1961 infördes begreppet »Grövre brott« i den statistiska redovisningen. En allmän bakgrund till detta begrepp ges i Rättsstatistisk årsbok 1975 t o m 1980. I föreliggande publikation redovisas inte den grövre brottsligheten särskilt. Detta sker sedan 1965 i serien *Statistiska meddelanden*, »Den grövre brottsligheten«.

Anslutningen till RI fr o m 1972 (åtalsunderlåtelse fr o m 1973) innebar en omfattande omläggning av statistiken. Den beskrivs utförligt i *SOS Kriminalstatistik del 2, 1972 resp 1973*. Även sättet att bestämma huvudbrott ändrades.

Fr o m statistikår 1979 ingår uppgifter om åtalsunderlåtelse för vissa lindriga brott tillsammans med övriga åtalsunderlåtelse i samtliga aktuella tabeller. Undantag är dock de fåtaliga fall av åtalsunderlåtelse enligt rättegångsbalken 20:7 1 st 3 p (gammal lydelse). En närmare beskrivning av denna omläggning gavs i Rättsstatistisk årsbok 1980.

År 1982 genomfördes ändringar i redovisningen av påföljder och åtalsunderlåtelse, se Rättsstatistisk årsbok 1984, sid 69–71.

Fr o m 1987 redovisas endast godkända strafförelägganden *utfärdade* under 1987 (mot tidigare godkända under statistikåret). Se nedan avsnitt 3.4.5 *Strafförelägganden*.

Utländska medborgare

Uppgifterna om nationalitet och kyrkobokföring för de utländska medborgare som lagförts kontrollerades t o m statistikår 1981 mot registret över totalbefolkningen, RTB. Det visade sig att denna kontroll inte var tillräcklig. Därför körs fr o m 1982 samtliga lagförda mot RTB, dvs även de som är markerade som svenskar. I stora drag innebär dessa ändrade kontroller att uppgifterna om lagförda utländska medborgare är något underskattade t o m 1981.

Förändringar i lagstiftningen

- Ändringar i brottsbalken beträffande påföljderna. Två nya kapitel (BrB 29–30 kap) har införts med nya bestämmelser om påföljdsval och straffmätning.

3.4.5 Definitioner och begrepp

BrB 30 kap 6 § (tidigare BrB 33 kap 2 §). Enligt denna paragraf skall för brott som någon begått under inflytande av sinnessjukdom eller motsvarande ej tillämpas annan påföljd än överlämnande till särskild vård enligt BrB 31 kap, eller i vissa fall, böter eller skyddstillsyn. Om nämnda påföljder inte anses kunna användas ska personen vara fri från påföljd. I tabellerna särredovisas BrB 33:2 endast i kombination med skyddstillsyn och på raden »fri från påföljd«.

BrB 34 kap 1 § punkt 1. Detta lagrum tillämpas i de fall en person som dömts till fängelse, skyddstillsyn eller villkorlig dom, under tiden före domen eller innan påföljden helt verkställts, begått annat brott. Enligt lagrummet kan rätten förordna att den tidigare ådömda påföljden även skall avse det nya brottet. Förordnande enligt BrB 34:1 p 1 betraktas som en självständig påföljd i statistiken fr o m 1972. I tabell 3.4.4 redovisas också vilka tidigare ådömda påföljder som återopats vid förordnandet. Då förordnandet enligt BrB 34:1 p 1 förekommer i kombination med andra påföljder, och referenser saknas, redovisas förordnandet som huvudpåföljd.

En tabell avseende förordnanden enligt BrB 34:1 p 1 efter dels huvudbrott vid förordnandet och dels den tidigare ådömda påföljden som avses vid förordnandet finns att få från SCB.

Brutto- och nettoredovisning. I de flesta tabellerna redovisas en person vid varje tillfälle som denne under redovisningsåret

lagförts för brott – bruttoredovisning. I tabell 3.4.11 redovisas dock personen endast en gång under redovisningsåret, oavsett hur många gånger personen lagförts för brott under året – nettoredovisning. I tabell 3.4.8 ges en kolumn med »Netto per rad«, där en person redovisas endast en gång per påföljd, se vidare förklaring i anslutning till tabellen.

Det kan förekomma att en person begått flera brott av olika slag antingen samtidigt eller vid olika tillfällen och att denne blir lagförd för dessa vid ett och samma tillfälle. I samtliga tabeller i denna årsbok redovisas dylika personer på endast ett av dessa brott, det s k *huvudbrottet*, se nedan. Ett undantag är dock tabell 3.4.10 som redovisar det brott för vilket fängelse utdömts.

Böter. Dagsböter utdöms till ett antal av minst en och högst etthundratjugo eller, när böter avser gemensamt straff för flera brott, till högst etthundraåttio. Beloppet för varje dagsbot är beroende av den tilltalades ekonomiska situation. Det fastställs till mellan 10 kronor och 1 000 kronor.

Vid s k penningböter är ett visst högsta belopp bestämt, f n 1 000 kronor. Avser penningböterna fler brott får de som mest uppgå till 2 000 kronor. Därutöver kan böter för vissa brott bestämmas efter särskilda beräkningsgrunder, s k normerade böter. Detta är mycket ovanligt.

Böter kan utdömas av domstol. Betydligt vanligare är att de utfärdas direkt av åklagare i form av ett strafföreläggande eller av polis i form av en ordningsbot (se vidare »Ordningsbot«).

Dom. Härmed avses fällande dom i brottmål som en person meddelats i första instans. Överklagande ingår alltså inte.

Fängelse. Fängelse utdöms på viss tid beroende på vilka straffgränser som är stadgade för brottet. Kortaste tid är 14 dagar och längsta tio år (under speciella omständigheter även längre) eller livstid. Vanligen är det skillnad mellan den tid som dömts ut och den tid som faktiskt avtjänas. När strafftiden överstiger 2 månader avtjänas i regel inte hela den utdömda tiden utan villkorlig frigivning sker.

Den som begått brott innan han fyllt arton år får ej dömas till fängelse annat än när det finns speciella skäl till detta. Den som är mellan arton och tjuogoett år vid brottet får dömas till fängelse endast om det med hänsyn till gärningens straffvärde eller annars finns särskilda skäl till detta.

Huvudbrott. Om en lagföring avser flera brott av varierande svårhetsgrad räknas som huvudbrott det brott som har det strängaste straffet i sin straffskala. I de fall lagföringen gäller flera brott med samma straffskala väljs ettdera av dessa brott

som huvudbrott, om inget annat brott ingår som har ett strängare straff i sin straffskala.

För att avgöra vilken straffskala som är strängast används ett s k rangnummer som är baserat på de straffgränser mellan vilka en påföljd kan utdömas. Vid bestämningen av rangnumret har i första hand hänsyn tagits till maximigränsen i straffskalan.

Rangnumren har setts över under statistikåren 1986 och 1987. Ändringarna påverkar inte jämförbarheten över tid.

Huvudbrott under året. Om en person lagförts mer än en gång under ett år har huvudbrottet under året bestämts på motsvarande sätt som huvudbrottet i en lagföring. Dvs, av samtliga brott som ingår i lagföringarna under året räknas det som har det strängaste straffet i sin straffskala som huvudbrott.

Huvudpåföljd. Om en och samma dom innehåller flera olika påföljder och referenser saknas mellan påföljd och brott, räknas som huvudpåföljd den strängaste påföljden i domen. Vid bestämningen av huvudpåföljden, vilken sker maskinellt, följs nedanstående prioriteringsordning (från högsta till lägsta prioritet):

- fängelse
- sluten psykiatrisk vård
- vård i specialsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda
- öppen psykiatrisk vård
- skyddstillsyn
- villkorlig dom
- vård enligt socialtjänstlagen
- vård enligt lagen om vård av missbrukare
- böter
- fri från påföljd
- påföljd eftergiven.

I de fall en person meddelats förordnande enligt brottsbalken 34 kap 1 § punkt 1 och referenser saknas, räknas detta alltid som huvudpåföljd. I tabell 3.4.13 ges en redovisning av de påföljdskombinationer som utdömts under kalenderåret.

I ca 1 procent av domarna finns referenser angivna mellan huvudbrott och påföljd. I dessa fall redovisas den påföljd som huvudbrottet lett till som huvudpåföljd, även om det i domen finns en annan påföljd med högre rang.

Exempel: Någon döms till skyddstillsyn för stöld och till fängelse för rattfylleri. Tidigare, innan referenserna infördes, redovisades ett sådant fall med huvudbrottet stöld (högst rang) och »felaktigt» med huvudpåföljden fängelse (högst prioritet). Med referensernas hjälp kan domen alltså redovisas på »rätt» sätt. Det blir alltså *huvudbrottets påföljd* (dvs

skyddstillsyn) och inte domens huvudpåföljd som kommer att redovisas.

Kriminalregistret. I kriminalregistret antecknas de personer som dömts till följande påföljder:

- fängelse
- skyddstillsyn
- villkorlig dom
- överlämnande till sluten psykiatrisk vård eller vård i specialsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda
- överlämnande till öppen psykiatrisk vård samt
- vård enligt lag om vård av missbrukare, om för brottet är stadgat fängelse

Tillämpningar av BrB 34:1 p 1 räknas också hit eftersom dessa refererar till någon av påföljderna fängelse, skyddstillsyn eller villkorlig dom.

Kyrkobokföring. Uppgifterna om kyrkobokföring avseende utländska medborgare är baserade på uppgifter ur registret över totalbefolkningen (RTB).

Lagföring. Sammanfattande benämning för meddelad åtalsunderlåtelse, godkänt föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande eller dom i brottmål. I statistiken över lagförda personer ingår endast domar i tingsrätt. Vidare ingår ej frikännande domar i den statistiska redovisningen.

Medelfolkmängd. Se redovisningen nedan i avsnitt 5 Bilaga.

Ordningsbot. Detta är en typ av böter som i regel utfärdas direkt av polisen för brott av lindrigare slag. Riksåklagaren bestämmer i samråd med rikspolisstyrelsen vilka brottsarter föreläggande av ordningsbot skall omfatta. Riksåklagaren bestämmer även med vilka belopp ordningsbot skall utgå. Högsta belopp är 800 kronor för enkelt brott. Endast förelägganden av ordningsbot som godkänts av den misstänkte under statistikåret ingår.

Övervägande delen av förelägganden av ordningsbot gäller brott mot vägtrafikförfattningar. Ordningsbot redovisas endast summariskt till SCB och ingår därför endast i tabellerna 3.4.1 och 3.4.3–3.4.5.

Person. I de flesta tabellerna räknas varje lagförd person som en person vid varje tillfälle som vederbörande lagförts under statistikåret. Se ovan *Brutto- och nettoredovisning*.

Strafföreläggande. Detta är en form av böter som utfärdas direkt av åklagare utan domstolsförhandling. Strafföreläggande får utfärdas för brott som inte har strängare straff än böter i sin straffskala eller i vissa fall för brott i vilkas straffskalor ingår fängelse i högst sex månader, t ex snatteri och skadegörelse. Denna begränsning gäller dock inte 15–17-åringar (LUL 6a §, SFS 1988:822). Högsta straff som kan ges genom strafföreläggande är 100 dagsböter. Fr o m 1987 redovisas endast godkända strafförelägganden *utfärdade* under statistikåret (mot tidigare *godkända* under statistikåret). Effekten av denna ändring är, att något färre strafförelägganden redovisas än tidigare. Detta beroende på att tiden mellan utfärdande och godkännande kan vara lång.

Ålder. Uppgifterna om ålder avser åldern vid tiden för åklagarbeslutet, strafföreläggandet respektive domen. Före 1972 redovisades åldern vid tiden för brottet.

Åtalsunderlåtelse. Åklagaren kan besluta att inte åtala trots att en person funnits skyldig till brott. Detta beslut om åtalsunderlåtelse fattas enligt någon av följande lagar:

- LUL (lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, 1964:167; senaste ändring SFS 1988:82), 1 §. Denna paragraf kan tillämpas på ungdomar under 18 år, om annan samhällsvård vidtas eller om brottet skett av okynne och om inte något väsentligt allmänt eller enskilt intresse därigenom åsidosätts.
- LUL, 6 §. Enligt detta lagrum kan åklagaren ge åtalsunderlåtelse för brott som begåtts av ungdomar som vistas i hem som avses i 12 § LVU.
- LVM (lag om vård av missbrukare i vissa fall, 1988:870), 46 §. Lagrummet avser personer som begått lindrigare brott före eller under tiden de undergår vård för sitt missbruk. Lagrummet motsvarar det som tidigare fanns i LVM (1981:1243), 31 §.
- Rättegångsbalken 20 kap 7 §, som senast ändrades den 1 april 1985. De nya reglerna innebar att åklagarnas möjligheter att underlåta åtal vidgas. Här sägs att åklagare får besluta om åtalsunderlåtelse under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts:
 1. om det kan antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än böter (20:7 1 st 1 p);
 2. om det kan antas att påföljden skulle bli villkorlig dom och det finns särskilda skäl för åtalsunderlåtelse (20:7 1 st 2 p);
 3. om den misstänkte *begått annat brott* och det utöver påföljden för detta brott inte krävs påföljd med anledning av det föregående brottet (20:7 1 st 3 p);
 4. om brottet uppenbarligen begåtts under inflytande av sådan *själslig abnormitet*, som avses i 33 kap 2 § brottsbalken, samt psykiatrisk vård eller vård enligt lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda kommer till stånd utan lagföring (20:7 1 st 4 p);
 5. om det av *särskilda skäl* är uppenbart att det inte krävs någon påföljd för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna inte heller krävs av andra skäl att åtal väcks (20:7 2 st).

Som en följd av de nya reglerna ökade också utrymmet för *förundersökningsbegränsning*. Förundersökning får enligt rättegångsbalken 23:4a 2 st nedläggas om det kan antas att åtal för brott inte skulle komma att ske till följd av bestämmelser om åtalsunderlåtelse i 20 kap rättegångsbalken eller om särskild åtalsprövning samt något väsentligt allmänt eller enskilt intresse ej åsidosätts genom att förundersökningen läggs ned. Dylika beslut redovisas emellertid inte i föreliggande statistik, utan i brottsstatistiken (se ovan avsnitt 3.2).

3.4.6 Tidigare publicering

Den officiella statistiken över för brott lagförda personer påbörjades år 1830. Rapporterna för åren 1830 t o m 1912 har publicerats i *Bidrag till Sveriges Officiella Statistik* under titeln *B. Rättsväsendet. Ny följd. Sammandrag af Justitie- Statsministrernas underdåniga Embetsberättelser för år* utgiven i Stockholm 1861 f.f.

Fr o m 1913 finns denna statistik publicerad i *Sveriges Officiella Statistik* under titeln *Rättsväsen. Brottsligheten år* utgiven av Kungliga Statistiska Centralbyrån fr o m 1920 f.f.

Sedan 1967 ingår dessa uppgifter i *Sveriges Officiella Statistik* under titeln *Kriminalstatistik år Del 2. Domstols- och åklagarstatistik* utgiven av Statistiska centralbyrån.

Vissa sammanfattande och översiktliga tabeller har publicerats i *Statistisk tidskrift*, årgångarna 1871 t o m 1913, under

rubriken *Sveriges Officiella Statistik i sammandrag*, och fr o m 1914 i *Statistisk årsbok* under rubriken *Rättsväsen*.

Vissa längre tidsserier för tiden före 1950 har publicerats i *Historisk statistik för Sverige* utgiven av Statistiska centralbyrån 1960.

Vidare finns uppgifter över brottslighetens utveckling åren 1913–1947 publicerade av SCB i *Statistiska meddelanden, serie A år 1949*.

Utöver dessa publikationer har SCB fr o m 1965 i serien *Statistiska meddelanden (SM)* redovisat uppgifter om den s k *grövre brottsligheten*.

En sammanfattning av den historiska kriminalstatistiken finns nu i SCB:s publikation "*Brott och straff i Sverige*" (Urval nr 18), se ovan avsnitt 3.1.

Fr o m statistikomläggningen 1972 publiceras dels uppgifter om *huvudbrott och huvudpåföljd* och dels uppgifter om de enskilda *brottslagrum* som tillämpats under det aktuella året. Dessutom finns för 1974 en publikation med uppgifter om vissa påföljder. Motsvarande uppgifter för åren därefter återfinns i publikationen med uppgifter om huvudbrott och huvudpåföljd för respektive år. Närmare uppgifter om aktuella publikationer m m ges i nästföljande avsnitt.

3.4.7 Ytterligare statistik inom området

Utöver uppgifterna i denna bok finns ytterligare uppgifter om lagförda personer publicerade i Statistiska meddelanden (SM) och RS-promemorior. I följande översikt framgår vilka uppgifter som finns samt var dessa eventuellt finns publicerade.

A Publicering i Statistiska meddelanden (SM)

Serie R11 *Kriminalstatistik.*

Brott och påföljd 1989

Den grövre brottsligheten 1989

För narkotikabrott lagförda personer, 1989.

B Publicering i RS-promemorior

Brottslagrum och samtliga lagrum, 1989.

C Opublicerat tabellmaterial

Alla tabeller publiceras inte men kan beställas från SCB. Tidigare ingick de flesta av dessa i Appendix till Rättsstatistisk årsbok (t o m statistikår 1979). Opublicerade tabeller finns inom följande områden.

Kvinnor

Redovisningen av kvinnor i årsboken har fr o m RSÅ 1984 gjorts utförligare. Fortfarande finns dock vissa opublicerade tabeller. Dessutom kan ytterligare tabeller tas fram på beställning.

Utländska medborgare

Särredovisning finns av utländska medborgare efter brott, påföljd, ålder, kön och kyrkobokföring. Ytterligare tabeller kan tas fram på beställning.

Övrigt

- Netto redovisning av åtalsunderlåtelse och domar efter brott och ålder.
- Åtalsunderlåtelse efter brott och lagrum.
- BrB 34:1, punkt 1, efter huvudbrott i den aktuella domen och huvudpåföljd i den tidigare domen.
- Samtliga påföljder, dvs motsvarande tabell 3.4.9 men i stället för huvudpåföljd redovisas alla påföljder.

Diagram 3.4.1

Personer som dömts till kriminalregisterpåföljd¹, per 100 000 av den straffmyndiga medelfolk-mängden, 1950–1989

Persons sentenced to sanctions registered in the General Criminal Register, 1950–1989, per 100 000 of the mean population 15 years of age and over

Antal personer
per 100 000
av folk-
mängden

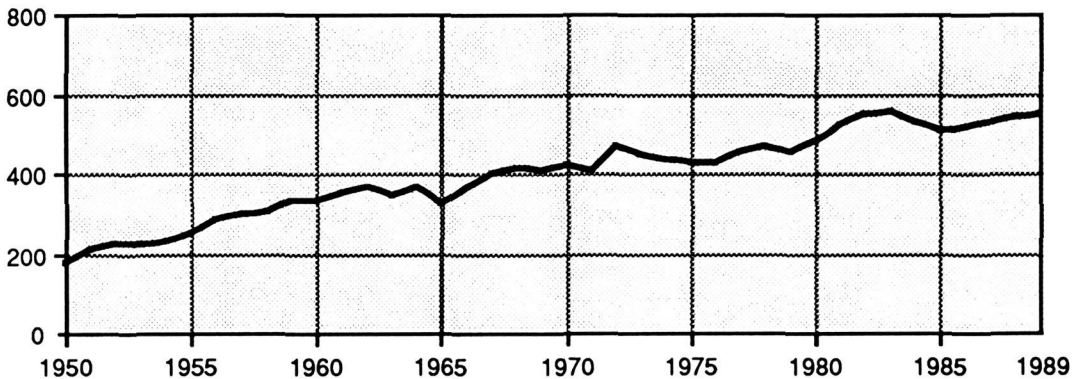
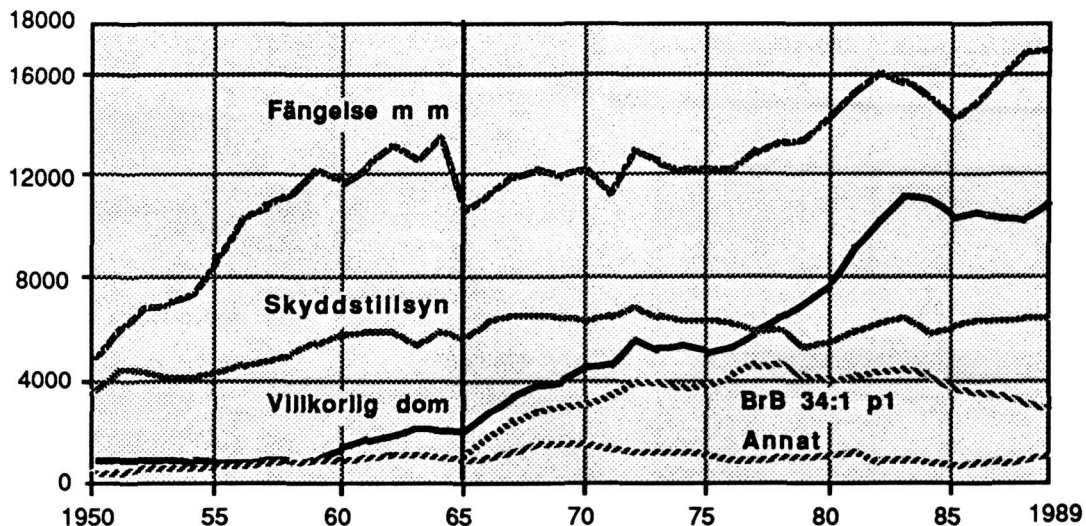

Diagram 3.4.2

Personer som dömts till kriminalregisterpåföljd¹, 1965–1989

Persons sentenced to sanctions registered in the General Criminal Register, 1965–1989

Antal
personer

1) I kriminalregistret antecknas i stort sett alla påföljder utom böter, se sid 82.

Diagram 3.4.3

Personer som lagförts, efter huvudpåföljd, 1989. Påföljderna fördelade efter kön, ålder och medborgarskap. Procentuell fördelning

Persons found guilty, by principal sanction, 1989. Sanction categories distributed by sex, age and citizenship. In percent

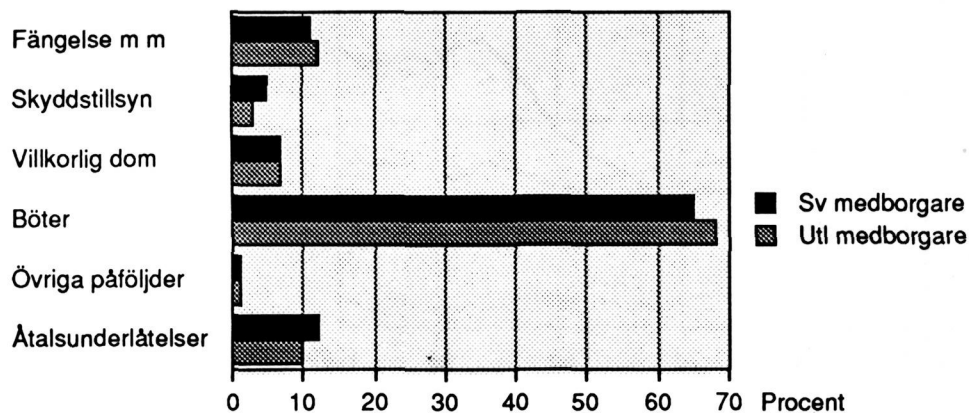
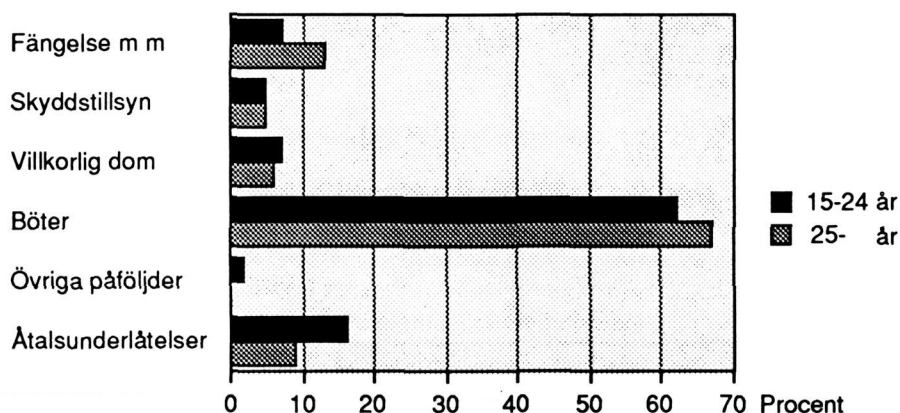
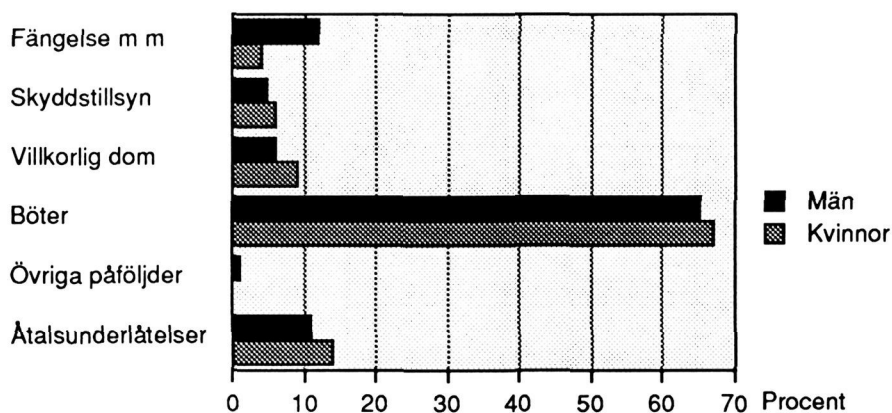

Diagram 3.4.4**Personer som lagförts, efter huvudbrott, 1989. Brottsgrupperna fördelade efter kön, ålder och medborgarskap. Procentuell fördelning**

Persons found guilty, by principal crime, 1989. Crime categories distributed by sex, age and citizenship, in percent

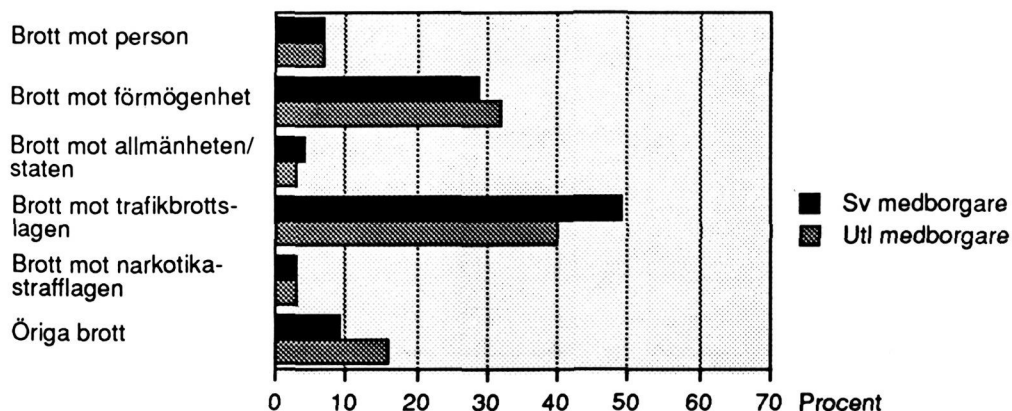
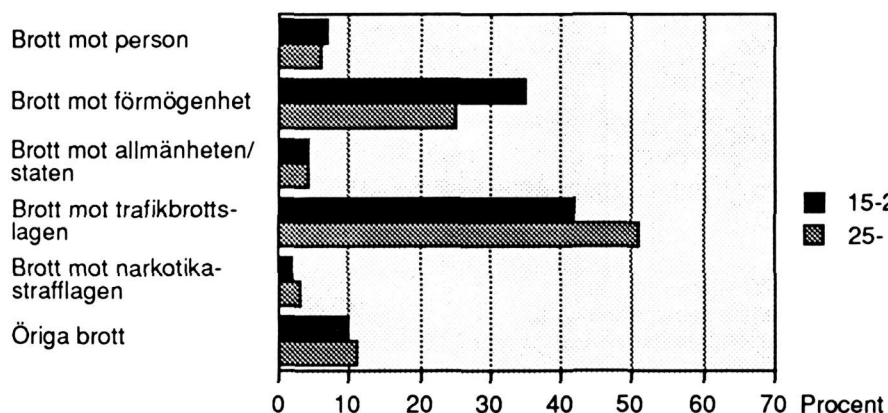
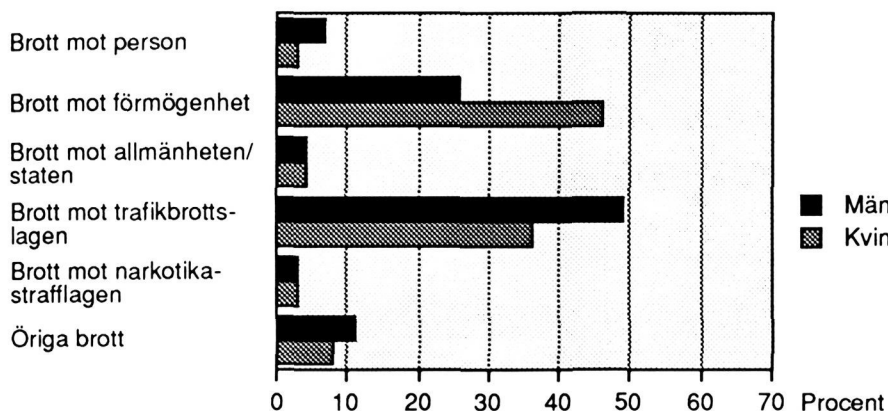
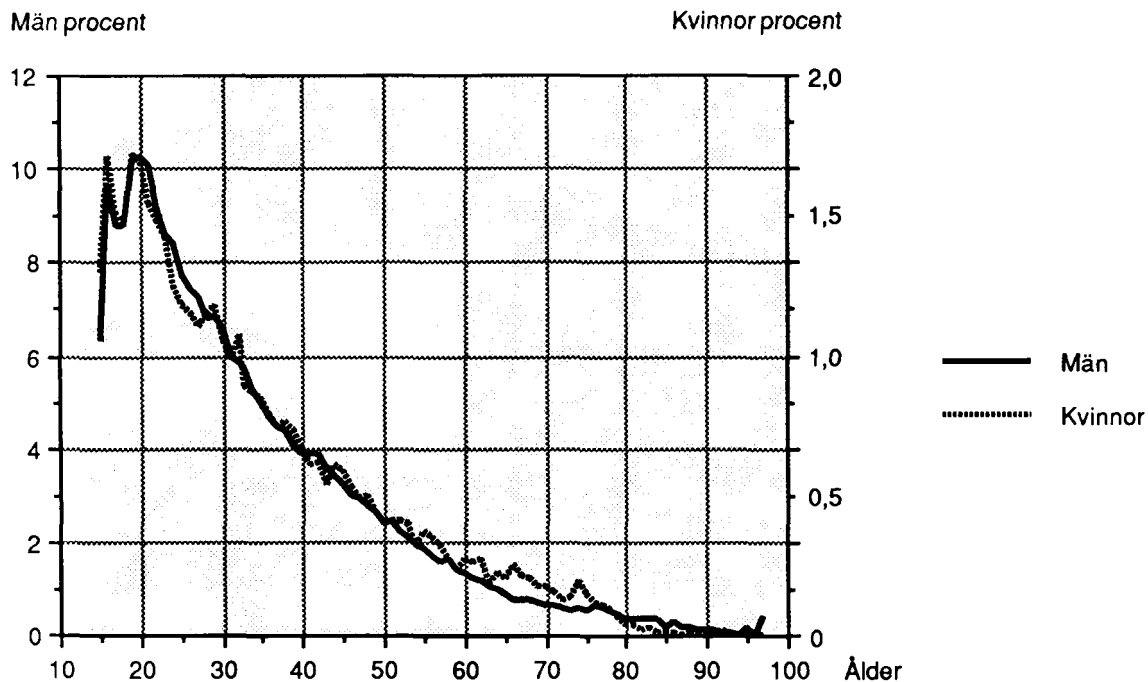

Diagram 3.4.5

Personer som lagförts, efter kön och ålder vid lagföringen, i procent av den straffmyndiga medelfolkmängden, 1989

Person found guilty, by sex and age at the time of the decision. Per cent of the mean population 15 years of age and over, 1989

Kommentar

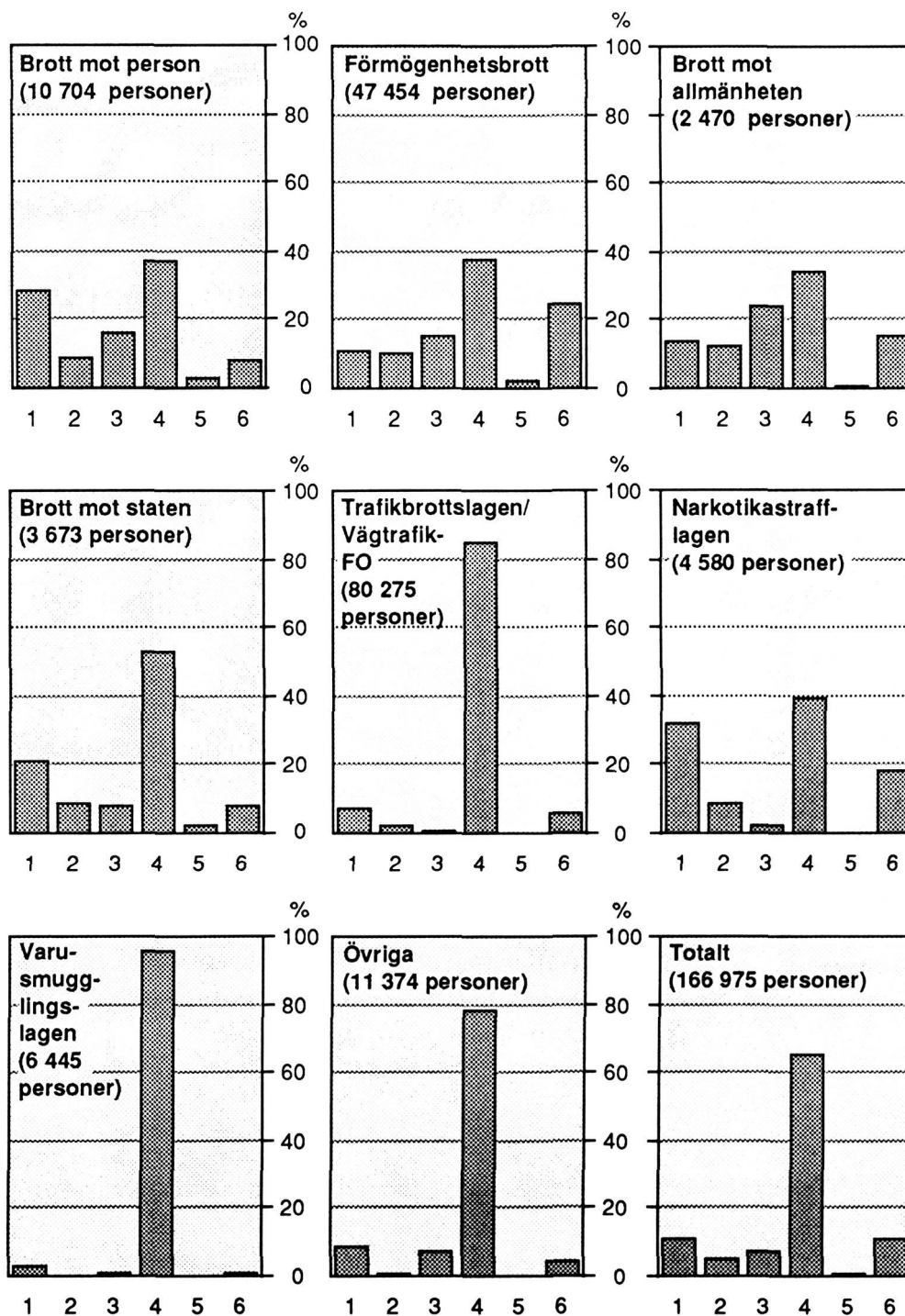
Diagrammet visar att risken att lagföras för brott är starkt knuten till personernas ålder. De högsta riskerna har tonåringarna, de lägsta pensionärerna. Någon skillnad mellan män och kvinnor finns inte, bortsett från det viktiga faktum att kvinnornas risker är ca 6 gånger lägre än männens.

Diagram 3.4.6

Personer som lagförts, efter huvudpåföljd, i olika brottsgrupper, 1989. Procentuell fördelning

Persons found guilty, by principal sanction in different crime categories, 1989. In percent

- 1=Fängelse m m
 2=Skyddstillsyn
 3=Villkorlig dom
 4=Böter
 5=Övriga påföljder
 6=Åtalsunderlåtelse

Tabell 3.4.1**Personer som lagförts för brott, 1831–1989, efter påföljd**

Persons found guilty of criminal offences, 1831–1989, by sanctions

Anm. Samtliga påföljder ingår.

År ¹	Antal lagförda personer	Per 100 000 av befolkningen 15–69 år	Därav andel (i procent)		
			Frihetsstraff	Böter	Övriga påföljder
1831–35	21 817	1 197	..	..	..
1836–40	23 120	1 197	..	..	..
1841–45	30 583	1 482	..	..	..
1846–50	31 272	1 431	..	..	..
1851–55	40 285	1 762	..	..	..
1856–60	43 145	1 801	5	95	0
1861–65	39 033	1 547	6	94	0
1866–70	32 264	1 239	9	90	1
1871–75	39 825	1 478	6	93	1
1876–80	53 199	1 868	4	95	1
1881–85	53 963	1 830	5	95	0
1886–90	53 857	1 809	4	95	1
1891–95	58 183	1 927	5	95	0
1896–00	74 376	2 377	4	95	1
1901–05	79 225	2 432	4	95	1
1906–10	89 704	2 644	4	95	1
1911–15	97 936	2 753	3	95	2
1916–20	89 985	2 399	6	91	3
1921–25	86 062	2 171	3	95	2
1926–30	91 585	2 199	3	95	2
1931–35	120 362	2 752	3	95	2
1936–40	139 190	3 032	3	95	2
1941–45	167 881	3 528	4	91	5
1946–50	161 238	3 303	3	90	7
1951–55	233 797	4 679	3	89	8
1956–60	417 821	8 093	3	90	7
1961–65	399 920	7 416	3	87	10
1966–70	446 557	7 974	3	87	10
1971–75	483 180	8 489	3	87	10
1976–80	413 982	7 210	3	86	11
1981–85	393 154	6 759	4	85	11
1986	346 194	5 914	5	83	12
1987	351 265	5 989	5	84	11
1988	357 857	6 060	5	84	11
1989	375 545	6 314	5	85	10

1) Årsgenomsnittsvärden.

Källa: Brotts och straff i Sverige. Historisk kriminalstatistik. Urval Nummer 18. Statistiska centralbyrån. Stockholm 1985. Tab 5.1 och 6.3.

Tabell 3.4.2**Personer som lagförts för grövre brott, 1857–1989, efter kön, ålder, medborgarskap och tidigare belastning**

Persons found guilty of serious offences, 1857–1989, by sex, age, citizenship and previous sentences

Anm. Med grövre brott avses i princip brott som lett till strängare påföljd än böter samt vissa åtalsunderlåtelse.

År ¹	Antal lagförda personer	Per 100 000 av befolkningen 15–69 år	Därav andel (i procent)		Utl medborgare	Tidigare dömda ³
			Kvinnor	15–20 år ²		
1857–60	2 270	95	17	12	..	..
1861–65	2 581	102	15	11	..	..
1866–70	3 663	141	18	13	..	..
1871–75	2 912	108	15	16	..	..
1876–80	2 763	97	14	21	..	..
1881–85	2 871	97	14	21	..	..
1886–90	2 561	86	12	20	..	..
1891–95	2 944	97	12	25	..	..
1896–00	3 316	106	10	26	..	..
1901–05	3 634	112	9	25	..	..
1906–10	3 731	110	9	25	..	..
1911–15	3 841	108	10	25	..	..
1916–20	7 608	203	10	38	..	..
1921–25	3 804	96	9	29	..	36
1926–30	4 448	107	9	31	..	32
1931–35	5 630	129	10	29	..	30
1936–40	7 002	153	8	31	..	28
1941–45	11 760	247	12	31	..	31
1946–50	10 023	205	9	27	..	..
1951–55	15 395	308	7	30	..	..
1956–60	23 577	457	6	38	5	..
1961–65	26 913	499	6	43	7	44
1966–70	32 596	582	7	41	11	46
1971–75	37 348	656	8	42	13	46
1976–80	37 115	646	9	36	16	50
1981–85	42 230	726	11	32	14	52
1986 ⁴	39 629	677	11	28	14	50
1987 ⁴	40 219	686	11	26	14	51
1988 ⁴	40 730	690	11	25	15	51
1989 ⁴	41 061	690	12	25	15	50

1) Årsgenomsnittsvärden.

2) Ålder vid brottet.

3) Avser domar för grövre brott.

4) Preliminära uppgifter.

Källa: Brott och straff i Sverige. Historisk kriminalstatistik. Urval Nummer 18. Statistiska centralbyrån. Stockholm 1985. Tab 5.5 – 5.8.

Tabell 3.4.3

Personer som godkänt föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande eller som dömts, 1950–1989, efter huvudbrott
Persons who consented to summary fines by police or prosecutor or who were sentenced, 1950–1989, by principal offence

Anm. Åtalsunderlåtelse ingår inte. 1-års uppgifter finns publicerade i RSÅ 1977 och 1985.

Brottsart	År ¹								
	1950–54 ²	1955–59 ²	1960–64 ²	1965–69 ³	1970–74	1975–79	1980–84	1985–89	1989
Strafflagen/Brottsbalken³									
3 kap Brott mot liv och hälsa	3 259	3 306	3 252	4 229	4 705	4 671	5 883	6 670	7 014
därav Mord och dråp	7	14	15	51	55	83	95	104	93
Barnadrap	3	2	1	1	–	–	–	0	–
Misshandel, inkl grov	2 922	2 908	2 835	3 696	4 174	4 221	5 415	6 218	6 575
Vållande till annans död	201	257	303	363	277	203	152	132	124
4 kap Brott mot frihet och frid	255	309	292	1 237	1 491	1 512	2 112	2 120	2 164
5 kap Årekränkning	57	34	18	16	10	22	35	23	21
6 kap Sexualbrott	542	614	747	570	445	369	446	561	637
därav Våldtäkt, inkl grov	30	51	63	91	94	93	111	143	164
Sexualbrott mot person under 15 år	..	..	..	172	116	76	83	157	209
Sexualbrott mot person 15 år el äldre	..	..	..	119	107	114	142	176	188
Sexuellt ofredande	269	280	303	262	202	144	198	220	236
7 kap Brott mot familj	2	0	–	5	6	6	8	18	20
8 kap Tillgreppsbrott	7 075	9 533	13 742	18 365	19 002	20 164	23 050	23 691	23 996
därav Stöld, inkl grov	4 007	5 525	7 950	10 595	9 516	8 829	10 032	9 479	9 513
Rån, inkl grovt	50	87	148	198	335	419	441	445	422
9 kap Bedrägeri och annan oredlighet	2 611	3 549	4 792	5 855	6 267	6 019	7 681	6 229	6 056
10 kap Förskingring och annan trolöshet	1 217	1 232	1 126	936	896	731	889	969	1 059
11 kap Brott mot borgenärer m m	149	192	183	173	227	168	660	981	786
12 kap Skadegörelsebrott	486	805	1 098	1 266	1 895	3 102	4 044	3 648	3 715
13 kap Allmänfarliga brott	498	562	472	295	232	243	254	233	234
därav Mordbrand, inkl grov	9	15	17	36	55	79	76	99	119
14 kap Förfalskningsbrott	277	344	362	291	339	481	664	999	1 285
15 kap Mened, falskt åtal m m	232	338	615	513	491	233	368	477	590
16 kap Brott mot allmän ordning ⁴	38 776	67 170	69 762	70 682	65 450	26 680	1 588	948	654
därav Fylleri	34 871	63 097	64 616	66 102	62 810	25 239 ⁵	..	..	..
Förargelseväckande beteende	3 766	3 948	5 029	3 836	2 536	1 323	1 401	765	541
17 kap Brott mot allmän verksamhet	2 592	2 708	2 675	2 440	2 556	2 431	2 862	2 695	2 712
därav Våld eller hot mot tjänsteman	1 014	986	970	786	1 027	1 303	1 643	1 672	1 700
Väldsam motstånd	1 438	1 516	1 487	1 104	900	745	834	720	665
18 kap Högmålsbrott	29	36	35	32	21	22	12	7	2
19 kap Brott mot rikets säkerhet	..	..	..	4	3	1	2	1	3
20 kap Myndighetsmissbruk	177	151	122	106	86	19	19	24	16
21 kap Brott av krigsmän ⁶	1 516	1 494	1 504	1 543	1 958	2 074	1 967	865	5
Summa brott mot strafflagen/brottsbalken	59 750	92 377	100 798	108 560	106 079	68 950	52 542	51 159	50 969
Trafikbrottslagen	23 306	43 732	44 152	35 727	36 950	36 063	35 497	32 868	36 293
därav Rattfylleri och rattonykterhet	2 720	6 974	7 554	9 634	10 978	11 711	11 631	12 041	13 697
Övriga brott	20 586	36 758	36 598	26 093	25 972	24 352	23 866	20 827	22 596
Andra lagar och författningar	119 102	223 799	245 309	262 379	291 482	305 618	292 546	250 464	269 083
därav Vägtrafikförfattningar	68 698	177 504	190 646	211 366	246 289	267 236	258 688	222 821	239 327
Skattestraff-/Skattebrottslagen	..	2 284	3 128	4 386	3 992	613	835	607	388
Övriga stadganden	50 404	44 011	51 535	46 627	41 201	37 769	33 023	27 036	29 368
Totalt	202 158	359 908	390 259	406 666	434 511	410 631	380 585	334 491	356 345

1) Årsgenomsnittsvärden. Avrundningsfel kan förekomma.

2) T o m 1964 ingår inte personer som dömts till sinnessjukvård enl SL 5:5.

3) Brottsbalken jämte följdförfattningar ersatte strafflagen den 1 jan 1965. Brottbenämningarna för åren 1950–1964 har därför anpassats till den nya lagstiftningen.

4) Uppgifterna t o m 1971 sticksprovsberäknade.

5) Fylleri avkriminaliserades 1 jan 1977.

6) Lagändring 1 jan 1988.

Tabell 3.4.4

Personer som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande eller som dömts, 1950–1989, efter huvudpåföljd

Persons against whom prosecution was waived, who consented to summary fines by police or prosecutor or who were sentenced, 1950–1989, by principal sanction

Anm. 1-års uppgifter finns publicerade i RSA 1977 och 1985.

Lagrum enligt vilket åklagarens beslut meddelats/huvudpåföljd ¹	År ²	1950–54	1955–59	1960–64	1965–69 ³	1970–74	1975–79	1980–84	1985–89	1989
Åtalsunderlåtelse enligt										
RB 20:7 st 1 p 1		6 408	10 445	12 235	7 918	6 689	7 704	4 470	5 317	3 324
RB 20:7 st 1 p 2		.	.	.	.	.	.	.	219	58
RB 20:7 st 1 p 3 ⁴		..	..	..	..	5 286	8 637	8 527	9 325	9 139
RB 20:7 st 1 p 4		..	..	709	741	841	667	474	372	289
RB 20:7 st 2 ⁵		..	..	..	6	16	17	10	7	7
LUL, 1 par ⁶		3 582	4 693	5 086	6 255	8 242	6 744	6 915	5 143	6 071
LUL, 6 par ⁷		841	1 435	1 620	2 136	2 393	1 631	781	333	300
under vård i ungdomsfängelse ⁸		206	325	537	597	605	402	.	.	.
LVM, 46 par ⁹		1 160	5 013	8 835	9 569	5 870	2 116	58	16	12
Summa åtalsunderlåtelser		12 197	21 911	29 022	27 221	29 938	27 918	21 235	20 732	19 200
Dömda till										
Fängelse ¹⁰		5 669	9 615	11 309	11 090	11 872	12 773	15 118	15 929	17 091
därav BrB 34:1 p 1		.	.	.	272	323	417	545	473	456
Ungdomsfängelse ¹¹		155	252	417	506	405	225	2	.	.
därav BrB 34:1 p 1		.	.	.	188	213	156	2	.	.
Internering ¹²		253	328	460	676	577	392	82	.	.
därav BrB 34:1 p 1		.	.	.	551	517	362	78	.	.
Sluten psykiatrisk vård/ vård i specialsjukhus ¹³		398	502	535	394	437	375	340	298	304
Öppen psykiatrisk vård		.	.	.	60	27	14	16	14	12
Villkorlig dom		.	.	.	3 273	5 130	6 008	10 006	10 696	11 088
därav BrB 34:1 p 1		.	.	.	19	40	65	141	143	131
Skyddstillsyn		5 082	5 686	7 693	7 484	9 109	9 317	9 923	9 043	8 836
därav BrB 34:1 p 1		.	.	.	1 189	2 578	3 331	3 486	2 718	2 412
med fängelse ¹⁴		.	.	.	456	362	315	894	801	662
med kontraktsvård		.	.	.	.	.	.	.	126	322
Vård inom Socialtjänsten ¹⁵		12	223	456	944	985	796	835	809	1 088
Vård enl LVM ¹⁶		.	.	.	271	349	241	101	26	40
Böter ¹⁷		189 870	342 596	368 871	381 070	405 144	381 222 ²⁰	343 943	297 580	317 835
därav genom dom		75 473	84 870	100 376	89 638	58 412	48 617	39 150	30 488	30 376
strafföreläggande		114 397	257 726	268 495	230 842	174 562	149 435	92 625	76 509	78 889
ordningsbot ¹⁸		.	.	.	60 590	172 170	182 170	212 168	190 583	208 570
Disciplinstraff		1 108	1 186	1 039	795	377	176	120	31	.
Avsättning/suspension ¹⁹		9	22	15	18	16	3	.	.	.
Fri från påföljd		.	.	.	25	14	12	13	9	6
Påföljd eftergiven		.	.	.	61	67	75	86	56	45
Summa domar, strafföreläggande, ordningsbot		202 556	360 411	390 794	406 666	434 511	410 631	380 585	334 491	356 345
därav BrB 34:1 p 1		.	.	.	2 218	3 671	4 332	4 252	3 334	2 999
Totalt		214 753	382 321	419 816	433 887	464 449	438 548	401 820	355 223	375 545
därav domar		88 171	102 684	122 299	115 234	87 779	79 025	75 792	67 399	68 886
åtalsunderlåtelser/ strafförelägganden ordningsbot		126 594	279 637	297 517	258 063	204 500	177 353	113 860	97 241	98 089
		.	.	.	60 590	172 170	182 170	212 168	190 583	208 570

1) Senaste lydelse. 2) Årsgenomsnittsvärden. Avrundningsfel kan förekomma. 3) Brottsbalken jämte följdförfattningar ersatte Strafflagen den 1 januari 1965. 4) T o m 31 mars 1985 RB 20:7 p 2. 5) T o m 31 mars 1985 RB 20:7 p 3. 6) Lag om unga lagöverträdare. T o m 1981 kallades den 1964 års lag. T o m 1964 gällde Lagen 19 maj 1944 eftergift av åtal mot vissa underåriga. 7) Lag om unga lagöverträdare. T o m 1981 gällde Barnavårdslagen, 69 par. T o m 1960 gällde Lagen 6 juni 1924 om samhällets barnavård. 8) RB 20:7 p 2 (äldre lydelse). 9) Lag om vård av missbrukare. T o m 1981 gällde Nykterhetsvårdslagen, 57 par. Före 1 oktober 1955 gällde Lagen 12 juni 1931 om behandling av alkoholister. 10) T o m 1964 inkl straffarbete. 11) Ungdomsfängelse avskaffades 1 januari 1980. 12) Internering avskaffades den 1 juli 1981. T o m 1964 inkl förvaring. 13) T o m 1964 gällde strafflagen 5:5 samt Lagen 19 september 1929, sinnessjuklagen. 14) Skyddstillsyn med anstaltsbehandling ersattes 1 januari 1980 av skyddstillsyn med fängelse. 15) T o m 1960 avser uppgiften personer som överlämnats för samhällsvård resp skyddsuppföstran, därefter t o m 1981 gällde vård enligt Barnavårdslagen. 16) T o m 1981 gällde Nykterhetsvårdslagen. 17) T o m 1971 är uppgifterna ang BrB 16 kap (motsv) stickprovsberäknade. 18) Ordningsbot infördes genom Lag 28 maj 1968 som trädde i kraft i juli samma år. Uppgifterna inkluderar samtliga ordningsbot. 19) Fr o m 1 januari 1976 har avsättning och suspension genom lagändring tagits bort som påföljd för brott. 20) Fylleriet avkriminaliserades 1 januari 1977.

Tabell 3.4.5

Personer som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande eller som dömts, efter kön och huvudbrott 1989, totalt och per 100 000 av den straffmyndiga medelfolkmängden

Persons against whom prosecution was waived, who consented to summary fines by police or prosecutor, or who were sentenced 1989, by sex and principal offence, in totals and per 100 000 of mean population 15 years of age and over

Huvudbrott	Åtalsunderlåtelse		Ordningsbot		Strafföreläggande		Dom		Totalt	
	M+Kv	Kv	M+Kv	Kv	M+Kv	Kv	M+Kv	Kv	M+Kv	Kv
<i>Brottsbalken</i>										
Brott mot person	848	88	—	—	995	91	8 861	563	10 704	742
därav										
Mord, dråp, barnadrap	4	1	—	—	—	—	93	10	97	11
Misshandel, inkl grov	262	35	—	—	482	43	6 093	383	6 837	461
Våldtäkt	1	—	—	—	—	—	164	1	165	1
Övriga sexualbrott	56	1	—	—	8	—	465	5	529	6
Förmögenhetsbrott	11 842	2 548	—	—	10 783	4 095	24 829	4 215	47 454	10 858
därav										
Stöld, inkl grov	3 205	370	—	—	40	3	9 473	1 460	12 718	1 833
Tillgrepp av fortskaffningsmedel	1 010	52	—	—	40	4	2 122	66	3 172	122
Rån, inkl grovt	29	—	—	—	—	—	422	27	451	27
Bedrägeri och annan oredlighet	1 261	239	—	—	536	103	5 520	1 249	7 317	1 591
Brott mot allmänheten	361	109	—	—	442	194	1 667	387	2 470	690
Brott mot staten	281	31	—	—	764	26	2 628	230	3 673	287
<i>Summa brott mot BrB</i>	13 332	2 776	—	—	12 984	4 406	37 985	5 395	64 301	12 577
Trafikbrottslagen	2 748	267	—	—	22 808	3 451	13 485	1 344	39 041	5 062
därav										
Rattfylleri, rattonykterhet	188	5	—	—	4 955	445	8 742	698	13 885	1 148
Övriga vägtrafikförfattningar	1 784	126	199 877	31 931	31 004	2 727	8 446	545	241 111	35 329
Narkotikastrafflagen	819	124	—	—	1 235	161	2 526	377	4 580	662
Varusmuggningslagen	55	7	8 693	..*	4 891	594	1 499	230	15 138	831*
Skattebrottslagen	38	1	—	—	2	1	386	41	426	43
Övriga stadganden	424	40	—	—	5 965	645	4 559	250	10 948	935
Totalt	19 200	3 341	208 570	31 931*	78 889	11 985	68 886	8 182	375 545	55 439*
Per 100 000 av den straff-										
myndiga medelfolkmängden										
<i>Brottsbalken</i>										
Brott mot person	12	2	—	—	14	3	127	16	153	21
därav										
Mord, dråp, barnadrap	0	0	—	—	0	0	1	0	1	0
Misshandel, inkl grov	4	1	—	—	7	1	87	11	98	13
Våldtäkt	0	0	—	—	0	0	2	0	2	0
Övriga sexualbrott	1	0	—	—	0	0	7	0	8	0
Förmögenhetsbrott	170	72	—	—	155	115	356	118	680	305
därav										
Stöld, inkl grov	46	10	—	—	1	0	136	41	182	51
Tillgrepp av fortskaffningsmedel	14	1	—	—	1	0	30	2	45	3
Rån, inkl grovt	0	0	—	—	0	0	6	1	6	1
Bedrägeri och annan oredlighet	18	7	—	—	8	3	79	35	105	45
Brott mot allmänheten	5	3	—	—	6	5	24	11	35	19
Brott mot staten	4	1	—	—	11	1	38	6	53	8
<i>Summa brott mot BrB</i>	191	78	—	—	186	124	544	152	921	353
Trafikbrottslagen	39	7	—	—	327	97	193	38	559	142
därav										
Rattfylleri, rattonykterhet	3	0	—	—	71	12	125	20	199	32
Övriga vägtrafikförfattningar	26	4	2 864	897	444	77	121	15	3 455	992
Narkotikastrafflagen	12	3	—	—	18	5	36	11	66	19
Varusmuggningslagen	1	0	125	..*	70	17	21	6	217	23*
Skattebrottslagen	1	0	—	—	0	0	6	1	6	1
Övriga stadganden	6	1	—	—	85	18	65	7	157	26
Totalt	275	94	2 989	897*	1 131	337	987	230	5 382	1 557*

* Vid ordningsbot för ringa varusmuggling saknas uppgift om kön.

Tabell 3.4.6

Översiktstabell. Lagförda personer efter kön, ålder, medborgarskap m m, 1989

A Summary table. Persons found guilty 1989, by sex, age etc

Anm. Ordningsbot ingår ej. Till de frihetsberövande påföljderna räknas alla påföljder som innebär fängelse, antingen enbart eller i kombination med annan påföljd, samt slutna psykiatrisk vård.

Huvudbrott	Totalt	Därav										
		Kvinnor		Ungdomar 15-20 år		Utländska medborgare		Utwi- sade	I storstads- länen		Frihets- berövade	
		Antal	%	Antal	%	Antal	%		Antal	%	Antal	%
Brott mot brottsbalken	64301	12577	20	19540	30	10916	17	261	28812	45	9484	15
Brott mot person (3-7 kap)	10704	742	7	2597	24	1715	16	68	4243	40	3035	28
Brott mot liv och hälsa (3 kap)	7293	507	7	1846	25	1180	16	42	2879	39	2391	33
därav mord och dråp	97	11	11	12	12	33	34	15	50	52	92	95
misshandel inkl grov	6837	461	7	1755	26	1123	16	27	2706	40	2253	33
vållande till annans död	127	20	16	23	18	11	9	-	34	27	26	20
Brott mot frihet och frid (4 kap)	2672	217	8	661	25	395	15	4	1050	39	298	11
Årekränkning (5 kap)	25	5	20	4	16	5	20	-	18	72	-	-
Sexualbrott (6 kap)	694	7	1	86	12	130	19	22	283	41	341	49
därav våldtäkt inkl grov	165	1	1	19	12	72	44	18	78	47	154	93
Brott mot familj (7 kap)	20	6	30	-	-	5	25	-	13	65	5	25
Brott mot förmögenhet (8-12 kap)	47454	10858	23	15341	32	8294	17	183	21843	46	5315	11
Tillgreppsbrott (8 kap)	33382	8500	25	11521	35	6566	20	159	15637	47	3761	11
därav snatteri	14745	6104	41	3578	24	3782	26	-	7354	50	38	-
stöld	11110	1708	15	4848	44	1819	16	55	4949	45	1677	15
grov stöld	1608	125	8	426	26	298	19	72	765	48	942	59
tillgrepp av fortskaffningsmedel	3172	122	4	1851	58	311	10	6	1433	45	752	24
rån inkl grovt	451	27	6	183	41	122	27	25	284	63	295	65
Bedrägeri och oredlighet (9 kap)	7317	1591	22	1657	23	1029	14	23	3502	48	1281	18
därav bedrägeribrott (1-3 par)	4794	1289	27	821	17	667	14	12	2256	47	723	15
hälteri, hälteriförseelse	2487	292	12	824	33	353	14	11	1226	49	545	22
Förskingring m m (10 kap)	1443	326	23	407	28	162	11	1	701	49	93	6
Brott mot borgenärer m m (11 kap)	837	89	11	-	-	52	6	-	361	43	117	14
Skadegörelsebrott (12 kap)	4475	352	8	1756	39	485	11	-	1642	37	63	1
Brott mot allmänheten (13-15 kap)	2470	690	28	835	34	378	15	9	1099	44	356	14
Allmänfarliga brott (13 kap)	267	52	19	72	27	24	9	1	83	31	86	32
därav mordbrand inkl grov	133	22	17	39	29	10	8	1	45	34	83	62
Förfalskningsbrott (14 kap)	1496	415	28	469	31	208	14	6	692	46	165	11
Mened, falskt åtal m m (15 kap)	707	223	32	294	42	146	21	2	324	46	105	15
Brott mot staten (16-21 kap)	3673	287	8	767	21	529	14	1	1627	44	778	21
Brott mot allmän ordning (16 kap)	677	31	5	244	36	46	7	-	232	34	6	1
Brott mot allmän verksamhet (17 kap)	2970	254	9	523	18	483	16	1	1382	47	769	26
därav våld m tjänsteman (1-2, 4-5 par)	2721	231	8	480	18	424	16	1	1262	46	725	27
Högmålsbrott (18 kap)	2	-	-	-	-	-	-	-	2	100	-	-
Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Myndighetsmissbruk (20 kap)	16	2	13	-	-	-	-	-	9	56	-	-
Brott av krigsmän (21 kap)	5	-	-	-	-	-	-	-	2	40	3	60
Brott mot andra lagar	102674	10931	11	16841	16	15411	15	91	42900	42	8573	8
Trafikbrottslagen	39041	5062	13	8792	23	5062	13	-	14848	38	5895	15
därav rattfylleri, rattonykterhet	13885	1148	8	1957	14	1851	13	-	5803	42	5300	38
smitning	1582	271	17	358	23	172	11	-	655	41	38	2
olovlig körning	10807	976	9	3885	36	2062	19	-	4907	45	441	4
Narkotikastrafflagen	4580	662	14	475	10	760	17	54	2721	59	1459	32
Varusmugglingslagen	6445	831	13	729	11	2765	43	36	4770	74	168	3
Tillverkning av/handel med drycker	612	64	10	79	13	67	11	-	209	34	83	14
Skattebrottslagen	426	43	10	-	-	13	3	-	199	47	108	25
Miljöskyddslagen	28	1	4	-	-	-	-	-	7	25	-	-
Naturvårdslagen	220	26	12	58	26	22	10	-	48	22	-	-
Vägtrafikförordningar	41234	3398	8	5221	13	5363	13	-	15613	38	9	-
Övrigt	10088	844	8	1487	15	1359	13	1	4485	44	854	8
Totalt	166975	23508	14	36381	22	26327	16	352	71712	43	18057	11

Tabell 3.4.7 a

Personer som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter huvudbrott och ålder, 1989

Persons against whom prosecution was waived, who consented to summary fines by prosecutor or who were sentenced, 1989, by principal offence and age

Huvudbrott	Ålder vid tiden för åklagarbeslutet/föreläggandet/domen								Totalt
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-	
Brott mot brottsbalken	10750	8790	9902	9160	12968	7390	2826	2515	64301
Brott mot person (3-7 kap)	1240	1357	1711	1514	2369	1619	572	322	10704
Brott mot liv och hälsa (3 kap)	814	1032	1306	1061	1527	1025	353	175	7293
därav mord och dråp	3	9	11	20	28	14	8	4	97
misshandel inkl grov	781	974	1236	992	1445	966	304	139	6837
vållande till annans död	2	21	23	14	23	13	15	16	127
Brott mot frihet och frid (4 kap)	379	282	338	346	640	438	150	99	2672
Årekränkning (5 kap)	3	1	2	6	4	5	2	2	25
Sexualbrott (6 kap)	44	42	64	98	188	147	65	46	694
därav våldtäkt inkl grov	11	8	23	36	51	23	11	2	165
Brott mot familj (7 kap)	-	-	1	3	10	4	2	-	20
Brott mot förmögenhet (8-12 kap)	8855	6486	7080	6625	9228	5023	2050	2107	47454
Tillgreppsbrott (8 kap)	6974	4547	4661	4438	6108	3243	1486	1925	33382
därav snatteri	2484	1094	1452	1763	2946	2022	1181	1803	14745
stöld	2824	2024	1835	1552	1943	719	156	57	11110
grov stöld	193	233	319	326	375	134	21	7	1608
tillgrepp av fortskaffningsmedel	1103	748	520	353	333	105	10	-	3172
rån inkl grovt	91	92	96	74	80	18	-	-	451
Bedrägeri och oredlighet (9 kap)	752	905	1319	1325	1797	903	250	66	7317
därav bedrägeribrott (1-3 par)	315	506	921	897	1227	675	196	57	4794
hälteri, hälteriförseelse	430	394	396	424	560	221	53	9	2487
Förskingring m m (10 kap)	212	195	238	221	311	170	76	20	1443
Brott mot borgenärer m m (11 kap)	-	-	12	56	246	326	141	56	837
Skadegörelsebrott (12 kap)	917	839	850	585	766	381	97	40	4475
Brott mot allmänheten (13-15 kap)	411	424	398	351	497	260	93	36	2470
Allmänfarliga brott (13 kap)	45	27	29	33	47	46	27	13	267
därav mordbrand inkl grov	23	16	15	22	28	24	5	-	133
Förfalskningsbrott (14 kap)	237	232	263	211	319	168	50	16	1496
Mened, falskt åtal m m (15 kap)	129	165	106	107	131	46	16	7	707
Brott mot staten (16-21 kap)	244	523	713	670	874	488	111	50	3673
Brott mot allmän ordning (16 kap)	79	165	166	99	82	51	23	12	677
Brott mot allmän verksamhet (17 kap)	165	358	543	566	787	431	84	36	2970
därav våld m tjänsteman (1-2, 4-5 par)	150	330	513	517	721	388	72	30	2721
Högmålsbrott (18 kap)	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	-	-	-	-	-	1	2	-	3
Myndighetsmissbruk (20 kap)	-	-	1	2	4	5	2	2	16
Brott av krigsmän (21 kap)	-	-	1	3	1	-	-	-	5
Brott mot andra lagar	6067	10774	16885	16186	22971	17293	7192	5306	102674
Trafikbrottslagen	3537	5255	5812	5040	7351	5883	2849	3314	39041
därav rattfylleri, rattonykerhet	385	1572	2130	1976	3167	2916	1225	514	13885
smitning	61	297	274	191	250	177	111	221	1582
olovlig körning	2694	1191	1370	1535	2203	1240	392	182	10807
Narkotikastrafflagen	112	363	856	1140	1625	413	57	14	4580
Varusmuggningslagen	199	530	998	1135	1706	1178	469	230	6445
Tillverkning av/handel med drycker	22	57	93	62	125	144	65	44	612
Skattebrottslagen	-	-	1	9	93	190	92	41	426
Miljöskyddslagen	-	-	-	1	5	14	6	2	28
Naturvårdslagen	23	35	37	37	41	23	12	12	220
Vägtrafikförfattningar	1638	3583	7001	7168	9968	7645	2975	1256	41234
Övrigt	536	951	2087	1594	2057	1803	667	393	10088
Totalt	16817	19564	26787	25346	35939	24683	10018	7821	166975

Tabell 3.4.7 b

Kvinnor som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter huvudbrott och ålder, 1989

Women against whom prosecution was waived, who consented to summary fines by prosecutor or who were sentenced, 1989, by principal offence and age

Huvudbrott	Ålder vid tiden för åklagarbeslutet/föreläggandet/domen								Totalt
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-	
Brott mot brottsbalken	2061	1341	1643	1672	2540	1547	741	1032	12577
Brott mot person (3-7 kap)	117	97	101	86	167	107	44	23	742
Brott mot liv och hälsa (3 kap)	87	78	73	57	106	66	28	12	507
därav mord och dråp	-	-	-	4	3	1	2	1	11
misshandel inkl grov	87	71	68	45	101	61	19	9	461
vållande till annans död	-	5	2	3	2	1	6	1	20
Brott mot frihet och frid (4 kap)	28	19	26	25	56	36	16	11	217
Årekränkning (5 kap)	2	-	1	1	-	1	-	-	5
Sexualbrott (6 kap)	-	-	1	1	3	2	-	-	7
därav våldtäkt inkl grov	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Brott mot familj (7 kap)	-	-	-	2	2	2	-	-	6
Brott mot förmögenhet (8-12 kap)	1736	1077	1403	1461	2189	1340	662	990	10858
Tillgreppsbrott (8 kap)	1509	797	971	1038	1610	1021	591	963	8500
därav snatteri	1109	470	580	649	1045	782	537	932	6104
stöld	300	235	266	269	416	173	33	16	1708
grov stöld	11	9	28	25	36	15	1	-	125
tillgrepp av fortskaffningsmedel	47	23	17	10	21	4	-	-	122
rån inkl grovt	8	6	3	6	4	-	-	-	27
Bedrägeri och oredlighet (9 kap)	122	185	322	313	408	189	37	15	1591
därav bedrägeribrott (1-3 par)	70	146	265	252	338	170	35	13	1289
hälteri, hälteriförseelse	47	37	56	61	68	19	2	2	292
Förskingring m m (10 kap)	33	47	58	50	66	53	14	5	326
Brott mot borgenärer m m (11 kap)	-	-	-	11	23	39	11	5	89
Skadegörelsebrott (12 kap)	72	48	52	49	82	38	9	2	352
Brott mot allmänheten (13-15 kap)	182	137	93	77	106	57	27	11	690
Allmänfarliga brott (13 kap)	6	5	7	7	6	8	6	7	52
därav mordbrand inkl grov	5	3	4	3	4	3	-	-	22
Förfalskningsbrott (14 kap)	96	62	68	48	76	43	18	4	415
Mened, falskt åtal m m (15 kap)	80	70	18	22	24	6	3	-	223
Brott mot staten (16-21 kap)	26	30	46	48	78	43	8	8	287
Brott mot allmän ordning (16 kap)	6	6	4	3	6	3	2	1	31
Brott mot allmän verksamhet (17 kap)	20	24	41	45	72	39	6	7	254
därav våld m tjänsteman (1-2, 4-5 par)	20	20	38	41	67	36	5	4	231
Högmålsbrott (18 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Myndighetsmissbruk (20 kap)	-	-	1	-	-	1	-	-	2
Brott av krigsmän (21 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott mot andra lagar	429	1335	1820	1646	2433	1870	797	601	10931
Trafikbrottslagen	129	775	777	645	1071	815	413	437	5062
därav rattfylleri, rattonykterhet	15	151	183	168	278	262	73	18	1148
smitning	5	51	51	24	53	36	21	30	271
olovlig körning	71	153	158	181	267	107	24	15	976
Narkotikastrafflagen	28	59	129	160	205	72	9	-	662
Varusmugglingslagen	24	77	123	133	190	159	79	46	831
Tillverkning av/handel med drycker	3	4	12	3	9	22	8	3	64
Skattebrottslagen	-	-	-	1	8	19	9	6	43
Miljöskyddslagen	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Naturvårdslagen	5	1	8	3	4	1	2	2	26
Vägförordningar	147	330	641	574	757	636	229	84	3398
Övrigt	93	89	130	127	189	146	48	22	844
Totalt	2490	2676	3463	3318	4973	3417	1538	1633	23508

Tabell 3.4.8 a

Personer som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter huvudpåföljd och ålder, 1989

Persons against whom prosecution was waived, who consented to summary fines or who were sentenced, by principal sanction and age, 1989

Lagrum enligt vilket åklagarens beslut meddelats/huvudpåföljd	Ålder vid tiden för åklagarbeslutet/föreläggandet/domen								Totalt	Netto per rad
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-		
Åtalsunderlåtelse enligt										
LUL, 1 par	5786	284	1	-	-	-	-	-	6071	5640
LUL, 6 par	241	59	-	-	-	-	-	-	300	181
RB 20:7 st 1 p 1	302	295	349	376	609	521	297	575	3324	3028
RB 20:7 st 1 p 2	-	7	15	11	10	12	1	2	58	58
RB 20:7 st 1 p 3	421	984	1488	1819	2854	1222	255	96	9139	6436
RB 20:7 st 1 p 4	1	9	32	60	108	48	27	4	289	264
RB 20:7 st 2	-	-	-	2	3	1	-	1	7	7
LVM, 46 par	-	-	-	1	7	-	2	2	12	12
Summa åtalsunderlåtelser	6751	1638	1885	2269	3591	1804	582	680	19200	15039
Domar och strafförelägganden										
Fängelse	30	1033	3105	3472	4902	2908	907	278	16635	15128
Sluten psyk vård	2	10	42	56	116	51	16	5	298	293
Vård i specialsjukhus för psyk utvecklingsstörda	-	1	1	1	2	-	1	-	6	6
Öppen psyk vård	-	-	-	-	6	4	1	1	12	12
Skyddstillsyn	170	1074	1132	1037	1635	1012	290	74	6424	6420
därav med fängelse	22	147	175	123	125	62	5	3	662	662
med kontraktsvård	-	12	41	55	120	73	17	4	322	322
BrB 30:6 tillämpad	-	1	2	2	11	6	3	-	25	25
Villkorlig dom	227	1959	2352	1721	2267	1523	559	349	10957	10928
Vård inom socialtjänsten	935	153	-	-	-	-	-	-	1088	970
Vård enligt lagen om vård av missbrukare	-	-	4	3	20	10	3	-	40	40
Böter	8635	13143	17555	16258	22629	17043	7596	6406	109265	..
därav genom dom	1863	3189	4692	4746	6984	5284	2235	1383	30376	29500
genom strafföre- läggande (SF)	6772	9954	12863	11512	15645	11759	5361	5023	78889	..
BrB 34:1 p 1 tillämpad	65	550	704	521	762	319	61	17	2999	2769
därav avs fängelse	-	25	82	97	165	68	15	4	456	442
avs skyddstillsyn	62	500	587	404	572	233	41	13	2412	2204
avs villkorlig dom	3	25	35	20	25	18	5	-	131	128
Fri från påföljd	-	-	1	3	2	-	-	-	6	6
Påföljd eftergiven	2	3	6	5	7	9	2	11	45	45
Summa domar och SF	10066	17926	24902	23077	32348	22879	9436	7141	147775	..
därav domar	3294	7972	12039	11565	16703	11120	4075	2118	68886	63016
Summa åtalsunderlåtelse, domar och SF										
därav åtalsunderlåtelse och domar	16817	19564	26787	25346	35939	24683	10018	7821	166975	..
	10045	9610	13924	13834	20294	12924	4657	2798	88086	73007

Tabell 3.4.8 b

Kvinnor som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter huvudpåföljd och ålder, 1989

Women against whom prosecution was waived, who consented to summary fines or who were sentenced, by principal sanction and age, 1989

Lagrum enligt vilket åklagarens beslut meddelats/huvudpåföljd	Ålder vid tiden för åklagarbeslutet/föreläggandet/domen								Totalt	Netto per rad
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-		
Åtalsunderlåtelse enligt										
LUL, 1 par	1301	56	-	-	-	-	-	-	1357	1306
LUL, 6 par	20	6	-	-	-	-	-	-	26	23
RB 20:7 st 1 p 1	93	78	92	79	133	108	81	206	870	853
RB 20:7 st 1 p 2	-	-	6	5	6	10	-	-	27	27
RB 20:7 st 1 p 3	16	69	163	245	374	120	12	10	1009	785
RB 20:7 st 1 p 4	-	2	6	8	20	7	6	1	50	47
RB 20:7 st 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LVM, 46 par	-	-	-	1	1	-	-	-	2	2
Summa åtalsunderlåtelse	1430	211	267	338	534	245	99	217	3341	2999
Domar och strafförelägganden										
Fängelse	-	31	122	183	287	118	31	5	777	729
Sluten psyk vård	-	2	2	4	15	5	1	1	30	30
Vård i specialsjukhus för psyk utvecklingsstörda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öppen psyk vård	-	-	-	-	1	1	-	-	2	2
Skyddstillsyn	12	100	181	203	302	196	35	5	1034	1033
därav med fängelse	-	6	17	16	17	9	-	-	65	65
med kontraktsvård	-	2	4	3	10	4	-	-	23	23
BrB 30:6 tilläpbad	-	-	1	-	1	2	-	-	4	4
Vilkorlig dom	19	278	418	386	563	349	100	51	2164	2162
Vård inom socialtjänsten	65	20	-	-	-	-	-	-	85	84
Vård enligt lagen om vård av missbrukare	-	-	3	-	2	-	1	-	6	6
Böter	961	2007	2369	2125	3140	2450	1268	1349	15669	..
därav genom dom	240	439	569	545	823	614	260	194	3684	3641
genom strafföreläggande (SF)	721	1568	1800	1580	2317	1836	1008	1155	11985	..
BrB 34:1 p 1 tilläpbad	2	27	99	77	127	50	2	-	384	352
därav avs fängelse	-	-	7	6	12	2	-	-	27	25
avs skyddstillsyn	2	26	88	70	114	42	2	-	344	316
avs villkorlig dom	-	1	4	1	1	6	-	-	13	11
Fri från påföljd	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1
Påföljd eftergiven	1	-	2	1	2	3	1	5	15	15
Summa domar och SF	1060	2465	3196	2980	4439	3172	1439	1416	20167	..
därav domar	339	897	1396	1400	2122	1336	431	261	8182	7797
Summa åtalsunderlåtelse, domar och SF	2490	2676	3463	3318	4973	3417	1538	1633	23508	..
därav åtalsunderlåtelse och domar	1769	1108	1663	1738	2656	1581	530	478	11523	10262

Tabell 3.4.9 a

Personer som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter huvudbrott och huvudpåföljd, 1989

Persons against whom prosecution was waived, who consented to summary fines by prosecutor or who were sentenced, by principal offence and principal sanction, 1989

Huvudbrott	Dömda till			Skyddstillsyn Totalt	Därav			Vill- kor- lig dom	Vård	
	Fäng- else	Slu- ten psyk vård m m	Öp- pen psyk vård		Med fäng- else	Med kon- trakts- vård	BrB 30:6 tilläm- pad		inom social- tjän- sten	enligt lagen om vård av miss- brukare
1 Brott mot brottsbalken	8359	292	12	4633	554	158	21	9574	1032	31
2 Brott mot person (3-7 kap)	2728	150	5	783	122	35	11	1662	263	8
3 Brott mot liv och hälsa (3 kap)	2165	107	2	602	94	28	7	1463	227	7
4 därav mord och dråp	64	28	-	-	-	-	-	-	1	-
5 misshandel inkl grov	2059	76	2	597	93	28	7	1373	223	7
6 vållande till annans död	24	2	-	1	-	-	-	86	-	-
7 Brott mot frihet och frid (4 kap)	255	14	1	118	19	6	2	145	24	1
8 Årekränkning (5 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Sexualbrott (6 kap)	303	29	2	62	9	1	2	52	12	-
10 därav våldtäkt inkl grov	132	18	-	6	4	-	-	-	8	-
11 Brott mot familj (7 kap)	5	-	-	1	-	-	-	2	-	-
12 Brott mot förmögenhet (8-12 kap)	4668	83	4	3380	363	105	5	7030	681	19
13 Tillgreppsbrott (8 kap)	3317	71	4	2370	250	79	4	3859	600	18
14 därav snatteri	15	1	-	17	-	-	-	5	2	1
15 stöld	1483	25	2	1453	94	20	1	3308	291	13
16 grov stöld	845	18	-	329	79	30	1	124	59	2
17 tillgrepp av fortskaffnmedel	680	6	1	479	47	20	2	382	189	2
18 rån inkl grovt	252	17	-	57	26	7	-	15	52	-
19 Bedrägeri och oredlighet (9 kap)	1119	11	-	893	99	23	1	2267	58	1
20 därav bedrägeribrott (1-3 par)	625	9	-	610	64	15	-	1680	14	1
21 häleri, häleriförseelse	483	2	-	280	33	8	1	583	43	-
22 Förskingring m m (10 kap)	85	1	-	76	4	1	-	336	3	-
23 Brott mot borgenärer m m (11 kap)	113	-	-	10	-	2	-	547	-	-
24 Skadegörelsebrott (12 kap)	34	-	-	31	10	-	-	21	20	-
25 Brott mot allmänheten (13-15 kap)	282	37	2	210	23	5	2	584	30	1
26 Allmänfarliga brott (13 kap)	44	33	1	24	9	2	2	4	19	-
27 därav mordbrand inkl grov	42	33	1	21	8	2	2	1	19	-
28 Förfalskningsbrott (14 kap)	146	1	1	158	11	2	-	513	8	1
29 Mened, falskt åtal m m (15 kap)	92	3	-	28	3	1	-	67	3	-
30 Brott mot staten (16-21 kap)	681	22	1	260	46	13	3	298	58	3
31 Brott mot allmän ordning (16 kap)	6	-	-	3	-	-	-	10	2	-
32 Brott mot allmän verksamhet (17 kap)	672	22	1	257	46	13	3	283	56	3
33 därav våld mot tjänst (1-2, 4-5 par)	631	22	1	254	46	13	2	271	55	3
34 Högmålsbrott (18 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35 Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36 Myndighetsmissbruk (20 kap)	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
37 Brott av krigsmän (21 kap)	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
38 Brott mot andra lagar	8276	12	-	1791	108	164	4	1383	56	9
39 Trafikbrottslagen	5757	5	-	1342	21	142	3	408	30	9
40 därav rattfylleri, rattonykterhet	5263	3	-	1267	14	138	2	367	21	9
41 smitning	34	-	-	8	-	1	-	4	-	-
42 olovlig körning	355	-	-	40	1	2	-	12	7	-
43 Narkotikastrafflagen	1347	6	-	357	73	21	1	91	17	-
44 Varusmuggningslagen	160	-	-	11	2	1	-	43	3	-
45 Tillverkning av/handel med östrycker	79	-	-	16	3	-	-	48	-	-
46 Skattebrottslagen	106	-	-	4	-	-	-	108	-	-
47 Miljöskyddslagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48 Naturvårdslagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49 Vägtrafikförfattningar	4	-	-	-	-	-	-	2	-	-
50 Övrigt	823	1	-	61	9	-	-	683	6	-
51 Totalt	16635	304	12	6424	662	322	25	10957	1088	40

Böter Totalt	Därav genom		BrB 34:1 p 1 tillämpad		Fri från på- följd	På- följd efter- given	Åtals- under- låtelse (=ÅU)	Summa domar, SF och ÅU	Därav domar	
	dom	straff- förelägg- ande	Totalt	Därav avseende fängelse						
24589	11605	12984	2417	279	5	25	13332	64301	37985	1
3944	2949	995	303	35	2	8	848	10704	8861	2
2215	1698	517	223	25	-	3	279	7293	6497	3
-	-	-	-	-	-	-	4	97	93	4
2014	1532	482	221	25	-	3	262	6837	6093	5
11	10	1	-	-	-	-	3	127	123	6
1531	1068	463	69	10	2	4	508	2672	1701	7
21	14	7	-	-	-	-	4	25	14	8
166	158	8	11	-	-	-	57	694	629	9
-	-	-	-	-	-	-	1	165	164	10
11	11	-	-	-	-	1	-	20	20	11
17865	7082	10783	1866	201	3	13	11842	47454	24829	12
12416	3357	9059	1330	123	2	9	9386	33382	14937	13
9912	2051	7861	69	22	-	2	4721	14745	2163	14
583	543	40	874	75	1	2	3075	11110	7995	15
13	13	-	88	-	-	-	130	1608	1478	16
176	136	40	247	19	-	-	1010	3172	2122	17
5	5	-	24	-	-	-	29	451	422	18
1279	743	536	426	52	-	2	1261	7317	5520	19
863	402	461	247	25	-	1	744	4794	3589	20
411	338	73	178	27	-	1	506	2487	1908	21
523	424	99	35	3	-	-	384	1443	960	22
105	56	49	11	4	-	-	51	837	737	23
3542	2502	1040	64	19	1	2	760	4475	2675	24
845	403	442	116	14	-	2	361	2470	1667	25
104	54	50	5	-	-	-	33	267	184	26
-	-	-	2	-	-	-	14	133	119	27
368	199	169	87	7	-	2	211	1496	1116	28
373	150	223	24	7	-	-	117	707	367	29
1935	1171	764	132	29	-	2	281	3673	2628	30
632	146	486	1	-	-	-	23	677	168	31
1285	1007	278	131	29	-	2	258	2970	2434	32
1116	846	270	126	26	-	2	240	2721	2211	33
2	2	-	-	-	-	-	-	2	2	34
3	3	-	-	-	-	-	-	3	3	35
12	12	-	-	-	-	-	-	16	16	36
1	1	-	-	-	-	-	-	5	5	37
84676	18771	65905	582	177	1	20	5868	102674	30901	38
28419	5611	22808	314	112	-	9	2748	39041	13485	39
6623	1668	4955	142	20	-	2	188	13885	8742	40
1405	612	793	5	4	-	1	125	1582	664	41
8336	1062	7274	153	85	-	3	1901	10807	1632	42
1778	543	1235	164	33	1	-	819	4580	2526	43
6163	1272	4891	10	6	-	-	55	6445	1499	44
434	400	34	11	1	-	-	24	612	554	45
167	165	2	3	2	-	-	38	426	386	46
27	27	-	-	-	-	-	1	28	27	47
202	42	160	-	-	-	-	18	220	42	48
39436	8432	31004	6	5	-	2	1784	41234	8446	49
8050	2279	5771	74	18	-	9	381	10088	3936	50
109265	30376	78889	2999	456	6	45	19200	166975	68886	51

Tabell 3.4.9 b

Kvinnor som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter huvudbrott och huvudpåföljd, 1989

Women against whom prosecution was waived, who consented to summary fines by prosecutor or who were sentenced, by principal offence and principal sanction, 1989

Huvudbrott	Dömda till			Skyddstillsyn				Villkorlig dom	Vård inom socialtjänsten	enligt lagen om vård av missbrukare
	Fängelse	Sluten psykiatri m m	Öppen psykiatri vård	Totalt	Därav Med fängelse	Med kon-traktsvård	BrB 30:6 tillämpad			
1 Brott mot brottsbalken	349	28	2	686	47	8	3	2019	77	5
2 Brott mot person (3-7 kap)	41	15	1	51	4	2	1	111	28	1
3 Brott mot liv och hälsa (3 kap)	36	13	-	44	3	1	1	101	25	1
4 därav mord och dråp	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-
5 misshandel inkl grov vållande till annans död	28	7	-	43	3	1	1	86	25	1
6 Brott mot frihet och frid (4 kap)	3	-	-	1	-	-	-	14	-	-
7 Årekränkning (5 kap)	2	1	-	5	1	1	-	9	3	-
8 Sexualbrott (6 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 därav våldtäkt inkl grov	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-
10 Brott mot familj (7 kap)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Brott mot förmögenhet (8-12 kap)	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
12 Tillgreppsbrott (8 kap)	263	5	1	550	37	6	-	1698	38	3
13 därav snatteri	154	4	1	306	15	2	-	849	28	2
14 stöld	3	-	-	8	-	-	-	1	-	-
15 grov stöld	74	3	1	239	8	1	-	815	14	1
16 tillgrepp av fortskaffningsmedel	52	1	-	33	4	1	-	15	1	-
17 rån inkl grovt	11	-	-	19	2	-	-	13	5	1
18 Bedrägeri och oredlighet (9 kap)	14	-	-	2	1	-	-	2	7	-
19 därav bedrägeribrott (1-3 par)	102	1	-	220	22	3	-	649	7	1
20 häleri, häleriförseelse	69	1	-	181	19	3	-	572	4	1
21 Förskingring m m (10 kap)	33	-	-	38	2	-	-	77	3	-
22 Brott mot borgenärer m m (11 kap)	6	-	-	20	-	1	-	128	1	-
23 Skadegörelsebrott (12 kap)	1	-	-	1	-	-	-	68	-	-
24 Brott mot allmänheten (13-15 kap)	-	-	-	3	-	-	-	4	2	-
25 Allmänfarliga brott (13 kap)	20	6	-	54	4	-	1	180	4	1
26 därav mordbrand inkl grov	4	6	-	4	1	-	1	-	1	-
27 Förfalskningsbrott (14 kap)	4	6	-	4	1	-	1	-	1	-
28 Mened, falskt åtal m m (15 kap)	12	-	-	42	3	-	-	167	2	1
29 Brott mot staten (16-21 kap)	4	-	-	8	-	-	-	13	1	-
30 Brott mot allmän ordning (16 kap)	25	2	-	31	2	-	1	30	7	-
31 Brott mot allmän verksamhet (17 kap)	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-
32 därav våld mot tjän (1-2, 4-5 par)	25	2	-	30	2	-	1	27	7	-
33 Högmålsbrott (18 kap)	22	2	-	30	2	-	1	25	7	-
34 Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35 Myndighetsmissbruk (20 kap)	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
36 Brott av krigsmän (21 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38 Brott mot andra lagar	428	2	-	348	18	15	1	145	8	1
39 Trafikbrottslagen	265	1	-	237	-	12	1	86	1	1
40 därav rattfylleri, rattonykterhet	241	1	-	231	-	12	1	82	-	1
41 smitning	2	-	-	1	-	-	-	1	-	-
42 olovlig körning	22	-	-	4	-	-	-	2	1	-
43 Narkotikastrafflagen	140	1	-	106	17	3	-	21	6	-
44 Varusmuggningslagen	13	-	-	1	-	-	-	7	1	-
45 Tillverkning av/handel med drycker	3	-	-	3	1	-	-	10	-	-
46 Skattebrottslagen	3	-	-	-	-	-	-	8	-	-
47 Miljöskyddslagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48 Naturvårdslagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49 Vägtrafikförfattningar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50 Övrigt	4	-	-	1	-	-	-	13	-	-
51 Totalt	777	30	2	1034	65	23	4	2164	85	6

Böter Totalt	Därav genom		BrB 34:1 till- tillämpad		Fri från på- följd	På- följd efter- given	Åtals- under- låtelse (=ÅU)	Summa domar, SF och ÅU	Därav domar	
	dom	straff- föreläg- gande	Totalt	Därav avseende fängelse						
6306	1900	4406	317	16	1	11	2776	12577	5395	1
382	291	91	23	1	-	1	88	742	563	2
231	183	48	19	1	-	1	36	507	423	3
-	-	-	-	-	-	-	1	11	10	4
216	173	43	19	1	-	1	35	461	383	5
2	2	-	-	-	-	-	-	20	20	6
143	104	39	4	-	-	-	50	217	128	7
4	-	4	-	-	-	-	1	5	-	8
-	-	-	-	-	-	-	1	7	6	9
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	10
4	4	-	-	-	-	-	-	6	6	11
5490	1395	4095	253	14	1	8	2548	10858	4215	12
4811	924	3887	158	8	-	5	2182	8500	2431	13
4377	738	3639	19	3	-	1	1695	6104	770	14
91	88	3	110	5	-	1	359	1708	1346	15
-	-	-	12	-	-	-	11	125	114	16
8	4	4	13	-	-	-	52	122	66	17
1	1	-	1	-	-	-	-	27	27	18
283	180	103	87	6	-	2	239	1591	1249	19
214	125	89	64	2	-	1	182	1289	1018	20
67	54	13	23	4	-	1	50	292	229	21
108	88	20	6	-	-	-	57	326	249	22
14	7	7	-	-	-	-	5	89	77	23
274	196	78	2	-	1	1	65	352	209	24
284	90	194	31	1	-	1	109	690	387	25
26	8	18	2	-	-	-	9	52	25	26
-	-	-	2	-	-	-	5	22	17	27
108	49	59	24	-	-	1	58	415	298	28
150	33	117	5	1	-	-	42	223	64	29
150	124	26	10	-	-	1	31	287	230	30
23	16	7	-	-	-	-	5	31	19	31
126	107	19	10	-	-	1	26	254	209	32
109	90	19	10	-	-	1	25	231	187	33
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35
1	1	-	-	-	-	-	-	2	2	36
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37
9363	1784	7579	67	11	-	4	565	10931	2787	38
4170	719	3451	30	6	-	4	267	5062	1344	39
578	133	445	9	-	-	-	5	1148	698	40
262	99	163	-	-	-	1	4	271	104	41
730	114	616	21	6	-	2	194	976	166	42
230	69	161	34	5	-	-	124	662	377	43
801	207	594	1	-	-	-	7	831	230	44
45	35	10	-	-	-	-	3	64	51	45
31	30	1	-	-	-	-	1	43	41	46
1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	47
26	5	21	-	-	-	-	-	26	5	48
3271	544	2727	1	-	-	-	126	3398	545	49
788	174	614	1	-	-	-	37	844	193	50
15669	3684	11985	384	27	1	15	3341	23508	8182	51

Tabell 3.4.10 a

Personer som dömts till fängelse, efter brott och fängelsetidens längd, 1989

Persons sentenced to imprisonment, by offence and duration of imprisonment, 1989

Anm. I denna tabell redovisas samtliga personer som dömts till fängelse, antingen enbart eller i kombination med annan påföljd.

Brott	Fängelsetidens längd i månader													Totalt	Genom- snittlig fängelse- tid i må- nader
	Mindre än 1	Exakt 1	Mer än 1 högst 2	Mer än 2 högst 3	Mer än 3 högst 4	Mer än 4 mindre än 6	Exakt 6	Mer än 6 mindre än 12	Exakt 12	Mer än 12 högst 24	Mer än 24 högst 48	Mer än 48	Livs- tid		
Brott mot brottsbalken	183	1609	1635	1082	941	158	1023	1116	529	633	244	90	13	9256	6.9
Brott mot person (3-7 kap)	64	741	518	279	239	44	189	222	155	259	133	68	13	2924	8.8
Brott mot liv och hälsa (3 kap)	55	650	447	233	197	35	147	169	113	171	54	41	13	2325	7.4
därav mord och dråp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	14	35	13	64	84.6
misshandel inkl grov vållande till annans död	55	644	439	223	190	35	143	163	111	167	40	6	-	2216	5.3
Brott mot frihet o frid (4 kap)	8	83	61	36	32	6	20	18	3	10	2	3	-	282	4.4
Årekränkning (5 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sexualbrott (6 kap)	1	8	10	10	10	3	21	35	36	77	77	24	-	312	23.1
därav våldtäkt inkl grov	-	1	-	3	1	-	1	6	15	42	52	15	-	136	30.4
Brott mot familj (7 kap)	-	-	-	-	-	-	1	-	3	1	-	-	-	5	11.6
Brott mot förmögenhet (8-12 kap)	79	600	900	684	587	92	718	811	337	339	95	20	-	5262	6.4
Tillgreppsbrott (8 kap)	63	416	677	518	424	66	490	573	219	223	65	18	-	3752	6.2
därav snatteri	6	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	1.1
stöld	39	266	418	263	273	33	201	136	30	9	-	-	-	1668	3.6
grov stöld	4	26	50	66	41	4	186	346	123	101	17	-	-	964	8.8
tillgrepp av fortsk medel	12	100	188	157	102	26	92	60	16	11	-	-	-	764	3.9
rån inkl grovt	-	9	8	27	4	2	5	23	48	101	48	18	-	293	19.5
Bedrägeri och oredlighet (9 kap)	13	117	184	144	140	25	203	210	100	98	24	1	-	1259	6.8
därav bedrägeribrott (1-3 par)	5	47	93	68	51	12	118	143	72	85	20	1	-	715	8.2
hälteri, hälteriförseelse	8	69	88	75	88	13	83	66	27	10	4	-	-	531	4.9
Förskingring m m (10 kap)	2	9	13	7	12	1	8	14	8	11	5	-	-	90	8.3
Brott mot borgenärer m m (11 kap)	1	50	22	4	8	-	13	8	4	2	1	1	-	114	4.2
Skadegörelsebrott (12 kap)	-	8	4	11	3	-	4	6	6	5	-	-	-	47	6.3
Brott mot allmänheten (13-15 kap)	4	35	50	32	49	3	43	28	25	29	16	2	-	316	7.7
Allmänfarliga brott (13 kap)	1	-	4	8	-	-	4	-	7	16	14	2	-	56	18.6
därav mordbrand inkl grov	1	-	2	7	-	-	3	-	7	16	14	2	-	52	19.8
Förfalskningsbrott (14 kap)	3	21	23	14	35	1	26	18	16	6	2	-	-	165	5.7
Mened, falskt åtal m m (15 kap)	-	14	23	10	14	2	13	10	2	7	-	-	-	95	4.8
Brott mot staten (16-21 kap)	36	233	167	87	66	19	73	55	12	6	-	-	-	754	3.1
Brott m allmän ordning (16 kap)	1	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	7	1.8
Brott m allm verksamhet (17 kap)	32	231	164	86	65	19	73	55	12	6	-	-	-	743	3.2
därav våld m tjänst (1-2, 4-5 par)	31	220	150	82	59	18	70	54	12	5	-	-	-	701	3.2
Högmålsbrott (18 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott mot rikets säkerhet (19 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Myndighetsmissbruk (20 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott av krigsmän (21 kap)	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1.1
Brott mot andra lagar	582	4650	1505	430	396	62	229	218	98	190	195	88	-	8643	3.9
Trafikbrottslagen	223	4198	1170	202	94	23	40	15	3	-	-	-	-	5968	1.4
därav rattfylleri, rattonykterhet	161	3949	1053	153	73	17	25	10	1	-	-	-	-	5442	1.3
smitning	1	16	12	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	34	1.7
olovlig körning	57	207	79	19	7	1	4	-	-	-	-	-	-	374	1.4
Narkotikastrafflagen	42	183	192	150	102	32	136	161	77	160	150	67	-	1452	12.9
Varusmuggningslagen	12	37	18	10	6	1	3	3	3	13	40	20	-	166	21.4
Tillverkning av/handel m drycker	3	25	21	8	9	-	9	3	2	2	-	-	-	82	3.4
Skattebrottslagen	-	15	16	7	5	-	15	19	8	15	5	1	-	106	9.4
Miljöskyddslagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Naturvårdslagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vägrattfylleri	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1.1
Övrigt	301	190	87	53	180	6	26	17	5	-	-	-	-	865	2.1
Totalt	765	6259	3140	1512	1337	220	1252	1334	627	823	439	178	13	17899	5.5

Tabell 3.4.10 b**Kvinnor som dömts till fängelse, efter brott och fängelsetidens längd, 1989****Women sentenced to imprisonment, by offence and duration of imprisonment, 1989**

Anm. I denna tabell redovisas samtliga personer som dömts till fängelse, antingen enbart eller i kombination med annan påföljd.

Brott	Fängelsetidens längd i månader												Totalt	Genomsnittlig fängelse-tid i månader
	Mindre än 1	Exakt 1	Mer än 1 högst 2	Mer än 2 högst 3	Mer än 3 högst 4	Mer än 4 mindre än 6	Exakt 6	Mer än 6 mindre än 12	Exakt 12	Mer än 12 högst 24	Mer än 24 högst 48	Mer än 48	Livs-tid	
Brott mot brottsbalken	13	60	72	58	44	1	54	55	33	29	10	3	-	432 6.8
Brott mot person (3-7 kap)	1	11	6	4	2	-	-	3	5	9	3	3	-	47 14.3
Brott mot liv och hälsa (3 kap)	1	10	5	2	2	-	-	3	5	6	3	3	-	40 14.9
därav mord och dråp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	5 66.0
misshandel inkl grov vållande till annans död	1	10	4	2	2	-	-	3	4	5	1	-	-	32 7.1
Brott mot frihet o frid (4 kap)	-	1	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3 12.7
Årekränkning (5 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 2.3
Sexualbrott (6 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3 22.0
därav våldtäkt inkl grov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1 18.0
Brott mot familj (7 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott mot förmögenhet (8-12 kap)	11	37	52	46	31	1	51	50	24	20	6	-	-	329 6.2
Tillgreppsbrott (8 kap)	8	26	31	23	23	1	21	32	10	9	3	-	-	187 5.6
därav snatteri	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 0.7
stöld	5	20	22	15	15	-	8	5	-	1	-	-	-	91 3.0
grov stöld	1	1	4	6	3	-	11	24	6	5	-	-	-	61 7.8
tillgrepp av fortsk.medel	-	4	4	-	5	1	1	-	-	-	-	-	-	15 2.9
rån inkl grovt	-	-	1	1	-	-	1	3	4	3	3	-	-	16 15.9
Bedrägeri och oredlighet (9 kap)	3	11	21	23	7	-	29	17	12	10	2	-	-	135 6.5
därav bedrägeribrott (1-3 par)	2	7	15	20	3	-	15	16	8	9	2	-	-	97 7.0
hälteri, hälteriförseelse	1	4	5	3	4	-	14	1	4	1	-	-	-	37 5.4
Förskingring m m (10 kap)	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1	1	-	-	6 14.7
Brott mot borgenärer m m (11 kap)	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1 4.0
Skadegörelsebrott (12 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott mot allmänheten (13-15 kap)	-	3	6	5	6	-	2	-	4	-	1	-	-	27 5.3
Allmänfarliga brott (13 kap)	-	-	-	3	-	-	1	-	2	-	1	-	-	7 9.9
därav mordbrand inkl grov	-	-	-	3	-	-	1	-	2	-	1	-	-	7 9.9
Förfalskningsbrott (14 kap)	-	3	4	2	5	-	-	-	2	-	-	-	-	16 3.8
Mened, falskt åtal m m (15 kap)	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	4 3.5
Brott mot staten (16-21 kap)	1	9	8	3	5	-	1	2	-	-	-	-	-	29 2.6
Brott m allmän ordning (16 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott m allm verksamhet (17 kap)	1	9	8	3	5	-	1	2	-	-	-	-	-	29 2.6
därav våld m tjman (1-2, 4-5 par)	1	8	8	2	4	-	1	2	-	-	-	-	-	26 2.6
Högmålsbrott (18 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott m rikets säkerhet (19 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Myndighetsmissbruk (20 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott av krigsmän (21 kap)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brott mot andra lagar	19	254	57	29	12	4	15	25	6	18	20	8	-	467 5.5
Trafikbrottslagen	14	226	32	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	279 1.1
därav rattfylleri, rattonykterh.	10	212	27	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	252 1.1
smitning	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 1.0
olovlig körning	4	12	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25 1.4
Narkotikastrafflagen	5	20	24	22	9	4	14	24	5	16	16	5	-	164 10.9
Varusmuggningslagen	-	2	-	-	1	-	1	-	-	2	4	3	-	13 34.2
Tillverkning av/handel m drycker	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4 2.0
Skattebrottslagen	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3 7.0
Miljöskyddslagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Naturvårdslagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vägtrafikförfattningar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övrigt	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4 1.8
Totalt	32	314	129	87	56	5	69	80	39	47	30	11	-	899 6.1

Tabell 3.4.11

Personer som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter medborgarskap, huvudbrott och ålder, 1989

Persons against whom prosecution was waived, who consented to summary fines by prosecutor or who were sentenced, by citizenship, principal offence and age, 1989

Medborgare från	Huvudbrott							Totalt	Ålder vid tiden för domen/åklagarbeslutet/ strafföreläggandet				
	Brott mot brottsbalken				Brott mot andra lagar				15-17	18-20	21-24	25-39	40-
	Brott mot person	För- mogen- hets- brott	Brott mot allm o staten	Summa	Samt- liga	Därav Ratt- fyll- ri och ratt- onyk- terhet	Narko- tika- straff- lagen						
Norden	674	2846	363	3883	7086	1071	365	10969	851	1030	1576	4843	2669
Övriga Europa inkl Sovjet o Turkiet	466	2790	218	3474	5096	502	144	8570	558	736	1155	4105	2016
Afrika	111	507	72	690	411	54	66	1101	54	82	248	641	76
Nordamerika	12	48	7	67	127	22	7	194	10	26	27	85	46
Syd- och Mellanamerika	149	873	51	1073	913	72	45	1986	201	143	293	1054	295
Asien	249	1086	155	1490	1549	118	122	3039	175	200	498	1901	265
Australien och Oceanien	4	5	-	9	30	6	-	39	4	2	4	22	7
Statslösa och okänt	50	139	41	230	199	6	11	429	25	46	109	204	45
Samtliga utländska medborgare	1715	8294	907	10916	15411	1851	760	26327	1878	2265	3910	12855	5419
Sverige	8989	39160	5236	53385	87263	12034	3820	140648	14939	17299	22877	48430	37103
Totalt	10704	47454	6143	64301	102674	13885	4580	166975	16817	19564	26787	61285	42522
Därav kyrkobokförda													
Norden	584	2373	297	3254	3760	902	205	7014	751	665	868	3052	1678
Övriga Europa inkl Sovjet o Turkiet	431	1956	177	2564	2967	360	106	5531	501	578	702	2502	1248
Afrika	82	289	60	431	328	45	51	759	47	43	145	456	68
Nordamerika	12	39	5	56	92	12	6	148	10	18	22	60	38
Syd- och Mellanamerika	140	690	46	876	835	68	42	1711	195	125	238	888	265
Asien	242	1018	145	1405	1401	115	111	2806	166	181	465	1773	221
Australien och Oceanien	3	4	-	7	19	5	-	26	4	1	1	16	4
Statslösa och okänt	47	111	39	197	173	6	11	370	21	41	97	176	35
Samtliga kyrkobokf utländska medborgare	1541	6480	769	8790	9575	1513	532	18365	1695	1652	2538	8923	3557

Tabell 3.4.12

Personer som meddelats åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller som dömts, efter län, huvudbrott och ålder, 1989

Persons against whom prosecution was waived, who consented to summary fines by prosecutor or who were sentenced, by county, principal offence and age, 1989

Län	Huvudbrott				Brott mot andra lagar			Totalt	Ålder vid tiden för domen/åklagarbeslutet/ strafföreläggandet				
	Brott mot brottsbalken				Samt- liga	Därav			15-17	18-20	21-24	25-39	40-
	Brott mot person	För- mogen- hets- brott	Brott mot allm o staten	Summa		Ratt- fyll- ri och ratt- onyk- terhet	Narko- tika- straff- lagen						
Stockholms	2111	11619	1460	15190	18020	2938	1303	33210	3388	3183	4959	13821	7859
Uppsala	357	1291	175	1823	2772	396	71	4595	449	465	737	1711	1233
Södermanlands	447	1654	290	2391	3607	367	156	5998	636	681	1056	2130	1495
Östergötlands	498	2040	221	2759	4283	506	121	7042	715	827	1137	2517	1846
Jönköpings	344	1444	205	1993	2595	386	75	4588	422	612	760	1616	1178
Kronobergs	176	766	55	997	1888	218	72	2885	240	367	462	1023	793
Kalmar	151	684	101	936	2055	247	60	2991	378	485	452	891	785
Gotlands	95	327	34	456	506	130	2	962	118	161	145	293	245
Blekinge	152	557	120	829	1549	221	42	2378	200	348	416	770	644
Kristianstads	263	1042	147	1452	3294	393	48	4746	597	636	836	1407	1270
Malmöhus	1141	5158	706	7005	12185	1408	702	19190	1956	1997	2954	7274	5009
Hallands	207	957	118	1282	2716	395	90	3998	451	532	659	1351	1005
Göteborgs o Bohus	991	5066	560	6617	8940	1457	715	15557	1642	1735	2551	5969	3660
Älvsborgs	473	1878	230	2581	5714	686	138	8295	722	1011	1333	2907	2322
Skaraborgs	236	1135	153	1524	2236	392	84	3760	472	564	633	1180	911
Värmlands	345	1446	154	1945	3548	506	113	5493	462	751	984	1996	1300
Örebro	426	1570	211	2207	3003	366	117	5210	496	710	909	1825	1270
Västmanlands	366	1524	200	2090	2783	416	100	4873	569	660	758	1742	1144
Kopparbergs	395	1276	171	1842	2755	437	68	4597	490	637	774	1448	1248
Gävleborgs	343	1255	152	1750	2567	459	146	4317	462	529	748	1460	1118
Västernorrlands	284	1347	201	1832	2909	479	98	4741	533	594	743	1543	1328
Jämtlands	171	570	89	830	1196	233	54	2026	189	237	313	699	588
Västerbottens	250	1072	165	1487	2688	300	42	4175	480	536	575	1387	1197
Norrbottens	363	1445	168	1976	3548	427	121	5524	576	753	959	1839	1397
Tullverksåklagare	-	1	-	1	4870	-	2	4871	145	416	748	2127	1435
Regionåklagare	1	13	1	15	31	-	13	46	-	-	3	26	17
Hela riket	10704	47454	6143	64301	102674	13885	4580	166975	16817	19564	26787	61285	42522

Tabell 3.4.13

Personer som dömts, efter påföljd 1989

Persons who were sentenced 1989, by sanction

Påföljd	Domar	Påföljd	Domar
Endast en påföljd	56 075	Dagsböter + öppen psyk vård	-
Fängelse	16 572	Dagsböter + skyddstillsyn	2 001
Sluten psykiatrisk vård	298	Dagsböter + villkorlig dom	9 001
Vård i specialsjukhus för psykiskt		Dagsböter + vård inom socialtjänsten	448
utvecklingsstörda	6	Dagsböter + vård enl LVM	-
Öppen psykiatrisk vård	12	Dagsböter + normerade böter	1
Skyddstillsyn	4 301	BrB 34:1 p 1 tillämpad + fängelse	433
därav		därav avseende	
med fängelse	662	fängelse	2
med kontraktsvård	295	skyddstillsyn	428
BrB 30:6 tillämpad	22	villkorlig dom	3
Villkorlig dom	1 886		
Vård inom socialtjänsten	640	BrB 34:1 p 1 tillämpad + dagsböter	690
Vård enligt lagen om vård av missbrukare	40	därav avseende	
Dagsböter	22 085	fängelse	9
Normerade böter	4	skyddstillsyn	621
Penningböter	8 277	villkorlig dom	60
BrB 34:1 p 1 tillämpad	1 903		
därav avseende		BrB 34:1 p 1 tillämpad + annan påföljd	1
fängelse	448	därav avseende	
skyddstillsyn	1 385	fängelse	1
villkorlig dom	70	skyddstillsyn	-
Fri från påföljd	6	villkorlig dom	-
Påföljd eftergiven	45		
Två påföljder	12 796	Övrigt	3
Fängelse + skyddstillsyn	140	Flera påföljder	15
Fängelse + villkorlig dom	66	därav	
Fängelse + dagsböter	11	fängelse + annan påföljd	14
Fängelse + annan påföljd	1		
		Summa	68 886

3.5 Kriminalvård

Corrections

3.5.1 Några resultat

Kriminalvård – fängelse och frivård

Kriminalvård innebär

- antingen *intagning* i fängelse, även kallad anstaltsvård
- eller frivård, dvs *övervakning* av dem som dömts till skyddstillsyn eller som villkorligt frigivits ur fängelset.

Kriminalvården sysselsätter ungefär 4 900 personer på anstalterna, 760 inom frivården och 330 personer vid kriminalvårdsstyrelsen. Hela kriminalvården kostade ca 2,2 miljarder kronor budgetåret 1989/90.

Fängelserna

Den 1 oktober 1989 fanns 77 fängelser: 19 riksanstalter och 58 lokalanstalter samt 25 häkten.

År 1989 togs ca 50 000 personer¹ in i fängelser och häkten. Medelbeläggningen 1989 uppgick till ca 4 900 personer.

De vanligaste brotten bland dem som påbörjar ett fängelsestraff är rattfylleri, stöld, narkotikabrott, bedrägeri samt misshandel.

Antalet kvinnor har femdubblats sedan mitten av 60-talet

Få unga personer (15–20 år) och få kvinnor tas in i fängelserna. Antalet nyintagna 15–17-åringar har under perioden 1965–1988 varierat mellan 40 (1965) och 9 (1975). 1989 var antalet 52. Antalet kvinnor har däremot femdubblats sedan mitten av 60-talet: 1965 togs 163 kvinnor in – 1989 var de 739. Det genomsnittliga antalet kvinnor i fängelserna är idag omkring 250 (inkl häktade).

År 1989 var strafftiden för 53 procent av de nyintagna högst 2 månader. För 14 procent var den 1 år eller längre. Räknar man däremot strafftiden *en given dag* blir bilden annorlunda.

Den 1 mars 1989 hade

13 procent en strafftid på mindre än 2 månader
20 procent på 2 månader och upp till 6 månader
38 procent på 6 månader och upp till 2 år
29 procent på 2 år och däröver.

Långa strafftider har ökat

Antalet fångar med långa strafftider har ökat kraftigt sedan mitten av 70-talet. Cirka en tredjedel av dem avser utländska medborgare. 1989 registrerades 6 nykomna livstidsfångar.

	Intagna den 1 mars		
	Strafftid på		
	2–4 år	5 år eller mer	Summa
1976	455	128	583
1980	617	255	872
1989	825	420	1 245

Ökningen bör bli ses mot bakgrund av att internering avskaffats 1981 och de ökade insatserna mot narkotikabrottsligheten (se nedan avsnitt 3.7).

Trots att fångar med långa strafftider blir allt fler minskar den genomsnittliga vistelsetiden. Det beror huvudsakligen på de generösa reglerna angående villkorlig frigivning. Gränsen för villkorlig frigivning har sänkts tre gånger sedan 1980. Fr o m 1 juli 1983 gäller att den som har en strafftid understigande två år i regel ska friges villkorligt när *halva tiden*, dock minst två månader, har avtjänats.

Fängelsevistelsen varar i genomsnitt i 3 månader

Den genomsnittliga vistelsetiden var ca 3 månader 1989. (Räknar man bort rattfyllerister, som vanligtvis döms till 1 à 2 månaders fängelse, ökar den genomsnittliga vistelsetiden till ungefär 3,5 månader). Utvecklingen har sett ut på följande vis:

Genomsnittlig vistelsetid i månader	1965	1970	1975	1980	1985	1989
	4,9	4,5	3,7	3,5	3,2	3,1

1) Dubbelräkningar av personer förekommer i statistiken, dvs en och samma person kan ha tagits in flera gånger under året.

Den 1 januari 1990 var 4 300 fångar (inkl häktade) inskrivna på fängelserna.

Ca 10 procent av de inskrivna brukar dock inte vara närvarande av olika skäl: vissa har permissioner, andra är sjuka, vistas på behandlingshem eller är på rymmen osv.

Omkring 70 procent av fångarna (inkl häktade) är inskrivna på slutna anstalter. Där är bevakningen strängare än på de öppna anstalterna.

Fångarna har arbetsplikt. Budgetåret 1985/86 var ca hälften av dem är sysselsatta med industri- eller jordbruksarbete. Timförtjänsten var omkring 8 kr. Marknadsmässig lön betalades på 3 anstalter. Knappt 15 procent studerade.

En given dag har omkring 150 intagna *frigång*, dvs de får vistas utanför fängelset på dagen för att arbeta eller studera. Nätterna ska emellertid tillbringas i fängelset. Frigång har funnits sedan 1943, men användes inte i någon större utsträckning före 1974.

En given dag vistas omkring 150 intagna enligt § 34 *kriminalvårdslagen* utanför fängelse; på behandlingshem eller i familjevård, på folkhögskolor eller i militärtjänst. I genomsnitt varar dessa vistelser i 2 månader och 3 av 5 vistelser brukar fullföljas (KVS Rapport 1985:1).

Rymningar och missbruk av permissioner har minskat

År 1989 inträffade drygt 1 100 rymningar och 3 procent av de drygt 44 000 beviljade permissionerna missköttes. Missbruk av permissioner minskade under 70-talet trots att allt fler permissioner beviljades. Antalet rymningar har halverats sedan toppåret 1977 och pendlat kring 1 100 rymningar årligen under 80-talet (se nu även KVS PM 1990:2). De disciplinära bestraffningarna har utvecklats på följande sätt.

	1977	1982/83	1988/89
Varning	2 606	2 271	3 208
Tidstillägg enligt 47 § Kval	1 099	2 303	2 540
Förflyttning	1 706	1 698	1 572
Summa	5 411	6 272	7 320

Tung narkotika förekommer sällan på anstalterna

Den sedan 1968 årligen insamlade statistiken visar, att antalet *kända* narkotikamissbrukare har varit konstant. Det har legat kring 1 100 intagna eller mellan en tredjedel och en fjärdedel av samtliga fångar. I början av 80-talet inträffade dock en ökning. Den 1 april 1989 var antalet *kända* narkotikamissbrukare 1 650. En av orsakerna till ökningen är att antalet personer som dömts för narkotikabrott till fängelse ökat

kraftigt under 80-talet pga ändrad ingripandep Praxis (se nedan avsnitt 3.7).

Cannabis är det preparat som är vanligast i fängelserna. Opiater är däremot sällsynta (KVS Rapport 1983:1). Vidare kan sägas att 2 av 3 anstalter uppger att omfattningen av missbruk på anstalten varit av ingen eller ganska liten omfattning (KVS PM 1990:1).

Många undersökningar om fångarnas sociala situationer har visat att . . .

- . . . deras uppväxtmiljö i stor utsträckning varit dålig;
- . . . utbildning utöver folk- och grundskola är mycket ovanlig hos dem;
- . . . arbets- och bostadslöshet förekommer ofta;
- . . . många har alkohol- och narkotikaproblem;
- . . . över hälften har redan tidigare fängelseerfarenhet.

Många återfaller trots långa straff

Risken att återfalla i nya brott är störst tiden närmast efter frigivningen. Den varierar också med hur långt fängelsestraffet har varit och hur många gånger man tidigare varit straffad. I korthet: ju oftare man har varit straffad tidigare, desto längre fängelsestraff får man (delvis beroende på att brotten blir grövre) och desto större är risken att begå nya brott efter frigivningen.

Av de som 1980 dömdes till fängelsestraff återföll (i procent) t o m 1984 år i allvarligare (s k grövre) brott

Antal tidigare lagföringar	Fängelsestraffets längd				
	1 mån	2–6 mån	7–12 mån	13–mån	Alla
0	18	24	22	15	19
1–2	32	45	60	47	39
3–5	55	68	72	62	63
6–	72	88	92	83	85

Endast svenska medborgare. 1:a lagföring under året.

Att ha människor i fängelse kostade 1988/89, beroende på anstaltstyp, mellan 601 kr (öppna rixanstalter) och 1 256 kr (slutna rixanstalter) per person och dygn. Den genomsnittliga dygnskostnaden uppgick till 893 kr budgetåret 1988/89.

Frivården

Frivården har till uppgift att anpassa straffade till samhället genom övervakning, vilket innebär kontroll, sociala insatser och personlig påverkan. För varje dömd person inom frivården utses därför en övervakare. Tanken är att den dömda regelbundet ska träffa sin övervakare.

Övervakning är billig

Idag får man övervakning antingen omedelbart efter domen (skyddstillsyn) eller efter villkorlig frigivning från fängelset.

Övervakningen pågår i regel under 1 år och kostar 57 kronor per person och dygn.

Den 1 januari 1990 stod ca 12 600 personer under övervakning. Antalet övervakade har minskat kraftigt sedan 1 juli 1983, då övervakningstiden förkortades till i regel 1 år. Det finns drygt 5 300 lekmanövervakare, dvs vanliga medborgare som ställer upp som övervakare. Dessutom finns knappt 500 tjänstemannaövervakare.

Övervakaruppgiften är inte lätt. Den 1 oktober 1987 såg de övervakades situation ut så här. Endast 28 procent hade arbete i öppna marknaden och var fjärde saknade bostad.

Av de som dömdes till skyddstillsyn 1980 var andelen (i procent) som t o m 1984 återföll i allvarigare (s k grövre) brott följande.

Antal tidigare lagföringar	Ålder					Alla
	15–19 år	20–24 år	25–39 år	40– år		
0	50	47	28	14		39
1–2	69	55	40	25		52
3–5	85	72	57	34		65
6–	92	88	75	59		76

Endast svenska medborgare . 1:a lagföring under året.

Fängelse bättre än skyddstillsyn?

Eftersom domstolarna *inte* väljer olika påföljder "slumpmässigt" utan bl a tar hänsyn till de tilltalades olika prognoser, ger en jämförelse av tablåerna ovan inget svar på frågan om fängelse är bättre än skyddstillsyn för att förhindra återfall.

Denna fråga kan dock belysas genom att studera påföljdsvalet och återfallsfrekvenserna för *samtliga* lagförda personer under en längre tidsperiod. Om fängelserna är bättre för att

förhindra återfall än skyddstillsyn och andra mindre ingripande påföljder, borde återfallsfrekvenserna öka när användningen av fängelse minskar.

Tablån nedan visar att återfallsfrekvenserna inte har ökat, utan snarare minskat under den studerade perioden – trots en påtaglig nedtrappning av fängelsestraffets användning. Ett undantag gäller emellertid personer över 25 år med minst 5 tidigare lagföringar. Här har andelen som återfallit *minst 3 gånger inom 3 år* ökat. Färre och kortare fängelsevistelser har ökat deras tid i frihet och därmed också de praktiska möjligheterna att begå nya brott.

Nordisk jämförelse 1988

Norge har få fångar, Finland många

Medelantalet fångar (inkl häktade) var lägst i Norge (50 fångar per 100 000 invånare). I Sverige var motsvarande antal 58, i Danmark 67 och i Finland 80. Medelantalet fångar ökade de senaste 5 åren i Danmark och Sverige, det var stabilt i Norge och minskade i Finland.

Den genomsnittliga vistelsetiden för dömda fångar kan uppskattas till 1 månad i Danmark och Norge, till 3 månader i Sverige och till omkring 5 månader i Finland.

Europeisk jämförelse 1988

Sverige har få fångar

Jämfört med de övriga europeiska stater som anslutit sig till *Europarådet* var det svenska fångantalet den 1 feb 1988 *lägre* än genomsnittet för samtliga stater. Detta gäller även för andelen häktade, unga personer och den genomsnittliga vistelsetiden. Däremot var andelen utländska medborgare bland fångarna i Sverige *högre* än det europeiska genomsnittet. Jämfört med 1983 har fångantalet i flertalet europeiska länder ökat.

Antal tidigare lagföringar	Antal lagförda personer		Andel som dömts till fängelse		Andel som återfallit (samtliga påföljder) inom 3 år		därav minst 3 gånger	
	66–68	78–80	66–68	78–80	66–68	78–80	66–68	78–80
0	35 000	36 600	26	26	26	24	6	5
1–2	20 400	18 800	41	34	47	42	13	9
3–4	7 600	8 300	63	41	61	57	20	16
5–9	8 900	9 900	77	50	68	67	19	23
10–	1 500	8 500	92	66	83	81	28	42
Totalt	73 400	82 100	41	36	42	43	12	13

Anm.: Statistiken avser endast svenska medborgare lagförda för grövre brott. Första lagföring under resp år.

Tablå 1

Fångantalet den 1 februari 1983–1988 i medlemsstaterna i Europarådet. Per 100 000 av befolkningen

Rang 1988	Land	Fångantal per 100 000 av befolkningen						därav andel (i procent)				Genom- snittlig vistelse- tid 1986 (i månader)
		1983	1984	1985	1986	1987	1988	håk- tade	kvinnor	ung- domar (under 21 år)	utl med- borg- are	
1.	Luxemburg	72	78	69	92	99	103	38	6	8	39	7,2
2.	England & Wales	87	83	88	92	94	97	23	4	24	1	3,7
3.	Österrike	114	114	112	109	103	96	23	4	..	9	..
4.	Finland	97	93	90	86	90	93 ²	9	3	7	0	4,8
5.	Frankrike	68	74	80	81	89	92	41	4	13	26	6,3
6.	Turkiet	182 ¹	171	147	130	100	90	37	3	..	1	5,3
7.	Västtyskland	103	104	100	92	84	87	23	4	..	15	6,9
8.	Portugal	53	69	87	96	85	84	39	6	11	9	9,0
9.	Schweiz	58	62	68	71	..	78	27	5	..	40	1,9 ³
10.	Belgien	53	72	67	64	69	71	54	5	..	30	3,7
11.	Danmark	63	70	68	69	69	69	27	..	..	..	1,0 ⁴
12.	Spanien	60	38	51	61	67	69	43	6	9	12	3,6 ⁴
13.	Italien	65	76	78	77	57	62	55	5	..	9	5,5
14.	Sverige	65	57	58	56	57	61	20	4	4	22	3,0⁵
15.	Irland	37	48	47	52	54	56	8	2	28	2	3,0
16.	Norge	52	48	51	51	50	47	22	4	6	11	0,8
17.	Grekland	35	40	37	37	40	43	25	4	5	19	4,3 ³
18.	Cypern	30	39	33	32	38	42	8	6	16	43	4,1
19.	Island	35	32	34	36	37	41	14	2	..	3	2,8
20.	Nederländerna	28	31	34	35	36	36	39	4	..	20	2,4
21.	Malta	29	30	28	27	28	20	81	2	..	38	5,3
Genomsnitt		66	68	68	69	67	68	31	4	12	17	4,2

1) Beräknad uppgift. 2) Avser 1/9 1988. 3) Avser 1984. 4) Avser 1985. 5) Jämför nedan tabell 3.5.11.

Anmärkningar: Liechtenstein ingår inte i redovisningen. Tablån bör läsas översiktligt eftersom jämförelser mellan olika stater kan störas av delvis kraftiga säsongsvariationer. För eventuellt vetenskapligt bruk hänvisas till de tekniska kommentarerna i originalkällan.

Källa: Council of Europe. Prison Information Bulletin.

3.5.2 Statistikens omfattning, insamling och bearbetning

Kriminalvårdsstatistiken omfattar i huvudsak uppgifter om personer som *pga brott*

har berövats friheten

eller

som står under övervakning.

Statistiken omfattar dock inte de personer som *pga brott* har berövats friheten eller som står under övervakning enligt

- barnavårdslagen (ungdomsvårdsskolor)¹
- nykterhetsvårdslagen (nykterhetsvårdsanstalter)²
- mentalsjukhus m m (BrB 31:3)
- tillfälligt omhändertagna enligt polislagen 11–18 §§ (tidigare LTO, se avsnitt 3.3)
- gripna, anhållna på polisarrester som inte är samordnade med kriminalvårdsanstalter.

Kriminalvårdsstatistik framställs av kriminalvårdsstyrelsen (KVS) och fr o m 1973 är uppgiftsinsamlingen integrerad i rättsväsendets informationssystem (RI). Kriminalvårdsstatistiken erhålles genom bearbetningar av det centrala kriminalvårdsregistret. Det centrala kriminalvårdsregistret innehåller dels uppgifter från RI:s domsrutin, dels rapporter från kriminalvårdsanstalterna samt interneringsnämnden³, ungdomsfängelnsnämnden³, kriminalvårdsnämnden och de lokala övervakningsnämnderna.

1) Fr o m 1 januari 1982 vård enligt Socialtjänstlagen; »hem för vård eller boende».

2) Fr o m 1 januari 1982 vård enligt lag om vård av missbrukare; »hem för vård eller boende».

3) Internering har avskaffats 1 juli 1981. Ungdomsfängelse har avskaffats 1 januari 1980.

3.5.3 Kvalitet och jämförbarhet

Tidigare årgångar av Rättsstatistisk årsbok (1974–1980) innehåller uppgifter även för perioden 1950–1964. Av utrymmesskäl har redovisningen sedan 1981 inskränkts till perioden efter brottsbalkens ikraftträdande 1965. Samtidigt omredigerades vissa tabeller, vilket dock inte påverkar jämförbarheten med tidigare år. Fr o m RSÅ 1985 redovisas åren 1966–1979 som 5-års medeltal.

Vissa uppgifter har ej varit möjliga att erhålla för samtliga år. Kvaliteten i redovisningen torde ha höjts fr o m 1973 genom att uppgifterna sedan detta år hämtas från det centrala kriminalvårdsregistret inom RI.

3.5.4 Definitioner och begrepp

Fängelse (26 kap BrB) är ett tidsbestämt frihetsstraff. Strafftiden är fr o m 1 juli 1981 minst 14 dagar (tidigare 1 månad) och högst 10 år. Tiden kan dock ökas till 12 år (i undantagsfall även över 12 år) om straffet är gemensamt för flera brott.

Fängelse på livstid kan utdömas för ett mindre antal mycket grova brott.

Förvandlingsstraff för böter (BrB 25:7). Före den 1 juli 1983 kunde obetalda böter förvandlas till fängelse. Förvandlingsstraffets längd beräknades efter antalet ådömda dagsböter. Minimum var 10 dagars och maximum 90 dagars fängelse. Sedan 1 juli 1983 får förvandling av bötesstraff endast äga rum i vissa särskilt anmärkningsvärda fall. Förvandlingsstraffet bestäms av rätten till fängelse i lägst 14 dagar och högst 3 månader. Någon särskild förvandlingsskala gäller inte längre.

Angående böter se avsnitt 3.4.5.

Gripna, anhållna, häktade. En person som är misstänkt för brott kan *gripas* av polisman, förklaras *anhållen* av åklagare och slutligen *häktas* genom beslut av domstol.

Se vidare avsnitt 3.3.

Huvudbrott bestäms utifrån den dom som legat närmast före den aktuella intagningen i anstalt. I de fall när flera brott anges i domen har som huvudbrott i första hand det brott valts som har längsta angivna strafftid i straffskalan. När två eller flera brott med samma maximigräns förekommit i domen har det brott angivits som har högsta minimistrafftid. I de fall där strafflatituderna för de brott som redovisas i domen varit lika har något huvudbrott ej bestämts.

OBS! Huvudbrottsbegreppet här skiljer sig från det i avsnitt 3.4.5.

Internering (tidigare 30 kap BrB) avskaffades den 1 juli 1981. Internering var en brottspåföljd vid allvarliga brott, då ett långvarigt och tidsobestämt frihetsstraff ansågs lämpligt för att förebygga *fortsatt* allvarlig brottslighet.

Påföljden verkställdes i och utom anstalt. Den började i anstalt och fortgick där under minst 1 år. Någon maximitid för internering fanns inte stadgad, men anstaltstiden kunde bestämmas till högst 12 år.

Beslut om övergång till vård utom anstalt fattades av interneringsnämnden. Under frivården stod den dömde under övervakning. Efter 5 år utom anstalt upphörde påföljden.

Skyddstillsyn (28 kap BrB) är en påföljd som innebär kriminalvård i frihet med övervakning och eventuellt med skyldighet att följa särskilda – av rätten – meddelade föreskrifter.

Skyddstillsyn pågår under en provotid om 3 år. I vissa fall kunde före 1974 *provotiden* förlängas till högst 5 år. Fr o m 1974 upphör *övervakningen* automatiskt efter 2 år (fr o m 1 juli 1983 efter 1 år) om inte den dömde av särskilda skäl anses vara i behov av förlängd övervakning.

Skyddstillsyn med anstaltsbehandling (BrB 28:3). Före 1980 kunde anstaltsvistelse under en eller två månader ingå i skyddstillsynen.

Skyddstillsyn med fängelse (BrB 28:3). Sedan 1 januari 1980 kan skyddstillsyn förenas med ett fängelsestraff på högst 3 månader.

Villkorlig frigivning (BrB 26:6). Före 1966 var villkorlig frigivning efter *fem sjättedelar* av strafftiden obligatorisk för dem som dömts till mer än sex månaders fängelse. Därefter gällde fram till 30 juni 1983, att villkorlig frigivning kunde ske sedan *två tredjedelar* av strafftiden eller, om särskilda skäl förelåg, *halva* tiden avtjänats.

Fr o m 1 juli 1983 gäller att den som har en strafftid understigande 2 år i regel ska friges villkorligt när *halva* tiden, dock minst två månader, har avtjänats.

För den som villkorligt friges gäller en provotid av ett år (i undantagsfall högst 3 år). Under provotiden kan den frigivne ställas under övervakning.

Ungdomsfängelse (tidigare 29 kap BrB) har avskaffats den 1 januari 1980.

Ungdomsfängelse var ett tidsobestämt frihetsberövande, följt av kriminalvård i frihet. I regel skulle den tilltalade vid domen ha fyllt 18 år men ej 21 år. Vidare förutsattes att sådan fostran och utbildning som gavs i ungdomsfängelse var lämplig för den dömde.

Påföljden verkställdes i och utom anstalt under sammanlagt högst 5 år. Den började med en vistelse i anstalt, som i regel varade drygt 1 år. Vid vård utom anstalt stod den dömd under övervakning.

3.5.5 Tidigare publicering

Den officiella kriminalvårdsstatistiken går tillbaka till år 1830. Ett sammandrag för åren 1830–1856 finns publicerat i *Bidrag till Sveriges Officiella Statistik* under titeln *B. Rättsväsendet. Ny följd. Sammandrag af Justitie-Statsministerns Underdåniga Embetsberättelse för åren 1830 till och med 1856, Stockholm 1868*.

En regelbunden publicering av dåvarande fångvårdsstyrelsens årsberättelser påbörjades 1857 i *Bidrag till Sveriges Officiella Statistik* under titeln *G. Fångvård. Ny följd*.

Fr o m år 1911 har årsberättelserna publicerats av Kungliga Fångvårdsstyrelsen i serien *Sveriges Officiella Statistik* under benämningen *Fångvården år 1911* osv.

Vissa sammanfattande och översiktliga tabeller har för åren 1871 t o m 1913 publicerats i *Statistisk tidskrift* under rubriken *Sveriges Officiella Statistik i sammandrag* och fr o m 1914 i *Statistisk årsbok* under rubriken *Rättsväsen* samt i *Historisk statistik för Sverige (Stockholm 1960)*. Se nu även för perioden 1751–1984 *Brott och straff i Sverige 1750–1984 (Urval nr 18)*.

För perioden 1948 till 1959 finns inga tryckta årsberättelser. 1960 års berättelse utgavs i stencilform med titeln *Kriminalvården* av Kungliga Fångvårdsstyrelsen. Fr o m 1961 återupptogs publiceringen under titeln *Kriminalvården*. Den senaste rapporten i denna serie avser 1989/90.

Sedan år 1974 ingår delar av kriminalvårdens redovisning i Rättstatistisk årsbok.

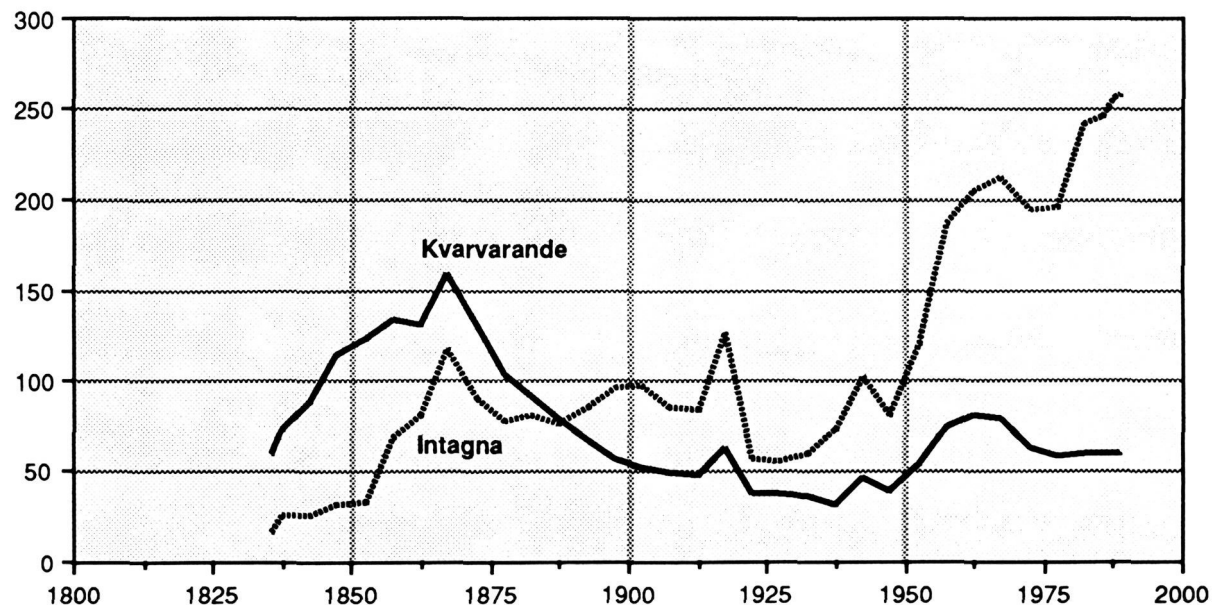
För åren 1966 t o m 1974 har SCB årligen publicerat uppgifter över avslutad kriminalvård i *Statistiska meddelanden serie R, Kriminalstatistik, Verkställan av dom respektive Avslutad kriminalvård (1974)*.

Diagram 3.5.1

Till frihetsstraff dömda personer som tagits in i kriminalvårdsanstalt samt kvarvarande den 31 december, 1835–1989, per 100 000 av folkmängden vid årets slut i åldern 15–69 år

Persons admitted to prison and persons in prison on December 31st, 1835–1989, per 100 000 of the population 15–69 years of age at the end of the year

Per 100 000
invånare,
15-69 år

Tabell 3.5.1**Genomsnittligt antal personer inom anstaltsvård och frivård, 1970–1989**

Average institutional and non-institutional populations, 1970–1989

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

	1970–74	1975–79	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Personer i anstalter¹	4 899	4 223	4 564	4 835	4 996	4 844	4 309	4 339	4 283	4 481	4 929	4 883
<i>Gripna, anhållna, häktade</i>	736	672	818	880	875	823	744	743	736	789	912	926
<i>gripna, anhållna</i>	111	133	167	178	163	152	133	118	115	125	77	54
<i>häktade</i>	625	539	651	702	712	686	611	588	621	664	835	872
<i>därav undersökningsfall²</i>	112	54	41	46	45	39	25	37	49	38	39	28
<i>Dömda</i>	4 106	3 514	3 708	3 912	4 046	3 964	3 534	3 552	3 511	3 646	3 963	3 934
<i>till fängelse</i>	3 104	3 028	3 479	3 755	3 985	3 933	3 519	3 541	3 506	3 643	3 960	3 932
<i>till skyddstillsyn med</i>												
<i>anstaltsbehandling</i>	73	63	4	–	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>till ungdomsfängelse</i>	391	166	18	–	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>till internering</i>	538	257	207	157	61	31	15	11	5	3	3	2
<i>Förvandlingsstraff för böter</i>	12	5	2	3	3	2	1	..	..	..	..	..
<i>Övriga³</i>	45	32	36	40	42	40	30	44	36	46	54	23
<i>därav överförda till</i>												
<i>psykiatrisk vård</i>	14	3	1	1	1	1	–	–	–	–	–	–
Personer i frivård	22 343	16 324⁴	14 530⁵	14 869	16 026	16 080	12 124⁶	11 781	11 994	12 300	12 330	12 728
<i>Dömda till skyddstillsyn</i>	18 584	13 244	11 608	11 865	12 902	12 682	9 024	8 272	8 382	8 455	8 254	8 325
<i>Frigivna under övervakning</i>	3 759	3 080	2 922	3 004	3 124	3 398	3 100	3 509	3 612	3 845	4 076	4 403
<i>villkorligt frigivna</i>	2 547	2 334	2 637	2 873	3 124	3 398	3 100	3 509	3 612	3 845	4 076	4 403
<i>överlämnade till vård</i>												
<i>utom anstalt:</i>												
<i>ungdomsfängelse</i>	500	269	27	5	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>internering</i>	712	477	258	126	.	.	.	.	.	.	.	.
Samtliga personer i anstalter och i frivård	27 242	20 547	19 094	19 704	20 992	20 924	16 433	16 128	16 277	16 781	17 259	17 611

1) Intagna på kriminalvårdsanstalter, allmänna häkten och med häkten samordnade polisarrester.

2) Avser rättspsykiatrisk undersökning.

3) I förvar tagna utläningar m fl.

4) Lagändring 1974.

5) Genom omläggning av statistikrutinerna är uppgifter fr o m 1 januari 1980 inte helt jämförbara med tidigare uppgifter.

6) Lagändring 1 juli 1983.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.2**Personer som intagits i kriminalvårdsanstalter och häkten, 1970–1989**

Persons admitted to prison and remand prison, 1970–1989

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

	1970–74	1975–79	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Gripna, anhållna, häktade	34 172	32 442	35 911	36 955	36 466	35 452	32 527	31 807	31 890	34 090	35 491	34 454
Dömda	11 238	11 006	12 223	13 296	13 798	15 168	14 647	13 535	14 188	14 980	16 098	15 467
till fängelse	9 946	10 224	12 054	13 234	13 798	15 168	14 647	13 535	14 188	14 980	16 098	15 467
till skyddstillsyn med	641	494	11	.	.	.	.	.	.	.	.	.
anstaltsbehandling	315	99	2	–	.	.	.	.	.	.	.	.
till ungdomsfängelse	336	189	156	62	.	.	.	.	.	.	.	.
till internering												
Förvandlingsstraff för böter	109	37	49	50	37	9²	..	..	..	..	..	..
Samtliga¹ intagna under året	45 519	43 485	48 183	50 301	50 301	50 629	47 174	45 342	46 078	49 070	51 589	49 921
därav												
i kriminalvårdsanstal-												
terna	14 175	11 203	12 392	13 516	13 989	15 294	14 741	13 544	14 188	14 980	16 098	15 467
i häktena	31 344	32 282	35 791	36 785	36 312	35 335	32 433	31 798	31 890	34 090	35 491	34 454

1) Kategorin »Övriga« (se ovan tabell 3.5.1) ingår ej. Dubbelräkningar av personer som både tagits in på häkte och sedan på anstalt förekommer.

2) Registeromläggning har medfört att bötesförvandling fr o m 1983 registreras som fängelse.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.3**Personer som nyintagits i kriminalvårdsanstalt efter ålder och påföljd, 1970–1989***Persons who started prison sentences, by age and sentence, 1970–1989*

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

En person redovisas endast för den första intagningen under året för respektive påföljd, dvs återintagningar under året redovisas ej.

	1970–74	1975–79	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
15–17 år	27	14	26	28	37	24	18	16	30	16	34	52
Fängelse	12	7	26	28	37	24	18	16	30	16	34	52
Ungdomsfängelse	15	7	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
18–20 år	1 288	1 108	1 023	1 144	1 065	1 142	1 049	990	957	1 046	1 004	980
Fängelse	771	841	1 016	1 142	1 065	1 142	1 049	990	957	1 046	1 004	980
Förvandlingsstraff för böter	3	1	4	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Ungdomsfängelse	162	45	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Internering	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Skyddstillsyn med anstalts- behandling	352	221	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–
21–24 år	2 812	2 515	2 663	2 765	2 739	2 796	2 654	2 420	2 671	2 909	3 087	2 968
Fängelse	2 591	2 364	2 652	2 757	2 733	2 795	2 654	2 420	2 671	2 909	3 087	2 968
Förvandlingsstraff för böter	16	5	6	8	6	1	–	–	–	–	–	–
Ungdomsfängelse	9	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Internering	2	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Skyddstillsyn med anstalts- behandling	194	144	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–
25–29 år	2 504	2 523	2 756	2 972	3 154	3 375	3 107	2 857	2 928	3 142	3 277	3 229
Fängelse	2 399	2 432	2 736	2 965	3 148	3 372	3 107	2 857	2 928	3 142	3 277	3 229
Förvandlingsstraff för böter	25	8	13	5	6	3	–	–	–	–	–	–
Internering	18	8	5	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Skyddstillsyn med anstalts- behandling	62	75	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
30–39 år	2 272	2 799	3 397	3 925	4 164	4 640	4 523	4 125	4 297	4 502	4 847	4 503
Fängelse	2 196	2 728	3 376	3 902	4 152	4 639	4 523	4 125	4 297	4 502	4 847	4 503
Förvandlingsstraff för böter	28	13	17	22	12	1	–	–	–	–	–	–
Internering	22	15	3	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Skyddstillsyn med anstalts- behandling	26	43	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
40–år	2 033	1 878	2 263	2 453	2 676	3 200	3 296	3 127	3 305	3 365	3 849	3 735
Fängelse	1 978	1 852	2 248	2 440	2 663	3 196	3 296	3 127	3 305	3 365	3 849	3 735
Förvandlingsstraff för böter	36	11	9	13	13	4	–	–	–	–	–	–
Internering	12	4	5	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Skyddstillsyn med anstalts- behandling	7	11	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Samtliga	10 936	10 837	12 128	13 287	13 835	15 177	14 647	13 535	14 188	14 980	16 098	15 467
Fängelse ¹	9 947	10 224	12 054	13 234	13 798	15 168	14 647	13 535	14 188	14 980	16 098	15 467
Förvandlingsstraff för böter	108	38	49	50	37	9	–	–	–	–	–	–
Ungdomsfängelse	186	53	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Internering	54	28	14	3	–	–	–	–	–	–	–	–
Skyddstillsyn med anstalts- behandling	641	494	11	–	–	–	–	–	–	–	–	–

1) Skyddstillsyn med fängelse (BrB 28:3) ingår fr o m 1980.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.4**Personer som nyintagits i kriminalvårdsanstalt efter strafftid vid intagning, 1970–1989**

Persons who started prison sentences, by length of sentence, 1970–1989

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

En person redovisas endast för den första intagningen under året för respektive påföljd, dvs återintagningar under året redovisas ej.

	1970–74	1975–79	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Fängelse¹	9 946	10 224	12 054¹	13 234	13 798	15 168	14 647	13 535	14 188	14 980	16 098	15 467
1/2–2 månader	6 141	6 356	7 185	7 540	7 753	8 604	8 282	7 395	7 639	8 069	8 544	8 130
3–5 »	1 238	1 225	1 801	2 120	2 371	2 572	2 358	2 026	2 205	2 364	2 569	2 496
6–11 »	1 620	1 519	1 713	2 044	2 094	2 240	2 235	2 222	2 353	2 532	2 753	2 640
1 år	723	807	936	1 028	988	1 107	1 144	1 223	1 326	1 335	1 468	1 421
2 år	135	179	216	248	288	355	319	314	363	311	388	362
3 år	42	62	87	108	135	124	134	142	116	155	172	197
4 år och däröver	46	75	111	146	165	163	171	209	183	212	201	215
livstid	1	1	5	–	4	3	4	4	3	2	3	6
Internering (minsta tid)	54	27	14	3	.	.	.	.	.	.	.	.
1 år	30	9	–	1	.	.	.	.	.	.	.	.
2 år	16	10	8	1	.	.	.	.	.	.	.	.
mer än 2 år	8	8	6	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Förvandlingsstraff för böter	109	37	49	50	37	9²	..	..	..	..	..	..
högst 30 dagar	24	10	12	8	8	2	..	..	..	..	..	..
31–90 dagar	85	27	37	42	29	7	..	..	..	..	..	..

1) Fr o m 1980 inklusive skyddstillsyn med fängelse (BrB 28:3).

2) Registeromläggning har medfört att bötesförvandling registreras som fängelse.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.5

Personer som dömts till fängelse och som under 1989 tagits in i kriminalvårdsanstalt efter ålder, kön och huvudbrott
Persons sentenced and admitted to prison, by age, sex and principal offence, 1989

Anm. Personer dömda till skyddstillsyn med fängelse (BrB 28:3) ingår.

Huvudbrott ¹	Ålder vid intagning								Summa	därav kvinnor
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-		
<i>Brottsbalken</i>										
3 kap Brott mot liv och hälsa	9	117	311	261	213	134	221	84	1 350	21
därav mord (3:1)	–	2	4	4	4	3	6	1	24	–
dråp (3:2)	–	1	2	6	5	2	6	3	25	1
misshandel (3:5)	3	73	240	196	151	95	166	60	984	7
grov misshandel (3:6)	6	36	61	54	47	33	43	14	294	10
4 kap Brott mot frihet och frid	–	5	27	49	54	41	51	13	240	4
6 kap Sexualbrott	5	10	34	32	41	42	63	40	267	3
8 kap Stöld, och andra tillgreppsbrott	27	349	720	822	582	358	282	49	3 189	171
därav stöld (8:1)	5	111	300	388	287	199	127	24	1 441	85
grov stöld (8:4)	11	95	191	221	141	83	80	18	840	51
rån, även grovt (8:5–6)	3	53	84	52	33	20	11	–	256	14
tillgrepp av fortskaffningsmedel (8:7)	8	88	139	152	117	50	60	4	618	16
9 kap Bedrägeri och annan oredlighet	1	39	146	209	188	142	145	37	907	97
därav bedrägeri även grovt (9:1,3)	–	17	77	107	91	71	87	28	478	63
häleri (9:6)	1	18	67	100	94	67	56	8	411	33
10 kap Förskingring och annan trolöshet	–	–	4	12	11	11	22	9	69	3
11 kap Gäldenärsbrott	–	–	1	3	5	6	32	20	67	2
12 kap Skadegörelse	1	6	21	6	8	4	4	1	51	1
13 kap Allmänfarliga brott	1	9	6	5	3	1	8	–	33	2
14 kap Förfalskningsbrott	–	8	24	19	12	4	14	3	84	6
15 kap Mened, falskt åtal och annan osann utsaga	–	4	5	10	10	4	9	4	46	2
16 kap Brott mot allmän ordning	–	1	–	1	1	1	–	3	7	–
17 kap Brott mot allmän verksamhet	3	50	103	133	114	80	96	16	595	20
därav våld eller hot mot tjänsteman (17:1)	2	50	96	126	110	78	94	16	572	19
21 kap Brott av krigsmän	–	–	5	13	4	–	1	–	23	–
därav lydnadsbrott (21:1–2)	–	–	1	4	1	–	–	–	6	–
rymning (21:12)	–	–	4	8	3	–	1	–	16	–
<i>Trafikbrottslagen (1951:649)</i>	–	183	626	675	561	527	1 007	555	4 134	169
därav rattfylleri, rattonykterhet (4 §)	–	172	584	623	519	495	980	541	3 914	164
<i>Utlänningslagen (1980:376)</i>	–	–	1	6	8	10	12	1	38	–
<i>Varusmuggningslagen (1960:418)</i>	–	3	24	21	13	4	8	4	77	5
<i>Narkotikastrafflagen (1968:64)</i>	–	42	204	316	237	152	120	29	1 100	125
därav grovt narkotikabrott (3 §)	–	5	34	78	57	42	30	7	253	25
<i>Skattestrafflagen (1971:69)</i>	–	–	–	2	6	12	49	47	116	–
<i>Vapenlagen (1973:1176)</i>	–	–	16	18	15	18	14	14	95	–
<i>Övrigt</i>	5	154	690	616	504	362	446	202	2 979	108
därav två eller flera likvärdiga brott i domen	4	102	318	303	323	243	340	167	1 800	60
Summa	52	980	2 968	3 229	2 590	1 913	2 604	1 131	15 468	739

1) Huvudbrottsbegreppet här skiljer sig från det i avsnitt 3.4. Se definitioner och begrepp ovan 3.5.4 sid 113.

Källa: Uppgift från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.6**Personer som dömts till fängelse och som under 1989 tagits in i kriminalvårdsanstalt efter ålder, kön och strafftidens längd**

Persons sentenced and admitted to prison, by age, sex and length of sentence, 1989

Anm. Intervallet 1 mån omfattar dömda upp t o m 1 mån 29 dagar,
2 mån omfattar dömda upp t o m 2 mån 29 dagar, osv.

Strafftid	Ålder vid intagning									Summa	därav
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60-		
1 mån	16	426	1 345	1 139	824	705	1 213	457	201	6 326	272
2 mån	13	130	335	369	292	228	290	118	29	1 804	83
3 mån	10	130	203	223	188	135	184	36	11	1 120	62
4 mån	4	45	209	283	179	131	133	38	8	1 030	49
5 mån	–	10	61	70	82	48	54	19	2	346	15
6 mån	3	53	149	230	240	144	151	48	15	1 033	52
7 mån	–	10	26	52	50	33	19	7	–	197	7
8 mån	2	37	110	153	152	94	102	21	3	674	41
9 mån	–	10	41	54	36	19	25	5	1	191	8
10 mån	–	35	75	105	92	55	71	14	3	450	27
11 mån	–	–	18	26	17	14	19	1	–	95	5
1 år	3	74	261	325	287	201	213	40	17	1 421	73
2 år	–	10	66	93	70	45	61	13	4	362	29
3 år	–	7	33	58	39	24	29	6	1	197	9
4 år	–	2	23	20	9	16	18	4	1	93	3
5 år	1	–	5	10	9	6	4	–	1	36	2
6 år	–	–	2	6	8	6	10	3	2	37	1
7 år	–	–	1	1	2	2	1	1	–	8	1
8 år	–	–	1	5	12	3	3	–	–	24	–
9 år	–	–	–	–	–	1	–	–	–	1	–
10 år	–	1	3	3	–	1	2	–	–	10	–
11 år	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
12 år	–	–	1	2	1	1	–	–	–	5	–
13 år	–	–	–	–	–	–	1	–	–	1	–
14 år	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Livstid	–	–	–	2	1	1	1	1	–	6	–
Summa	52	980	2 968	3 229	2 590	1 913	2 604	832	299	15 467	73

Tabell 3.5.7

Personer som intagits i respektive avgått från kriminalvårdsanstalt samt beläggning vid årets början och slut, 1970–1989

Persons admitted to and released from prison, 1970–1989, plus population at beginning and end of year

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

Tabellen avser endast personer som dömts till fängelse, ungdomsfängelse, internering eller skyddstillsyn med anstaltsbehandling.

Jämförbarheten mellan uppgifterna om *Beläggning 1 januari/Beläggning 31 december* och *Intagna under året/Avgångna under året* är något bristfällig. Se utförligt RSA 1984, sid 116.

	1970–74	1975–79	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Beläggning 1 januari	4 075	3 230	3 293	3 461	3 721	3 796	3 175¹	3 040	3 186	3 379	3 474	3 596
Intagna under året	11 238	11 007	12 223	13 296	13 798	15 168	14 647	13 535	14 188	14 980	16 098	15 467
Avgångna under året	11 825	11 090	12 133	12 963	13 752	15 780	14 682	13 511	13 548	14 493	15 473	15 221
därav												
Dömda till fängelse	10 449	10 172	11 894	12 854	13 752	15 780	14 682	13 511	13 548	14 493	15 473	15 221
frigivna efter full tid	7 406	7 351	7 985	8 526	8 425	8 819	8 478	7 593	7 588	8 057	8 342	8 070
villkorligt frigivna	3 043	2 821	3 909	4 328	5 327	6 961	6 204	5 918	5 960	6 436	7 131	7 151
Överlämnade till vård utom anstalt	755	330	199	109	–	–	–	–	–	–	–	–
dömda till ungdomsfängelse	343	125	21	1	–	–	–	–	–	–	–	–
dömda till internering	412	205	178	108	–	–	–	–	–	–	–	–
Dömda till skyddstillsyn med anstaltsbehandling	648	588	40	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Beläggning 31 december	3 806	3 279	3 461	3 721	3 796	3 175¹	3 040	3 186	3 379	3 474	3 596	3 404

1) Korrigerad uppgift.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.8

Antal personer i kriminalvårdsanstalter och häkten efter kategori den 31 december, 1970–1989

Prison and remand prison populations at the end of the year, 1970–1989, by legal status

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

	1970–74	1975–79	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Gripna, anhållna, häktade	625	581	719	796	786	624	636	613	653	823	853	839
gripna, anhållna	87	103	112	108	111	108	89	87	98	120	53	36
häktade	538	478	607	688	675	516	547	526	555	703	800	803
därav undersökningfall ¹	118	40	41	53	50	19	31	43	58	43	48	37
Dömda	3 806	3 300	3 497	3 760	3 828	3 191	3 086	3 203	3 412	3 521	3 672	3 544
till fängelse	2 851	2 848	3 287	3 664	3 788	3 173	3 074	3 193	3 406	3 517	3 668	3 542
till skyddstillsyn med anstaltsbehandling	76	59	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
till ungdomsfängelse	374	143	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
till internering	505	250	208	96	40	18	12	10	6	4	4	2
Förvandlingsstraff för böter	10	3	6	–	1	2	–	–	–	–	–	–
Övriga	39	31	36	27	53	19	31	34	41	62	39	55
därav överförda till psykiatrisk vård	14	2	5	–	1	–	–	1	–	–	–	–
Samtliga	4 480	3 915	4 258	4 583	4 668	3 836	3 753	3 850	4 106	4 406	4 564	4 438
kriminalvårdsanstalter	4 130	3 312	3 511	3 748	3 825	3 183	3 058	3 190	3 385	3 476	3 613	3 507
häkten	350	603	747	835	843	653	695	660	721	930	951	931

1) Avser rättspsykiatrisk undersökning.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.9**Antal rymningar, 1970–1989**

Escapes, 1970–1989

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

En person redovisas för varje rymningstillfälle under året.

Uteblivande efter permission har ej räknats såsom rymning.

År	Antal rymningar		Totalt	Därav direkt från anstalt	
	Från sluten anstalt	Från öppen anstalt		Sluten anstalt	Öppen anstalt
1970–74	268	437	705	..	..
1975–79	627	1 129	1 756	215	911
1980	515	754	1 269	171	599
1981	460	703	1 163	147	553
1982	505	747	1 252	204	604
1983	438	602	1 040	164	488
1984	427	477	904	153	391
1985	510	470	980	165	374
1986	621	378	999	178	296
1987	698	436	1 134	206	330
1988	640	497	1 137	226	404
1989	625	481	1 106	189	397

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.10**Beviljade permissioner från kriminalvårdsanstalterna, 1970–1989**

Furloughs from prison, 1970–1989

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

År	Beviljade permissioner		Totalt	Därav missskötta				Totalt	
	Sluten anstalt	Öppen anstalt		genom uteblivande Sluten anstalt	Öppen anstalt	på annat sätt Sluten anstalt	Öppen anstalt	Antal	%
1970–74	10 835	9 113	19 948	1 051	398	361	249	2 059	10
1975–79	18 479	23 006	41 485	1 804	1 003	445	627	3 879	9
1980	18 852	22 296	40 878	1 489	693	383	373	2 938	7
1981	18 095	22 414	40 509	1 312	586	433	483	2 814	7
1982	17 735	23 014	40 749	1 340	515	472	384	2 711	7
1983	16 310	23 309	39 619	1 033	426	318	316	2 093	5
1984	15 808	22 038	37 846	945	349	203	199	1 696	4
1985	17 821	22 361	40 182	1 012	308	189	135	1 644	4
1986	18 130	22 079	40 209	1 057	255	219	151	1 682	4
1987	19 436	23 782	43 218	1 119	286	252	114	1 771	4
1988	20 039	22 311	42 350	1 053	245	267	115	1 680	4
1989	19 381 ¹	25 024	44 405	851	329	189	129	1 498	3

1) 8 av dessa utgjorde frigivningspermissioner.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.11

Genomsnittlig tid i anstalt i dagar för de dömda personer för vilka anstaltsvården upphörde åren 1970–1989

Average number of days served in prison by persons released, 1970–1989

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

Den genomsnittliga tiden i anstalt har erhållits genom att medelbeläggningen under året multiplicerats med 365 och dividerats med antalet personer som intagits under året.

	1970–74	1975–79	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Samtliga dömda ¹	133	117	111	107	107	95	88	96	90	89	90	93
därav till fängelse (inkl BrB 28:3)	109	104	105	104	105	95	88	96	90	89	90	93

1) Fängelse, ungdomsfängelse, internering, BrB 28:3 (åren 1965–1980: skyddstillsyn med anstaltsbehandling; fr o m 1980 skyddstillsyn med fängelse).

Tabell 3.5.12

Dygnskostnaden i kronor per klient inom anstaltsvård och frivård budgetåren 1970/71–1988/89

Daily costs in Swedish Kronor per client under institutional care and non-institutional care, 1970/71–1988/89

Budgetår	Kriminalvårdsanstalterna		Frivården	
	Löpande priser	I 1988/89 års penningvärde	Löpande priser	I 1988/89 års penningvärde
1970/71	140	594	5	21
1971/72	180	717	6	24
1972/73	180	674	6	22
1973/74	230	795	8	28
1974/75	302	950	13	41
1975/76	311	889	14	40
1976/77	352	908	17	44
1977/78	441	1 027	21	49
1978/79	469	1 007	24	52
1979/80	511	992	28	54
1980/81	549	945	32	55
1981/82	585	913	32	50
1982/83	607	871	31	44
1983/84	727	962	38	50
1984/85	808	993	46	57
1985/86	872	1 013	52	60
1986/87	910	1 015	57	64
1987/88	877	931	55	58
1988/89	893	893	59	59

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.13**Antal personer under övervakning den 1 januari 1970–1990**

Number of persons under supervision January 1st, 1970–1990

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979

År	Överförda till vård utom anstalt		Villkorligt frigivna med övervakning	Dömda till skyddstillsyn	Samtliga
	Dömda till ungdomsfängelse	Dömda till in-ternering			
1970–74	505	704	2 485	19 256	22 950 ^{1,2}
1975–79	292	498	2 326	13 279	16 395
1980	69	257	2 522	11 910	14 758 ³
1981	9	236	2 659	11 754	14 658
1982	–	–	2 984	12 568	15 552
1983	.	.	3 248	13 394	16 642
1984	.	.	3 223	9 407	12 535
1985	.	.	3 415	8 448	11 863
1986	.	.	3 607	8 328	11 935
1987	.	.	3 620	8 511	12 131
1988	.	.	3 822	8 358	12 180
1989	.	.	4 329	8 257	12 586
1990	.	.	4 441	8 180	12 621

1) 1974 exkl Faluns skyddskonsulentdistrikt.

2) Lagändring 1974.

3) Genom omläggning av statistikrutinerna är uppgifter fr o m 1 januari 1980 inte helt jämförbara med tidigare uppgifter.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

Tabell 3.5.14**Nyttillkomna övervakningsfall inom frivården, 1970–1989**

Persons newly received for supervision, 1970–1989

Anm. 5-års medeltal avseende åren 1970–1979.

År	Överförda till vård utom anstalt		Villkorligt frigivna med övervakning	Dömda till skyddstillsyn	Överflyttade från annat nordiskt land	Samtliga
	Dömda till ungdomsfängelse	Dömda till in-ternering				
1970–74	344	412	3 043	7 569	..	11 368
1975–79	125	205	2 820	6 542	30 ¹	9 722
1980	21	178	3 909	6 387	63	10 558
1981	1	108	4 328	6 919	48	11 404
1982	.	.	5 026	7 285	48	12 359
1983	.	.	5 524	6 657	39	12 220
1984	.	.	4 382	6 090	45	10 517
1985	.	.	4 570	6 183	42	10 795
1986	.	.	4 633	6 535	42	11 210
1987	.	.	4 959	6 497	47	11 503
1988	.	.	5 592	6 544	28	12 164
1989	.	.	5 563	6 501	23	12 087

1) Exkl åren 1975 och 1976.

Källa: Uppgifter från kriminalvårdsstyrelsen.

3.6 Kohortstatistik

Criminality among Swedish Birth Cohorts

Den traditionella kriminalstatistiken har sitt huvudintresse riktat mot frekvens och utveckling av brott respektive lagföringar för brott. Redovisningen efter kohortmetoden belyser däremot *risk*en för olika födelseårgångar att komma i kontakt med rättsväsendet och bli föremål för lagföring.

Statistikens förutsättningar

*Födelsekohort*redovisningen innebär att varje årskull (alla födda 1951, 1952, 1953 osv) redovisas för sig med avseende på hur stor andel som lagförs för brott av olika slag, hur många lagföringar varje årskull utsätts för före en viss ålder, hur belastningsfördelningen inom årskullarna ser ut.

Statistiken bygger på uppgifter om personer som dömts eller meddelats åtalsunderlåtelse för s k *grövre brott*. Med grövre brott avses i stora drag brott som lett till strängare påföljd än böter. Detta medför en systematisk underrapportering av det totala antalet lagföringar. Underrapporteringen rör emellertid i regel endast mindre allvarliga brott.

Därutöver gäller ytterligare begränsningar ifråga om upp-

gifternas omfattning. Endast *fällande* domar i *första* instans ingår. *Återkallelser* av åtalsunderlåtelsebeslut beaktas inte. Pga svårigheten att för utländska medborgare kunna bestämma om en lagföring innebär debut eller återfall, inskränker sig statistiken nedan till personer *födda som svenska medborgare*. Vidare bygger statistiken på *huvudbrott*, vilket innebär att endast det allvarligaste brottet i varje lagföring redovisas. Allvarlighetsgraden bestäms enligt en inom SCB upprättad ranglista.

För enkelhets skull har brotten nedan sammanfattats i några få grupper: *våldsbrott* (kap 3–7 BrB, rån samt våld mot tjänsteman), *stöldbrott* (kap 8 BrB, exkl rån) och *narkotikabrott* (narkotikastrafflagen samt varusmugglingslagen).

En utförlig presentation av SCBs kohortstatistik finns i RS-promemoria 1987:12 "*Kriminalitetsutveckling och -belastning belyst genom födelsekohortstatistik. Födda 1951–1967*". Statistiken över grövre brott beskrivs ingående i RS-promemoria 1987:1 "*Databasen. Lagföringar för grövre brott*".

Uppgifterna nedan avser födda 1951–1966 respektive 1951–1970 och omfattar perioden 1966–1989.

Tabell 3.6.1

Svenska medborgare födda 1951–1970, som någon gång lagförts för grövre brott innan fyllda 22 år. Ålder vid brottet

Swedish citizens born 1951–1970 who at least once were found guilty of serious offences before the age of 22. Age at time of offence

Födelse- år	Kohort- storlek (1000-tal)	Andel (i procent) som någon gång lagförts för grövre brott						Totalt antal per 100 000	
		Samtliga brott						Lag- föringar	Brott
		–17 år	–21 år	därav Våld	Stöld	Narkotika	Övrigt		
1951	106	3,7	6,3	1,0	4,4	0,6	2,1	13 550	50 633
1952	106	3,7	6,2	0,9	4,4	0,6	2,1	13 883	51 810
1953	105	3,8	6,2	1,0	4,4	0,6	2,1	13 821	51 075
1954	101	4,2	6,5	1,0	4,7	0,5	2,2	14 799	54 089
1955	103	4,4	6,8	1,0	5,0	0,5	2,4	15 452	55 514
1956	104	4,4	6,8	1,1	4,9	0,4	2,5	15 168	54 928
1957	102	4,0	6,3	1,0	4,5	0,3	2,4	14 206	52 005
1958	101	3,8	6,3	1,0	4,4	0,3	2,5	13 722	49 266
1959	100	3,7	6,3	1,0	4,3	0,4	2,6	13 459	47 929
1960	98	3,3	6,0	1,0	4,0	0,4	2,5	12 539	43 848
1961	100	3,3	6,0	1,0	4,0	0,4	2,4	12 512	43 181
1962	103	3,5	6,2	1,0	4,1	0,4	2,6	12 795	44 294
1963	108	3,5	5,9	1,0	4,0	0,3	2,3	11 864	40 812
1964	117	3,6	5,9	0,9	4,0	0,3	2,3	11 497	38 039
1965	117	3,5	5,9	1,0	4,0	0,3	2,3	11 151	37 195
1966	117	3,4	5,8	0,9	3,9	0,2	2,2	10 148	31 792
1967	116	3,2	.	.	.	.	.	.	.
1968	108	2,7	.	.	.	.	.	.	.
1969	102	2,5	.	.	.	.	.	.	.
1970	104	2,5	.	.	.	.	.	.	.

Tabell 3.6.1 visar:

- Ca 6 procent i varje kohort debuterar i något grövre brott innan fyllda 22 år. Den största debutfrekvensen gäller ungdomar födda 1955, den lägsta födda 1966. Statistiken ger inget stöd åt antagandet att ungdomars kriminella beteende skulle ha förvärrats under senare år.
- Vanligast är debut i stöldbrott (ca 4 procent). Mindre än en halv procent i varje kohort lagförs någon gång för narkotikabrott. Tendensen är minskande. Debut i våldsbrott är oförändrad (1 procent).
- Det totala antalet lagföringar per kohort kulminerade med 1955-års kohort. För den registrerades ca 15 500 lagföringar med ca 55 500 konstaterade brott. Därefter har lagföringarna minskat med omkring 30 procent. Någon ändring av påföljdsvalet i riktning mot fler böter eller lindriga åtalsunderlåtelse kan inte påvisas.

Tabell 3.6.2

Svenska medborgare födda 1951–1967. Antal för grövre brott lagförda personer innan fyllda 22 år. Ålder vid lagföring
Swedish citizens born 1951–1967. Number of persons found guilty of serious offences before the age of 22. Age at time of criminal proceedings

Födelse- år	För grövre brott lagförda personer innan fyllda 22 år											
	Per 100 000 i kohorten											
	Samt- liga	Endast 1 gång	%	Minst 5 gånger	%	Någon anstalts- påföljd	%	Lagförda minst två gånger för				Samt- liga
								Våld	Stöld	Narkotika	Övrigt	
1951	5 998	3 695	62	557	9	1 481	25	149	1 550	106	230	2 303
1952	5 964	3 645	61	596	10	1 371	23	140	1 577	100	218	2 319
1953	5 889	3 579	61	569	10	1 278	22	174	1 601	70	236	2 310
1954	6 225	3 799	61	633	10	1 328	21	169	1 687	68	289	2 426
1955	6 430	3 921	61	662	10	1 352	21	159	1 777	45	323	2 509
1956	6 376	3 903	61	609	10	1 317	21	165	1 677	37	380	2 473
1957	5 910	3 631	61	566	10	1 194	20	180	1 535	17	362	2 279
1958	5 812	3 642	63	520	9	1 256	22	186	1 427	26	347	2 170
1959	5 827	3 674	63	499	9	1 252	21	168	1 406	30	353	2 153
1960	5 532	3 503	63	461	8	1 203	22	157	1 280	31	326	2 029
1961	5 602	3 523	63	445	8	1 202	21	181	1 263	28	355	2 079
1962	5 797	3 659	63	471	8	1 203	21	131	1 303	43	403	2 138
1963	5 554	3 565	64	401	7	1 126	20	141	1 258	31	325	1 989
1964	5 548	3 702	67	387	7	1 020	18	140	1 149	32	296	1 846
1965	5 516	3 675	67	374	7	1 009	18	145	1 149	23	299	1 841
1966	5 405	3 726	69	279	5	1 028	19	135	1 016	22	238	1 679
1967	5 228	3 629	69	267	5	1 046	20	141	940	19	247	1 599

Tabell 3.6.2 visar:

- I varje kohort lagförs mellan 5 000 och 6 000 personer för grövre brott innan fyllda 22 år. Den största lagföringsbelastningen uppvisar 1955 års kohort, den lägsta 1967 års kohort.
- De allra flesta i en kohort lagförs aldrig för något grövre brott. Av de som lagförs, lagförs 2 av 3 endast en gång, mellan 5 och 10 procent lagförs minst 5 gånger, innan fyllda 22 år. Den högbelastade gruppens storlek har mer än halverats sedan 1955 års kohort.
- Mellan 1 000 och 1 500 personer har någon gång dömts till frihetsberövande påföljd. Tendensen är minskande. Trots färre frihetsberövande påföljder minskar kohorternas kriminella belastning.
- Återfallsbrotten är vanligen stöldbrott. Mellan 140 och 180 personer i varje kohort lagförs minst två gånger för våldsbrott. Antalet personer som lagförts minst två gånger för narkotikabrott är 100 för kohorterna 1951 och 1952. Motsvarande antal i efterföljande kohorter har successivt minskat till omkring 20.

3.7 För narkotikabrott lagförda personer

Persons found guilty of drug offences

3.7.1 Några resultat

Nedan följer en översiktlig beskrivning av narkotikabrottsligheten som den framträder i lagföringsstatistiken¹. Redovisningen kan *inte* ge någon beskrivning av narkotikamissbruket eller den *faktiska* narkotikabrottsligheten, utan enbart av den brottslighet som uppdagas genom åklagarnas och domstolarnas verksamhet – baserad på polisens och tullens spaningsarbete. Lagföringsstatistiken underskattar systematiskt brottslighetens *volym* (dvs den faktiska brottsligheten är större). Statistiken ger dock troligen – att döma av jämförelser med andra källor – en rättvisande bild av bl a brottslighetens *struktur* (dvs vad gäller ålders- och könsfördelningen, förekomsten av olika preparat osv).

• Stabil utveckling

Totalt lagfördes 1989 ca 7 000 personer för narkotikabrott, varav 400 personer fler än en gång under året.

	1979	1980	1982	1984	1986	1988	1989
Totalt	4 500	6 400	8 200	6 200	6 400	6 900	7 000
därav åtals- under- låtelse	1 200	1 200	1 250	810	720	820	920

Avrundade uppgifter.

Ökningen efter 1979 bör ses mot bakgrunden av att riksåklagaren år 1980 meddelade åklagarna nya tillämpningsföreskrifter angående narkotikabrott (RÅC I:94). Dessa innebar att även innehav av mycket små mängder narkotika ska beivras. Också polisen intensifierade sina insatser – speciellt mot gatuhandlingen av narkotika (utförligt Eriks-

son – Eriksson, 1983). Att den *faktiska* brottsligheten skulle ha förändrats, är däremot inte sannolikt² (Solarz, 1985).

Resultatet av dessa policy-förändringar³ blev inte oväntat, att antalet personer som lagfördes för narkotikabrott (framför allt för smärre mängder cannabis) ökade kraftigt. Statistik från SCB visar därutöver, att ökningen avsåg framför allt personer som redan tidigare varit i kontakt med rättsväsendet. Mindre än en fjärdedel av ökningen gällde personer *utan* tidigare kriminell belastning (SCB Urval nr 18, tablå 4.3).

• Cannabis förekommer oftast

Cannabis svarar för 61 procent av de narkotiska medel som i Sverige förekommer i lagföringssammanhang. Den grova narkotikabrottsligheten rör i 35 procent av fallen cannabis. Centralstimulantia, vanligen amfetamin, svarar för 28 procent, opiater för 6 procent samt sömn- och rogvande medel för 5 procent.

Kokain, som 1973 registrerades för första gången i polisens beslagsstatistik, förekom 1989 i 109 fall.

Hallucinogener, främst LSD, är mycket ovanliga i Sverige och förekom 1989 i 9 domar.

• Narkotikabrottsligheten är fortfarande ett storstadsfenomen

De tre storstadslänen svarade 1989 för 66 procent av cannabisfallen och för drygt hälften av fallen med centralstimulantia. Stockholm och Malmö står för 79 procent av de 437 fall som gällde opiater; i Göteborg registrerades endast 8 fall.

Fördelningen mellan storstäderna och övriga riket är i stort sett konstant över tid. Detta gäller för samtliga medel.

1) Med lagföring avses här åtalsunderlåtelse, strafförelägganden (böter utfärdade av åklagaren) eller domar.

En person kan lagföras flera gånger under samma år, dvs s k dubbelräkningar förekommer. Narkotikabrottet behöver inte vara huvudbrottet i lagföringen.

2) Det gäller troligen även för missbruksutvecklingen (jfr Karlsson-Olsson, 1983; Svensson, 1986).

3) Bl a ökade antalet polismän som huvudsakligen varit sysselsatta med spaning och utredning i narkotikaärenden, från 322 årsarbetskrafter år 1979 till 391 år 1981, 523 år 1984 och 467 år 1989 (uppgift från rikspolisstyrelsen).

Även lagföringsstatistiken visar alltså det kända faktum, att opiatmissbruk förekommer nästan uteslutande i Stockholms- och Malmöområdet. Anledningen till varför opiatmissbruket är sällsynt i Göteborg är okänd. Det har dock hävdats, att skillnaden bl a skulle bero på att *påföljdsvalet* för narkotikabrott är strängare i Göteborg än i Stockholm och Malmö. En översiktlig granskning av lagföringsstatistiken visar emellertid, att skillnaderna i påföljdsvalet knappast kan anföras som förklaring. (Se utförligt RSÅ 1984, s 133.)

- *Narkotikabrotten gäller framförallt innehav*

55 procent av narkotikabrotten 1989 gällde innehav av narkotika. Smuggling (då även inräknat små och mycket små mängder) utgjorde 16 procent. 34 fall av framställning och 159 fall av bruk avgjordes. Resten av brotten (26 procent) gällde överlåtelse av narkotika. Andelen smugglingsbrott är större de senaste två åren. Detta beror uteslutande på en ändring av kodningsrutinerna (se avsnitt 3.7.3).

- *Små mängder förekommer oftast*

Inte överraskande gäller, att små mängder narkotika förekommer oftast och stora mängder minst. År 1989 var fördelningen mellan små, »medelstora« och stora mängder för cannabis 70, 25 och 5 procent samt för centralstimulantia 54, 37 och 9 procent. Sedan 1975 har antalet lagföringar ökat för såväl små, »medelstora« som stora mängder. Ökningen var kraftigast för små mängder cannabis.

- *Grova narkotikabrott är relativt få*

Faktorer såsom mängd resp medel, hänsynslöshet, yrkesmässighet och dylikt har betydelse för om ett narkotikabrott ska bedömas som ringa, normalt eller grovt.

64 procent av narkotikabrotten 1989 bedömdes av åklagarna och domstolarna som ringa, mellangruppen svarade för 31 procent och de grova narkotikabrotten för 5 procent.

Utvecklingen för *domar* avseende grova narkotikabrott har haft följande utseende (i absoluta tal, inkl grov varusmuggling):

	1975	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Totalt	379	303	289	352	241	289	360	340
därav								
domar								
avseende								
enbart								
cannabis	203	116	123	118	84	86	95	86
Procent	54	38	43	34	35	30	26	25

- *Narkotikabrotten går inte allt längre ner i åldrarna*

Relativt sett lagförs åldersgruppen 21–29 år oftare för narkotikabrott än andra åldersgrupper.

Andelen 15–17-åringar har sedan 1975 sjunkit från 7 till 3 procent av de lagförda personerna. 18–24-åringarnas andel minskade under samma period från 60 till 28 procent, medan 25–39-åringarna har ökat från 30 till 60 procent. Narkotikabrottsstatistiken stöder således *inte* uppfattningen, att narkotikabrottsligheten går allt längre ner i åldrarna.

Snarare ger statistiken uttryck för en systematisk förskjutning *uppåt* i åldrarna, vilket antyder att narkotikabrottsligheten kanske bör betraktas som ett *generationsfenomen*.

Liknande framgår även av SCBs kohortstatistik, där man har valt att studera hur många personer¹ i en födelseårgång (dvs alla födda 1951, 1952 t o m 1963) som har lagförts för s k *grövre brott*² under sin ungdomstid. Denna statistik visar bl a att andelen personer som någon gång mellan 15 och 20 år lagförts för ett *grövre brott* mot *narkotikastrafflagen* har minskat i de yngre kohorterna. Medan 0,6 procent av de födda 1951 någon gång mellan 15 och 21 år lagfördes för ett grövre brott mot narkotikastrafflagen, var motsvarande andel för de födda 1966 endast 0,2 procent³ (se avsnitt 3.6).

- *Ungefär var tredje som lagförs för narkotikabrott döms till fängelse*

Av de 7 000 personer som 1989 lagfördes för narkotikabrott⁴ fick

13 procent åtalsunderlåtelse;
37 procent böter;
34 procent frihetsberövande påföljd och
16 procent övriga påföljder.

Påföljdsvalet har förändrats sedan mitten av 70-talet. Andelen åtalsunderlåtelse har sjunkit från 40 procent (1975) till 13 procent (1989), medan böter (inkl strafförelägganden) har ökat från 14 till 37 procent. Förändringen förklaras främst av två faktorer (Olsson, 1980): *dels* av den debatt som fördes under 1978–1979 om tillämpningen av åtalsunderlåtelse och *dels* av det ökade antalet ringa brott.

1) Kohortstatistiken omfattar endast svenska medborgare.

2) Ang begreppet *grövre brott*, se ovan avsnitt 3.5.

3) Statistiken avser endast svenska medborgare.

4) Obs! Narkotikabrottet behöver inte vara huvudbrottet i lagföringen.

Andelen frihetsstraff har ökat sedan mitten av 70-talet. I absoluta tal har – huvudsakligen som en följd av policyändringen 1980 (se ovan) – antalet frihetsberövanden mer än fördubblats mellan 1975 och 1982. År 1989 var antalet 2 384. Därvid har de korta frihetsstraffen ökat snabbare än de långa och ökningen faller framför allt på åldersgruppen 25–39 år. Mellan 1984 och 1985 ökade fängelsedomarna med 10 procent. Ökningen har till 70 procent med den fullständighetskontroll att göra som genomfördes 1985 (se nedan sid 000). Resterande ökning (55 domar) avser utslutande domar med strafftider över 1 år. Ökningen fortsatte därefter fram till 1988, men 1989 visar en lägre siffra än året innan.

Mycket tyder på att påföljdsvalet har skärpts under de senaste åren. Användningen av korta frihetsstraff förefaller ha ökat på bekostnad av andra mindre ingripande påföljder (jfr RSÅ 1988, sid 124).

Straffmätningen för narkotikabrott är speciell på så sätt att hela fängelsestraffskalan används. För andra brottstyper gäller däremot som regel att de utdömda fängelsestraffen ligger nära lagrummens straffminimum (Grönvall, 1980).

1989 uppgick den genomsnittligt ådömda fängelsestrafftiden till 6 månader för narkotikabrott enl 1§ NSL och till 45 månader för grovt narkotikabrott enl 3§ NSL. Vidare avsåg grovt narkotikabrott eller grov varusmuggling 46 procent av de 191 domar som 1989 ledde till ett fängelsestraff över 4 år.

Medelstrafftiden avseende skrena fall (lagföringen avser endast ett medel) uppgick 1989 för opiatier till 27 månader, för centralstimulantia till 14 månader och för cannabis till 7 månader.

Värt att notera är också att 9 av 10 fängelsedomar för narkotikabrott inte gäller grova narkotikabrott och att de oftast avser cannabis.

- *Andelen kvinnor stabil – utländska medborgare ökar*
Andelen kvinnor har varit kring 13–16 procent sedan 1975 och uppgick 1989 till 13 procent.

Andelen utländska medborgare låg 1975–1986 mellan 10 och 14 procent men har sedan ökat och uppgick 1989 till 18 procent (varav nordborna utgjorde 54 procent). Andelen utländska medborgare är dock större vid grova narkotikabrott: 40 procent 1989.

- *Tidigare belastning*
1989 svarade ca 5 700 personer för de totalt 6 100 domar och strafförelägganden som avgjordes under året. 371 per-

soner lagfördes 2 gånger, 30 personer 3 gånger och 1 person 4 gånger för narkotikabrott under året. År 1985 var drygt hälften tidigare straffade för narkotikabrott och 75 procent var tidigare straffade för grövre brott (antingen narkotikabrott eller annat brott). Med grövre brott avses brott som lett till strängare straff än böter. Andelen personer som straffats första gången och där debutbrottet var ett narkotikabrott uppgick till uppskattningsvis 15–20 procent. Statistiken visar tydligt att narkotikabrottsligheten är mycket starkt knuten till personer med kriminell belastning.

Referenser

Inger Eriksson – Ulla Britt Eriksson, Polisens insatser mot gatulangningen av narkotika – ett utvärderingsförsök. Brå. Kansli PM 1983:9.

Gunnar Grönvall, "En undersökning av svensk straffmätning-praxis", ingår i Påföljdsväl, straffmätning och straffvärde. Brå-Rapport 1980:2, s 219–234. Stockholm: Liber, 1980.

Christer Karlsson – Orvar Olsson, "Narkotikamissbrukets förändringar – metoder, metodproblem och bedömning av utvecklingen", ingår i Narkotikautvecklingen 1983, Brå-Rapport 1983:6, s 19–53. Stockholm: Liber, 1983.

Orvar Olsson, »Rubricering, praxis och påföljder vid narkotikamål 1969–1979«, ingår i Brottutvecklingen, Lägesrapport 1980, Brå-Rapport 1980:3, s 111–136. Stockholm: Liber, 1980.

RS–PM 1981:12, Kriminalitetsutveckling och -belastning belyst genom födelsekohortstatistik. Statistiska centralbyrån.

SCB Urval nr 18, Brott och straff i Sverige. Historisk kriminalstatistik 1750–1984. Statistiska centralbyrån, 1985.

Artur Solarz, »Narkotikabrottslighet, narkotikamissbruk och kontrollpolitik under perioden 1980–1984«, ingår i Brottutvecklingen 1985, Brå Forskning 1985:5, s 155–165.

Statistiska meddelanden R 1981:5.3. Kriminalstatistik. Återfall i brott. Översiktstabeller. Personer som lagförts för brott 1973–1979. Statistiska centralbyrån.

Bo Svensson, Narkotikasituationen i Sverige 1986. Brå Kansli PM 1986:3. Stockholm 1986.

3.7.2 Statistikens syfte och omfattning

Statistiska centralbyrån (SCB) har fr o m 1975 årligen specialbearbetat uppgifter om personer som lagförts för narkotikabrott. Denna statistik tas fram av flera skäl. Utvecklingen av narkotikabrottsligheten och förändringar i narkotikalagstiftningen har medfört ett allmänt intresse för och ett behov av statistik över åklagarnas och domstolarnas verksamhet på detta område. Vidare finns från riksåklagarens sida behov av uppgifter om praxis vad gäller domar i narkotikamål för att underlätta åklagarnas bedömningar. Vidare åligger det Sverige att rapportera till den internationella narkotikakontrollens organ om narkotikabrottslighet och narkotikamissbruk.

Uppgiftslämnandet till narkotikastatistiken regleras enligt speciell kungörelse (KK 1968:72) som innebär att landets domstolar respektive åklagardistrikt ska sända in domar och godkända strafförelägganden som avser narkotikabrott till socialstyrelsen. Fr o m 1987 får SCB domar och strafförelägganden direkt (SFS 1987:85).

Statistiken i denna redovisning omfattar uppgifter om personer som:

- dömts, dvs som fällts till ansvar för narkotikabrott i mål i första instans i allmän domstol
- godkänt strafföreläggande för narkotikabrott, dvs böter som utfärdas direkt av åklagaren.

I de flesta diagram och tabeller redovisas även åtalsunderlåtelse för brott mot narkotikastrafflagen. *Åtalsunderlåtelse* ingår inte i specialbearbetningen vilket innebär att vi inte har så detaljerad information om dem. Åtalsunderlåtelse hämtas från SCBs statistik över För brott lagförda personer.

Med narkotikabrott avses här:

- brott mot narkotikastrafflagen (SFS 1968:64), NSL
- brott mot varusmuggningslagen (SFS 1960:418), VSL, där varan utgjorts av narkotika

T o m 30 juni 1983 kan narkotikalagstiftningen beskrivas på följande sätt.

Narkotikastrafflagen innehöll bestämmelser om straff för tillverkning, saluhållande, överlåtelse och innehav av narkotika. Brotten var indelade i tre svårhetsgrader; narkotikaförseelse (2 §), narkotikabrott (1 §) och grovt narkotikabrott (3 §). Straffskalan omfattade för narkotikaförseelse endast böter, för narkotikabrott böter eller fängelse i högst tre år och för grovt narkotikabrott fängelse i lägst två och högst tio år.

Varusmuggningsbrotten var också indelade i tre grader, med i stort sett samma straffskala som för brotten i narkotikastrafflagen.

Två ändringar i narkotikalagstiftningen har sedan skett. *Den första* trädde i kraft 1 juli 1983. I narkotikastrafflagen

(SFS 1983:363) utvidgades gärningsbeskrivningarna till sex huvudtyper (1§, punkt 1–6). Innehav och överlåtelse kvarstår i oförändrad form. Förvärv och annan hantering av narkotika i överlåtelsesyfte kriminaliserades. I stället för tillverkning infördes benämningen framställning och på så sätt faller även odling av narkotiska växter under gärningsformen. Saluhållande av narkotika avskaffades eftersom det saknar praktisk betydelse.

En ny brottstyp, vårdslöshet med narkotika (3a §) infördes, med böter eller fängelse högst ett år i straffskalan. Straffbestämmelserna från narkotikaförordningen, som reglerade den legala hanteringen av narkotika, flyttades till narkotikastrafflagen (5a §). Möjligheterna att döma för medverkan, försök, förberedelse, och stämpling till narkotikabrott utvidgades.

Den *andra lagändringen* trädde i kraft i mars 1985 (SFS 1985: 9–10). Möjligheterna att utdöma böter för narkotikabrott (1§ NSL) och varusmuggling av narkotika (1§ VSL) togs bort. Benämningen narkotikaförseelse ersattes med ringa narkotikabrott. För ringa varusmuggling utvidgades straffskalan från enbart böter till böter eller fängelse 6 månader. En livlig debatt om en eventuell straffbeläggning av själva konsumtionen av narkotika föregick lagändringen. Det beslutades dock att konsumtion av narkotika även i fortsättningen ska falla utanför det straffbelagda området. Men detta ändrades fr o m 1 juli 1988, då även bruk av narkotika blev straffbart.

Försök, förberedelse, stämpling, medhjälp till brott eller anstiftan ingår i redovisningen men särredovisas inte.

3.7.3 Insamling och bearbetning

SCB får från tingsrätterna resp rikspolisstyrelsen kopior av domar och godkända strafförelägganden där narkotikabrott förekommit i lagföringen. Eftersom en lagföring kan innefatta flera olika brott så kan det förutom ett eller flera narkotikabrott även ingå andra typer av brott i en lagföring. Uppgifter om narkotikabrottets rubricering, typ av narkotika och mängden narkotika m m hämtas från domsakten respektive blanketten för strafföreläggande och kodas på en särskild blankett. I de fall en person i samma lagföring har flera narkotikabrott, har denna kodning tidigare skett med avseende på det grävsta av dessa brott. Fr o m 1988 kodas däremot *samliga* brott med avseende på medel och mängd.

Efter kodningen stansas och databehandlas materialet. I databehandlingen ingår maskinella kontroller av uppgifterna så att orimliga uppgifter sällas ut. Dessa granskas manuellt och rättas.

I samband med att SCB fr o m 1975 åtog sig den statistiska bearbetningen av narkotikadomarna gjordes en översyn av bearbetningsrutinerna. Vissa variabler, såsom nationalitet, förekomst av andra brott än narkotikabrott och påföljd, som tidigare kodades från narkotikadomarna/strafföreläggandena, hämtas istället direkt från SCBs statistik över För brott lagförda personer.

3.7.4 Kvalitet och jämförbarhet

Exakta jämförelser mellan den löpande redovisningen av narkotikabrott i statistiken över För brott lagförda personer och narkotikaredovisningen i detta avsnitt, med avseende på antalet personer som godkänt strafföreläggande eller som dömts för narkotikabrott är pga olikheter i brottsredovisningen inte möjliga att göra.

Narkotikadomarna (och strafföreläggandena) har specialbearbetats sedan 1969. När SCB 1975 övertog bearbetningen byggdes redovisningen delvis ut och en del nya rutiner infördes. Det betyder att uppgifterna före och efter 1975 inte är helt jämförbara. En skillnad är att uppgifterna fr o m 1975 baserar sig på avgöranden i första instans medan den redovisning som avser åren 1969–1974 även är baserad på avgörande i högre instans (hovrätt eller högsta domstol). Det sistnämnda gäller förutsatt att ett överklagande medfört en ändring av tingsrätts eller hovrätts dom och att detta avgörande varit tillgängligt vid tidpunkten för bearbetningen. SCB har gjort en urvalsundersökning av 10 procent av hovrättsdomarna med narkotikabrott avseende perioden 1975–1979, som visar följande. Av narkotikadomarna överklagades 13 procent och 5 procent ledde till ändring i hovrätten. En del av dessa ändringar saknar betydelse för statistiken.

Främst av kostnadsskäl infördes ett förenklat sätt att bearbeta materialet fr o m 1981. I stället för att som tidigare koda efter vad domstolen anför i det s k domskälet, kodas i stället uppgifterna i åklagarens stämningsansökan. Det innebär en tidsbesparing. En provkodning som gjordes innan omläggningen visade, att för 21 av 133 kodade fall avvek domstolens bedömning från åklagarens. I samtliga fall var det dock fråga om *små* avvikelser. Dessa kunde t ex gälla att åklagarens yrkande avsåg större mängder respektive försök till överlåtelse medan domstolen fastställde en mindre mängd och enbart innehav. En annan förväntad följd av att koda efter åklagarens yrkande är att antalet olika medel överskattas något, men detta belyses inte helt i undersökningen. Eftersom avvikelserna var så små bedömdes kvaliteten på den förenklade kodningen som fullt acceptabel. Det är fortfarande möjligt att göra jämförelser över tid. 1985 gjordes smärre

ändringar i kodningsschemat som dock inte påverkar statistikens jämförbarhet över tid.

1985 genomfördes också en bortfallsundersökning ang *domar* för narkotikabrott. Undersökningen visade att 261 domar inte hade kommit med i det statistiska underlaget. Domarna begärdes in till SCB och påfördes statistiken. Detta innebär att nedgången i antalet lagföringar mellan 1984 och 1985 *faktiskt* är större än den som redovisas i statistiken, eftersom liknande bortfall bör ha förekommit också under tidigare år. Hälften av de efterskickade domarna avsåg personer i åldrarna 25–39 år och drygt hälften var fängelse-domar. Fr o m 1986 sker bortfallskontrollen rutinmässigt och omfattar både domar och strafförelägganden.

1988 ändrades kodningen delvis. Brottstyperna fick en finare indelning. Detta innebär att överlåtelse- och smuglingsbrott nu oftare kan redovisas för sig i stället för tillsammans med innehav. Medel och mängd avser nu *samtliga* narkotikabrott i lagföringen mot tidigare enbart det *grövsta* brottet.

3.7.5 Definitioner och begrepp

I detta avsnitt har endast ett fåtal definitioner och begrepp medtagits. En utförligare redovisning ges i Statistiska meddelanden R 11 SM 9003, Kriminalstatistik. För narkotikabrott lagförda personer 1989. Vissa begrepp återfinns även i avsnitt 3.4.5 i denna årsbok.

Lagföring: Sammanfattande benämning för meddelad åtalsunderlåtelse, godkänt strafföreläggande eller dom i brottmål. Narkotikastatistiken omfattar huvudsakligen godkända strafförelägganden och domar i första instans. Åtalsunderlåtelse har dock lagts till i de flesta tabeller och diagram. Ordningsbot kan överhuvudtaget inte förekomma. Frickännande domar ingår ej.

Narkotikabrott: Detta begrepp används som sammanfattande benämning på de brott som ingår i narkotikastatistiken. Narkotikabrott är också den juridiska benämningen på brott enligt 1 § NSL.

Narkotiska medel: Enligt svensk lag definieras narkotika som de kemiska medel och preparat som omfattas av narkotikaförordningen. Narkotika räknas till gruppen beroendeframkallande medel (liksom alkohol). Beroendet orsakas dels av drogens direkta kemiska inverkan på hjärnans funktioner, dels av en social tillvänjning.

- De narkotiska medlen kan indelas i följande huvudgrupper:
- Cannabis. Till denna grupp räknas haschisch och marihuana, som utvinns ur olika delar av cannabisplantan.
 - Centralstimulantia. De vanligaste medlen i denna grupp är s k amfetaminer såsom preludin och ritalina, som framställs på kemisk väg.
 - Hallucinogener. LSD och meskalin hör till hallucinogenerna, varav LSD är det vanligaste medlet.
 - Opiater. Opium utvinns ur den orientaliska vallmon. Genom rening av råopium erhålls morfin, som också är ett viktigt läkemedel. Ersättningsämnen för morfin såsom heroin, kan framställas på kemisk väg, s k morfinderivat.
 - Sömn- och rogivande medel. Dessa medel, som i Sverige endast kan köpas efter ordination av läkare, missbrukas oftast på så vis att personen tar högre doser än som föreskrivits.

I diagram 3.7.4 där typ av medel redovisas, har hallucinogener samt sömn- och rogivande medel pga sin ringa förekomst slagit samman till gruppen »Övriga«.

Person/Lagföring: Om inte annat anges redovisas en person som lagförts flera gånger under året en gång för varje lagföring.

3.7.6 Tidigare publicering

Statistiken över lagförda för narkotikabrott publiceras i serien Statistiska meddelanden (SM), serie R, under rubriken »Kriminalstatistik. För narkotikabrott lagförda personer«. Den första publikationen avsåg åren 1975–1979 (SM R 1980: 12). Sedan dess har statistiken redovisats årligen. 1985 publicerades den undantagsvis i serien »RS-promemorior».

För åren 1954–1968 finns en sammanställning av domar i narkotikamål i narkomanvårdskommitténs betänkande (SOU 1969:52). Fr o m 1969 fortsatte redovisningen av narkotika-

domar på uppdrag av riksåklagaren. För 1969 redovisades resultaten kvartalsvis (Riksåklagaren, u å). Vidare finns en rapport med uppgifter för åren 1969–1970 (Rexed och Wickberg, u å) och en för åren 1969–1973 (Wickberg, u å).

Ansvar för undersökningen av narkotikadomar övertogs 1974 av brottsförebyggande rådet och fr o m 1975 har alltså SCB svarat för den statistiska bearbetningen. Brottsförebyggande rådet har publicerat en rapport avseende »Rubricering, praxis och påföljder vid narkotikamål, 1969–1979«, baserad på ovanstående material (Orvar Olsson, i Brå Rapport 1980:3).

3.7.7 Ytterligare statistik inom området

Utöver den narkotikastatistik som redovisas i detta avsnitt finns det inom andra grenar av rättsstatistiken särredovisning av narkotikastrafflagen och i viss mån även varusmuggningslagen. Vissa av dessa uppgifter finns också med i denna årsbok, se främst avsnitt 3.2 och 3.4 men även 3.5 och 3.6.

Vidare redovisar *rikspolisstyrelsen* statistik över hos polisen och tullen *beslagtagen narkotika*.

Hänvisningar till statistik och undersökningar rörande narkotika ges även i *socialstyrelsens* publikation *Genomgång av statistik inom området beroendeframkallande medel, sept 1980* och i *Brå-apropå 1983:1*.

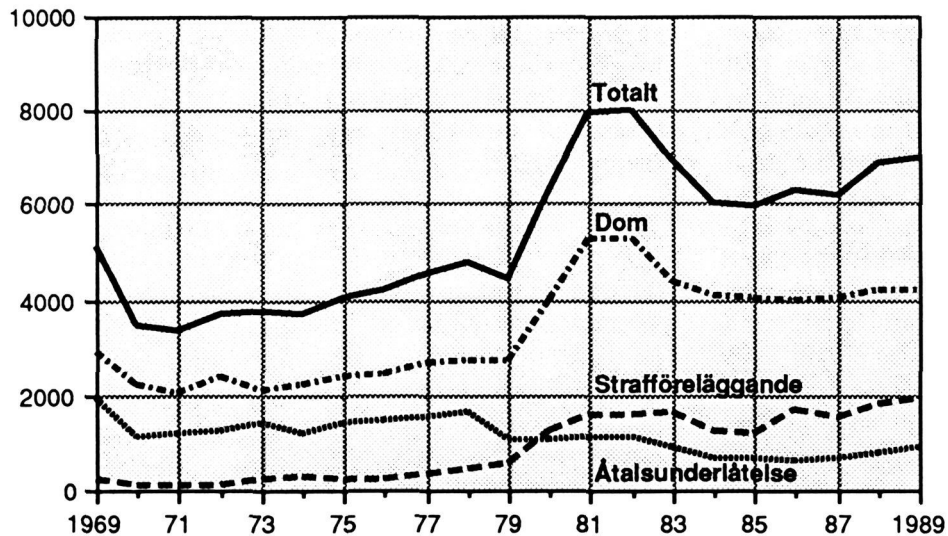
I årsskriften *Rapport 89* som utges av *Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)* ges bl a en översikt över narkotikastatistik och aktuella narkotikaundersökningar. Narkotikakontrollens utveckling i Sverige behandlas av Artur Solarz (*CAN, PM-serie, Nr 2 1987*).

Brottsförebyggande Rådet har publicerat två rapporter om narkotika, *Narkotikautvecklingen (BRÅ-Rapport 1982:2 och 1983:6)*. Narkotikautvecklingen 1989 behandlas i *BRÅ-Rapport Brottsutvecklingen*.

En redovisning av narkotikabrott bland utländska medborgare finns i *BRÅ-Rapport 1983:4*.

Diagram 3.7.1**För narkotikabrott lagförda personer, 1969–1989, efter beslutstyp**

Persons found guilty of drug offences, 1969–1989, by type of decision

**Antal
personer****Diagram 3.7.2****För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter brottsrubricering**

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by seriousness of the offence

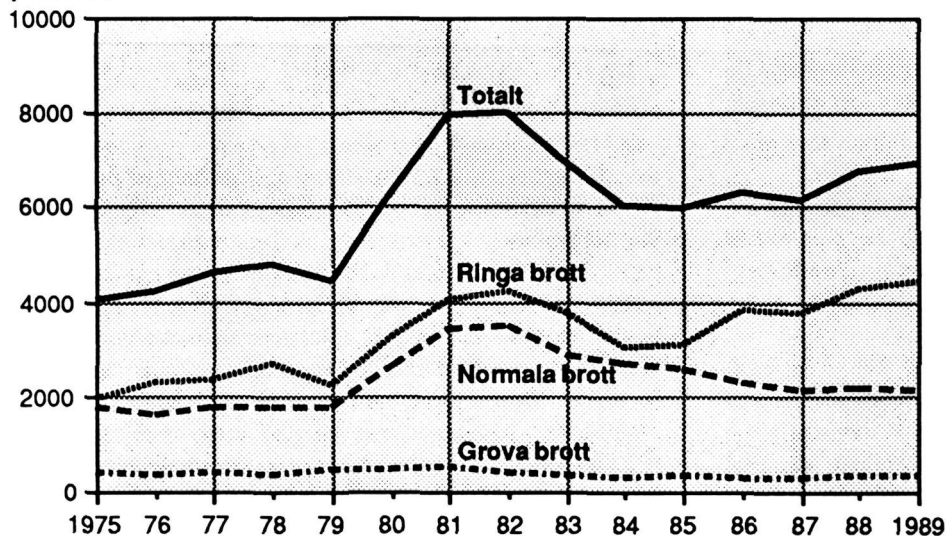
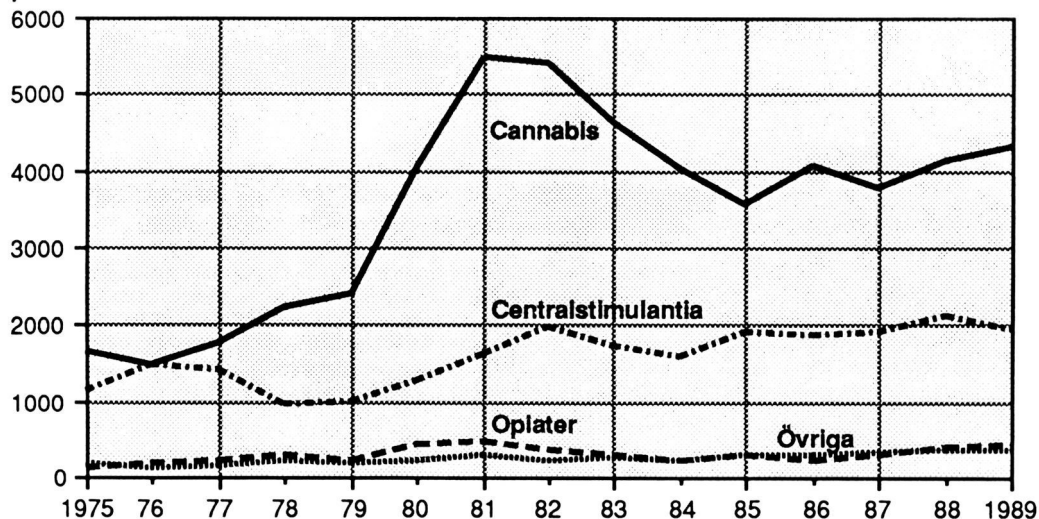
**Antal
personer**

Diagram 3.7.3**För narkotikabrott lagförda¹ personer, 1975–1989, efter typ av medel²**

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by type of drug

**Antal
personer**

1) Åtalsunderlåtelse ingår ej.

2) I det fall det i en lagföring förekommit olika typer av narkotika redovisas samtliga dessa typer (s k bruttoredovisning).

Diagram 3.7.4**För narkotikabrott lagförda personer, 1975 och 1989, efter ålder och per 100 000 av den straffmyndiga medelfolkmängden**

Persons found guilty of drug offences, 1975 and 1989, by age and per 100 000 of the mean population 15 years of age and over

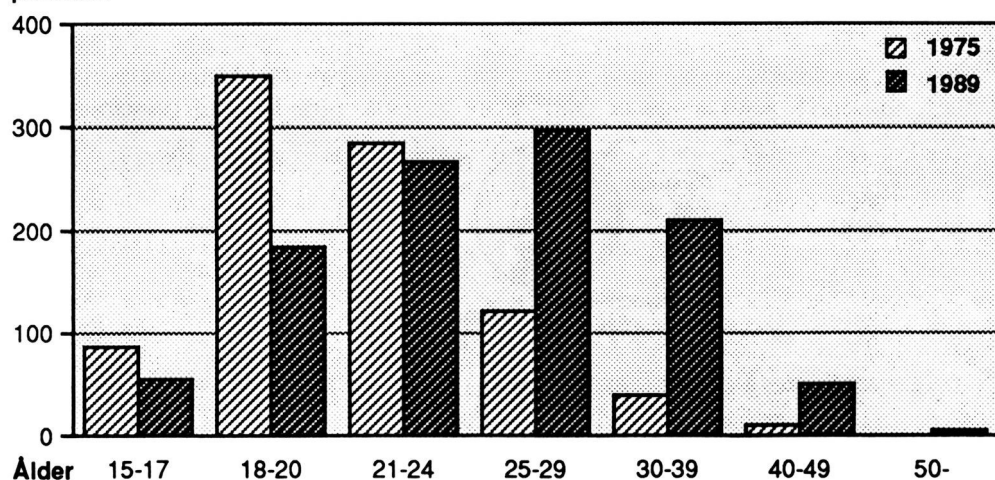
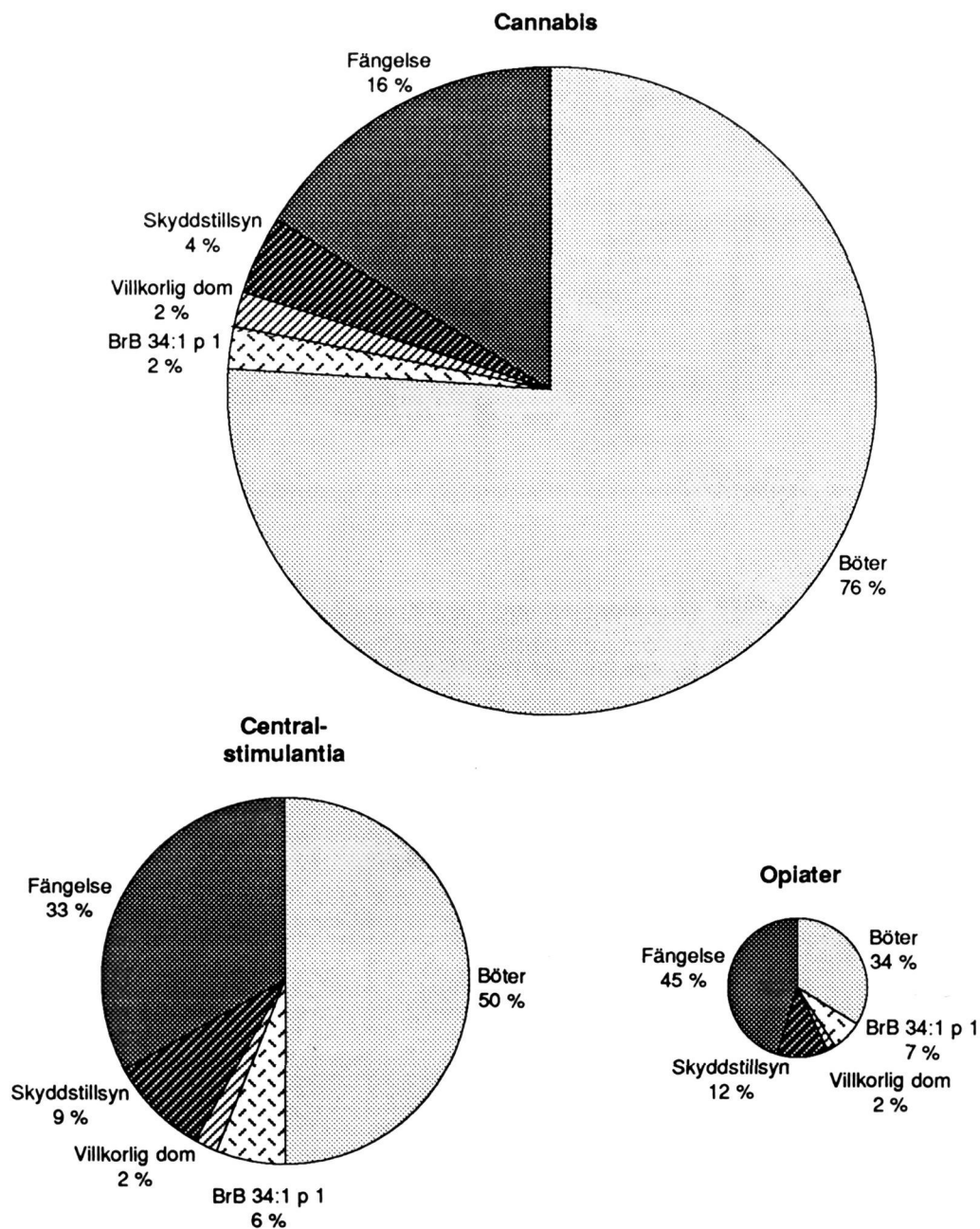
**Antal
personer**

Diagram 3.7.5

Personer som godkänt strafföreläggande eller som dömts för enbart brott mot narkotikastrafflagen, efter typ av narkotika i lagföringar där endast en typ förekommit samt efter huvudpåföljd, 1989

Persons who consented to summary fines by prosecutor or who were sentenced for offences only against the Narcotics Drug Act of 1968, by type of drug where only one type of drug was involved, and by principal sanction, 1989

Eftersom det har visat sig att de tabeller som publiceras i Statistiska meddelanden, Kriminalstatistik. För narkotikabrott lagförda personer, är komplicerade och svårlästa, presenteras här i årsboken några enkla översiktstabeller avseende perioden 1975–1989.

Tabellerna bygger på de uppgifter som publicerats i ovan nämnda Statistiska meddelanden. En del specialbearbetningar har också gjorts.

Tabell 3.7.1

För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter beslutstyp och kön

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by type of decision and sex

Anm. Denna översiktstabell syftar till, att beskriva vilka populationer som ingår i narkotikastatistiken. De flesta tabellerna nedan bygger, på grund av bristfälligheter i grundmaterialet, endast på vissa delpopulationer – framför allt domar och strafförelägganden.

Man kan utgå ifrån att åtalsunderlåtelse i de flesta fall avser hantering av små mängder cannabis. Detta innebär att i de tabeller där åtalsunderlåtelse *inte* ingår, underskattas andelen ringa cannabisbrott och överskattas andelen övriga brott.

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Domar	2 359	2 454	2 681	2 718	2 721	3 973	5 266	5 307	4 367	4 109	4 049	3 979	4 006	4 188	4 191
Strafförelägganden	242	234	313	448	594	1 246	1 572	1 619	1 624	1 232	1 197	1 706	1 511	1 840	1 906
Summa	2 601	2 688	2 994	3 166	3 315	5 219	6 838	6 926	5 991	5 341	5 246	5 685	5 517	6 028	6 097
Åtalsunderlåtelse ¹															
Huvudbrott	1 438	1 504	1 554	1 632	1 096	1 060	1 122	1 108	935	682	709	640	628	735	819
Bibrott	329	265	202	159	106	141	236	139	148	126	112	76	63	87	98
Summa	1 767	1 769	1 756	1 791	1 202	1 201	1 358	1 247	1 083	808	821	716	691	822	917
Totalt därav	4 368	4 457	4 750	4 957	4 517	6 420	8 196	8 173	7 074	6 149	6 067	6 401	6 208	6 850	7 014
kvinnor	675*	606*	712*	690*	702*	844	1 116	1 118	962	876	907	904	852	930	916
Procent	15	14	15	14	16	13	14	14	14	14	15	14	14	14	13

1) Avser endast åtalsunderlåtelse för brott mot narkotikastrafflagen.

*) Uppgift delvis skattad.

Tabell 3.7.2

För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter ålder vid beslutet

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by age at time of decision

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
15 – 17 år	271	236	223	252	177	365	501	454	303	174	123	141	123	166	189
18 – 20 år	1 144	1 012	952	982	921	1 335	1 570	1 471	1 162	941	785	753	629	670	620
21 – 24 år	1 295	1 367	1 482	1 489	1 405	1 928	2 273	2 106	1 755	1 483	1 278	1 455	1 346	1 372	1 343
25 – 29 år	791	931	1 095	1 189	1 098	1 581	2 035	2 171	1 986	1 606	1 582	1 655	1 717	1 750	1 725
30 – 39 år	411	528	619	724	656	890	1 327	1 509	1 435	1 488	1 744	1 887	1 911	2 230	2 449
40 – 49 år	103	93	140	117	123	143	201	249	219	266	381	364	405	552	598
50 – år	24	25	37	45	31	37	53	74	66	65	62	70	77	110	90
Samtliga	4 039	4 192	4 548	4 798	4 411	6 279	7 960	8 034	6 926	6 023	5 955	6 325	6 208	6 850	7 014
»Bortfall« ¹	329	265	202	159	106	141	236	139	148	126	112	76	–	–	–

1) Åtalsunderlåtelse med brott mot narkotikastrafflagen som bibrott.

Tabell 3.7.3**För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter medborgarskap**

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by citizenship

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Samtliga¹	4 039	4 192	4 548	4 798	4 411	6 279	7 960	8 034	6 926	6 023	5 955	6 325	6 145	6 763	6 916
därav															
utl. medborgare	445	436	459	545	571	815	941	949	886	729	797	860	937	1 161	1 241
Procent	11	10	10	11	13	13	12	12	13	12	13	14	15	17	18
Endast domar och strafförelägganden	2 601	2 688	2 994	3 166	3 315	5 219	6 838	6 926	5 991	5 341	5 246	5 685	5 517	6 028	6 097
därav															
utl. medborgare	330	323	313	411	462	709	806	838	795	668	706	803	883	1 079	1 142
Procent	13	12	10	13	14	14	12	12	13	13	13	14	16	18	19
därav															
nordbor	178	155	138	204	218	352	451	460	421	378	429	509	520	576	614
Procent	54	48	44	50	47	50	56	55	53	57	61	63	59	53	54

1) Åtalsunderlåtelse för brott mot narkotikastrafflagen som bibrott ingår ej.

Tabell 3.7.4**För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter medel¹ och region**

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by type of drug and geographic region

Anm. Åtalsunderlåtelse ingår ej.

I det fall det i en lagföring förekommit olika typer av narkotika redovisas *samtliga* dessa typer (s k bruttoredovisning).

Medel och region	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Cannabis															
Storstäderna ²	741	677	982	1 038	1 011	2 419	3 080	2 892	2 754	2 064	2 043	2 555	2 294	2 699	2 831
Övriga riket	712	595	773	806	874	1 594	2 394	2 514	1 872	1 959	1 518	1 504	1 473	1 429	1 491
Ej uppgivet	211	197	1	396	525	–	–	–	–	6	–	–	–	–	–
Summa	1 664	1 469	1 756	2 240	2 410	4 013	5 474	5 406	4 626	4 029	3 561	4 059	3 767	4 128	4 322
Centralstimulantia															
Storstäderna	599	714	677	523	482	592	850	1 077	907	899	1 018	1 033	955	1 107	1 023
Övriga riket	504	731	726	381	482	662	765	883	808	696	858	827	962	1 000	925
Ej uppgivet	38	43	–	35	28	–	–	1	–	4	–	–	–	–	–
Summa	1 141	1 488	1 403	939	992	1 254	1 615	1 961	1 715	1 599	1 876	1 860	1 917	2 107	1 948
Opiater															
Storstäderna	95	158	166	221	189	373	388	278	235	173	217	186	245	285	344
Övriga riket	13	13	39	50	34	50	67	60	47	38	53	38	55	86	79
Ej uppgivet	2	–	–	8	5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Summa	110	171	205	279	228	423	455	338	282	211	270	224	300	371	423
Samtliga domar och strafförelägganden	2 601	2 688	2 994	3 166	3 315	5 219	6 838	6 926	5 991	5 341	5 246	5 685	5 517	6 028	6 097

1) Hallucinogener, sömn- och rogivande medel m m redovisas inte här.

2) »Storstäderna« omfattar Stockholms kommun och Stockholms län, Malmö kommun och Malmöhus län, Göteborgs kommun och Göteborgs och Bohus län.

Tabell 3.7.5

För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter typ av hantering.

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by type of offence

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Domar och straff- förelägganden															
Enbart bruk ¹	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15	124
därav ringa brott	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14	113
Enbart innehav	1 249	1 361	1 462	1 554	1 478	2 563	3 419	3 711	3 189	2 765	2 765	3 130	2 989	3 196	3 221
därav ringa brott	595	796	825	956	860	1 713	2 483	2 710	2 390	2 140	2 067	2 599	2 573	2 722	2 787
Enbart överlåtelse ²	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	942	1 122
därav ringa brott	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	89	116
Framställning	2	3	7	6	6	8	14	6	9	7	4	4	5	9	26
därav ringa brott	–	1	2	2	–	–	1	1	2	1	–	–	4	5	15
Smuggling	491	508	725	858	951	1 460	1 609	1 446	1 350	1 202	1 115	1 225	1 257	1 553	1 437
därav ringa brott	79	134	164	247	385	604	575	526	589	390	435	628	589	813	772
Övriga ³	859	816	800	748	880	1 188	1 796	1 763	1 443	1 367	1 362	1 326	1 266	313	167
därav ringa brott	36	24	48	42	47	39	98	129	110	70	117	143	178	61	42
Summa	2 601	2 688	2 994	3 166	3 315	5 219	6 838	6 926	5 991	5 341	5 246	5 685	5 517	6 028	6 097
Åtalsunderlåtelse⁴															
Narkotikastrafflagen	1 438	1 504	1 554	1 632	1 096	1 060	1 122	1 108	935	682	709	640	628	735	819
därav ringa brott	1 211	1 290	1 313	1 427	936	859	881	840	673	435	429	411	407	495	604
Totalt	4 039	4 192	4 548	4 798	4 411	6 279	7 960	8 034	6 926	6 023	5 955	6 325	6 145	6 763	6 916
därav															
ringa brott	1 921	2 245	2 352	2 674	2 228	3 215	4 038	4 206	3 764	3 036	3 048	3 781	3 751	4 199	4 449
normalt brott	1 733	1 592	1 781	1 787	1 749	2 601	3 429	3 442	2 849	2 689	2 546	2 288	2 099	2 199	2 124
grovt brott	385	355	415	337	434	463	493	386	313	298	361	256	295	365	343

1) Bruk av narkotika är straffbart fr o m den 1 juli 1988.

2) Enbart överlåtelse kan särredovisas först fr o m 1988.

3) Huvudsakligen innehav av narkotika enbart eller i kombination med överlåtelse.

4) Åtalsunderlåtelse för brott mot narkotikastrafflagen som bibrott ingår ej.

Tabell 3.7.6**För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter medel¹ och viktklass²**

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by type of drug and quantity

Anm. Åtalsunderlåtelse ingår ej.

I det fall det i en lagföring förekommit olika typer av narkotika redovisas *samtliga* dessa typer (s k bruttoredovisning).

Medel och mängd	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Cannabis															
liten/ringa	748	762	888	1 192	1 305	2 342	3 216	3 322	3 000	2 458	2 285	2 706	2 483	2 764	3 031
medelstor	704	522	683	872	840	1 310	1 939	1 799	1 403	1 337	1 076	1 175	1 065	1 136	1 082
stor	212	185	185	176	265	361	319	285	223	234	200	178	219	228	209
Summa	1 664	1 469	1 756	2 240	2 410	4 013	5 474	5 406	4 626	4 029	3 561	4 059	3 767	4 128	4 322
Centralstimulantia															
liten/ringa	541	803	688	571	456	732	928	1 126	1 023	901	983	1 020	1 056	1 174	1 059
medelstor	531	591	595	279	379	464	585	710	586	580	694	697	731	751	725
stor	69	94	120	89	157	58	102	125	106	118	199	143	130	182	164
Summa	1 141	1 488	1 403	939	992	1 254	1 615	1 961	1 715	1 599	1 876	1 860	1 917	2 107	1 948
Opiater															
liten/ringa	78	117	121	208	178	331	321	229	202	152	208	180	211	279	288
medelstor	32	54	84	71	50	92	134	109	80	59	62	44	89	92	135
Summa	110	171	205	279	228	423	455	338	282	211	270	224	300	371	423
Samtliga domar och straff-förelägganden	2 601	2 688	2 994	3 166	3 315	5 219	6 838	6 926	5 991	5 341	5 246	5 685	5 517	6 028	6 097

1) Hallucinogener, sömn- och rogivande medel m m redovisas inte här.

2) Viktklasserna för de olika medlen har definierats på följande sätt. Klassgränserna följer ungefärligen domstolarnas bedömning av »ringa«, »normala« och »grova« brott.

Medel	Viktklass (gram)		
	liten/ringa	medelstor	stor
Cannabis	–25	26–1000	1001–
Centralstimulantia	– 5	6– 250	251–
Opiater		– 25	26–

Tabell 3.7.7**För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter påföljd**

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by sanction

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Åtalsunderlåtelser	1 767	1 769	1 756	1 791	1 202	1 201	1 358	1 247	1 083	808	821	716	691	822	917
Strafförelägganden	242	234	313	448	594	1 246	1 572	1 619	1 624	1 232	1 197	1 706	1 511	1 840	1 906
Böter genom dom	386	395	452	635	689	941	1 304	1 271	1 025	954	732	631	573	600	665
Villkorlig dom	145	110	119	153	199	254	314	348	300	259	253	247	216	167	174
Barnavårdslagen/ Socialtjänsten	35	28	32	40	26	52	118	83	65	35	34	37	29	39	36
Skyddstillsyn	489	484	514	492	436	682	806*	787	588	631	610	608	558	578	576
Fängelse m m	993	1 102	1 186	1 036	1 040	1 573	2 090*	2 259	1 876	1 791	1 976	2 043	2 244	2 444	2 384
BrB 34:1 p 1	309	334	375	359	331	467	567	558	510	437	441	412	385	358	353
Övriga	2	1	3	3	–	4	67*	1	3	2	3	1	1	2	3
Samtliga	4 368	4 457	4 750	4 957	4 517	6 420	8 196	8 173	7 074	6 149	6 067	6 401	6 208	6 850	7 014

*) Uppgifterna osäkra.

Tabell 3.7.8**För narkotikabrott lagförda personer, 1975–1989, efter fängelsestraffets längd**

Persons found guilty of drug offences, 1975–1989, by length of prison sentence

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Fängelse															
– 2 mån ¹	149	159	184	208	183	322	516	671	604	544	584	657	741	744	687
3 – 6 mån	238	315	334	285	279	522	659	685	461	464	505	542	579	668	683
7 – 12 mån	286	316	306	258	242	308	429	402	365	373	394	428	463	460	449
13 – 24 mån	166	158	215	177	181	237	283	214	201	172	199	195	197	253	240
25 – mån	97	95	108	94	138	163	178	252	218	221	277	198	254	295	301
UF, Int, SPV²	57	59	39	14	17	21	25	35	27	17	17	23	10	24	24
Samtliga	993	1 102	1 186	1 036	1 040	1 573	2 090	2 259	1 876	1 791	1 976	2 043	2 244	2 444	2 384

1) Inkl. skyddstillsyn med anstaltsbehandling eller med fängelse.

2) Ungdomsfängelse (upphörde 1980), internering (upphörde 1981), sluten psykiatrisk vård.

3.8 Nordisk kriminalstatistik

Nordic Criminal Statistics^{*)}

3.8.1 Inledning

I samarbete med de statistiska centralbyråerna i Danmark, Norge och Finland har SCB sammanställt kriminalstatistik från dessa länder samt från Sverige för perioden 1950–1980. Uppgifterna har publicerats under titeln *Nordisk kriminalstatistik 1950–1980* (Köpenhamn 1982).

Följande brottstyper ingår i denna redovisning:

- mord, dråp
- misshandel
- våldtäkt
- rån
- inbrott/grov stöld
- tillgrepp av motorfordon
- övriga tillgreppsbrott
- bedrägeri o d
- rattfylleri
- samtliga brott mot brottsbalken/strafflagen

Varje enskild brottstyp redovisas i fyra olika tabeller och diagram, som avser

- antal registrerade brott (1950–1980)
- uppklaringsprocent (1950–1980)
- antalet för brott lagförda personer (1950–1980)
- påföljdernas fördelning (1950–1980, 5-års intervall)

I övrigt innehåller publikationen en sammanställning av de ifrågavarande strafflagstiftningarna, en beskrivning av påföljdssystemen samt en redovisning av de statistiska insamlings-, bearbetnings- och redovisningsrutinerna. Lagändringar och omläggningar av statistiska rutiner under perioden 1950–1980 har i möjligaste mån dokumenterats.

Av utrymmesskäl redovisas här enbart *diagram* över vissa *hos polisen registrerade brott 1950–1988* (ang basuppgifterna, se *Nordisk statistisk årsbok 1989/90, tabell 232*). Uppgifterna är beräknade i relation till befolkningmängden vid årets slut i åldern 15 (Norge 14) – 67 år.

Rättsstatistisk årsbok 1980, avsnitt 3.8, innehåller även diagram över påföljderna för samtliga brott mot brottsbalken/strafflagen.

3.8.2 Definitioner och begrepp

Diagrammen nedan har försetts med en sammanställning av de lagrum redovisningen bygger på. Uppgifterna om lagparagraf avser år 1988. För dokumentation av eventuella lag- och statistikändringar under perioden 1950–1980 hänvisas till *Nordisk kriminalstatistik 1950–1980*.

3.8.3 Jämförbarhet i allmänhet

Det faktum att SCB publicerar en sammanställning av kriminalstatistiska uppgifter från de nordiska länderna innebär inte att uppgifterna verkligen är jämförbara. Frågan om huruvida uppgifter som hämtas ur officiella statistiska publikationer kan användas i kriminalpolitiskt och vetenskapligt sammanhang är *empirisk*, dvs i varje enskilt användningsfall måste man pröva om de officiella uppgifterna lämpar sig som underlag för analys eller ej. Något generellt svar finns ej. Lämpligheten är bl a beroende av vilken frågeställning undersökningen avser.

Tre typer av jämförande undersökningar förekommer:

- strukturjämförelser
- nivåjämförelser
- jämförelser av trender

Strukturjämförelser avser t ex följande frågor: Dominerar tillgreppsbrott brottsbilden i olika länder? Vilken åldersprofil har de för brott lagförda personerna i olika länder?

Nivåjämförelser avser t ex följande frågor: Vilket land har den högsta rånfrekvensen? Vilket land använder sig mest av böter som brottspåföljd?

Jämförelser av trender avser däremot frågor som: Skiljer sig rånutvecklingen över tid i olika länder? Har användningen av villkorlig dom varierat i olika länder under 1970-talet?

*) An English summary has been published in the series RS-Promemoria as volume 1988:12. This report may be obtained from Statistics Sweden, S-115 81 Stockholm, Sweden.

Innan man kan besvara sådana frågor bör man beakta följande. Officiella statistiska uppgifter om brott och påföljder styrs i allt väsentligt av tre faktorer:

- *statistiska förhållanden:*
 - a) formella: gällande insamlings- och bearbetningsregler;
 - b) informella: statistiksystemets sätt att fungera i praktiken.
- *rättsliga förhållanden:*
 - a) formella: strafflagens, processrättens, sociallagstiftningens utformning m m samt kontrollorganens formella organisation;
 - b) informella: lagarnas användning och kontrollorganens arbetssätt i praktiken;
- *faktiska förhållanden:*
 brottsbenägenhet, tillfällesstruktur, upptäcktsrisker, anmälningsbenägenhet, poliseffektivitet m m;

Tillförlitliga *struktur- och nivåjämförelser* förutsätter att man har fullgod kontroll över de rättsliga och statistiska förhållandena innan man kan uttala sig om att observerade likheter eller skillnader i uppgiftsmaterialet är reella, dvs beroende på de *faktiska* förhållandena.

I allmänhet torde det vara så, att noggrant utförda jämförelser i bästa fall leder till påståenden av typ: brottsfrekvensen är högre/likalägre i land A jämfört med land B. Däremot torde det i de allra flesta fall vara en omöjlighet att med acceptabel säkerhet kvantifiera skillnaderna (t ex två gånger högre, 30 procent lägre).

Vid *jämförelser av trender* är läget något annorlunda. Här behöver man inte i första hand känna till på vilken nivå tidsserierna ligger, utan det räcker om man kan hålla eventuella förändringar i de rättsliga och statistiska förhållandena under kontroll. Detta är naturligtvis en nog så svår uppgift; framför allt är det komplicerat att få grepp om *informella* ändringar i rättssystemet och i de statistiska rutinerna.

Det grundläggande antagandet i analysen av trender är att eventuella förändringar i dessa tillskrivs förändringar i faktiska förhållanden (»reell« förändring), förutsatt att man kan utesluta förändringar i rättsliga och statistiska förhållanden.

Sammantaget är det två huvudproblem som en jämförande analys av trender måste lösa:

- kontinuitetsproblemet
- kongruensproblemet

Kontinuitetsproblemet rör frågan om den enskilda uppgiftsserien (t ex registrerade rån i land A) har samma rättsliga och

statistiska innehåll vid samtliga mättillfällen samt hur man ska bedöma eventuella förändringar.

Kongruensproblemet (vilket även gäller för nivåjämförelser) rör frågan om de använda uppgifterna är jämförbara länderna emellan.

För att underlätta analysarbetet med kontinuitets- och kongruensproblemet har i huvudpublikationen *Nordisk kriminalstatistik 1950–1980* dokumenterats

- strafflagstiftningen samt eventuella förändringar under redovisningsperioden
- det statistiska regelsystemet samt eventuella förändringar under redovisningsperioden.

Någon dokumentation av processrätten, andra i sammanhanget betydelsefulla rättsområden (t ex socialvårdslagstiftningen), effektstudier eller undersökningar om statistikens kvalitet har däremot inte tagits med.

3.8.4 Jämförbarhet mellan de nordiska länderna

Vad gäller *brottsbeskrivningarna* visar jämförelser, att det förekommer skillnader mellan de nordiska länderna, men skillnaderna tycks i allmänhet vara små (undantag: bedrägeribrotten).

Sättet att föra statistik skiljer sig emellertid påtagligt mellan länderna och jämförbarheten påverkas härigenom. Här har inte givits någon mera uttömmande beskrivning av dessa skillnader, men följande bör sägas.

De *svenska* antalsuppgifterna tenderar att vara högre än övriga länders uppgifter. Det beror bl a på att i Sverige sker registrering vid anmälningstillfället, att även handlingar vilka senare visar sig vara ej brottsliga ingår samt att någon form av huvudbrottsredovisning inte tillämpas. Dessutom tycks antalsräkningen av brott vara mest generös i Sverige.

De *norska* antalsuppgifterna är i allmänhet lägre än uppgifterna i de övriga länderna. Det beror bl a på att polisstatistiken i Norge bygger på brott för vilka polisen avslutat sin utredning.¹ Därtill kommer att den norska statistiken endast omfattar *förbrytelser* och inte förseelser, vilket t ex innebär att snatterier inte ingår i den norska statistiken (sedan 1972), men däremot i den danska, finska och svenska statistiken.

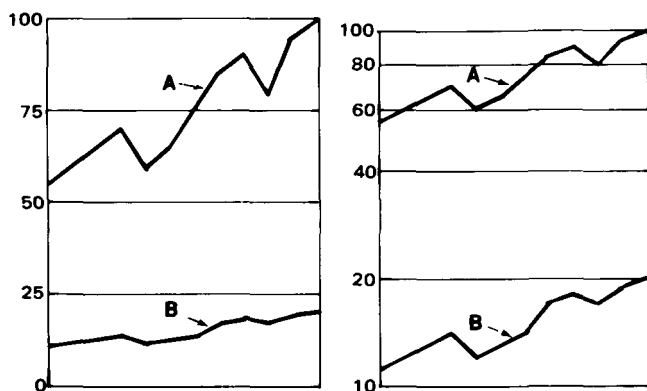
Danmark och Finland placerar sig någonstans mellan Sverige och Norge.

1) Fr o m 1984 gäller i vissa polisdistrikt (Oslo m fl), att ärendet är *slutgiltigt avgjort*.

3.8.5 Diagrammen

Diagrammen har ritats med logaritmisk skala, dvs brottsantalet framställs inte i vanliga aritmetiska tal utan i deras logaritmer.

Fördelen med ett logaritmiskt diagram är att det visar de *relativa* förändringarna medan det aritmetiska visar de *absoluta* förändringarna. I diagrammet nedan är skalan till vänster aritmetisk och skalan till höger logaritmisk.

När talen är ritade med aritmetisk skala tycks kurva A ha en mycket kraftigare tillväxt än kurva B. I det logaritmiska diagrammet däremot visas att de relativa ökningarna är ungefär lika stora.

Den synliga skillnaden i trenden beror på att den aritmetiska skalans förändringar räknas från nollinjen medan däremot förändringarna i det logaritmiska diagrammet sker från punkt till punkt. (Bunte-Jörberg, *Historia i siffror*, 1966, sid 87).

3.8.6 Referenser och ytterligare statistik inom området

Den senaste samlade beskrivningen av brottsutvecklingen i Danmark, Norge, Sverige och Finland finns i *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* 1984:2, ss 83–176, »Kriminalitetsudviklingen 1950–1982«.

Övrig litteratur

M. Näsberg, »Nordisk jämförelse«, i: Brottutvecklingen. Lägesrapport 1984. Brottförebyggande rådet. Rapport 1984:5, ss 68–71. Stockholm 1984.

F. Balvig, »Theft in Scandinavia 1970–1978«. Norman Bishop (ed): *Crime and Crime Control in Scandinavia*. Scandinavian Research Council 1980, pp 1–6.

Brottförebyggande rådet, Brottutvecklingen. Lägesrapport (publiceras årligen sedan 1976).

N. Christie, *Hvor tett et samfun?* 2. rev. utgave. Universitetsforlaget 1982.

R. Hauge – P. Wolf, »Criminal Violence in Three Scandinavian Countries«. *Scandinavian Studies in Criminology*, Vol 5, pp 25–33. Oslo 1974.

H. v Hofer, *Brott och straff i Sverige. Historisk kriminalstatistik 1750–1984*. Urval nr 18. Statistiska centralbyrån. Stockholm 1985.

S. Hurwitz – K.O. Christiansen, *Criminology. The New and Completely Revised Edition of the Standard Scandinavian Study*. London 1983.

Justis- og politidepartementet, *Om kriminalpolitikken*. St.meld.nr 104 (1977–1978). Beriktiget avtrykk. Trykt den 24/5 1978.

R. Knudsen, »Den registrerede kriminalitet i Danmark fra 1960«, *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* 1977, ss 249–266.

L. Lenke, »Alcohol and Criminal Violence«, Edsbruk 1989.

L. Lenke, *Risken för våldsbrott i Sverige – i komparativ belysning*. Stockholm 1978 (stencil).

Levekårsundersökelsen 1983. Statistisk Sentralbyrå. NOS B 511. Oslo 1985.

M. Moe, *Straffesystemet*. København 1976 (1:a uppl) och 1978 (2:a uppl).

Nordisk Statistisk Årsbok. Olika årgångar.

Nordiska rådet, *Straffesystemet i Norden*. NU B 1977:25. Stockholm 1977.

Nordiska rådet och Nordiska statistiska sekretariatet, *Levnadsnivå och Ojämlighet i Norden. En komparativ analys av de nordiska levnadsnivåundersökningarna*. Göteborg 1983.

Nordisk Strafferetskomité, Alternativer til frihedsstraf. Nu A 1980:13. Stockholm 1981.

H. Ólafsdóttir, »Kriminalitetstendenser i det islandske samfunn«, *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* 1985, ss 81–100.

O.J. Skog – E. Bjørk, »Alkohol og voldskriminalitet. En analyse av utviklingen i Norge 1931–1982«, *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* 1988:1, ss 1–23.

A. Snare (in collaboration with L.P. Olaussen), Crime and Criminal Justice in Norway During the Last Twenty Years. Stensilserie nr. 32. Institutt for kriminalogi og strafferett. Universitetet i Oslo 1979.

K. Sveri, Vergleichende Kriminalitätsanalyse mit Hilfe von Opferbefragungen: die skandinavische Erfahrung. Sonderdruck aus: Das Verbrechensopfer in der Strafrechtspflege. Herausgegeben von Hans Joachim Schneider. Berlin – New York 1982.

P. Törnudd, Crime Trends in Finland 1950–1977. Research Institute of Legal Policy. No 29. Helsinki 1978.

Lätfattliga framställningar om brott och straff i de nordiska länderna:

Danmark

Flemming Balvig & Cecilie Høigård
Kriminalitet og straf i tal og tekst.
Borgen, 1988.

Norge

Cecilie Høigård og Flemming Balvig
Kriminalitet og straff i tall og tekst.
Universitetsforlaget, 1988.

Statistisk Sentralbyrå
Kriminalitet og rettsvesen.
Oslo 1988.

Sverige

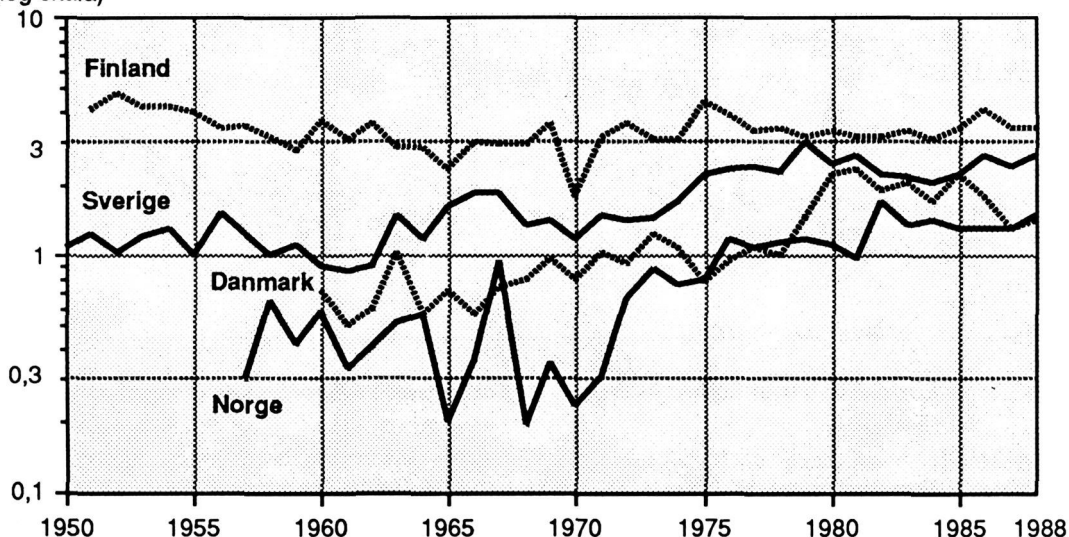
Statistiska centralbyrån
Brott och rätt i siffror.
5:e omarbetade upplagan. Örebro, 1988.

Diagram 3.8.1**Registrerade brott per 100 000 av folkmängden i åldern 15 (14) – 67 år vid årets slut 1950–1988**

Reported offences per 100 000 of the population, 15 (14) – 67 years of age, at the end of the year, 1950–1988

a) Mord, dråp*Murder*

	Lagrum 1988	Lagändringar	Statistikomläggningar/-ändringar
Danmark	SL § 237	–	1960, 1979
Finland	SL 21:1–2	1970	1970, 1971, 1980
Norge	SL § 233	1981	1984
Sverige	BrB 3:1–2	1965	1965, 1968, 1975
samt misshandel med dödlig utgång (BrB 3:5–6)			

Antal brott
(log skala)Diagrammet avser endast *fullbordade* brott.

Jämförelser med dödsorsaksstatistiken visar, att diagrammet beskriver rangordningen mellan länderna i stort sett rättvisande. Finland ligger högst. Skillnaderna mellan de övriga länderna i slutet av perioden är små.

Bedömningen av utvecklingen över tid störs av statistikomläggningar i Finland 1970 (misshandel med dödlig utgång exkluderas), Sverige 1975 (misshandel med dödlig utgång inkluderas) och Danmark 1979 (månadsvis registrering införs). Detta innebär, att brottsnivån i Finland underskattas respektive brottsnivån i Sverige överskattas. För Sveriges del gäller dessutom, att 11 procent av de personer som *misstänkts* för fullbordat mord eller dråp under perioden 1985–88 var medborgare från något av de övriga nordiska länderna.

Uppgången 1979 i Sverige och 1982 i Norge beror på två fall av seriemord av åldringar på sjukhus respektive ålderdomshem. Uppgången i Danmark efter 1978 och i Norge under 80-talet finns även i dödsorsaksstatistiken. Enligt

denna blir differensen mellan Finland och de övriga länderna markant. 1987 rapporterade Finland 2,7 mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång per 100 000 invånare. Motsvarande antal uppgick i Danmark till 1,0, i Sverige till 1,2 och i Norge till 1,4.

Procent som uppger att de har drabbats av hotelser eller våld, 1986/87

	Danmark	Finland	Norge	Sverige
1-årsperiod				
Inget hot eller våld	94	93	95	95
Hot eller våld	6	7	5	5
Våld med eller utan märken	(2)	3	3	2
Våld med synliga märken	1	1,5	1,6	1,5

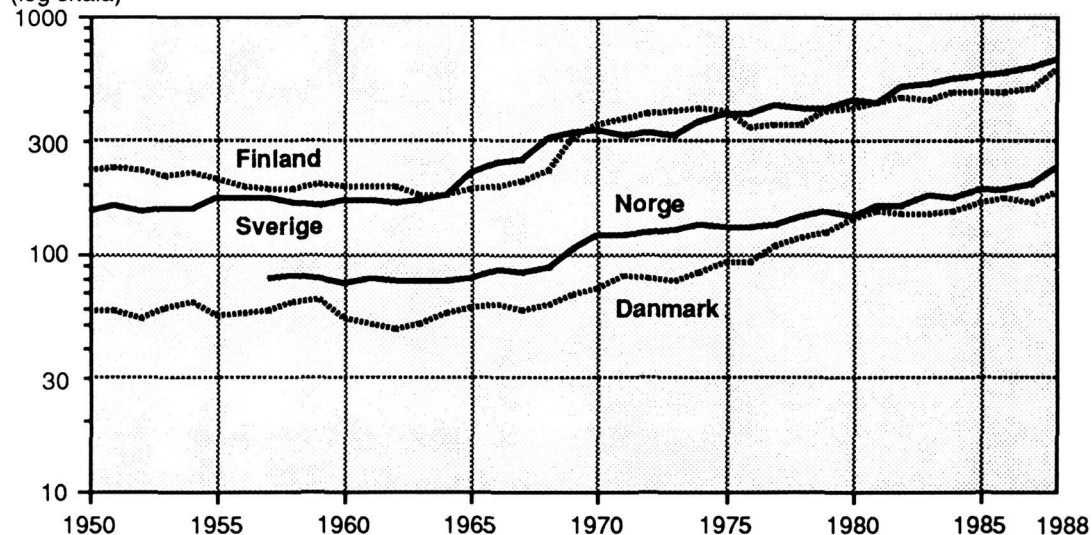
Källa: Vogel (1990, under publicering).

Diagram 3.8.1 (forts)**Registrerade brott per 100 000 av folkmängden 15 (14) – 67 år vid årets slut 1950–1988****b) Misshandel**
Assault

		Lagrum 1988	Lagändringar	Statistikomläggningar/-ändringar
Danmark	SL	§§ 244–246	–	1960, 1979
Finland	SL	21:5–8	1970, 1975	1951, 1970, 1971, 1980
Norge	SL	228, 229, 231	1981	1984
Sverige	BrB	3:5–6	1965, 1982	1965, 1968, 1975
		exkl misshandel med dödlig utgång		

Antal brott

(log skala)

Jämförelser med offerundersökningar från mitten av 70-talet (se sid 145; Hauge & Wolf 1974; Lenke 1978; Sveri 1982) tillåter slutsatsen, att diagrammet beskriver rangordningen mellan länderna i så måtto rättvisande, att misshandel är vanligare i Finland och Sverige än i Norge och Danmark. Offerundersökningar avseende 80-talet placerar däremot Danmark, Norge och Sverige på ungefär samma nivå. För Sveriges del gäller också, att 8 procent av de personer som *misstänkts* för misshandel under perioden 1985–1988 var medborgare från något av de övriga nordiska länderna.

Ökningen i alla länder efter mitten av 60-talet är troligen delvis reell, att döma av jämförelser med lagföringsstatistiken. Det kan tilläggas, att den registrerade alkoholkonsumtionen ökade kraftigt i samtliga länder mellan 1965 och mitten av 70-talet. Alkoholkonsumtionens förändringar har

spelat en betydande roll för att förklara den *historiska* misshandelsutvecklingen i åtminstone Finland (Törnudd 1978), Norge (Skog 1988) och Sverige (Lenke 1989).

Alkoholkonsumtionens förändring i Norden mellan 1965 och 1988. Liter ren alkohol per 100 000 invånare 15 år och äldre

	1965 liter	1975 liter	1980 liter	1985 liter	1988 liter
Danmark	6,5	11,7	11,7	12,1	11,8
Finland	3,3	8,0	7,9	8,0	9,0
Norge	3,7	5,5	5,9	5,1	..
Sverige	5,7	7,6	6,7	6,1	6,4

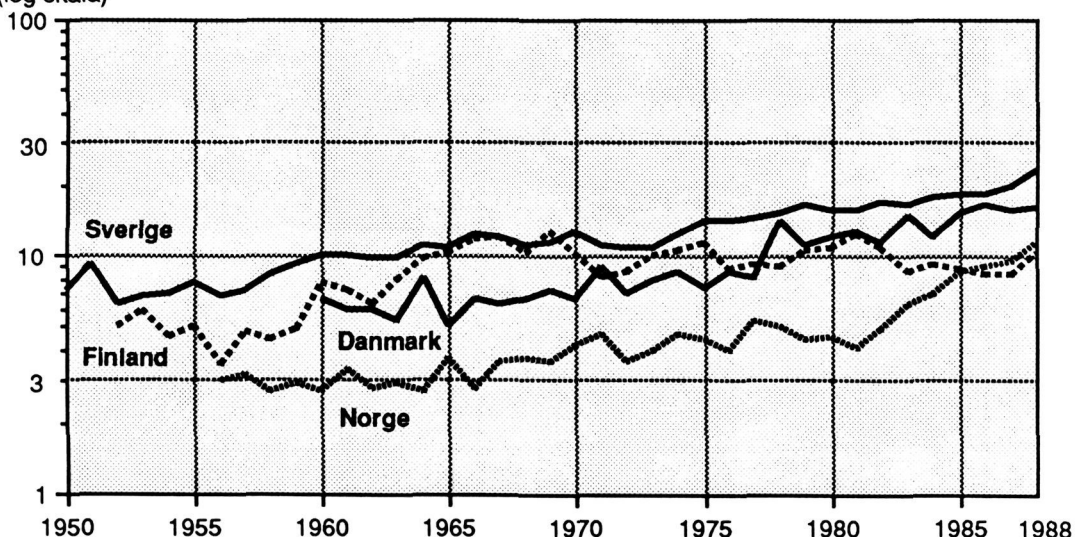
Källa: Nordisk Statistisk Årsbok 1975, s 194 och 1989/90, s 255.

Diagram 3.8.1 (forts)

Registrerade brott per 100 000 av folkmängden i åldern 15 (14) – 67 år vid årets slut 1950–1988

c) Våldtäkt
Rape

	Lagrum 1988		Lagändringar	Statistikomläggningar/-ändringar
Danmark	SL	§§ 216–217, 221, 224	1965, 1967	1960, 1973, 1979, 1981
Finland	SL	20:1	1971	1951, 1971, 1980
Norge	SL	§ 192	1963	1984
Sverige	BrB	6:1	1965, 1984	1965, 1968, 1975

Antal brott
(log skala)

Det är svårt att bedöma tillförlitligheten i uppgifterna i diagrammet eftersom det saknas statistik från andra områden än kriminalstatistikens. Någon säker rangordning mellan länderna kan därför inte göras. I alla länder är dock antalet våldtäkter som anmäls till polisen lägre jämfört med exempelvis misshandel eller rån.

Jämförelser med lagföringsstatistiken ger vid handen, att våldtäktsbrotten de senaste 15 åren har ökat – antingen faktiskt eller pga ökad anmälningsbenägenhet – i Danmark och Norge, medan de i stort sett varit oförändrade i Finland. Utvecklingen i Sverige diskuteras utförligare ovan i avsnitt 3.1. För Sverige gäller för övrigt, att 7 procent av de män som *misstänkts* för våldtäkt under perioden 1985–1988 var medborgare från något av de övriga nordiska länderna.

Enligt de nordiska levnadsnivåundersökningarna hyser de svenska kvinnorna störst oro för att drabbas av våld utanför hemmet (alla former av våld, ej endast våldtäkt).

Procent som hyser oro att utsättas för våld, 1986/87

	Danmark ¹	Finland ¹	Norge	Sverige
Män	7	5	3	6
Kvinnor	18	19	15	29
därav 16–24 år	22	26	14	27
35–44 år	18	17	12	22
65–74 år	11	16	22	44

1) Ej helt jämförbart.

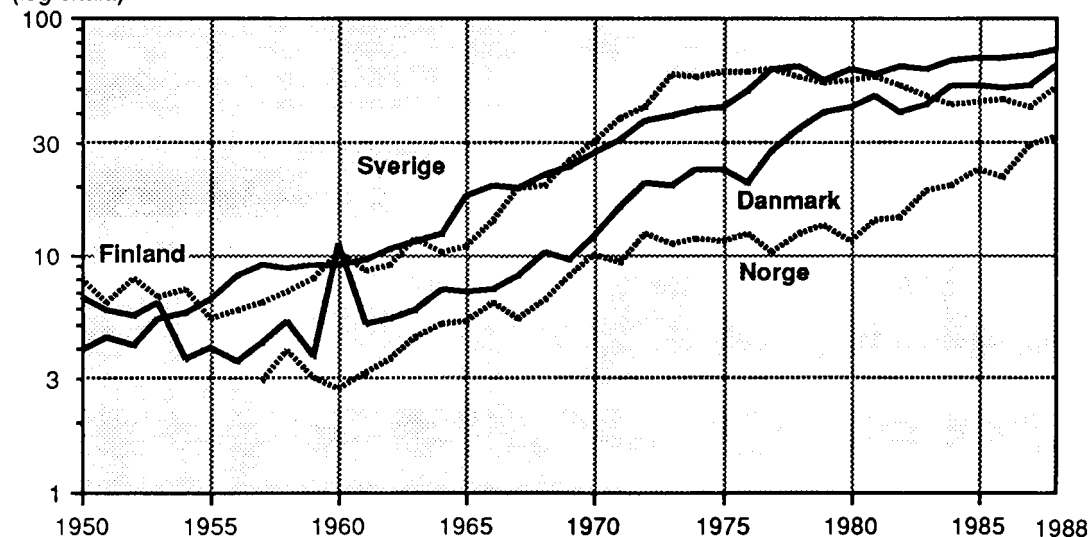
Källa: Vogel (1990, under publicering).

Diagram 3.8.1 (forts)

Registrerade brott per 100 000 av folkmängden i åldern 15 (14) – 67 år vid årets slut 1950–1988

d) Rån
Robbery

	Lagrum 1988	Lagändringar	Statistikomläggningar/-ändringar
Danmark	SL § 288	–	1960, 1979
Finland	SL 31: 1–3, 4 ³	1973	1951, 1971, 1980
Norge	SL §§ 267–269	1967, 1972	1984
Sverige	BrB 8:5–6	1965, 1976	1965, 1968, 1975

Antal brott
(log skala)

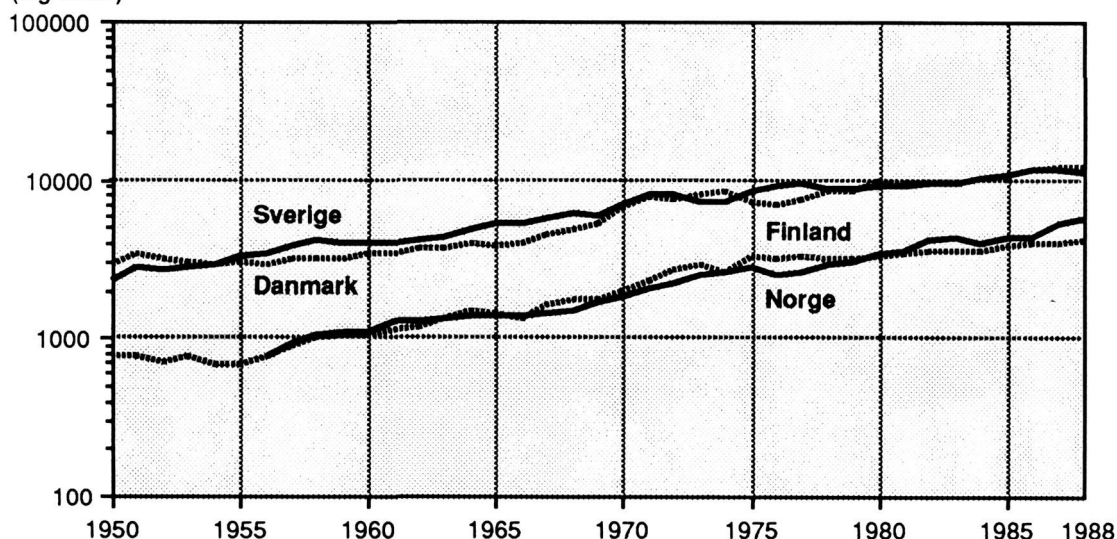
Även här saknas jämförbar statistik från andra områden än kriminalstatistikens. Jämförelser med lagföringsstatistiken leder dock till slutsatsen, att rånbroten har ökat i alla länderna. Den avmattning som inträffar i Norge och Finland under 70-talet framgår även av lagföringsstatistiken.

För Sveriges del gäller, att 12 procent av de personer som misstänkts för rån under perioden 1985–1988 var medborga-

re från något av de övriga nordiska länderna. Det kan tilläggas, att ännu i slutet av 1930-talet förekom rån mycket sällan i Norden. I Sverige lagfördes exempelvis under perioden 1936–1940 16 personer årligen för rån. Femtio år senare uppgick antalet till omkring 450 personer. Denna utveckling förklaras bl a av att en grupp kriminellt belastade medborgare uppstod efter andra världskriget (se ovan avsnitt 3.1).

Diagram 3.8.1 (forts)**Registrerade brott per 100 000 av folkmängden i ålder 15 (14) – 67 år vid årets slut 1950–1988**e) Tillgreppsbrott
(exkl rån)*Theft*

	Lagrum 1988	Lagändringar	Statistikomläggningar/-ändringar
Danmark	SL §§ 276, 293	1961, 1973	1960, 1979
Finland	SL 28:1–3, 38:6a 2	1964, 1973	1951, 1971, 1980
Norge	SL §§ 257, 258, 260	1972	1984
Sverige	BrB 8:1–4, 7–11	1965, 1972, 1976	1965, 1968, 1975

Antal brott
(log skala)

Jämförelser med offerundersökningar (se även nedan avsnitt 3.9) ger en samstämmig bild: stöldbrottsligheten är högre i Sverige och Danmark än i Norge och Finland.

Procent som uppger att de varit utsatta för stöld under en 1-års period. 1980-talet

	Danmark (1982)	Finland (1980)	Norge (1981)	Sverige (1984/85)
Ej utsatta för stöld	85	90	92	81
Utsatta för stöld	15	10	8	19

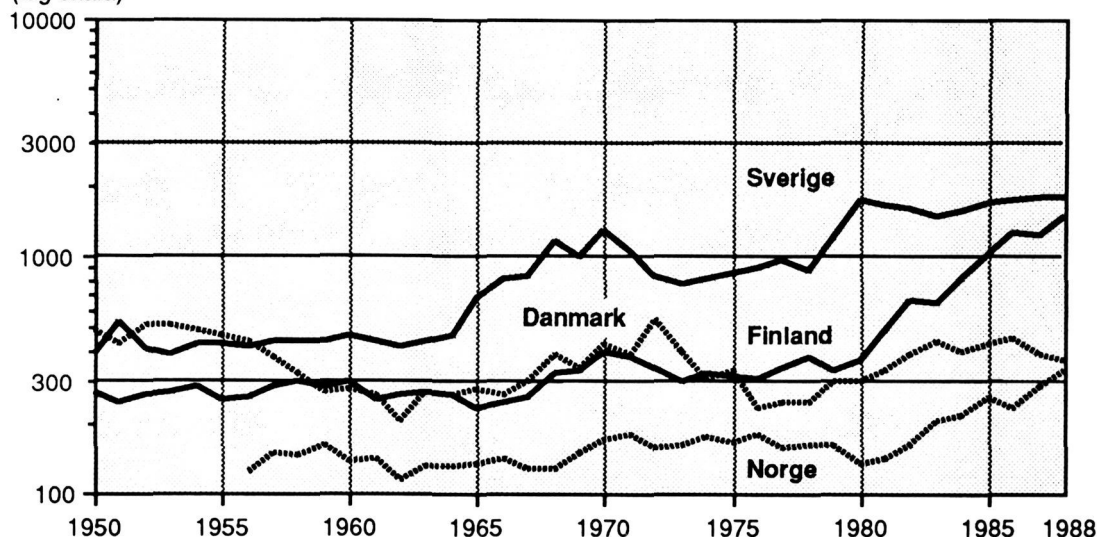
Även den privata konsumtionen i de olika länderna har samma rangordning (utförligt Levnadsnivå och Ojämlighet i Norden, s 78 f). Den har under hela perioden varit högst i Danmark och Sverige och lägst i Finland. Under 60- och 70-talen har dock Norge och Finland haft en snabbare ekonomisk tillväxt än Danmark och Sverige. Liksom i flera andra industriländer har även i Norden ökningen av den privata konsumtionen stagnerat under andra hälften av 70-talet. Brottsutvecklingen tycks följa denna utveckling överraskande väl, att döma av den avmattning som inträffar i slutet av perioden i alla länder (med undantag för Norge). Alternativa tolkningar kan bl a vara ändrade försäkringsregler, allt mindre ungdomskullar och ändrade flyttningsmönster.

Diagram 3.8.1 (forts)

Registrerade brott per 100 000 av folkmängden i ålder 15 (14) – 67 år vid årets slut 1950–1988

f) Bedrägeri o d
Fraud

	Lagrum 1988	Lagändringar	Statistikomläggningar/-ändringar
Danmark	SL §§ 278–280, 283	1973	1960, 1979
Finland	SL 36:1, 1a, 2 29:1–3, 40:7	1973	1951, 1971, 1980
Norge	SL §§ 255–256, 270–278	1980	1975, 1984
Sverige	BrB 9:1–3, 8–10; 10	1965, 1971, 1977, 1979, 1986	1965, 1968, 1975

Antal brott
(log skala)

Det är svårt att bedöma tillförlitligheten i uppgifterna i diagrammet vad gäller *nivån* mellan länderna. Detta beror dels på att kriminaliseringen är mer omfattande i Sverige än i de övriga länderna; dels på att det saknas jämförbar statistik från andra områden än kriminalstatistikens. De uppgifter som framgår av offerundersökningarna uppvisar så gott som inga skillnader.

Nedgången i *Danmark* efter 1972 har bl a sin förklaring (Moe 1976) i ett minskat antal checkbedrägerier samt i en lagändring ang vidareförsäljning av varor som köpts under egendomsförbehåll (kreditköp). Straffansvaret togs bort ur strafflagen.

Uppgången i *Sverige* i slutet av 60-talet berodde på ett ökat antal checkbedrägerier, medan uppgången i slutet av 70-talet hänger samman med dels en allt mer utbredd användning och missbruk av konto- och kreditkort, dels att speciella kontroll-

insatser gjorts mot bidragsbedrägerier (såsom bostadsbidrag).

Bedrägeribrottens utveckling i Sverige sedan mitten av 1960-talet är belysande på många sätt. De två topparna i statistiken illustrerar hur brottsutvecklingen påverkas av "tillfällesstrukturen" (inga checkbrott utan att checkar accepteras som betalningsmedel). De visar också i vilken hög grad som statistiken styrs av förändringar i anmälningsbenägenheten (t ex i vilken omfattning kontokortsföretagen bestämmer sig för att polisanmäla brott) eller då det gäller kontrollinsatser (av exempelvis kommunkontor, försäkringsbolag eller sjukkassor).

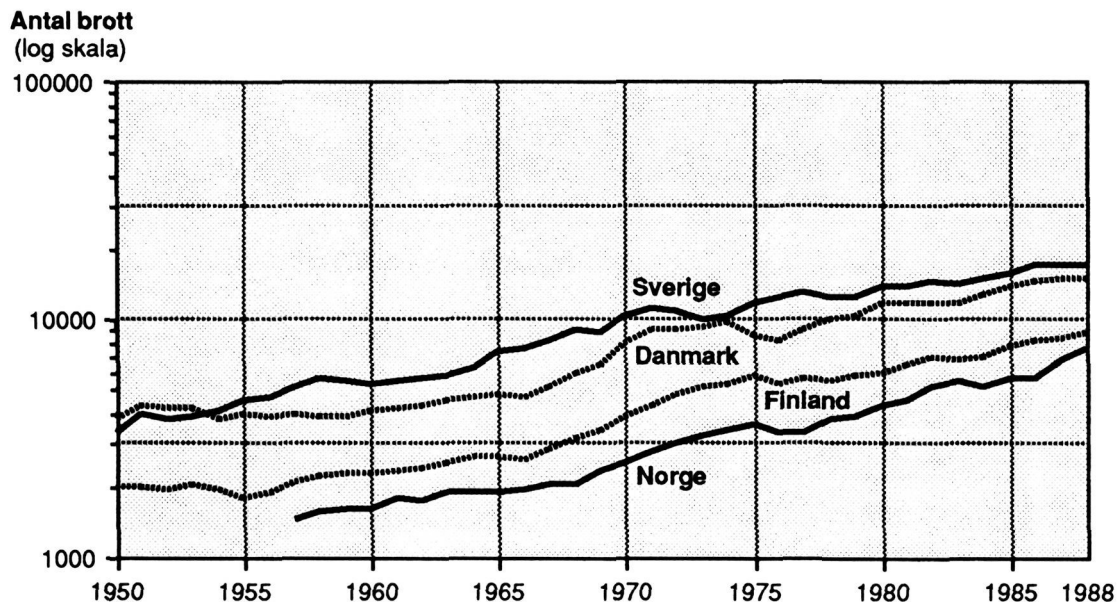
För övrigt är bedrägeribrotten klart vanligare i storstäderna (pga större anonymitet där). Bedrägeribrotten är inte heller något ungdomsbrott, eftersom ungdomar ännu inte riktigt är inlemmade i de vuxnas vardags- och bidragsekonomi.

Diagram 3.8.1 (forts)

Registrerade brott per 100 000 av folkmängden i åldern 15 (14) – 67 år vid årets slut 1950–1988

g) Samtliga brott
mot brottsbalken/
strafflagen
Total penal Code

	Lagrum 1988	Lagändringar	Statistikomläggningar/-ändringar
Danmark	Hele straffeloven	..	1960, 1979
Finland	Samtl brott mot strafflagen exkl trafikfylleribrott	..	1951, 1971, 1980
Norge	Forbrytelser mot straffeloven	..	1984
Sverige	Samtl brott mot brottsbalken exkl förargelseväckande beteende	..	1965, 1968, 1975

Diagrammet är i huvudsak en återspeglning av förmögenhetsbrottslighetens omfattning och utveckling i de olika länderna (se ovan diagram e och f). Samtidigt beskriver diagrammet strafflagstiftningens olika täckningsgrad (mer omfattande kriminalisering i Sverige och Finland än i Norge och Danmark).

I någon mån belyser diagrammet även de straffrättsliga kontrollsystemens effekt på brottsligheten. Kriminalitetsutvecklingen i t ex Norge och Finland har sedan slutet av 50-talet i det närmaste varit identisk – trots att de straffrättsliga kontrollsystemen skiljer sig mycket tydligt från varandra.

I Finland jämfört med Norge

- a) har uppklaringsprocenten under hela perioden varit dubbelt så hög;

- b) lagförs fler personer – räknat i förhållande till hur många brott som uppklaras av polisen;
c) används nästan inga åtalsunderlåtelse och minst dubbelt så många frihetsberövande påföljder per 100 000 invånare;
d) är även fängelsestraffen avsevärt längre: Finland har det största antalet fångar i Norden (ca 85 per 100 000 inv år 1987), Norge det lägsta¹ (48 per 100 000 inv).

Dessa förhållanden ger vid handen, att det inte finns något enkelt och självklart samband mellan t ex hög uppklaringsprocent, många eller långa fängelsestraff å ena sidan och brottsnivå respektive brottsutvecklingen å andra sidan.

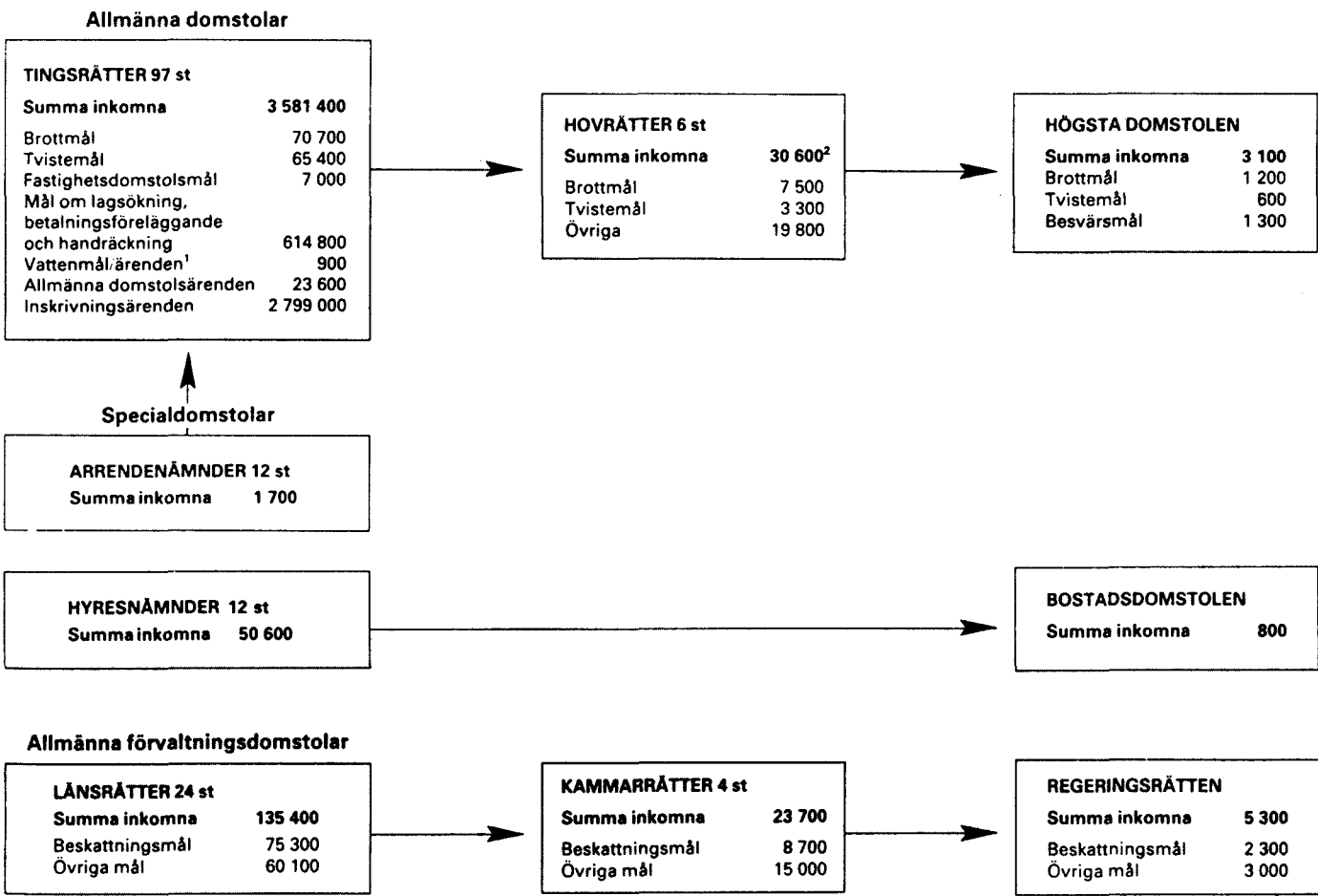
1) Island oräknat.

4 Statistik över domstolarnas m fl verksamhet

Court statistics

4.1 Domstolarnas verksamhet

Court statistics, overview

1) Inklusive 596 mål i Statens Va-nämnd.
2) Inklusive 69 mål inkomna till Vattenöverdomstolen vid Svea hovrätt.

4.1.1 Allmänt

Den dömande verksamheten utövas i Sverige av allmänna domstolar, specialdomstolar, allmänna förvaltningsdomstolar samt vissa myndigheter. Rättegångsbalken (RB) i Sveriges rikets lag och vissa speciallagar innehåller de viktiga

gaste reglerna om processerna. De flesta domstolarna och myndigheterna med uppgifter inom rättsväsendets område sorterar under justitiedepartementet, övriga under social-, finans- eller arbetsmarknadsdepartementet.

Domstolarna är i regel uppbyggda enligt ett s k instanssystem, vilket innebär att domar/beslut kan överklagas till högre instans.

Förändringar förekommer ständigt inom och mellan domstolarna och antalet mål varierar kraftigt mellan de olika domstolarna.

I RSA redovisas uppgifter från de domstolar och myndigheter för vilka uppgifter inkommer till SCB. Av den anledningen finns det en del domstolar och myndigheter som inte redovisas nedan.

I ovanstående tablå redovisas relationerna mellan allmänna domstolar, vissa specialdomstolar och allmänna förvaltningsdomstolar samt till dessa domstolar inkomna mål och ärenden.

4.1.2 Statistikens syfte och omfattning

Statistiken avser att belysa frekvensen av mål och ärenden hos domstolarna m fl, målens och ärendenas beskaffenhet och handläggningsordning, målens utgång, handläggningstid samt fullföljds- och ändringsfrekvens ävensom variationerna i tiden i dessa avseenden. Samtidigt vill den ge en bild av arbetsbördan hos domstolar, kronofogdemyndigheter m fl. Dessutom avser den att belysa frekvensen av rättshjälp samt kostnaderna för samhället.

Denna rapport avser redogörelseåret 1989 och lämnar liksom rapporterna för åren 1974–1988 en redovisning av de allmänna underrätternas, inskrivningsmyndigheternas, hovrätternas, högsta domstolens, de allmänna förvaltningsdomstolarnas, hyresnämndernas, arrendenämndernas och bostadsdomstolens verksamhet. Dessutom redovisas beslut i nådeärenden och rättshjälpen.

4.1.3 Insamling och bearbetning

Statistiken grundar sig huvudsakligen på uppgifter, som enligt kungörelsen (1971:933) om rättsstatistiken och kungörelsen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem (RI) rapporteras till rättsstatistiken. Dessutom har efter överenskommelse med domstolsverket inhämtats uppgifter till rättsstatistiken ur de för de allmänna förvaltningsdomstolarna respektive hyresnämnderna och arrendenämnderna gällande, på automatisk databehandling grundade informationssystemen.

Uppgifterna hämtas dels från särskilda av vederbörande myndighet i samråd med SCB fastställda blanketter, som av

uppgiftslämnarna insänds direkt till SCB och dels ur de olika delsystem som ingår i informationssystemen, inom rättsväsendet (RI) och centralnämnden för fastighetsdata (CFD).

I det följande redogörs för de uppgifter som insamlats från de olika myndigheterna m fl.

Tingsrätt. Från domstolsverket hämtas uppgifter om tvistemål, fastighetsdomstolsmål samt brottmål. Domstolsverket levererar årligen på magnetband uppgifter ur sitt diarie- och redovisningssystem för tingsrätter och hovrätter till SCB. I hovrättsuppgifterna inkluderas mål vid vattenöverdomstolen som inkommit fr o m 1984. Uttaget till SCB görs från domstolsverkets s k målregister, som består av uppgifter vilka enligt rättsstatistikkungörelsen rapporteras till domstolsverket. Uppgiftsskyldigheten omfattar från tingsrätt alla mål som dagbokförts i de särskilda dagböckerna över tvistemål, brottmål, fastighetsdomstolsmål och från hovrätt alla dagbokförda tvistemål, brottmål och övriga mål. Uppgifterna lämnas på blanketter betecknade rapport 1 och 2. Rapport 1 lämnas när mål dagbokförts och rapport 2 när mål slutligt handlagts. Blanketterna fastställs av domstolsverket i samråd med SCB.

Till grund för statistiken ligger även av domstolsverket ur systemet framställda maskintabeller, vilka fortlöpande levereras bl a till SCB.

På statistikblankett 1 och 1a lämnas för halvår och helår till SCB uppgifter om antalet konkurser och konkursärenden, mål om lagsökning, betalningsföreläggande och handräckning, slutligt handlagda ärenden upptagna i bouppteckningsprotokollet m fl ärenden, inskrivningsmyndigheternas ärenden samt allmänna domstolsärenden. Uppgifter rörande ärenden hos inskrivningsmyndigheterna i 57 domsagor lämnas dock månatligen från CFD till SCB. Blanketterna granskas och kompletteras efter kontakt med uppgiftslämnarna. Tabellerna framställs helt manuellt.

Uppgifter om lagfart och inskrivning av tomrätter erhålls på magnetband från länsstyrelserna. SCB bearbetar uppgifterna maskinellt.

Sjöfartsregistret lämnar årligen på statistikblankett 7 uppgifter till SCB om antalet inkomna ärenden m m.

Statistiken över äktenskapsskillnader slutligen grundar sig på blankett B som kontinuerligt insänds till äktenskapsregistret från tingsrätterna. Uppgifterna om äktenskapsskillnad stansas och tabeller tas fram maskinellt. Viss manuell bearbetning sker även.

Tingsrätterna aviserar i Post- och Inrikes Tidningar samtliga tillkomna konkurser och förhandlingar om offentlig ackord. Med dessa aviseringar som underlag och uppgifter från Cent-

rala Företags- och arbetsställeregistret producerar SCB fr o m 1982 en utvidgad konkursstatistik och fr o m 1985 en statistik om offentlig ackord.

Riksskatteverket lämnar utdrag ur näringsförbudsregistret till SCB. Materialet behandlas manuellt.

Va-nämnden. Va-nämnden har lämnat uppgifter angående inkomna, slutligt handlagda, balanserade och fullföljda till vattenöverdomstolen.

Tingsrätt som är vattendomstol. På statistikblankett 2 lämnas årligen till SCB arbetsredogörelse med uppgifter om antalet balanserade, inkomna och slutligt handlagda mål och ärenden. På statistikblankett 9 redovisas vidare kvartalsvis vissa uppgifter rörande domar och slutliga beslut i vattenmål, t ex vad målet angått, antal handläggningsdagar etc. Bearbetningen sker helt manuellt.

Hovrätt. Uppgifter om tvistemål, brottmål samt övriga mål hämtas från domstolsverket (se vidare ovan under *Tingsrätt*).

Vattenöverdomstolen. Uppgifter inhämtas från domstolsverket, (se vidare ovan under *Tingsrätt*).

Högsta domstolen. På statistikblankett 6 lämnas kvartalsvis till SCB uppgifter om antalet från föregående respektive till följande kvartal balanserade, under kvartalet inkomna och slutligt handlagda ansökningar om prövningstillstånd i tvistemål, brottmål och besvärsmål, mål vari prövningstillstånd inte behövs, ansökningar om resning samt domvillobesvär respektive återställande av försutten tid samt andra i HD förekommande ärenden. Dessutom lämnas på blanketten antalsuppgifter beträffande under kvartalet handlagda revisionsmål och besvärsmål vari prövningstillstånd meddelats. Särskild redovisning lämnas kvartalsvis på statistikblankett 12 för varje av HD avgjort mål, som fullföljts genom revision eller besvär och som inte rapporteras till RI. Från RI inhämtas uppgifter om brottmål som avgjorts genom dom eller slutligt beslut. Rikspolisstyrelsen (RPS) lämnar uppgifterna i form av magnetband till SCB. Uppgifterna från magnetbandet listas varefter tabeller tas fram dels maskinellt och dels manuellt. Uppgifterna på statistikblanketterna granskas. Viss komplettering görs vid besök i HD. Tabellerna framställs helt manuellt.

Nådeansökningar. Från rättsväsendets informationssystem (RI) inhämtas uppgifter om beslut i nådeärenden som meddelats under redogörelseåret. Rapport om av regeringen meddelade dylika beslut lämnas till RPS av expeditionschefen i justitiedepartementet. Uppgifter ges om beslutets innehåll

(ansökan avslagen respektive helt eller delvis beviljad), ådömd påföljd, brottet, ansökningens innehåll, sökandens ålder och kön m m. Uppgifterna lämnas till SCB i form av magnetband. Från magnetbandet framställs maskinlistor som granskas och kodas. Tabellerna framställs manuellt.

Allmän förvaltningsdomstol. Uppgifterna inhämtas från årstabeller som framtagits ur domstolsverkets informationssystem för de allmänna förvaltningsdomstolarna och som av domstolsverket lämnats till SCB. Av de uppgifter tabellerna innehåller må nämnas antalet i länsrätter, kammarrätterna och regeringsrätten in- respektive utbalanserade samt inkomna och avgjorda mål fördelade på målgrupper. Dessutom lämnas beträffande de avgjorda målen uppgifter om handläggningssätt, sammanträdestid m m. Viss bearbetning av årstabellerna görs manuellt hos SCB.

Bostadsdomstolen, hyresnämnder och arrendenämnder. Uppgifter om bostadsdomstolens, hyresnämndernas och arrendenämndernas verksamhet hämtas från av domstolsverket ur informationssystemet framtagna tabeller, vilka fortlöpande levereras till SCB. Uppgifterna ur tabellerna sammanställs manuellt hos SCB.

Kronofogdemyndigheter. Statistiken grundar sig på Riksskatteverkets arbetsstatistik över kronofogdemyndigheters verksamhet.

Allmän rättshjälp. Uppgifter om rättshjälp vid tingsrätter och hovrätter hämtas från domstolsverkets magnetband. Rätts-hjälpsuppgifterna från HD kommer in på blankett 12 vad gäller tvistemål och besvärsmål och via magnetband från RPS när det är brottmål. Ur IMDOC systemet tar domstolsverket fram uppgifter om rättshjälp för regeringsrätt och kammarrätter. Uppgifterna är dock ännu ej tillförlitliga. Rätts-hjälpsnämnderna lämnar uppgifter om rättshjälp på blankett R4. Övriga domstolar och myndigheter som har befogenhet att lämna rättshjälp redovisar sina uppgifter på rapport rätts-hjälp. Advokatbyråerna lämnar ej själva uppgifter om rätts-hjälpen, men till stor del ingår deras ärenden i rättshjälps-nämndernas redovisning.

Domstolsverkets ekonomienhet har slutligen gjort en sammanställning av rättshjälpskostnaderna utifrån förbrukningen av rättshjälpsanslaget år 1989.

Övriga myndigheter. I tabell 4.12.1 redovisas en sammanställning av uppgifter från några myndigheter med verksamhet inom rättsväsendets område. Statistiken härrör i huvudsak från ämbetsberättelser och internstatistik.

4.1.4 Förändringar i jämförelse med föregående år

Ändringar i den judiciella indelningen och organisationen

Allmänna underrätter. Förordningen (1979:572) med tingsrättsinstruktion har ändrats genom förordningarna (1988:1367), (1989:388), (1989:669) och (1989:739). Ändringarna har trätt i kraft den 1 januari 1989 respektive den 1 juli, den 1 september och den 1 oktober 1989.

Hovrätter. Förordningen (1979:569) med hovrättsinstruktion har ändrats genom förordningarna (1988:1166), (1989:141) och (1989:737). Ändringarna har trätt i kraft den 1 januari 1989 respektive den 1 juni och den 1 oktober 1989.

Högsta domstolen. Förordningen (1979:567) med instruktion för högsta domstolen har ändrats genom förordningen (1988:1167). Ändringen har trätt i kraft den 1 januari 1989.

Hyresnämnder. Förordningen (1980:1030) med hyresnämndsinstruktion har ändrats genom förordningen (1988:1169). Ändringen har trätt i kraft den 1 januari 1989.

Länsrätter. Förordningen (1979:573) med länsrättsinstruktion har ändrats genom förordningarna (1988:1168), (1989:389) och (1989:740). Ändringarna har trätt i kraft den 1 januari 1989 respektive den 1 juli och den 1 oktober 1989.

Kammarrätter. Förordningen (1979:571) med kammarrättsinstruktion har ändrats genom förordningarna (1988:1167) och (1989:738). Ändringarna har trätt i kraft den 1 januari 1989 respektive den 1 oktober 1989.

Regeringsrätten. Förordningen (1979:568) har ändrats genom förordningen (1988:1164). Ändringen har trätt i kraft den 1 januari 1989.

Förändringar i lagstiftningen

- Genom ändring av rättegångsbalken (1988:1451) som trädde i kraft den 1 januari 1989 har bl a införts att resning i mål där domen meddelats av tingsrätt skall ansökas hos hovrätt (tidigare högsta domstolen). Även ansökan om resning där avgörandet skett hos annan myndighet än tingsrätt som skulle fullföljts till tingsrätt eller hovrätt samt

som gäller ärende som avgjorts genom godkännande av strafföreläggande eller ordningsbot skall ansökas hos hovrätten.

Besvär över domvilla anförts till hovrätten om domen meddelats av tingsrätt i annat fall till högsta domstolen. Om talan mot avgörande av annan myndighet än tingsrätt skulle fullföljts i tingsrätt eller hovrätt anfördes besvär över domvilla i ärendet till hovrätten.

- Genom ändring av rättegångsbalken (1989:650) som trätt i kraft den 1 september 1989 har bl a en s k proportionalitetsprincip för all tvångsmedelsanvändning införts. Regeln innebär att ett tvångsmedel får användas bara om de skäl som talar för att åtgärden vidtas uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse.

När det gäller telefonavlyssning och liknande tvångsmedel har en saklig och terminologisk anpassning gjorts till den nya tekniken på området. Termen hemlig teleavlyssning används för avlyssning och annan upptagning av meddelande som går över det allmänna telenätet och termen hemlig teleövervakning för bl a kontroll av vilka samtal som rings till eller från en viss telefon.

För hemlig teleavlyssning gäller samma grundläggande regler som tidigare gällde telefonavlyssning. Dock kan hemlig teleavlyssning tillåtas även i fråga om försök, förberedelse och stämpling till sådana brott som enligt tidigare lag grundat rätt till avlyssning, alltså brott med ett straffminimum på minst två års fängelse. Hemlig teleavlyssning förbjuds uttryckligen när det gäller samtal och andra meddelanden mellan den misstänkte och hans försvarare. En enhetlig tid för tillstånd till avlyssning – en månad – har införts.

Hemlig teleövervakning var enligt tidigare regler endast tillåten i fråga om vissa allmänfarliga brott och brott mot rikets yttre och inre säkerhet. Genom denna ändring får hemlig teleövervakning även användas vid brott som har ett minimistraff på sex månaders fängelse samt vid narkotikabrott med enbart fängelse i straffskalan.

- Genom ändring av föräldrabalken (1988:1251), som trädde i kraft den 1 januari 1989, borttogs instituten omyndighetsförklaring och omyndighetsförklarings hävande.

4.1.5 Definitioner och begrepp

Balanserade mål. Mål inkommet till tingsrätt och hovrätt vilket för tiden för uttaget ur målregistret inte rapporterats som avgjort har i statistiken betraktats som balanserat till följande år. Senare uppsättningar i målregistret beaktas inte vid den statistiska bearbetningen för året.

Bostadsdomstolen. Domstolen är domför med fyra ledamöter (liten sammansättning) om inte någon av dem begär att målet skall prövas av sju ledamöter (stor sammansättning).

Brottmål. Se nedan under *Mål. Tingsrätt.*

Familjemål. Som sådant räknas mål om boskillnad, hemskillnad, äktenskapsskillnad, faderskap till barn samt bördstalan.

Fullföljdsfrekvens. Fr o m 1974 med undantag för 1981 redovisas de av tingsrätterna under redogörelseåret avgjorda målen som fullföljts till hovrätt i relation till hela antalet av tingsrätterna under året avgjorda mål (se tabellerna 4.2.1.6, 4.2.1.10, 4.2.1.12 och 4.2.1.13). För fullföljdsfrekvensen i hovrättsmålen så gäller att antalet av hovrätterna under redogörelseåret avgjorda mål ställts i relation till antalet till högsta domstolen under året inkomna ansökningar om prövnings-tillstånd (se tabell 4.2.4.7). I tabell 4.4.4 ställs de av hyres-nämnderna under redogörelseåret avgjorda ärendena i relation till antalet under samma period till bostadsdomstolen inkomna besvärsmål.

Inteckning, inskrivning. Härmed avses i tabell 4.2.1.2 samtliga ärenden avseende inteckning i fast egendom, tomträtt, företag (före den 1 juli 1967 förlagsinteckning), skepp eller skeppsbyggen (före den 1 januari 1976 fartyg), luftfartyg respektive järnväg, inskrivning av tomträtt, nyttjanderätt, servitut och rätt till elektrisk kraft.

Mindre tvistemål. Vid redovisningen i tabellerna 4.2.1.3–4.2.1.5 och 4.2.4.3 har som *avgjort* dylikt mål räknats endast mål som, enligt lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål av mindre värden, slutligt handlagts i förenklad rättegång oberoende av hur målet diarieförts vid anhängiggörandet.

Mål som handlagts i förenklad rättegång. Se ovan under *Mindre tvistemål.*

Mål. Tingsrätt. Fr o m 1972 har varje under särskilt nummer diariefört mål räknats som särskilt mål. Mål betraktas som avgjort först då det slutligen handlagts till alla delar. Dom

som i brottmål givits särskilt beträffande en eller flera av de tilltalade eller beträffande något av åtalen mot en av dem eller deldom eller mellandom i tvistemål räknas sålunda inte som ett särskilt mål. Dock har överflyttade mål räknats som avgjorda när överflyttningsbeslutet meddelats. Mål överflyttade inom samma tingsrätt/hovrätt ingår i allmänhet inte i tabellerna.

Tingsrätt som är fastighetsdomstol. Mål handlagda av tingsrätt som fastighetsdomstol redovisas i tabellerna 4.2.1.11 och 4.2.1.12. Jämför i övrigt *Tingsrätt* ovan.

Tingsrätt som är vattendomstol. Vid redovisningen i tabell 4.2.1.15 räknas som ett mål endast mål som slutligt avgjorts till alla delar. Såsom sådant anses såväl mål, vari beslut meddelats jämlikt 11:24 VL, som mål, i vilket utan att något formligt uppskovsbeslut fattats, part enligt dom eller beslut givits möjlighet att påkalla fortsatt handläggning vid vattendomstolen av viss fråga. Mål anses till alla delar slutligt avgjort, oaktat tid för anmälan av ersättningsanspråk, varom talas i 11:68 VL inte gått till ända. I tabell 4.2.1.16 räknas där- emot såsom ett mål även del av mål, vilket avgjorts genom deldom eller mellandom.

Hovrätt. Se ovan beträffande *Tingsrätt.*

Högsta domstolen. Mål som fullföljts av RÅ, JO eller JK eller i vilka HD är första instans, besvär över beslut av styrelsen för advokatsamfundet, frågor om utlämning samt avvisande av talan redovisas som mål i vilket prövningstillstånd inte behövs.

Notariemål. Som sådant har redovisats mål som enligt 20 § 10 p tingsrättsinstruktionen (1975:511) får handläggas av tingsnotarie.

Sjöfartsregistret. Under registerärenden i dagbok A redovisas registerärenden i skeppsregistret och skeppsbyggnadsregistret (skepp = större fartyg). Registerärenden i båtregistret redovisas i dagbok B (båtar = vissa mindre fartyg). Under ärenden i dagbok C redovisas de ärenden, som inte omedelbart leder till införing i de olika registren.

Tvistemål. Se ovan under *Mål. Tingsrätt.*

Va-nämnden. Statens va-nämnd prövar mål enligt lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar samt mål enligt lagen (1976:838) om allmänna fjärrvärmeanläggningar.

4.1.6 Tidigare publicering

Statistik över domstolarnas verksamhet finns redovisad alltsedan år 1830. Fr o m detta år intogs vissa rättsstatistiska uppgifter i justitiestatsministerns årsberättelse och fr o m dubbelårgången 1857/1858 publicerades rättsstatistiken i serien *Bidrag till Sveriges officiella statistik (SOS)*.

Fr o m 1913 ersattes justitiestatsministerns årliga berättelse angående rättsväsendet av tre av SCB utarbetade redogörelser ingående i den nya serien *Sveriges officiella statistik*. Den processtatistiska redogörelsen, benämnd *Domstolarnas och de exekutiva myndigheternas verksamhet* utgavs för 2-årsperioder under 1913–1960 med undantag för en 3-årsperiod omfattande 1945–1947 samt med rubriken *Domstolarna* årligen under 1966–1973. Luckor föreligger i serien för 1919–1920 samt 1948 och 1961.

Med redogörelseåret 1973 upphörde den processtatistiska publikationen *Domstolarna*. Motsvarande uppgifter publiceras fr o m redogörelseåret 1974 i *Rättsstatistisk årsbok (RSÅ)*.

Den särskilda redogörelsen för lagfartsärenden som tidiga-

re ingick i den processtatistiska redogörelsen publiceras fr o m 1965 i serien *Statistiska meddelanden (SM)*: *Fastighetsprisstatistik* med underrubrik *P*.

Preliminära sammanställningar av tingsrätternas arbetsredogörelser föreligger dessutom hos SCB.

4.1.7 Ytterligare statistik inom området

Utöver de i denna publikation redovisade uppgifterna kan ytterligare uppgifter om ärenden angående lagfarter hämtas ur *SM P* serien, SCB. I serien *RS-promemoria* redovisas mål och ärenden i Tingsrätterna halvårsvis och konkurser kvartalsvis. Beträffande tingsrätternas, hovrätternas, kammarrätternas, regeringsrättens, hyresnämndernas, arrendenämndernas, bostadsdomstolens och länsrätternas verksamhet kan ytterligare uppgifter hämtas från maskintabeller hos domstolsverket. För ytterligare uppgifter från de myndigheter som redovisas i tabell 4.6.1 hänvisas till respektive myndighet.

4.2 Allmänna domstolar

Ordinary courts

Sverige är indelat i 97 domsagor. Domsaga är tingsrättens domkrets. Tingsrätten är som regel första domstol (instans). Hovrätt är överrätt från tingsrätt. I vissa fall kan hovrätt vara första domstol. Det finns 6 hovrätter. Högsta domstolen (HD) är överrätt i mål som fullföljs från hovrätt.

4.2.1 Tingsrätter

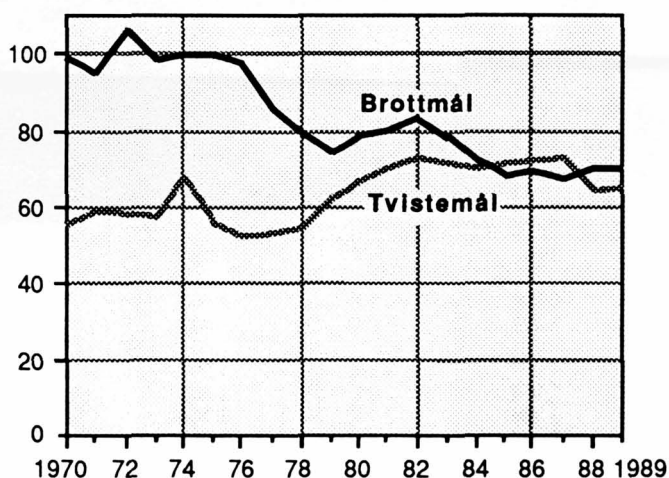
Tingsrätterna är sk allmänna underrätter om inte annat föreskrivs. Tingsrätterna handlägger tvistemål, brottmål, mål om lagsökning och betalningsföreläggande, fastighetsmål, vattenmål m m. I vissa sammanhang fungerar de då också som

– inskrivningsmyndigheter	93 st
– fastighetsdomstolar	27 st
– vattendomstolar	6 st
– sjöfartsregistret	1 st (Stockholms tr)

mera uppgifter se nedan.

Inkomna tvistemål och brottmål, 1970–1989

Antal i
1000-tal

Tvistemål

65 319 tvistemål kom in till tingsrätterna under år 1989. Det är 472 mål mer än föregående år då det lägsta antalet tvistemål under 1980-talet inkom. Genomsnittet inkomna mål per år perioden 1980–1987 var 71 518. Antalet **avgjorda mål** var 62 555 år 1989, en minskning med 1 792 jämfört med 1988 och det lägsta antalet under 1980-talet.

Antalet **domar** var 34 177 år 1989 och **beslut** 28 378. Vid en jämförelse mellan antalet domar respektive beslut under år 1988 med 1989 har antalet domar minskat med 1 % och besluten med 6 %.

Avskrivna och övriga beslut minskade med 6 % respektive 3 %. Fördelningen mellan avskrivna och övriga beslut var 20 264 respektive 7 840 vilket innebär 72 % respektive 28 % av samtliga beslut. Överflyttade mål var 274 år 1989 mot 312 år 1988. Observera att deldomar inte ingår i redovisningen.

Av mål i *ordinär rättegång* har 27 % avskrivits under år 1989 vilket är samma andel som år 1988. Mål som handlagts i *förenklad rättegång* har 49 % avskrivits jämfört med 50 % år 1988.

Fullföljdsfrekvensen till hovrätterna i de avgjorda tvistemålen var 7 % för mål som handlagts i ordinär rättegång och 6 % för mål som handlagts i förenklad rättegång.

Brottmål

70 664 brottmål kom in till tingsrätterna under år 1989. Antal **domar** och **beslut** i brottmål var år 1989 60 956 respektive 7 924. Antalet domar har minskat med ca 2 % vid en jämförelse mellan år 1989 och medelvärdet för 1984–1988. Motsvarande siffra för besluten är en minskning med 19 %. Skillnaden i antalet domar mellan år 1984 och 1989 är drygt 7 400 mål.

Avskrivna mål var 3 714 år 1989, en mindre ökning jämfört med 1988. Ungefär 5 % av brottmålen **avskrivs** och drygt 10 % **fullföljs** till hovrätt. Någon märkbar förändring under 1980-talet framgår inte av tabellerna.

Allmänna domstolsärenden och övriga ärenden

Vid tingsrätterna handläggs ett stort antal ärenden. Allmänna domstolsärenden är bl a adoption, umgängesrätt och ärenden enligt namnlagen. Totalt behandlades drygt 23 000 allmänna domstolsärenden år 1989. Ärenden upptagna i boupptecknings- och avhandlingsprotokoll uppgår till drygt 146 000 år 1989. De flesta är inregistrering av bouppteckningar, ca 90 000. Nära 30 000 ärenden om förmynderskap och godmanskap behandlades år 1989. Se även 4.2.3 Mål och ärenden om ekonomi.

Fastighetsdomstol

24 tingsrätter fungerar som fastighetsdomstolar, dvs en i varje län. Fastighetsdomstolarna behandlar bl a hyres- och arrendetvister och mål/ärenden enligt miljövårdslagen.

Antalet inkomna fastighetsdomstolsmål minskade år 1989 med 7 % jämfört med 1988 till 7 040. Antalet avgjorda mål minskade med 7 % till 7 320. De avskrivna målen svarar för 34 % av samtliga avgjorda mål. 5 % fullföljdes till hovrätt år 1989.

Vattendomstolar

6 tingsrätter är också vattendomstolar, dvs första domstol i vattenmål, nämligen Luleå, Umeå, Östersunds, Stockholms, Växjö och Vänersborgs. Svea hovrätt är vattenöverdomstol. Högsta domstolen är sista instans.

Vattenmål kan vara ansökningsmål, stämningssmål eller förrättningsmål. **Ansökningsmål** innebär att ansökan lämnas in om att få fastställt frågor om t ex tillstånd eller godkännande av vattenföretag. **Stämningssmål** innebär att någon stämmer en viss person om t ex ett dammbygge har tillkommit i laga ordning. **Förrättningsmål** är besvär över beslut vid förrättningar enligt vattenlagen.

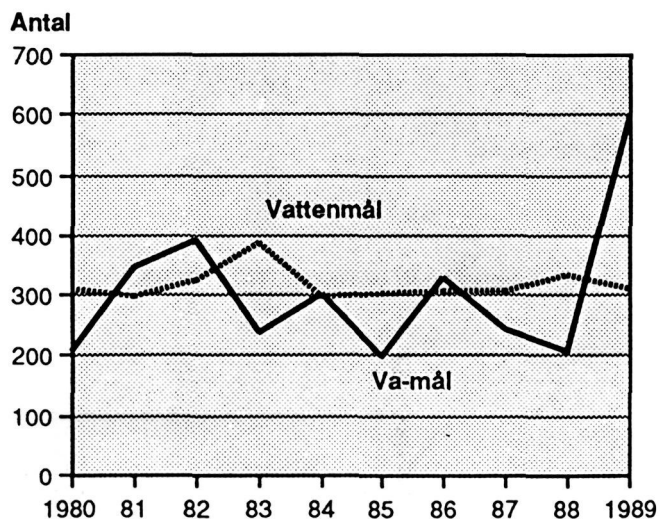
Under 1989 inkom till vattendomstolarna 312 mål. De flesta målen är ansökningsmål. År 1983 inkom totalt 388 mål, vilket är den högsta siffran under 1980-talet. Det är Växjö

vattendomstol som visar den absolut största ökningen det året, 146 mål mot 50 år 1984. Det största antalet *slutligt handlagda* mål under 1980-talet redovisas för år 1984, det var då den nya vattenlagen trädde i kraft.

Vattenmålen är ofta mycket komplicerade och handläggningstiden blir lång. 1989 avgjordes 41 ansökningsmål som inkommit till vattendomstolen för mer än 10 år sedan. Det motsvarar 12 % av samtliga avgjorda mål. Endast 17 % av målen avgjordes inom 3 månader. Som en jämförelse kan nämnas att motsvarande siffra för tvistemål, som handlagts i ordinär rättegång i tingsrätt, var 41 %.

Antalet ärenden till vattendomstol har under en längre period fram t o m 1982 varit omkring 100 per år. År 1983 inkom 197 ärenden för att 1984 öka till 429, vilket är det högsta antalet under 1970- och 80-talen. År 1989 var antalet ärenden 33. Det innebär 13 gånger fler ärenden år 1984 än 1989. Den stora ökningen 1984 skedde vid vattendomstolen i Östersund.

Inkomna vattenmål och va-mål, 1980–1989

Fastighetsdomstolsmål 1983–1989

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Inbalanserade	4 405	4 644	5 693	6 096	6 105	6 093	5 744
Inkomna	7 178	8 132	8 137	8 271	8 047	7 587	7 040
Avgjorda gm dom	3 640	3 759	4 282	4 469	4 280	4 507	4 391
därav tredskodom	1 729	2 066	2 285	2 054	2 231	2 697	2 518
Avgjorda gm beslut	3 363	3 296	3 442	3 724	3 740	3 364	2 929
därav avskrivna	2 749	2 744	2 942	3 144	3 185	2 912	2 479
Summa avgjorda	7 003	7 055	7 724	8 193	8 020	7 871	7 320
Balanserade till följande år	4 580	5 721	6 106	6 174	6 132	5 809	5 465

Statens va-nämnd

Statens va-nämnd, som inrättades den 1 juli 1970, prövar huvudsakligen tvister mellan brukare och huvudman för allmän vatten-, avlopps- eller vattenvärmeanläggning. Beslut överklagas hos vattenöverdomstolen och sist i högsta domstolen.

På begäran av domstol, statens industriverk eller länsstyrelser avger nämnden yttranden om mål som gäller de tre ovan nämnda områdena.

År 1989 var antalet inkomna mål 596, vilket är det högsta värdet under 1980-talet och en ökning med 189 % jämfört med år 1988. 506 mål blev slutligt handlagda under år 1989. 19 mål eller 4 % av de handlagda målen fullföljdes till vattenöverdomstolen jämfört med 33 mål år 1988.

Inskrivningsmyndigheter

93 av landets 97 tingsrätter fungerar även som inskrivningsmyndighet. Vid inskrivningsmyndighet handläggs bl a lagfart,

inskrivning av tomträtt, inteckning i fastighet, inskrivning av servitut och nyttjanderätt samt gravationsbevis.

Samtliga inteckningar och gravationsbevis rörande **företag** handläggs fr o m 1 januari 1986 vid inskrivningsmyndigheten i Malmö. Tidigare handlades dessa ärenden vid samtliga inskrivningsmyndigheter.

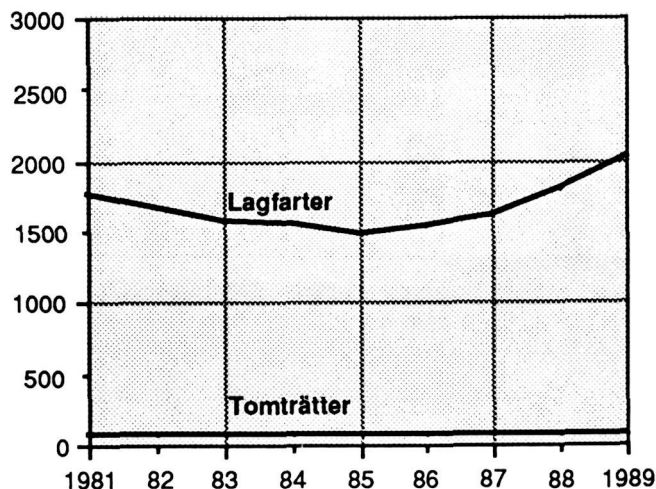
Inskrivningsmyndigheten i Stockholms domsaga handlägger ärenden angående **järnvägs- och luftfartygsinteckningar**.

En särskild enhet vid Stockholms tingsrätt handlägger **sjöfartsregistret**, ett register för skepps- och båtregistren samt skeppsbyggnadsregistret. Sjöfartsregistret handlägger samtliga registerärenden inklusive inteckning i fartyg.

Antal ärenden vid inskrivningsmyndighet uppgick år 1989 till nära 2,7 miljoner. Av dessa var inskrivningar av lagfarter 202 800 och tomträtter 8 300. Ärenden angående inteckning och inskrivning av servitut, nyttjanderätt etc uppgick till 2 020 000. Det innebär en minskning med 6 % från år 1988 till år 1989. 466 500 gravationsbevis utfärdades under 1989, en minskning med 5 % jämfört med 1988.

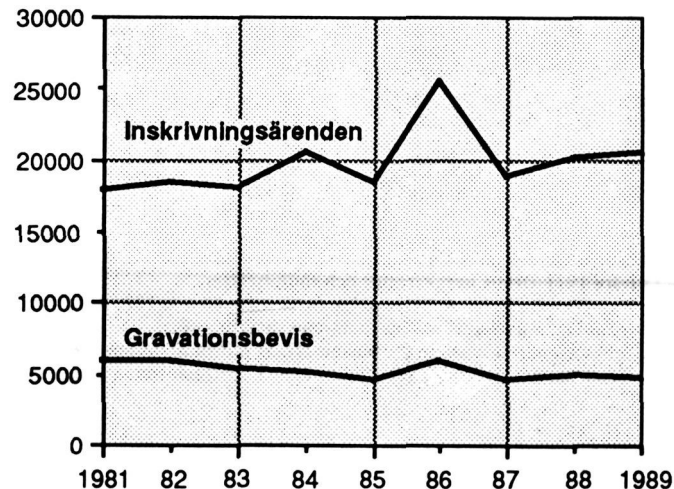
Inskrivning av lagfarter och tomträtter, 1981–1989

Antal i
1 000-tal

Inskrivningsärenden och gravationsbevis, 1981–1989

Antal i
1 000-tal

Tabell 4.2.1.1

Tingsrätter¹: inkomna, slutligt handlagda och till följande år balanserade tvistemål, brottmål, mål om lagsökning och betalningsföreläggande samt konkurser 1960, 1970, 1975, 1980–1989

District Courts: civil cases, criminal cases, debt-recovery cases, injunctions to pay and bankruptcies, entered, finally dealt with and pending at the end of the year 1960, 1970, 1975, 1980–1989

Mål år	Inkomna	Slutligt hand- lagda	Balanserade till följande år	Mål år	Inkomna	Slutligt hand- lagda	Balanserade till följande år
Tvistemål ²				Mål om lagsökning och betalnings- föreläggande			
1960	(³)	38 389	(⁴)	1960	147 325	146 872	9 020
1970	55 666	54 998	11 510	1970	208 396	202 835	22 479
1975	56 581	55 558	26 354	1975	231 328	226 305	32 066
1980	67 296	64 783	31 341	1980	492 953	463 157	100 083
1981	70 769	69 089	32 975	1981	531 238	524 156	107 171
1982	73 465	72 129	34 165	1982	532 462	544 195	95 807
1983	71 992	72 654	33 268	1983	486 346	498 101	84 199
1984	70 592	70 046	33 642	1984	486 353	477 493	89 792
1985	72 121	70 834	34 764	1985	508 244	494 746	103 337
1986	72 574	72 143	34 897	1986	502 542	510 394	95 437
1987	73 333	72 116	35 786	1987	537 633	520 016	113 029
1988	64 847	64 347	35 948	1988	562 348	549 264	125 839
1989	65 319	62 555	38 585	1989	602 704	564 697	163 483
Brottmål ²				Konkurser			
1960	(³)	116 483	(⁴)	1960	1 483	1 486	1 514
1970	99 257	94 633	33 288	1970	3 740	3 123	3 069
1975	99 777	100 427	29 313	1975	4 131	4 305	3 035
1980	78 888	77 537	25 035	1980	4 671	4 047	5 033
1981	80 312	78 710	26 587	1981	5 951	4 488	6 497
1982	83 927	81 718	28 501	1982	5 769	5 027	7 251
1983	79 036	80 829	26 400	1983	6 231	5 592	7 906
1984	72 702	74 780	23 951	1984	7 040	6 746	8 193
1985	68 700	68 425	23 976	1985	7 384	7 175	8 413
1986	69 847	67 494	25 456	1986	7 552	7 492	8 478
1987	67 856	68 209	24 679	1987	6 848	7 333	7 966
1988	70 798	69 509	24 984	1988	6 527	6 769	7 716
1989	70 664	68 880	26 326	1989	8 213	6 863	9 026

1) Före 1971–01–01 häradsrätter och rådhusrätter.

2) Vid redovisningen av tvistemålen och brottmålen år 1970 är den statistiska enheten = handläggningsenhet. Före 1967 och efter 1971 har varje i mål-förteckningen upptaget mål räknats som särskilt mål.

3) Gemensam redovisning för tvistemål och brottmål sammanlagt 157 154.

4) Gemensam redovisning för tvistemål och brottmål sammanlagt 31 101.

Tabell 4.2.1.2

Tingsrätter: slutligt handlagda mål samt inskrivningsärenden 1960, 1970, 1975, 1980 och 1982–1989

District Courts: cases and other matters finally dealt with, 1960, 1970, 1975, 1980 and 1982–1989

Anm. I tabellen ingår inte expropriationsmål, mål handlagda av ägodelningsrätt/domare och fastighetsdomstolsmål.

År	Tvistemål och brottmål			Mål om lagsökning och betalningsföreläggande			Ärenden hos inskrivningsmyndighet			
	Hela antalet ¹	därav Tvistemål %	Brottmål %	Hela antalet	därav Lagsök- nings- mål %	Mål om betaln.- förel. %	Inskrivning av Lagfart ²	Tomträtt	Inteckning och inskrivn. av servitut, nyttjande- rätt etc inkl ärenden ³	Gravations- bevis
1960	154 900	24,8	75,2	146 900	27,0	73,0	120 300	2 900	527 600	259 100
1970	149 600	36,8	63,2	202 800	25,5	74,5	154 500	6 700	701 800	401 900
1975	156 000	35,6	64,4	226 300	22,9	77,1	206 900	12 900 ⁴	1 228 500	639 600
1980	142 300	45,5	54,5	463 200	15,8	84,2	168 000	8 900	1 727 900	578 000
1982	153 800	46,9	53,1	544 200	17,2	82,8	167 800	7 800	1 842 100	593 100
1983	153 500	47,3	52,7	498 100	18,0	82,0	158 400	7 500	1 809 100	539 900
1984	144 800	48,4	51,6	476 900	19,7	80,3	154 800	7 200	2 053 000	520 400
1985	139 300	50,9	49,1	494 700	20,1	79,9	149 000	7 200	1 838 100	457 100
1986	139 637	51,7	48,3	510 394	20,9	79,1	153 500	7 500	2 536 700	595 100
1987	140 325	51,4	48,6	520 016	20,7	79,3	160 700	6 700	1 894 100	460 700
1988	133 856	48,1	51,9	549 264	20,5	79,5	180 800	7 300	2 150 200	490 500
1989	131 435	47,6	52,4	564 627	18,6	81,4	202 800	8 300	2 020 000	466 500

1) År 1970 är vid redovisningen av tvistemål och brottmål den statistiska enheten = handläggingsenhet. Före 1967 och efter 1971 har varje i målförteckningen upptaget mål räknats som särskilt mål.

2) Vilande lagfarter ingår inte.

3) Skepp och skeppsbyggnad ingår. Före 1976 fartyg.

4) År 1975 redovisas vissa specialfall av lagfarna fång som tomträtter.

Tabell 4.2.1.3**Tingsrätter: tvistemål 1989**

District Courts: civil cases, 1989

	Hela antalet mål
<i>Balanserade från föregående år</i>	
Hela antalet	35 821
Mindre tvistemål ¹	5 618
Övriga mål	30 203
<i>Inkomna under året</i>	
Hela antalet	65 319
därav	
Gemensamma ansökningar enligt ÄktB ²	18 871
Mindre tvistemål ¹	16 199
<i>Avgjorda under året</i>	
Hela antalet	62 555
Mindre tvistemål ¹	15 952
Övriga mål	46 603
Utan huvudförhandling	32 073
Efter huvudförhandling	14 530
<i>Rättens avgörande</i>	
Dom	34 177
Beslut	28 378
Överflyttade	274
Avskrivna	20 264
Övriga beslut	7 840
<i>Balanserade till följande år</i>	
Hela antalet	38 585
Mindre tvistemål ¹	5 865
Övriga mål	32 720

1) Mål enligt lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden.

2) ÄktB = äktenskapsbalken.

Tabell 4.2.1.4**Tingsrätter: avgjorda tvistemål efter målens handläggning och avgörande 1989**

District Courts: civil cases finally dealt with, by type of proceedings and decision, 1989

	Hela antalet mål	Familje- mål	Övriga mål
<i>Mål som handlagts i ordinär rättegång</i>			
Avskrivna	12 521	3 494	9 027
Efter muntlig förhandling	4 024	544	3 480
Eljest avskrivna	8 497	2 950	5 547
Överflyttade till annan domstol	184	99	85
Avgjorda genom tredsdom	3 097	58	3 039
Övriga avgjorda mål	30 801	22 591	8 210
Utan muntlig förhandling	21 232	18 933	2 299
Med muntlig förhandling	9 569	3 658	5 911
Summa	46 603	26 242	20 361
<i>Mål som handlagts i förenklad rättegång</i>			
Avskrivna	7 743	1	7 742
Avgjorda genom tredsdom	3 324	–	3 324
Övriga avgjorda mål	4 885	2	4 883
Utan muntlig förhandling	2 923	–	2 923
Med muntlig förhandling	1 962	2	1 960
Summa	15 952	3	15 949

Tabell 4.2.1.5

Tingsrätter: avgjorda tvistemål efter beskaffenhet och processtidens längd 1989

District Courts: civil cases finally dealt with, by nature and duration of proceedings, 1989

Anm. Avskrivna mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	Antal mål med handläggningstid ¹				
		T o m 1 mån	Över 1 t o m 2 mån	Över 2 t o m 3 mån	Över 3 t o m 6 mån	Över 6 mån
<i>Mål som handlagts i ordinär rättegång</i>						
Gemensamma ansökningar om äktenskaps- skillnad	15 766	5 422	990	233	158	8 963
Talan om äktenskapsskillnad som anhängig- gjorts genom stämning	3 464	191	280	164	202	2 627
Boskillnad	1	–	1	–	–	–
Förklaring att viss man ej fader och fast- ställande av faderskap	559	13	60	57	85	344
Vårdnad om barn m m	2 958	857	891	358	312	540
Omyndighetsförklaring	3	–	–	1	–	2
Omyndighetsförklarings hävande	11	3	1	–	5	2
Arbetsvist	128	5	13	11	24	75
Hänskjutna mål angående lagsökning	472	51	81	68	99	173
Hänskjutna mål ang betalningsföreläggande	1 866	108	338	300	499	621
Hänskjutna mål angående handräckning	77	12	18	9	15	23
Militära mål	1	–	–	–	1	–
Andra tvistemål	8 776	626	1 414	1 312	1 973	3 451
Summa	34 082	7 288	4 087	2 513	3 373	16 821
<i>Mål som handlagts i förenklad rättegång</i>						
Hänskjutna mål angående lagsökning	196	35	37	31	49	44
Hänskjutna mål ang betalningsföreläggande	5 362	398	1 149	1 078	1 648	1 089
Hänskjutna mål angående handräckning	36	9	8	3	7	9
Övriga mål	2 615	174	563	540	754	584
Summa	8 209	616	1 757	1 652	2 458	1 726

1) Tiden från det målet kommit in till tingsrätten och till tingsrättens avgörande.

Tabell 4.2.1.6**Tingsrätter: fullföljdsfrekvensen i de avgjorda tvistemålen 1989**

District Courts: frequency of appeal against judgments in civil cases, 1989

Anm. Avskrivna och inom tingsrätten överflyttade mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	därav fullföljda till hovrätt Antal	I % av mål avgjorda av tings- rätt
<i>Mål som handlagts i ordinär rättegång</i>			
Gemensamma ansökningar om äktenskaps- skillnad	15 766	253	1,6
Talan om äktenskapsskillnad som anhängig- gjorts genom stämning	3 464	219	6,3
Boskillnad	1	–	0,0
Förklaring att viss man ej fader och fast- ställande av faderskap	559	89	15,9
Vårdnad om barn m m	2 958	156	5,3
Omyndighetsförklaring	3	–	0,0
Omyndighetsförklarings hävande	11	–	0,0
Arbetsvist	128	5	3,9
Hänskjutna mål angående lagsökning	472	64	13,6
Hänskjutna mål ang betalningsföreläggande	1 866	143	7,7
Hänskjutna mål angående handräckning	77	14	18,2
Militära mål	1	–	0,0
Andra tvistemål	8 776	1 385	15,8
Summa	34 082	2 328	6,8
<i>Mål som handlagts i förenklad rättegång</i>			
Hänskjutna mål angående lagsökning	196	13	6,6
Hänskjutna mål ang betalningsföreläggande	5 362	277	5,2
Hänskjutna mål angående handräckning	36	6	16,7
Övriga mål	2 615	125	4,8
Summa	8 209	421	5,1

Tabell 4.2.1.7

Tingsrätter: brottmål 1989

District Courts: criminal cases, 1989

	Hela antalet mål
Balanserade från föregående år	24 542
Inkomna under året	70 664
Avgjorda under året	68 880
<i>Rättens avgörande</i>	
Dom	60 956
Beslut	7 924
därav	
överflyttade	3 089
avskrivna	3 714
Balanserade till följande år	26 326

Tabell 4.2.1.8

Tingsrätter: avgjorda brottmål efter processtidens längd m m 1989

District Courts: criminal cases finally dealt with, by duration of proceedings etc., 1989

	Hela antalet mål	Antal mål med handläggningstid				
		t o m 1 mån	Över 1 t o m 2 mån	Över 2 t o m 3 mån	Över 3 t o m 6 mån	Över 6 mån
<i>Målens beskaffenhet</i>						
Notariemål	9 430	843	1 397	1 583	2 750	2 857
Andra brottmål	59 450	13 623	14 153	9 713	12 610	9 351
<i>Rättens sammansättning vid avgörandet</i>						
Ensamdomare	10 861	3 213	1 732	1 279	2 020	2 617
Nämnd	57 995	11 249	13 814	10 014	13 334	9 584
Jury	24	4	4	3	6	7
Avgjorda genom dom	60 956	11 603	14 446	10 592	14 215	10 100
Avgjorda genom beslut	7 924	2 863	1 104	704	1 145	2 108
därav avskrivna	3 714	502	484	385	669	1 674
Summa	68 880	14 466	15 550	11 296	15 360	12 208
därav med tolk	3 722	1 141	677	491	735	678

Tabell 4.2.1.9

Tingsrätter: i brottmål tilltalade personer efter målets avgörande och med offentlig försvarare samt personer dömda till kriminalregisterpåföljd med personutredning m m, 1989

District Courts: prosecuted persons, with public defence counsel etc., 1989

Anm. Avskrivningsbeslut ingår ej i tabellen.

Avgörandet m m	Hela antalet tilltalade	Därav med offentlig försvarare	Personer dömda till kriminalregisterpåföljd				
			Hela antalet	Med personutredning	Därav med personundersökning	rättspsyk. undersökning	läkarintyg ¹
Fällande dom	68 885	30 211	37 383	13 638	12 760	511	1 862
Frikännande dom	4 200	1 974	–	–	–	–	–
Slutligt beslut	118	57	89	–	–	–	–
därav bötesförvandling	34	11	8	–	–	–	–
Summa	73 203	32 242	37 472	13 638	12 760	511	1 862

1) Läkarintyg enligt 7 § lagen (1964:542) om personundersökning i brottmål.

Tabell 4.2.1.10

Tingsrätter: fullföljdsfrekvensen i de avgjorda brottmålen 1989

District Courts: frequency of appeal against convictions, 1989

	Hela antalet mål	därav fullföljda till hovrätt	
		Antal	I % av mål avgjorda av tingsrätt
<i>Målenas beskaffenhet</i>			
Notariemål	9 430	467	5,0
Andra brottmål	59 450	6 646	11,2
<i>Rättens sammansättning vid avgörandet</i>			
Ensamdomare	10 861	462	4,3
Nämnd	57 995	6 646	11,5
Jury	24	5	20,8
Avgjorda genom dom	60 956	6 779	11,1
Avgjorda genom beslut	7 924	334	4,2
därav avskrivna	3 714	95	2,6
Summa	68 880	7 113	10,3
därav med tolk	3 722	749	20,1

Tabell 4.2.1.11**Tingsrätter som är fastighetsdomstol: avgjorda mål efter beskaffenhet och processtidens längd 1989**

Real Estate Courts: cases finally dealt with, by nature and duration of proceedings, 1989

Anm. Avskrivna mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	Antal mål med handläggningstid ¹				
		Tom 1 mån	Över 1 tom 2 mån	Över 2 tom 3 mån	Över 3 tom 6 mån	Över 6 mån
<i>Målens beskaffenhet</i>						
Mål om handräckning vars handläggning återupptagits efter ansökan om återvinning	115	19	25	14	28	29
Fastighetsbildningsmål	331	18	17	11	74	211
Mål/ärenden om expropriation m m enligt bygglagen	62	5	17	3	13	24
Mål om tomträtt	439	8	37	29	75	290
Hyrestvist	3 072	145	728	689	889	621
Arrendetvist	65	5	5	1	11	43
Mål/ärenden enl miljöskyddslagen	3	–	–	–	1	2
Andra fastighetsdomstolsmål	754	50	137	120	183	264
Summa	4 841	250	966	867	1 274	1 484
därav mål upptagna efter tredsdom	2 518	91	668	649	781	329

1) Tiden från det målet kommit in till tingsrätten och till tingsrättens avgörande.

Tabell 4.2.1.12**Tingsrätter som är fastighetsdomstol: fullföljdsfrekvensen i de avgjorda fastighetsdomstolsmålen 1989**

Real Estate Courts: frequency of appeal against judgements in Real Estate Court cases, 1989

Anm. Avskrivna och inom tingsrätten överflyttade mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	därav fullföljda till hovrätt	
		Antal	I % av mål avgjorda av tings- rätt
Mål om handräckning vars handläggning återupptagits efter ansökan om återvinning	115	22	19,1
Fastighetsbildningsmål	331	81	24,5
Mål/ärenden om expropriation m m enligt bygglagen	62	5	8,1
Mål om tomträtt	439	1	0,2
Hyrestvist	3 072	111	3,6
Arrendetvist	65	10	15,4
Mål/ärenden enl miljöskyddslagen	3	–	0,0
Andra fastighetsdomstolsmål	754	30	4,0
Summa	4 841	260	5,4
därav mål upptagna efter tredsdom	2 518	5	0,2

Tabell 4.2.1.13**Tingsrätter: balanserade, inkomna och avgjorda domstolsärenden samt fullföljdsfrekvensen av dem 1989**

District Courts: legal matters pending, entered, finally dealt with and frequency of appeals against decisions, 1989

	Antal ärenden
Inbalanserade	13 956
Inkomna	23 547
Avgjorda	23 227
därav fullföljda till hovrätt	574
Balanserade till följande år	14 276

Tabell 4.2.1.14**Statens va-nämnd: inkomna, slutligt handlagda och till följande år balanserade mål samt fullföljdsfrekvensen i de slutligt handlagda målen 1980–1989**

Water supply, sewage and district heating tribunal: cases entered, finally dealt with, pending at the end of the year and frequency of appeal against the rulings, 1980–1989

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Inkomna mål	208	344	391	237	300	199	326	241	206	596
Slutligt handlagda mål	251	223	320	323	257	238	284	247	276	506
Till följande år balanserade	136	257	328	242	285	246	288	282	209	299
Fullföljda till vattenöverdomstolen:										
Antal	37	20	33	36	34	39	58	30	33	19
I % av de slutligt handlagda	14,7	9,0	10,3	11,1	13,2	16,4	20,4	12,2	11,9	3,8

Tabell 4.2.1.15**Tingsrätter som är vattendomstol: inkomna, slutligt handlagda och till följande år balanserade vattenmål och ärenden 1980–1989**

Water Rights Courts: cases entered, finally dealt with and pending at the end of the year, 1980–1989

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
<i>Mål</i>										
Inkomna under året	310	294	324	388	298	299	306	304	332	312
Slutligt handlagda under året	381	339	322	315	393	313	301	308	351	356
Ansökningsmål	372	329	306	299	382	297	288	283	331	338
Stämningsmål	8	6	9	8	4	2	6	12	12	13
Förrättningsmål ¹	.	.	.	.	2	2	3	7	5	5
Handräckningsmål ¹	.	.	.	.	1	4	3	1	1	1
Mål om tillstånds giltighet m m ¹	.	.	.	.	—	1	—	—	—	—
Besvärs- och underställningsmål	1	4	7	8	4	7	1	5	2	1
Balanserade till följande år	813	768	770	844	749	735	742	738	719	675
<i>Ärenden</i>										
Inkomna under året	97	100	113	177	429	55	62	51	36	33
Slutligt handlagda under året	104	114	108	104	103	136	173	213	75	48
Balanserade till följande år	37	23	28	101	427	346	235	73	34	71

1) Enligt nya VL (1983:291) som trätt i kraft 84-01-01.

Tabell 4.2.1.16

Tingsrätter som är vattendomstol: avgjorda vattenmål efter målets art m m 1989

Water Rights Courts: civil cases finally dealt with, by nature of case etc., 1989

Målets art (siffrorna betecknar kapitel, paragraf och punkt i vattenlagen)	Hela antalet mål	Antal mål som varit återförvisade eller vilande	Antal mål i vilka tidigare meddelats domar el. beslut	Antal sådana domar och beslut	Fördelning efter tiden mellan målens inkommande och deras avgörande					Målet hänskjutet till regeringens prövning
					T o m 3 mån	Över 3 mån t o m 1 år	Över 1 t o m 5 år	Över 5 t o m 10 år	Över 10 år	
Enligt äldre lag (1918:523)										
Ansökningsmål	63	3	55	1 030	2	–	–	20	41	4
därav										
Byggnad i vatten (11:17 p1–6)	49	3	47	1 018	–	–	–	13	36	4
Vattentäkt (11:17 p7–10)	10	–	6	8	–	–	–	7	3	–
Nyprövning enl 44 kap p5 (11:17 p13)	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Enligt äldre bestämmelser (11:17 p22)	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Övriga (11:68)	2	–	2	4	–	–	–	–	2	–
Besvär- och underställningsmål rörande syneförrättning	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–
därav										
(11:17 p59)	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–
Summa	64	3	55	1 030	2	1	–	20	41	4
Enligt ny lag (1983:291)										
Ansökningsmål	253	2	16	21	55	155	41	2	–	1
För annat vattenföretag än markavvattningsföretag										
därav										
Ersättning för rätt enl 4 kap (13:13 p19)	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–
Tillstånd till utförande enl 4 kap (13:13 p2)	176	–	14	19	40	105	29	2	–	1
Godkännande av utfört ändrings/lagningsarbete enl 4 kap (13:13 p3)	2	–	–	–	1	1	–	–	–	–
Prövning av lagligheten enl 4 kap (13:13 p4)	37	1	1	1	4	27	6	–	–	–
Överflyttningsrätt till andelskraft 9 kap 18§ (13:13 p6)	1	1	–	–	–	–	1	–	–	–
Utskrivning av vattenanläggning enl 14 kap 5§ (13:13 p7)	19	–	–	–	4	12	3	–	–	–
Bortskaffning av flottledsanläggning enl 14 kap 3§ 1st eller övertagande enl 4st	2	–	1	1	–	2	–	–	–	–
Förläggning av arbetstiden 15 kap 2§ 2st (13:13 p9)	8	–	–	–	3	4	1	–	–	–
Omprövning av villkor enl 15 kap	7	–	–	–	3	3	1	–	–	–
Stämningssmål	7	–	–	–	–	3	4	–	–	–
Utskrivning/ändring (13:14 p1)	2	–	–	–	–	1	1	–	–	–
Ersättning för skada eller intrång genom vattenanläggning som inte tillkommit i laga ordning el inte är av laga beskaffenhet (13:14 p2)	3	–	–	–	–	2	1	–	–	–
Oförutsedda skador (15:17)	2	–	–	–	–	–	2	–	–	–
Förrättningsmål	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–
Besvär	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–
Summa	261	2	16	21	55	159	45	2	–	1
Samtliga mål	343	5	71	1 051	57	160	45	22	41	5

Tabell 4.2.1.17

Tingsrätter: ärenden i boupptecknings- och avhandlingsprotokollen, förmynderskaps- och godmanskaps-ärenden samt inskrivningsmyndighetens ärenden 1989

District Courts: estate inventory guardianship and executor cases, and cases in Court Registrar, 1989

	Antal ärenden
<i>I boupptecknings- och avhandlingsprotokollen upptagna ärenden m m</i>	
I bouppteckningsprotokollet upptagna ärenden	
Inregistrering av bouppteckning	90 048
Dödsboanmälan	7 038
Bevakning av testamente	8 918
Aktenskapsförord	12 552
Gåva mellan makar	1 304
Lösöreköp	143
Kallelse å okända borgenärer	700
Anmälan om bodelning	12 598
Övriga	10 556
Summa	143 857
I avhandlingsprotokollet upptagna ärenden	2 250
Förmynderskap och godmanskap	29 682
<i>Inskrivningsmyndighetens ärenden</i>	
Ärenden i dagboken del A	402 909
Ärenden i dagboken del B	1 634 076 ¹
Ärenden i dagboken del C	1 492
Ärenden i dagboken över företagsinteckningar	170 086
Summa dagboksärenden	2 208 563 ^{2, 6}
Gravationsbevis	466 559 ³
Äganderättsbevis	2 045 ⁴
Bevis som avses i 4 § 4 st gravationsbeviskun- görelsen (1971:710)	26
Uppgifter till fastighetsbildningsmyndighet	18 913
Upplägg för nybildade fastigheter	20 322
Yttranden enl 12 kap 10 § fastighetsbildnings- lagen (1970:988) ⁵	1 080

1) Dessutom 783 inskrivningsärenden angående luftfartyg.

2) Dessutom tillkommer Sjöfartsregistrets ärenden: dagbok del A 7 618, dagbok del B 1 305, dagbok del C 483 och övriga ärenden 1 263.

3) Inkl 290 gravationsbevis rörande luftfartyg.

4) Inkl 1 233 fastighetsbevis.

5) Dessa ärenden ingår även i dagboken del A.

6) Dessutom tillkommer 8 346 inskrivna ärenden som förs i fastighets-
bok.

Tabell 4.2.1.18

Tingsrätter¹: Sjöfartsregistrets ärenden 1989

District Courts: Register of shipping matters, 1989

	Antal ärenden
Sjöfartsregistrets ärenden	
Ärenden i dagboken del A ²	7 618
Ärenden i dagboken del B ²	1 305
Ärenden i dagboken del C (registerärenden)	483
Ärenden i dagboken del C (båtregisterärenden)	379
Partrederiärenden	48
Registerutdrag	802
Bevis om icke-registrering	24
Summa ärenden	10 659
Tingsrättens ärenden, handlagda å sjöfartsregistret	
Ärenden ang dödande av förkommen inteckningshandling och om dödande av inteckning då inteckningshandlingen förkommit, såvitt avser skepp- och skepps- byggen	7
Ärenden om registrering av båtbyggnads- förskott	3
Summa ärenden	10
Totalt	10 669

1) Sjöfartsregistret är placerat vid Stockholms tingsrätt.

2) Beträffande de här redovisade ärendenas art se sid 161.

Tabell 4.2.1.19**Tingsrätter: beviljade lagfarter och inskrivningar av tomträtt, länsvis 1989**

District Courts: registrations of title to real estate and site leasehold rights, by county, 1989

Län	Lagfart	Inskrivning av tomträtt
Stockholms	24 616	3 171
Uppsala	5 817	17
Södermanlands	5 789	197
Östergötlands	7 348	381
Jönköpings	6 105	14
Kronobergs	3 745	–
Kalmar	6 730	126
Gotlands	1 573	25
Blekinge	4 141	1
Kristianstads	8 797	79
Malmöhus	14 347	611
Hallands	6 879	140
Göteborgs o Bohus	14 365	738
Älvsborgs	10 004	243
Skaraborgs	5 958	7
Värmlands	7 463	318
Örebro	5 679	231
Västmanlands	4 389	905
Kopparbergs	8 149	–
Gävleborgs	6 917	304
Västernorrlands	6 061	39
Jämtlands	4 066	8
Västerbottens	5 996	16
Norrbottens	5 855	807
Hela riket	180 789	8 378

Tabell 4.2.1.20**Tingsrätter: beviljade lagfarter fördelade efter fång och beskattningsnatur 1989**

District Courts: registrations of title to real estate, by nature of title and character of assessment, 1989

Fång	Jordbruks- fastighet	Annan fastighet	Summa
Frivillig försäljning	9 303	120 458	129 761
Köp vid exekutiv- och konkurs- försäljning	48	500	548
Expropriation o d	–	24	24
Byte	89	389	478
Gåva	3 757	21 031	24 788
Äktenskapsförord, arv eller giftorätt samt testamente	8 690	37 414	46 104
Annat fång	130	971	1 101
Okänt	9	2	11
Summa	22 026	180 789	202 815

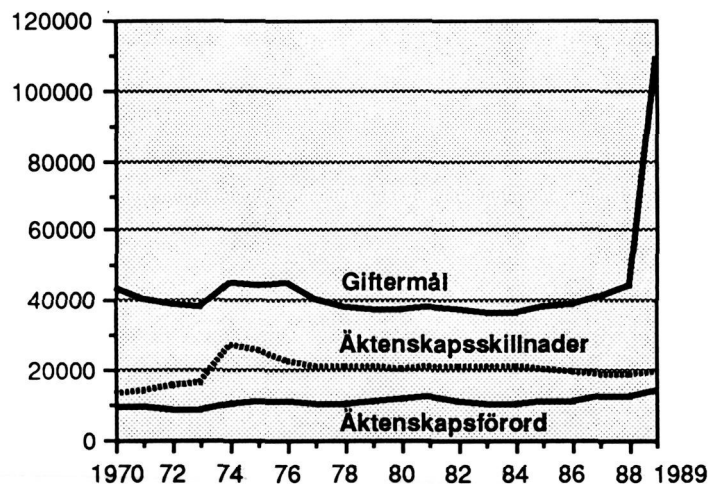
4.2.2 Familjerätt

Familjerätt är den del av civilrätten som behandlar rättsnormer som reglerar familjelivet, dvs regler om äktenskap och dess rättsverkningar, om föräldrar och barn, förmynderskap och enligt hävd också arvsordning.

De ständiga förändringarna inom det sociala och ekonomiska området påverkar familjebildningen och har medfört ny lagstiftning också inom familjerättens område. Lagen (1987:232) om sambors gemensamma hem är ett exempel på hur t ex samlevnad utan äktenskap har fått en sådan omfattning och betydelse att lagreglering behövs.

Giftermål, äktenskapsskillnader och äktenskapsförord, 1970–1989

Antal

Äktenskapsskillnader och giftermål

År	Giftermål	Äktenskapsskillnader
1960	50 149	8 958
1965	59 963	9 563
1970	43 278	13 174
1975	44 103	25 751
1980	37 569	20 250
1981	37 793	20 695
1982	37 051	21 270
1983	36 216	21 068
1984	36 210	20 601
1985	38 297	20 185
1986	38 830	19 518
1987	41 064	18 938
1988	44 098	18 838
1989	108 928	19 404

Antalet **äktenskapsskillnader** har under 1980-talet hållit sig omkring 20 000. Fr o m år 1983 märks dock en svag nedgång i antalet äktenskapsskillnader samtidigt som en viss uppgång i antal **giftermål** skett. År 1989 ökade antalet äktenskapsskillnader med 3 % samtidigt som antalet giftermål, på grund av ny lagstiftning beträffande änkepension som trädde i kraft den 1 januari, 1990 ökade med 147 %. Om man ser på medelfolkmängden gifta kvinnor framgår att år 1989 skiljde sig 1 154 gifta kvinnor på 100 000. Högsta värdet under 1980-talet var 1 221 år 1983.

Nästan hälften av äktenskapsskillnaderna sker under de första 10 åren av äktenskapet. I 2/3 av samtliga äktenskapsskillnader finns barn under 18 år. De flesta barnen, ca 70 %, finns i äktenskap som upplöses efter 5–19 år.

Familjemål m m år 1984–1989

År	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Gemensam ansökan om äktenskapsskillnad	16 954	16 690	16 235	15 754	15 511	15 766
Talan om äktenskapsskillnad genom stämning	3 713	3 567	3 401	3 280	3 403	3 464
Boskillnad	919	965	1 295	2 614	54 ¹	1
Äktenskapsförord	10 068	10 809	10 771	12 127	12 085	12 552
Gåva mellan makar					1 307	1 304
Faderskap	599	520	522	555	617	559
Vårdnad m m	2 847	3 022	2 872	2 839	2 915	2 958
Omyndighetsförklaring	53	35	14	15	10	3 ²
Omyndighetsförklarings hävande	321	390	599	680	552	11 ²

1) Boskillnadsinstitutet avskaffat i äktenskapsbalken.

2) Institutens omyndighetsförklaring och omyndighetsförklarings hävande avskaffat i föräldrabalken.

Vid beaktande av domsskäl framgår att de flesta är ense om äktenskapsskillnad, ca 2 % är oense. Ansökan om äktenskapsskillnad kan antingen ske gemensamt eller genom stämning. 1/3 saknar barn, vilket innebär att de troligen gemensamt ansökt om äktenskapsskillnad. En hypotes är då att stämningsansökan beror på oenighet beträffande vårdnad av barn eller underhållsbidrag och således berör 5 000–6 000 barn.

Mål om **vårdnad av barn** har sjunkit högst betydligt fr o m 1983 då den nya lagen om vårdnad och umgänge med barn, 1983:47 (ändrad gm lag 1983:484), trädde i kraft. År 1989 var vårdnadsfallen 2 958 mot 5 844 år 1982. Minskningen beror på att flertalet föräldrar som inte är gifta med varandra kan få gemensam vårdnad om barnen genom att vid pastorsämbetet anmäla gemensam vårdnad. Tidigare var ett tingsrättsbeslut nödvändigt även för denna grupp.

Några av de få uppgifter som finns om vårdnadsfrågor finns i utredningen **Vårdnad och underhåll, 1983**, som gjorts av SCB i samråd med socialstyrelsen. Undersökningen var en urvalsundersökning och omfattade 2 675 domar där föräldrarna varit gifta med varandra och 933 domar där föräldrarna inte varit gifta med varandra.

För år 1989 görs en ny undersökning som kommer att presenteras senhösten 1990.

År 1989 ökade antalet **äktenskapsförord** från 12 085 till 12 552, medan antalet **gåvor mellan makar** var i stort oförändrat, drygt 1 300.

Omyndighetsförklaring har sjunkit till 3 år 1989 och **hävande av omyndighetsförklaring** till 11. Orsaken till detta är att dessa institut avskaffades den 1 januari 1989 genom ändring i föräldrabalken.

Tabeller om familjemål, se även under 4.2.1 Tingsrätter.

Tabell 4.2.2.1**Tingsrätter, hovrätter och Högsta Domstolen: äktenskapsskillnader 1960, 1965, 1970 och 1972–1989**

District Courts, Courts of Appeal, the Supreme Court: divorces, 1960, 1965, 1970 and 1972–1989

År	Samtliga äktenskapsskillnader	därav med barn under 18 år ¹	På 100 000 av Hela medel- folkmängden	Medelfolk- mängd gifta kvinnor
1960	8 958	5 795	119,8	503,4
1965	9 563	5 754	123,7	514,2
1970	13 174	8 173	163,8	684,6
1972	15 189	10 203	187,0	795,0
1973	16 294	11 263	200,2	860,0
1974 ²	27 208	15 971	333,4	1 448,5
1975	25 751	17 511	314,3	1 383,0
1976	22 411	15 058	272,6	1 212,9
1977	20 994	14 026	254,4	1 144,0
1978	20 599	13 798	248,9	1 134,8
1979	20 785	13 776	250,6	1 153,5
1980	20 250	13 339	243,7	1 135,2
1981	20 695	13 707	248,7	1 172,5
1982	21 270	13 862	255,5	1 218,7
1983	21 068	13 559	253,0	1 221,2
1984	20 601	13 249	247,1	1 208,2
1985	20 185	13 101	241,7	1 195,2
1986	19 518	12 347	233,2	1 165,6
1987	18 938	11 810	225,5	1 138,1
1988	18 838	11 535	223,3	1 136,2
1989	19 404	11 792	228,5	1 154,0

1) Åren 1960 till 1970 äktenskapsskillnader med barn under 15 år.

2) Nya regler om äktenskapsskillnad trädde i kraft 1974-01-01.

Tabell 4.2.2.2.

Tingsrätter, hovrätter och Högsta Domstolen: äktenskapsskillnader efter barnantal och äktenskapets varaktighet 1989

District Courts, Courts of Appeal, the Supreme Court: divorces by number of children and by duration of marriage, 1989

Uppgifterna grundar sig på till äktenskapsregistret rapporterade äktenskapsskillnader som vunnit laga kraft.

Barnantal m m	Äktenskapets varaktighet (år) ¹								Summa	därav med betänke- tid	utan betänke- tid
	-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-			
<i>Antal äktenskap med nedanstående antal barn under 18 år</i>											
0	2 598	1 113	482	254	948	1 112	571	534	7 612	1 233	6 379
1	1 199	1 158	688	634	1 056	338	42	10	5 125	4 207	918
2	776	1 408	1 300	1 025	396	52	10	4	4 971	4 801	170
3	167	396	415	315	72	10	1	-	1 376	1 341	35
4	52	55	73	53	9	1	1	-	244	238	6
5	10	15	10	16	4	2	1	-	58	53	5
6	4	1	4	2	2	-	-	-	13	13	-
7	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
över 8	-	-	-	1	1	-	-	2	4	3	1
Summa äktenskap	4 806	4 147	2 972	2 300	2 488	1 515	626	550	19 404	11 890	7 514
Summa barn	3 534	5 470	4 899	3 942	2 152	486	74	66	20 623	19 191	1 432
Antal barn per äktenskap	0,74	1,32	1,65	1,71	0,87	0,32	0,12	0,12	1,06	1,62	0,19
Utländska domar ²	3	4	5	2	2	3	-	1	21 ³	.	.

1) Antal år mellan vigselåret och domsåret.

2) Svea Hovrätts beslut att i främmande land meddelat beslut om upplösning av äktenskap skall gälla här i riket.

3) 1 uppgift saknar vigseldatum (makarna ej kyrkoskrivna i Sverige).

Tabell 4.2.2.3

Tingsrätter, hovrätter och Högsta Domstolen: äktenskapsskillnader efter lagrum, samt av hovrätt undanröjda domar på äktenskapsskillnad 1989

District Courts, Courts of Appeal, the Supreme Court: divorces by law sections, and divorces vacated by Courts of Appeal, 1989

	Äktenskapsskillnader enligt 5 kap Äktenskapsbalken				Samtliga	därav			Av hovrätt undanröjda domar på äktenskapsskillnad ¹
	§ 1 (makarna ense om äkten- skaps- skillnad)	§ 2 (makarna ej ense om äkten- skaps- skillnad)	§ 4 (särlev- nad se- dan minst 2 år)	§ 5 (på grund av äkten- skaps- hinder)		med betän- ketid	utan betän- ketid	med barn under 16 år	
Tingsrätter	18 687	398	245	17	19 373	11 872	7 501	10 437	.
Hovrätter	19	5	1	-	25	13	12	8	70
Högsta Domstolen	4	2	-	-	6	5	1	5	3

1) Av tingsrätt meddelad dom på äktenskapsskillnad som efter gemensamt överklagande undanröjts.

4.2.3 Mål och ärenden om ekonomi

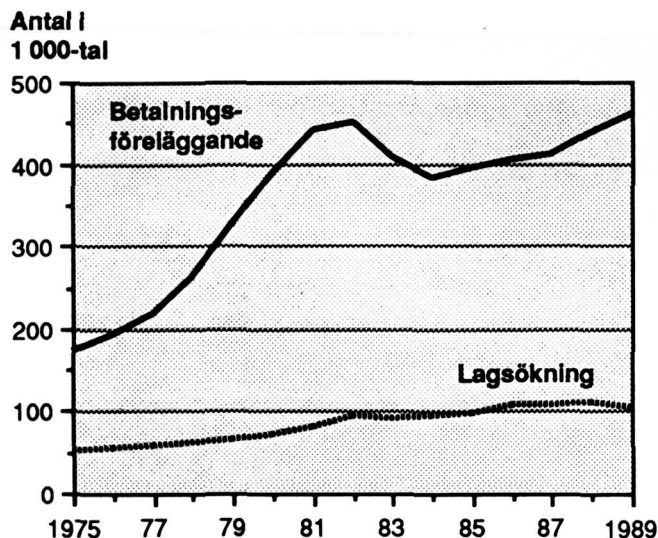
Lagsökning, betalningsföreläggande och handräckning

För att förenkla rutinerna vid tingsrätterna då en borgenär (fordringsägare) har ett krav som enbart gäller pengar används lagsökning eller betalningsföreläggande. Dessa förfaranden är snabbare och billigare rutiner än andra typer av mål och ärenden.

Lagsökning kan en borgenär använda sig av om han har ett skuldebrev eller ett annat *skriftligt fordringsbevis* som är förfallet till betalning. Rätten fastställer i ett lagsökningsutslag att betalningsskyldighet föreligger. Den betalningsskyldige kan begära återvinning, vilket innebär att fordran prövas i en vanlig rättegång vid tingsrätt.

Betalningsföreläggande kan den borgenär ansöka om vid tingsrätt som har en fordran på pengar som *inte* grundar sig på *skriftligt fordringsbevis* och inte avser skadestånd. Om kravet medges eller om inget svar kommer till domstolen skrivs ett slutbevis ut. Även i detta fall kan den betalningsskyldige begära återvinning. Om denne förnekar skulden kan inget slutbevis ges och ärendet får tas upp i domstol.

Slutligt handlagda mål om lagsökning och betalningsföreläggande, 1975–1989

Handräckning ansöks då krav ej gäller pengar och ansöks med vissa undantag vid tingsrätten. Förfarandet är ungefär som vid lagsökning och används t ex vid avhysning (vräkning) och vid återtagande av uthyrd egendom. I samband med den nya Handräckningslagen av 1981 som trädde i kraft 1982 redovisar SCB statistik fr o m 1982 som inte är jämförbar med tidigare års redovisning.

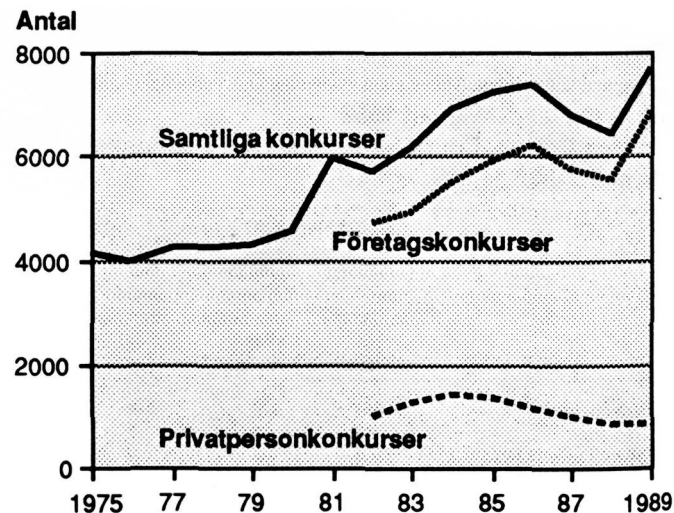
Antalet slutligt handlagda mål har minskat med ca 14 % från 1988 till 1989.

Inkomna och slutligt handlagda handräckningsmål år 1984–1989

År	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Inkomna	15 083	15 659	16 370	14 273	11 968	12 015
Slutligt handlagda	14 245	14 909	15 720	14 400	11 674	10 029
därav avhysning	11 588	12 200	12 556	10 509	7 528	5 812

Konkurs innebär att en person (gäldenär) eller företag inte kan betala sina skulder och att en ansökan därför lämnas in till domstol som fattar beslut om konkurs. Samtliga tillgångar fördelas mellan borgenärer beroende på hur och om de har säkerheter. I första hand fördelas tillgångarna till fordringsägare med särskild förmånsrätt t ex företagshypotek, därefter skall staten ha in skatterna, de anställda sina löner och i sista hand kommer övriga borgenärer.

Tillkomna konkurser, 1975–1989

Under 1970-talet uppgick antalet konkurser i genomsnitt till 4 178 per år. En kraftig ökning har skett under 1980-talet. För år 1989 redovisades 7 714 nya konkurser vilket är det högsta antalet någonsin.

Konkurser 1984–1989

År	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Samtliga därav	6 902	7 224	7 361	6 785	6 414	7 714
Företag	5 466	5 888	6 200	5 768	5 567	6 879
Privatpersoner	1 436	1 336	1 161	1 017	847	835

Ackord innebär att gäldenär och borgenärer kommer överens om att skulderna sätts ner så att konkurs kan undvikas. Det är som regel bäst för alla parter. Ackordcentralerna i Stockholm, Göteborg och Malmö har hand om ackorden.

Företagskonkurser och ackord fördelade efter antal anställda, 1987–1989

År	Konkurser			Ackord		
	1987	1988	1989	1987	1988	1989
Anställda						
0	3 913	3 933	4 762	21	31	19
1– 2	735	668	845	13	9	11
3– 5	497	445	568	12	14	13
6– 10	283	259	359	20	9	8
11– 20	183	160	205	19	10	7
21– 50	117	90	111	14	12	3
51–100	31	11	23	4	4	1
100–	9	1	6	–	2	1
Samtliga	5 768	5 567	6 879	103	91	63

SCB redovisar ackordstatistik fr o m år 1985. Antalet ackord har minskat från 134 år 1985 till 63 år 1989. År 1989 hade 30 % av de drabbade företagen 0 anställda, 51 % hade 1–10 anställda och 19 % hade mer än 10 anställda.

Näringsförbud

Näringsförbud infördes i konkurslagen den 1 juli 1980. Näringsförbud kan meddelas gäldenär som i samband med konkurs förfarit grovt otillbörligt mot borgenär eller om en person upprepade gånger förekommit i samband med konkurs.

Genom lagen om näringsförbud den 1 juli 1986 kan näringsförbud meddelas även person som i egenskap av enskild näringsidkare gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa. Detta oavsett om konkurs föreligger eller ej.

Näringsförbud kan meddelas också om person i avsevärd omfattning inte har betalat skatt, tull eller avgift som omfattas av lagen om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter.

Näringsförbud kan vara tillfälligt eller slutligt. Det senare är tidsbestämt till max 5 år. Den som meddelats näringsförbud får inte driva näringsverksamhet inte heller som styrelseledamot eller i någon annan egenskap företräda aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening eller stiftelse som driver verksamhet med bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen. Talan om näringsförbud förs vid tingsrätt av åklagare.

Vid utgången av år 1989 hade 142 personer näringsförbud.

Kronofogdemyndighet (KFM)

Kronofogdarna är verksamma i landets 81 kronofogdedistrikt. KFM har exekutiva uppgifter. De verkställer indrivning av pengar från betalningsskyldiga genom att

- göra utmätning
- ålägga arbetsgivare att innehålla lön
- avhysa (»vräka«) från bostad
- återtaga varor som sålts på avbetalning.

Staten, företag och privatpersoner m fl kan vara uppdragsgivare till KFM, som handlägger *allmänna* och *enskilda mål*. Stat och kommun är fordringsägare i allmänna mål som kan avse obetalda skatter, arbetsgivaravgifter, böter eller studiemedel m m och privatpersoner och företag i enskilda mål som avser lån, hyror m m.

Vid 1989 års början uppgick de samlade skatte- och avgiftsskulder, s k **allmänna mål**, till 18,0 miljarder kronor. Under året debiterades 8,6 miljarder kronor hos KFM och 2,84 miljarder drevs in. 2,10 miljarder avkortades (återkallades från indrivning). 1,90 miljarder kronor preskriberades. Vid årets slut hade skatte- och avgiftsskulder ökat till 19,8 miljarder kronor, en ökning med 10 %. Av de balanserade skulder var

- 24 % bearbetningsbart fordringsbelopp
- 42 % avskrivna belopp (passiv indrivning), kan bearbetas på nytt med begränsat resultat
- 19 % pågående konkurser
- 4 % avslutade konkurser och
- 11 % fordringsbelopp där anstånd beviljats.

Den 31 december 1989 fanns 344 000 gäldenärer med allmänna mål registrerade. Av dessa hade 56 % skulder på mellan 1–5 000 kronor. Dessa skulder motsvarade 1 % av totala skuldbeloppet. 11 % hade skulder på mer än 100 000 kronor (skuldbeloppet motsvarade 81 % av totala skuldbeloppet).

I **enskilda mål** redovisade KFM 833 miljoner kronor år 1989 avseende utsökning och återtagning, 312 miljoner införsel av underhållsbidrag och 107 miljoner levererade utsökningsavgifter.

År 1989 inkom 12 391 ansökningar om *avhysning*, en minskning med 9 % jämfört med 1988. Avhysningen verkställdes i 4 531 fall.

År 1989 inkom 4 531 ärenden om *exekutiv fastighetsförsäljning* vilket är 6 % färre ärenden än 1988. Detta är det lägsta antalet sedan år 1982. Kronofogdemyndigheterna övertog då uppgiften från överexekutor.

Inteckningsstatistik

SCB har fram till och med 1982 totalredovisat inteckningsstatistik framställd på manuell väg ur kopior av inskrivningsmyndigheternas dagböcker. Åren 1974–1975 pågick försöksverksamhet med maskinell registrering av bland annat inteckningar parallellt med den manuella. Uppsala domsaga var den första inskrivningsmyndighet med full rättsverkan för

sitt ADB-stödda inskrivningsregister. Det omfattade samtliga inskrivningar redan år 1976, med undantag av en del in-teckningar som t ex inteckningar i del av fastighet. Efter hand har allt fler inskrivningsmyndigheter övergått till ADB. Vid årsskiftet 1989–1990 ingick 57 % av samtliga inskrivningsmyndigheter. Cirka 0,5 % av inteckningarna ligger utanför dataregistrering och finns i manuellt förda böcker. Siffran varierar något beroende på hur länge inskrivningsmyndigheten ingått i datasystemet.

Centralnämnderna för fastighetsdata (CFD) i Gävle är samordnande myndighet för dataregistret. Hösten 1995 beräknas samtliga inskrivningsmyndigheter ingå i CFDs dataregister.

Nedan redovisas värden för de län som helt övergått till ADB-registrering före den 1 januari 1989.

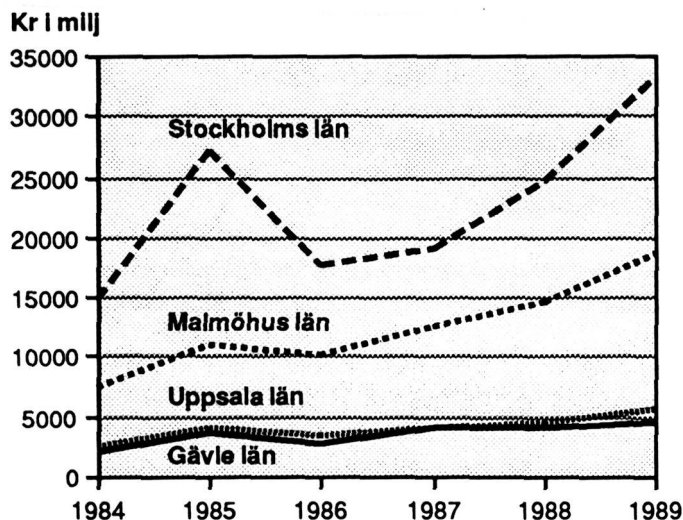
Beviljade och dödade inteckningar i fast egendom, 1989

Län	Beviljade		Dödade	
	Antal	Belopp i milj kr	Antal	Belopp i milj kr
Stockholms	60 924	33 150	39 315	8 369
Uppsala	15 548	5 644	8 956	1 465
Södermanlands	16 713	5 924	12 262	2 596
Malmöhus	45 857	18 663	36 947	5 667
Hallands	18 517	6 567	13 004	1 806
Göteborgs o Bohus	35 993	18 573	27 923	5 074
Skaraborgs	15 932	5 288	12 221	1 727
Örebro	16 452	5 032	14 184	1 891
Gävleborgs	15 314	4 564	13 388	1 454

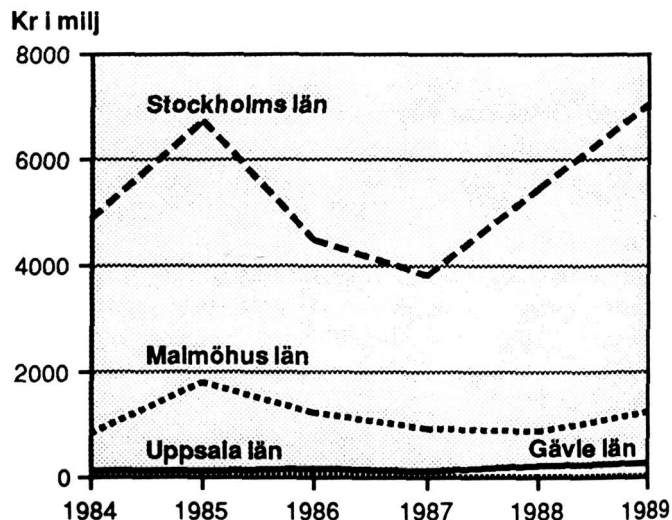
Beviljade och dödade inteckningar i tomträtt, 1989

Län	Beviljade		Dödade	
	Antal	Belopp i milj kr	Antal	Belopp i milj kr
Stockholms	9 235	7 011	6 237	1 079
Uppsala	67	15	58	5
Södermanlands	970	270	887	66
Malmöhus	1 827	1 231	2 771	771
Hallands	454	124	394	46
Göteborgs o Bohus	2 733	2 284	2 403	1 222
Skaraborgs	45	74	4	1
Örebro	825	180	596	67
Gävleborgs	1 007	258	1 433	148

Totalt belopp för beviljade inteckningar i fast egendom för vissa län, 1984–1989

Totalt belopp för beviljade inteckningar i tomträtt för vissa län, 1984–1989

I den redovisade 6-årsperioden för Stockholms, Uppsala, Malmöhus och Gävleborgs län framkommer att totala beloppet för beviljade inteckningar i fast egendom och tomträtt var högst år 1985. Medelvärde för de beviljade inteckningar-

na var det året betydligt högre än för de dödade. Stämpel-skattens höjning den 1 juli 1985 från 0,4 till 1 % är med all sannolikhet en väsentlig orsak till denna höjning.

Tabell 4.2.3.1

Tingsrätter: mål om lagsökning, betalningsföreläggande och handräckning samt konkurser och konkursärenden m m 1989

District Courts: debt-recovery cases, injunctions to pay and bankruptcies etc., 1989

	Hela antalet mål		Hela antalet mål
Mål om lagsökning		Konkursärenden	
Balanserade från föregående år	25 446	<i>Konkursansökningar</i>	
Inkomna under året	111 893	Inkomna under året	13 442
Slutligt handlagda under året	105 131	därav från borgenär	
I fastighet el skepp/skeppsbyggnad intecknad fordran	10 410	staten	5 556
Annan fordran	94 721	annan	3 140
Balanserade till följande år	32 208	<i>Konkurser</i>	
Mål om betalningsföreläggande		Balanserade från föregående år	7 676
Balanserade från föregående år	100 030	Tillkomna under året	8 213
Inkomna under året	490 811	Upphörda	6 297
Slutligt handlagda under året	459 566	Till följd av hävt konkursbeslut	70
Balanserade till följande år	131 275	Genom förlikning/frivillig uppgörelse	43
Mål om handräckning		ackord	2
Inkomna under året	12 015	avskrivning enl 124 § KL	1
Slutligt handlagda under året	10 029	185 d § KL	594
därav avhysning	5 812	186 § KL	6
Ackord		10 kap 1,2 § KL	2 843
Förordnande av god man enligt ackordslagen		10 kap 3 § KL	21
(1970:847)	122	slututdelning enl 146 § KL	326
Beslut om förhandling om off ackord enligt		utdelning enl 185 f § KL	1 013
25 § ackordslagen	52	11 kap 18 § KL	1 378
		Överflyttade till annan domstol	566
		Balanserade till följande år	9 026
		Tillkomna under redogörelseåret	5 726
		Tillkomna under tidigare år	3 300
		Konkurser där efterutdelning kungjorts	
		enl 20 § KL	5

Tabell 4.2.3.2

Tingsrätter: företagskonkurser efter bransch och anställda 1989

District Courts: bankruptcies in enterprises 1989

Bransch	Antal företagskonkurser			Summa Antal företag	Antal anställda	Antal företag enligt CFAR	Andel därav i konkurs	Antal årsan- ställda enligt CFAR	Andel därav berörda av konkurs
	Aktie- bolag	Handels- bolag	Enskilda firmor						
Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske	84	36	89	209	316,0	131 409	0,16	48 259	0,65
Brytning av mineraliska produkter	9	–	–	9	44,0	835	1,08	12 558	0,35
Livsmedels-, dryckes-, varu- och tobakstillverkning	49	7	9	65	178,0	3 156	2,06	74 012	0,24
Textil-, beklädnads-, läder- och lädervarutillverkning	47	9	10	66	866,0	3 899	1,69	28 576	3,03
Trävarutillverkning	77	8	14	99	723,0	8 111	1,22	61 341	1,18
Massa-, pappers- och pappers- varutillverkn., grafisk produktion	123	15	13	151	432,0	6 557	2,30	120 575	0,36
Tillv. av kemiska produkter, petroleum prod., gummi- och plastvaror	43	1	5	49	201,0	2 387	2,05	69 690	0,29
Tillv. av varor av mineraliska ämnen, utom metaller	11	1	3	15	50,0	1 470	1,02	22 449	0,22
Metallframställning	5	1	–	6	83,0	438	1,37	41 557	0,20
Verkstadstillverkning	334	16	44	394	2 434,8	22 182	1,78	441 897	0,55
Annan tillverkning	14	–	4	18	31,0	1 648	1,09	7 836	0,40
El-, gas-, värme- och vattenförsörjning	–	–	–	–	–	613	–	29 561	–
Byggnadsverksamhet	506	35	232	773	1 741,0	51 355	1,51	220 850	0,79
Partihandel och varuförmedl.	810	50	98	958	1 667,2	39 416	2,43	187 814	0,89
Detaljhandel	957	156	302	1 415	1 970,4	70 327	2,01	241 218	0,82
Restaurang- och hotell- verksamhet	232	38	64	334	1 009,0	13 582	2,46	77 660	1,30
Samfärdsel	251	29	136	416	952,0	27 492	1,51	172 127	0,55
Bank- och försäkringsverk- samhet, fastighetsförvaltn., uppdragsverksamhet	703	45	84	832	1 389,7	67 969	1,22	299 922	0,46
Tjänster	297	85	180	562	814,0	46 025	1,22	157 375	0,52
Okänd	389	26	93	508	39,0	.	.	.	.
Summa	4 941	558	1 380	6 879	14 941,1	498 871	1,38	2 315 377	0,65

Tabell 4.2.3.3

Tingsrätter: företagskonkurser efter bransch och antal anställda år 1985–1989

District Courts: bankruptcies in enterprises, 1985–1989

Bransch	Företagskonkurser									
	1985		1986		1987		1988		1989	
	Summa	Antal anställda	Summa	Antal anställda	Summa	Antal anställda	Summa	Antal anställda	Summa	Antal anställda
Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske	217	383	231	310	229	285	197	120	209	316
Brytning av mineraliska produkter	5	13	7	30	6	7	3	5	9	44
Livsmedels-, dryckes-, varu- och tobakstillv.	64	314	65	333	68	309	54	165	65	178
Textil-, beklädnads-, läder- och lädervarutillverkning	77	1 375	75	926	62	885	80	1 031	66	866
Trävarutillverkning	160	1 930	148	1 133	133	947	113	455	99	723
Massa-, pappers- och pappersvarutillv., grafisk produktion	108	806	112	458	121	864	125	274	151	432
Tillv. av kemiska produkter, petroleumprodukter, gummi- och plastvaror	39	201	31	237	60	188	52	141	49	201
Tillv. av varor av mineraliska ämnen, utom metaller	17	113	28	413	18	170	18	50	15	50
Metallframställning	13	285	16	163	7	98	9	32	6	83
Verkstadsvarutillv.	404	3 676	447	3 185	387	2 992	337	1 662	394	2 435
Annan tillverkning	25	61	24	40	28	48	24	98	18	31
El-, gas- värme och vattenförsörjning	1	–	–	–	1	3	2	–	–	–
Byggnadsverksamhet	801	2 194	782	2 056	701	1 653	692	1 289	773	1 741
Partihandel och varuförmedling	759	1 756	828	1 493	773	1 365	718	945	958	1 667
Detaljhandel	1 343	2 264	1 380	1 949	1 152	1 633	1 140	1 302	1 415	1 970
Restaurang- och hotellverksamhet	312	1 178	337	1 439	324	1 213	310	962	334	1 009
Samfärdsl	416	857	419	866	343	673	338	668	416	952
Bank- och försäkringsverksamhet, fastighetsförvaltn., uppdragsverksamhet	412	616	518	726	509	998	553	771	832	1 390
Tjänster	502	1 211	495	863	471	632	470	593	562	814
Okänd	217	18	257	16	375	11	332	38	508	39
Summa	5 892	19 251	6 200	16 636	5 768	14 974	5 567	10 600	6 879	14 941

Tabell 4.2.3.4**Tingsrätter: antal förhandlingar om offentligt ackord efter bransch och antal anställda 1989**

District Courts: Hearings on composition without bankruptcy, 1989

Bransch	Aktiebolag		Handelsbolag etc.		Enskilda firmor		Summa	
	Antal ackord	Antal anställda	Antal ackord	Antal anställda	Antal ackord	Antal anställda	Antal ackord	Antal anställda
Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske	1	1	-	-	-	-	1	1
Brytning av mineraliska produkter	-	-	-	-	-	-	-	-
Livsmedels-, dryckes-, varu- och tobakstillv.	-	-	-	-	-	-	-	-
Textil-, beklädnads-, läder- och lädervaru- tillverkning	1	20	-	-	-	-	1	20
Trävarutillverkning	2	18	-	-	-	-	2	18
Massa-, pappers- och pappersvarutillv., grafisk produktion	3	23	-	-	-	-	3	23
Tillv. av kemiska produkter, petroleum- produkter, gummi- och plastvaror	-	-	-	-	-	-	-	-
Tillv. av varor av mineraliska ämnen, utom metaller	1	61	-	-	-	-	1	61
Metallframställning	-	-	-	-	-	-	-	-
Verkstadsvarutillv.	5	40	-	-	-	-	5	40
Annan tillverkning	-	-	-	-	-	-	-	-
El-, gas- värme och vattenförsörjning	-	-	-	-	-	-	-	-
Byggnadsverksamhet	1	4	-	-	1	-	2	4
Partihandel och varuförmedling	11	78	1	-	-	-	12	78
Detaljhandel	14	87	2	3	6	5	22	95
Restaurang- och hotellverksamhet	2	6	-	-	-	-	2	6
Samfärdsl	1	13	1	4	-	-	2	17
Bank- och försäkrings- verksamhet, fastighets- förvaltn., uppdragsverk- samhet	5	118	-	-	-	-	5	118
Tjänster	1	-	3	16	-	-	4	16
Okänd	1	-	-	-	-	-	1	-
Summa	49	469	7	23	7	5	63	497

Tabell 4.2.3.5

Tingsrätter, hovrätter och Högsta Domstolen: beslut om näringsförbud 1983–1989

District Courts, Courts of Appeal and The Supreme Court: Decisions of prohibition to carry on business, 1983–1989

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Tingsrätter							
Tillfälligt	20	14	11	12	20	4	14
Slutligt	40	46	31	14	21	24	17
– 1 år	1	–	–	–	–	–	–
1 år–2 år	–	9	4	5	2	–	1
2 år–3 år	14	20	11	5	7	11	8
3 år–4 år	4	9	2	1	3	3	1
4 år–5 år	21	17	14	3	10	9	7
Förlängning	1	–	1	–	–	–	1
Hovrätter							
Tillfälligt	–	–	–	–	1	2	1
Slutligt	5	19	12	9	17	12	21
– 1 år	–	1	–	–	–	–	–
1 år–2 år	–	2	1	2	3	1	–
2 år–3 år	3	7	3	3	6	3	4
3 år–4 år	2	4	5	1	2	4	8
4 år–5 år	2	5	3	3	7	5	9
Förlängning	–	3	1	–	1	1	–
Nedsättning	1	1	1	–	–	–	–
Högsta domstolen							
Tillfälligt	–	–	–	–	–	1	–
Upphävda/undanröjda							
Tillfälligt	2	3	1	1	6	4	–
Slutligt	1	–	5	–	1	–	1
Upphörda	1	8	27	37	45	58	34
Avlidna	1	–	1	5	2	–	–
Antal personer med näringsförbud vid årets slut							
Tillfälligt	21	20	14	21	22	19	18
Slutligt	94	159	176	157	152	127	124
Summa	115	179	190	178	174	146	142

Tabell 4.2.3.6**Kronofogdemyndigheter: inkomna, handlagda, avslutade och till följande år balanserade mål och ärenden 1988 och 1989**

Offices of the Crown Bailiff cases, 1988 and 1989

	Inkomna		Handlagda		Avslutade		Balanserade	
	1988	1989	1988	1989	1988	1989	1988	1989
Allmänna mål	964 589	1 009 367	.	.	1 016 167	1 006 703	700 775	703 439
därav företagskatter	233 623	244 539	.	.	.	.	.	.
Införelsmål	.	.	50 763	48 143	.	.	.	.
Enskilda mål	535 291	574 493	.	.	583 798	494 892	233 326	312 927
Utsökningsmål	506 450	544 620	.	.	.	.	.	.
därav ansökan om avhysning	13 649	12 391	4 254 ¹	4 860 ¹	.	.	.	.
Avbetalningsmål	5 724	4 349	.	.	.	.	.	.
Införelsmål	23 117	25 524	.	.	.	.	.	.
Lönegarantiärenden/löneborgenärer	14 421	14 420	.	.	.	.	.	.
Tillsynsmyndighet i konkurser	6 537	7 890	.	.	6 438	6 938	8 310	9 262
Fastighetsförsäljning								
Kungjorda fastigheter			1 321	1 263				
Exekutiv försäljning	4 810	4 531	.	.	814 ²	735 ²	2 498	2 304

1) Verkställda.

2) Antal fastigheter vari auktion hållits.

Källa: Tabeller från riksskatteverket.

4.2.4 Hovrätter

Domar och beslut som meddelats i allmän underrätt kan överklagas i hovrätt som är överrätt. Antalet hovrätter är 6, nämligen

- 1 Svea hovrätt
- 2 Göta hovrätt
- 3 Hovrätten över Skåne och Blekinge
- 4 Hovrätten för Västra Sverige
- 5 Hovrätten för Nedre Norrland
- 6 Hovrätten för Övre Norrland.

Tingsrätts dom i brottmål och tvistemål överklagas inom tre veckor efter domen till hovrätt genom att överklagandet skickas in skriftligt till underrätt och kallas vad.

Övriga beslut överklagas genom *besvär*, som skall inges till tingsrätten inom två veckor.

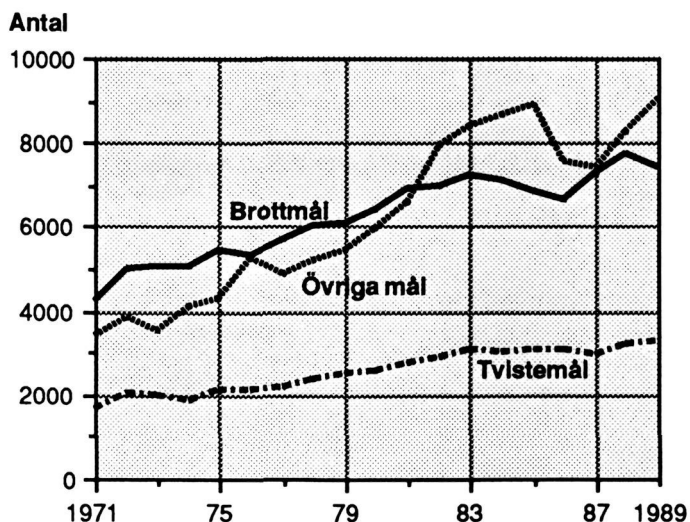
Hovrätterna består av lagfarna domare och nämndemän. De senare finns endast med vid brottmål, fördelningen är 3–4 domare och 2–3 nämndemän. Nämndemän deltar inte vid bötesförvandlingsmål.

Tvistemål

Antalet till hovrätter inkomna tvistemål år 1989 var 3 261 inklusive mål från vattenöverdomstolen.

2 406 tvistemål avgjordes i *ordinär rättegång* och 497 i *förenklad rättegång*. Av de avgjorda i ordinär rättegång avskrevs 24 % och 70 % prövades i sak. Drygt 41 % av underinstansens avgörande fastställdes och knappt 30 % ändrades.

Inkomna tvistemål, brottmål och övriga mål, 1971–1989

Brottmål

År 1989 inkom 7 465 brottmål till hovrätterna och 7 205 brottmål avgjordes. 16 % avskrevs och 81 % prövades i sak.

Underinstansens avgörande fastställdes i ca hälften av målen och 1/3 ändrades.

Övriga mål

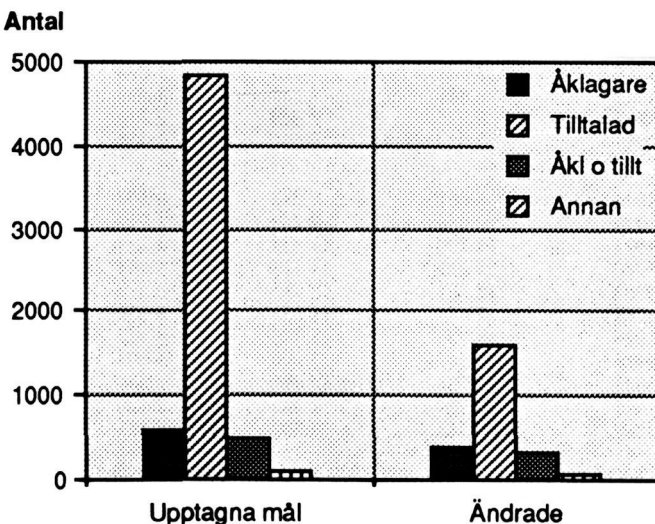
1989 inkom 9 037 övriga mål till hovrätterna och 8 646 avgjordes.

Tvistemål och övriga mål som avgjorts har ökat något under 1980-talet medan brottmålen minskat t o m år 1986 för att därefter öka. Minskningen för avgjorda brottmål mellan 1988 och 1989 var 4 %. Avskrivna tvistemål och brottmål visar en uppåtgående tendens under 80-talet. Avskrivna tvistemål har ökat med 37 % från 1982 till 1989. Motsvarande siffror för brottmål är 38 %.

Talan fullföljdes från tingsrätt till hovrätt av den *tilltalade* i mer än 3/4 av målen men endast 28 % ändrades. Cirka 1/11 fullföljdes av åklagare. Av dessa ändrades ca 59 %. Något mindre än 1/10 fullföljdes av *åklagare och tilltalad*, 46 % ändrades.

Till högsta domstolen (HD) fullföljdes år 1989 ca 19 % av brottmålen avgjorda i hovrätt, ca 23 % av tvistemålen och 15 % av övriga mål.

Ändringsfrekvens av till prövning upptagna brottmål, 1989

Tabell 4.2.4.1

Hovrätter: inkomna, slutligt handlagda och till följande år balanserade mål 1960, 1970, 1975, 1980 och 1983–1989

Courts of Appeal: cases entered, finally dealt with and pending at the end of the year, 1960, 1970, 1975, 1980 and 1983–1989

	Inkomna	Slutligt handlagda	Balanserade till följande år
<i>Twistemål¹</i>			
1960	1 853	1 896	895
1970	1 721	1 691	906
1975	2 095	2 047	1 136
1980	2 549	2 453	1 427
1983	3 078	2 971	1 709
1984	2 996	2 958 ²	1 747
1985	3 055 ³	2 978	1 824
1986	3 082	3 084	1 822
1987	2 998	2 863 ²	1 886
1988	3 229	2 874	2 267
1989	3 261	2 941	2 573
<i>Brottmål¹</i>			
1960	4 119	4 089	1 108
1970	4 323	4 263	1 329
1975	5 431	5 144	1 999
1980	6 383	6 360	2 155
1983	7 253	7 113	2 527
1984	7 103	7 035	2 595
1985	6 838	6 837	2 596
1986	6 690	6 704	2 491
1987	7 326	6 905	2 904
1988	7 745	7 508	3 145
1989	7 465	7 205	3 390
<i>Övriga mål¹</i>			
1960	2 089	2 038	529
1970	3 314	3 295	718
1975	4 264	4 248	1 129
1980	5 956	5 903	1 512
1983	8 390	8 171	1 990
1984	8 686	8 659	2 017
1985	8 906	8 931	1 992
1986	7 545	7 718	1 690
1987	7 459	7 533	1 594
1988	8 295	7 829	2 116
1989	9 037	8 646	2 458
<i>Samtliga mål¹</i>			
1960	8 061	8 023	2 532
1970	9 358	9 249	2 953
1975	11 790	11 439	4 264
1980	14 888	14 716	5 094
1983	18 721	18 255	6 226
1984	18 785	18 652 ²	6 359
1985	18 799 ³	18 746	6 412
1986	17 317	17 506	6 003
1987	17 783	17 301	6 384
1988	19 269	18 211	7 528
1989	19 763	18 792	8 421

1) Vid redovisningen av mål 1970 är den statistiska enheten = handläggningseenhet. Övriga år har varje i målförteckningen upptaget mål räknats som särskilt mål.

2) Därav 1 miljöskyddsmål.

3) Därav 2 miljöskyddsmål.

Tabell 4.2.4.2

Hovrätter: balanserade, inkomna och avgjorda mål 1989

Courts of Appeal: cases pending, entered and finally dealt with, 1989

	Hela antalet mål
<i>Twistemål</i>	
Balanserade från föregående år	2 253
Inkomna under året	3 261
Avgjorda under året	2 941
Avskrivna	619
Avgjorda utan huvudförhandling	2 138
Avgjorda efter huvudförhandling	619
Avgjorda med nämnd	90
Balanserade till följande år	2 573
<i>Brottmål</i>	
Balanserade från föregående år	3 130
Inkomna under året	7 465
Avgjorda under året	7 205
Avskrivna	1 130
Avgjorda utan huvudförhandling	1 943
Avgjorda efter huvudförhandling	5 262
Avgjorda med nämnd	4 661
Balanserade till följande år	3 390
<i>Övriga mål</i>	
Balanserade från föregående år	2 067
Inkomna under året	9 037
Avgjorda under året	8 646
Avskrivna	459
Balanserade till följande år	2 458
<i>Samtliga mål</i>	
Balanserade från föregående år	7 450
Inkomna under året ¹	19 763
Avgjorda under året	18 792
Balanserade till följande år	8 421

1) Därav 368 omedelbart upptagna mål.

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

Tabell 4.2.4.3**Hovrätter¹: mål avgjorda i andra instans efter avgörandet och beskaffenheten samt beträffande brottmål efter person som fullföljt talan 1989**

Courts of Appeal: cases finally dealt with, by decision and nature of case; criminal cases, by appellant(s), 1989

Anm. Inom hovrätten överflyttade mål ingår ej i tabellen.

A Tvistemål, som handlagts i ordinär rättegång

	Hela antalet mål	Målet avskrivet	Ej prövat i sak	Underinstansens avgörande	
				Fastställt	Andrat
Ändringsyrkandet har angått					
Äktenskapsskillnad	63	19	13	9	22
Fastställande av faderskap	26	7	2	8	9
Omyndighetsförklarings hävande	1	–	–	1	–
Fastighetsdomstolsmål	173	52	13	67	41
Vattenmål	54	8	4	34	8
Annat	2 089	482	113	872	622
Summa	2 406	568	145	991	702

B Tvistemål, som handlagts i förenklad rättegång

	Hela antalet mål	Målet avskrivet	Underinstansens avgörande	
			Fastställt/Ej prövat i sak	Andrat
Ändringsyrkandet har angått				
Lagsökning	9	–	8	1
Betalningsföreläggande	273	23	223	27
Annat tvistemål	111	8	89	14
Okänt	104	11	85	8
Summa	497	42	405	50

1) Inkl vattenöverdomstolen.

Tabell 4.2.4.3 (forts)

Hovrätter¹: mål avgjorda i andra instans efter avgörandet och beskaffenheten samt beträffande brottmål efter person som fullföljt talan 1989

C Brottsmål

	Hela antalet mål	Målet avskrivet	Ej prövat i sak	Underinstansens avgörande		Uppgift saknas
				Fastställt	Andrat	
Mal enligt						
Brottsbalken	3 528	597	126	1 570	1 234	1
Trafikbrottslagen	1 327	165	41	756	364	1
Varusmuggningslagen	60	4	2	31	23	–
Narkotikastrafflagen/-förordningen	178	36	3	84	55	–
Brottsbalken o trafikbrottslagen	534	130	10	218	176	–
Brottsbalken och narkotikastrafflagen/ -förordningen	161	35	2	65	59	–
Varusmuggningslagen och narkotika- strafflagen/-förordningen	49	6	3	20	19	1
Annan författning/andra kombinationer	1 287	150	37	690	406	4
Har ej angått brott	81	7	11	38	25	–
Summa	7 205	1 130	235	3 472	2 361	7
Talan fullföljd av						
Åklagare	650	75	6	186	382	1
Tilltalad	5 694	846	204	3 053	1 586	5
Åklagare och tilltalad	709	184	16	183	326	–
Annan	131	18	9	38	65	1
Okänt	21	7	–	12	2	–

D Övriga mål

	Hela antalet mål	Målet avskrivet
Genom besvär fullföljda		
Brottmål	2 054	77
Twistemål, fastighetsdomstolsmål	1 399	75
Vattenmål	6	1
Andra ärenden	92	3
Summa	3 551	156

Tabell 4.2.4.4**Hovrätter¹: avgjorda mål efter beskaffenhet och processtidens längd i hovrätten 1989**

Courts of Appeal: cases finally dealt with, by nature of case and time period, 1989

Anm. Avskrivna mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	Antal mål med handläggningstid ²				Okänd tid
		T o m 3 mån	Över 3 t o m 6 mån	Över 6 mån t o m 1 år	Över 1 år	
<i>Twistemål</i>						
Ändringsyrkandet har angått						
Äktenskapsskillnad	44	34	8	1	1	–
Fastställande av faderskap	19	4	3	8	4	–
Omyndighetsförklarings hävande	1	–	1	–	–	–
Fastighetsdomstolsmål	121	22	16	42	41	–
Vattenmål	46	2	10	31	3	–
Annat	2 062	389	458	702	505	8
Summa tvistemål	2 293	451	496	784	554	8
<i>Brottmål</i>						
Mål enligt						
Brottsbalken	2 931	1 092	968	685	154	32
Trafikbrottslagen	1 162	254	510	339	50	9
Varusmuggningslagen	56	12	18	15	11	–
Narkotikastrafflagen/-förordningen	142	79	35	23	3	2
Brottsbalken och trafikbrottslagen	404	180	133	72	19	–
Brottsbalken och narkotikastrafflagen/ -förordningen	126	90	29	4	3	–
Varusmuggningslagen och narkotikastraff- lagen/-förordningen	43	29	5	6	3	–
Annan författning/andra kombinationer	1 137	308	392	334	93	10
Har ej angått brott	74	36	15	16	5	2
Summa brottmål	6 075	2 080	2 105	1 494	341	55
Mål med tolk	587	305	147	110	25	–
<i>Övriga mål</i>						
Genom besvär fullföljda						
Brottmål	1 977	1 860	72	36	9	–
Twistemål och fastighetsdomstolsmål	1 324	918	184	154	68	–
Vattenmål	5	1	3	1	–	–
Annat	89	52	23	12	2	–
Summa övriga mål	3 395	2 831	282	203	79	–
Omedelbart upptagna mål	264	86	83	95	–	–

1) Inkl vattenöverdomstolen.

2) Tiden från det målet kommit in till hovrätten och till hovrättens avgörande.

Tabell 4.2.4.5

Hovrätter: avgjorda mål fullföljda från tingsrätt efter beskaffenheten och tiden från målets anhängig-görande i första instans och till hovrättens avgörande 1989

Courts of Appeal: cases finally dealt with, by nature and time period from the case's entering 1st instance court until the judgment of the Court of Appeal, 1989

Anm. Besvärsmål, vattenmål och avskrivna mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	Tiden från det målet inkommit till första instans och till hovrättens avgörande						
		Tom 6 mån	Över 6 tom 9 mån	Över 9 mån tom 1 år	Över 1 tom 1,5 år	Över 1,5 tom 2 år	Över 2 år	Okänd tid
<i>Tvistemål</i>								
Ändringsyrkandet har angått								
Äktenskapsskillnad	44	24	6	3	4	–	–	7
Fastställande av faderskap	19	1	–	–	3	3	8	4
Omyndighetsförklarings hävande	1	–	1	–	–	–	–	–
Fastighetsdomstolsmål	121	8	5	14	15	12	45	22
Annat	2 062	150	188	213	352	314	581	264
Summa tvistemål	2 247	183	200	230	374	329	634	297
<i>Brottmål</i>								
Målenligt								
Brottsbalken	2 931	699	519	446	357	150	98	662
Trafikbrottslagen	1 162	161	315	236	173	52	23	202
Varusmuggningslagen	56	8	12	4	5	5	4	18
Narkotikastrafflagen/-förordningen	142	47	22	13	12	4	1	43
Brottsbalken och trafikbrottslagen	404	109	70	60	50	16	12	87
Brottsbalken och narkotikastraff- lagen/-förordningen	126	50	16	5	5	2	2	46
Varusmuggningslagen och narkotika- strafflagen/-förordningen	43	14	5	1	6	–	1	16
Annan författning/andra kombinationer	1 137	154	194	166	203	69	66	285
Har ej angått brott	74	20	7	6	7	3	5	26
Summa brottmål	6 075	1 262	1 160	937	818	301	212	1 385

Tabell 4.2.4.6**Hovrätter¹: ändringsfrekvensen i de till hovrätterna fullföljda och av dem till prövning upptagna målen 1989**

Courts of Appeal: frequency at which judgments are altered by Courts of Appeal, 1989

Anm. Avskrivna mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	därav ändrade Antal	%
<i>Twistemål</i>			
Ändringsyrkandet har angått			
Äktenskapsskillnad	44	22	50
Fastställande av faderskap	19	9	47
Omyndighetsförklarings hävande	1	–	0
Fastighetsdomstolsmål	121	41	34
Vattenmål	46	8	17
Annat	2 062	672	33
Summa tvistemål	2 293	752	33
<i>Brottmål</i>			
Målenligt			
Brottsbalken	2 931	1 234	42
Trafikbrottslagen	1 162	364	31
Varusmugglingslagen	56	23	41
Narkotikastrafflagen/-förordningen	142	55	39
Brottsbalken och trafikbrottslagen	404	176	44
Brottsbalken och narkotikastrafflagen/ -förordningen	126	59	47
Varusmugglingslagen och narkotikastraff- lagen/-förordningen	43	19	44
Annan författning/andra kombinationer	1 137	406	36
Har ej angått brott	74	25	34
Summa brottmål	6 075	2 361	39
Talan i brottmål fullföljd av			
Åklagare	575	382	66
Tilltalad	4 848	1 586	33
Åklagare och tilltalad	525	326	62
Annan	113	65	58

1) Inkl vattenöverdomstolen.

Tabell 4.2.4.7**Hovrätter¹: fullföljdsfrekvensen i de avgjorda målen 1989**

Courts of Appeal: frequency at which rulings of Courts of Appeal led to applications for review by the Supreme Court, 1989

Anm. Avskrivna mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	Till HD inkomna ansökning- ar om prövningstillstånd	
		Antal	1 % av mål avgjorda av hovrätt
Twistemål	2 293	524	22,9
Brottmål	6 075	1 138	18,7
Övriga mål	8 191	1 184	14,5
Summa	16 559	2 846	17,2

1) Inkl vattenöverdomstolen.

4.2.5 Högsta domstolen (HD)

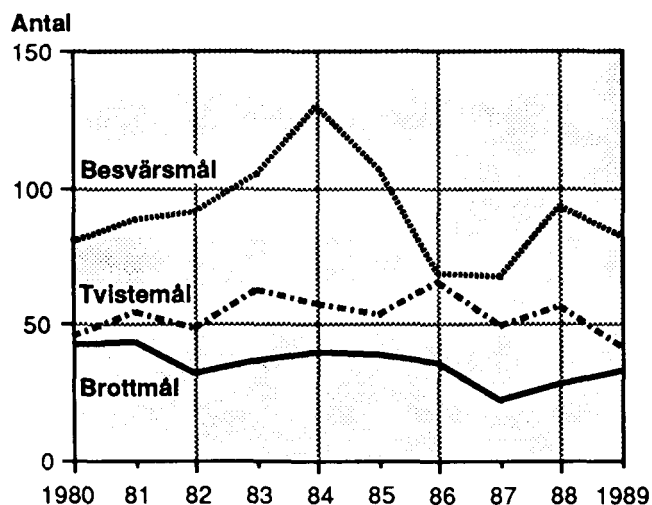
HD som finns i Stockholm är oftast tredje och alltid sista instans med något undantag. Domare i HD är justitieråd. Om någon vill överklaga hovrättens **dom** skriver man till HD och ansöker om revision (ändring). Den som vill överklaga ett **beslut** om ersättning till rättegångsbiträde eller offentlig försvarare skall skriva till HD och anföra besvär.

För att ett mål skall tas upp i HD måste *prövningstillstånd* meddelas. Prövningstillstånd meddelas om det är av vikt som ledning för rättstillämpningen att talan prövas i HD eller då det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning som t ex att

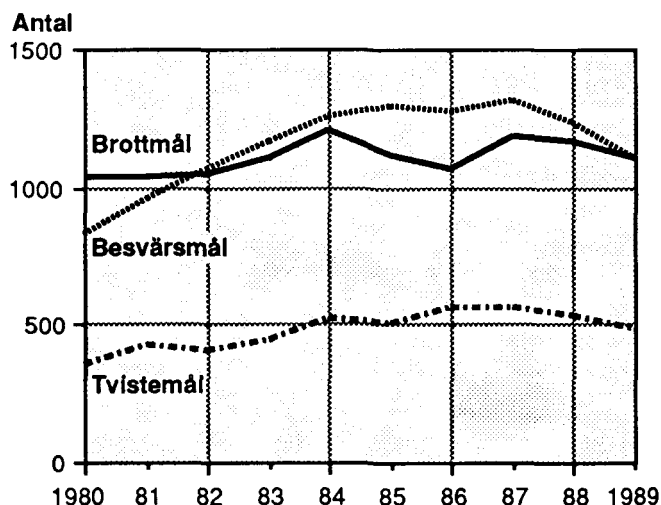
grund till resning finns eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbi-seende eller grovt misstag. Domvilla kan t ex innebära fel-aktig sammansättning i rätten, att någon dömts utan att på rätt sätt blivit stämd eller inte fått föra sin talan i HD.

År 1989 inkom 2 942 ansökningar om prövningstillstånd till HD, 543 tvistemål, 1 140 brottmål och 1 259 besvärmål. För 8 % av tvistemålen beviljades prövningstillstånd. Mot-svarande siffror för brottmål och besvärmål var 3 % resp 7 %.

Bifallna ansökningar om prövningstillstånd i HD, 1980–1989

Avslagna ansökningar om prövningstillstånd i HD, 1980–1989

Tabell 4.2.5.1**Högsta Domstolen: ansökningar om prövningstillstånd 1960, 1970, 1975 och 1980–1989**

The Supreme Court: applications for review of cases, 1960, 1970, 1975 and 1980–1989

År	Antal mål i vilka ansökningen varit bifallen				Antal avslagna ansökningar				Hela antalet mål
	Tviste-mål	Brott-mål	Besvärs-mål	Summa	Tviste-mål	Brott-mål	Besvärs-mål	Summa	
1960	68	37	51	156	277	620	116	1 013	1 169
1970	59	51	76	186	228	626	218	1 072	1 258
1975	48	45	84	177	318	680	422	1 420	1 597
1980	45	42	80	167	356	1 035	831	2 222	2 389
1981	54	43	88	185	426	1 039	955	2 420	2 605
1982	48	32	91	171	409	1 045	1 068	2 522	2 693
1983	62	37	105	204	447	1 104	1 160	2 711	2 915
1984	57	39	129	225	527	1 201	1 251	2 979	3 204
1985	53	38	107	198	507	1 111	1 297	2 915	3 113
1986	65	36	68	169	564	1 070	1 276	2 910	3 079
1987	49	22	67	138	562	1 184	1 315	3 061	3 199
1988	56	28	93	177	534	1 162	1 230	2 926	3 103
1989	41	33	82	156	483	1 105	1 102	2 690	2 846

Tabell 4.2.5.2

Högsta Domstolen: avgjorda mål efter innebörden av HDs avgörande 1960, 1970, 1975 och 1980–1989

The Supreme Court: cases finally dealt with, by nature of decision of the Supreme Court, 1960, 1970, 1975 and 1980–1989

Anm. I tabellen ingår inte avslagna ansökningar om prövningstillstånd.

Mål År	Hela antalet mål	Ändrings- yrkandet ej till nå- gon del upp- taget till prövning	Målet återför- visat	Överklagade avgörandet		
				Fast- ställt	Andrat tillbaka till första instans	Andrat på annat sätt
<i>Twistemål¹</i>						
1960	65	2	1	27	15	20
1970	52	—	3	24	3	22
1975	60	1	2	21	4	32
1980	30	—	2	17	2	9
1981	63	2	2	30	4	25
1982	42	2	1	22	4	13
1983	51	—	3	18	6	24
1984	50	1	2	19	5	23
1985	63	—	4	31	5	23
1986	53	3	2	24	9	15
1987	65	—	3	37	4	21
1988	53	—	4	23	9	17
1989	56	2	4	25	8	17
<i>Brottmål¹</i>						
1960	44	1	1	9	5	28
1970	57	—	1	5	7	44
1975	39	1	2	9	4	23
1980	48	8	3	13	3	21
1981	69	3	9	23	6	28
1982	41	6	1	5	2	27
1983	41	—	2	14	5	20
1984	39	1	4	4	—	30
1985	51	3	3	25	—	20
1986	52	4	2	12	—	34
1987	43	—	3	12	—	28
1988	45	8	3	14	—	20
1989	51	4	—	11	—	36
<i>Besvärsmål¹</i>						
1960 ²	75	—	3	49	6	17
1970	92	6	8	43	3	32
1975	124	15	9	60	5	35
1980	138	21	6	66	6	39
1981	165	16	10	79	16	44
1982	160	23	32	73	6	26
1983	173	37	18	63	3	52
1984	208	6	22	86	5	89
1985	167	5	15	90	3	54
1986	156	3	15	71	10	57
1987	129	2	8	62	10	47
1988	179	7	9	92	10	61
1989	194	1	18	97	5	73

1) Handlagda av HD såsom andra och tredje instans.

2) Som besvärsmål har redovisats 3 ospecificerade mål som fullföljts från vattenöverdomstolen.

Tabell 4.2.5.3**Högsta Domstolen: mål och ärenden 1989**

The Supreme Court: cases and other legal matters, 1989

A Ansökningar om prövningstillstånd

	Revisionsmål		Besvärsmål	Summa
	Tvistemål	Brottmål		
Balanserade från föregående år	262	272	366	900
Inkomna under året ¹	543	1 140	1 259	2 942
därav specialmål	41	6	105	152
Summa	805	1 412	1 625	3 842
Avskrivna under året	28	54	48	130
Avgjorda under året	593	1 132	1 315	3 040
därav bifallna	41	33	82	156
Balanserade till följande år	184	226	262	672
därav specialmål	32	4	19	55
Summa	805	1 412	1 625	3 842
Av de till följande år balanserade målen har till HD inkommit				
Under redogörelseåret	171	217	241	629
Under tidigare år	13	9	21	43

B Mål vari prövningstillstånd meddelats, övriga mål och ansökningar

	Prövningstillstånd meddelat				Mål vari prövnings- tillstånd ej er- fordras	Besvär över dom- villa	Ansökningar om	
	Revisionsmål		Besvärsmål	Summa			Resning	Återställ- ande av försutten tid
	Tviste- mål	Brott- mål						
Balanserade från föregående år	60	12	53	125	55	20	131	41
Mål vari prövningstillstånd meddelats under året/Inkomna under året	41	33	82	156	139	20	270 ²	23
därav specialmål	.	.	.	.	7	—	—	—
Summa	101	45	135	281	194	40	401	64
Avskrivna under året	3	1	2	6	12 ³	2	6	2
Avgjorda under året	58	31	88	177	149 ³	26	302	52
därav bifallna	.	.	.	.	3	1	9	10
efter huvudförhandling	13	17	—	40	—	—	—	—
Balanserade till följande år	40	13	45	98	33	12	93	10
därav specialmål	.	.	.	.	22	—	—	—
Summa	101	45	135	281	194	40	401	64
Av de till följande år balanserade målen har till HD inkommit								
Under redogörelseåret	21	11	25	57	28	10	88	8
Under tidigare år	19	2	20	41	5	2	5	2

1) Här tillkommer 16 andra i HD förekommande ärenden.

2) Därav 146 resningar enl RB 58:1 och 123 resningar enl RB 58:2 och 3.

3) Av dessa mål handlades sammanlagt av HD som andra instans 89 mål.

Tabell 4.2.5.4**Högsta Domstolen: avgjorda mål¹ och mål i vilka ansökning om prövningstillstånd avslagits¹ efter tiden från det målet inkommit till HD och till HDs avgörande 1989**

The Supreme Court: cases finally dealt with and applications for review refused, by time period in the Supreme Court, 1989

Anm. I HD avskrivna mål ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	Tiden från det målet inkommit till HD och till HDs avgörande						
		Tom 3 mån	Över 3 tom 6 mån	Över 6 mån tom 1 år	Över 1 tom 1,5 år	Över 1,5 tom 2 år	Över 2 år	Okänd tid
<i>Twistemål</i>	539	249	141	103	26	7	13	–
Mål enl 14 § instr för HD	19	16	1	1	1	–	–	–
Specialmål	38	6	8	16	4	1	3	–
Förtursmål	101	59	25	12	4	1	–	–
Andra mål	381	168	107	74	17	5	10	–
<i>Brottmål</i>	1 156	878	173	68	15	5	4	13
Mål enl 14 § instr för HD	286	278	3	2	–	–	1	2
Förtursmål	590	418	111	41	12	2	2	4
Andra mål	280	182	59	25	3	3	1	7
<i>Besvärsmål</i>	1 296	846	232	123	37	21	13	24
Mål enl 14 § instr för HD	198	184	1	5	3	–	1	4
Specialmål	95	22	29	22	9	7	6	–
Förtursmål	611	419	109	50	14	2	2	15
Andra mål	392	221	93	46	11	12	4	5
Samtliga mål	2 991	1 973	546	294	78	33	30	37
<i>Avgjorda mål</i>								
Twistemål	56	6	4	16	15	4	11	–
Brottmål	51	15	3	12	10	5	3	3
Besvärsmål	194	69	34	43	23	7	13	5
<i>Avslagna ansökningar om prövningstillstånd</i>								
Twistemål	483	243	137	87	11	3	2	–
Brottmål	1 105	863	170	56	5	–	1	10
Besvärsmål	1 102	777	198	80	14	14	–	19

1) Handlagda av HD såsom andra och tredje instans.

Tabell 4.2.5.5**Högsta Domstolen: avgjorda mål och mål i vilka ansökning om prövningstillstånd avslagits efter tiden från det målet inkommit till första instans och till HDs avgörande 1989**

The Supreme Court: cases finally dealt with and applications for review refused, by time period from the case's entering 1st instance court until the decision of the Supreme Court, 1989

Anm. I HD avskrivna mål, besvärsmål och mål avgjorda av HD som första instans ingår ej i tabellen.

	Hela antalet mål	Tiden från det målet inkommit till första instans och till HDs avgörande				
		Tom 1 år	Över 1 to m 2 år	Över 2 to m 3 år	Över 3 år	Okänd tid
<i>Twistemål</i>	539	32	130	165	202	10
Mål enl 14 § instr för HD	19	4	10	3	2	–
Specialmål	38	–	6	8	23	1
Förtursmål	101	11	28	26	35	1
Andra mål	381	17	86	128	142	8
<i>Brottmål</i>	1 156	415	350	82	45	264
Mål enl 14 § instr för HD	286	170	19	4	4	89
Förtursmål	590	175	216	49	27	123
Andra mål	280	70	115	29	14	52
Samtliga mål	1 695	447	480	293	344	274
<i>Avgjorda mål</i>						
Twistemål	56	–	4	11	36	5
Brottmål	51	8	10	5	13	15
<i>Avslagna ansökningar om prövningstillstånd</i>						
Twistemål	483	32	126	154	166	5
Brottmål	1 105	407	340	77	32	249

Tabell 4.2.5.6**Högsta Domstolen: ändringsfrekvensen i de av Högsta Domstolen avgjorda målen¹ 1989**

The Supreme Court: frequency at which judgments are altered by the Supreme Court, 1989

Anm. Mål som i HD avskrivits eller inte upptagits till prövning ingår inte i tabellen.

	Twistemål		Brottmål		Besvärsmål	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Fastställda	25	4,6	11	1,0	97	7,6
Ändrade eller återförvisade	31	5,8	36	3,1	78	6,1
Ansökan om prövningstillstånd avslagen	483	89,6	1 105	95,9	1 102	86,3

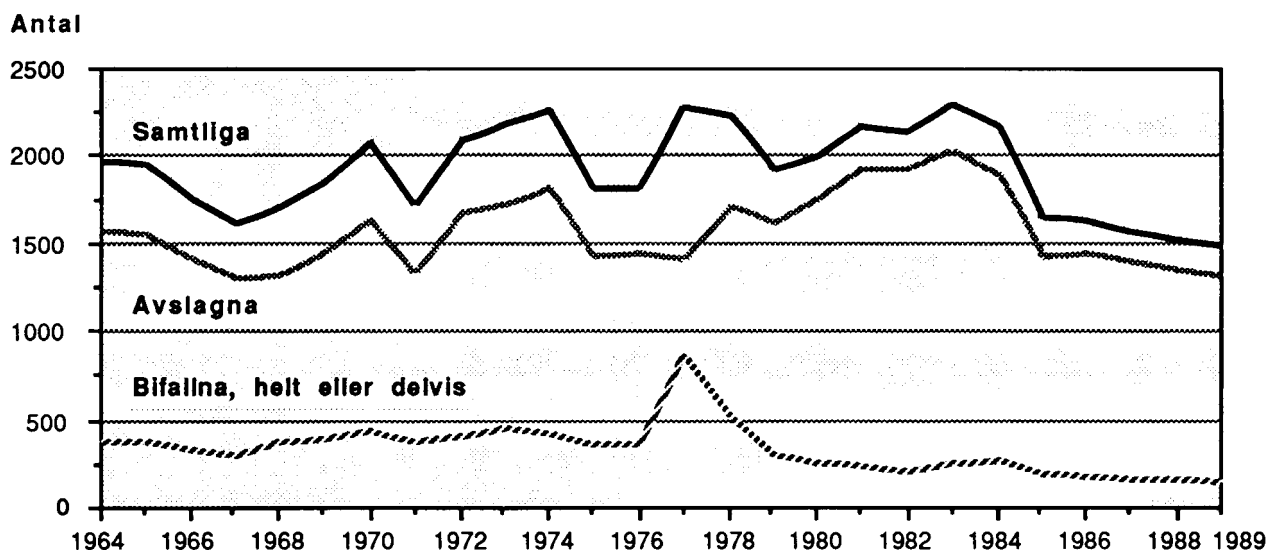
1) Handlagda av HD såsom andra och tredje instans.

4.2.6 Nåd

Regeringen får genom nåd efterge eller mildra brottspåföljd eller annan sådan rättsverkan av brott. Nådeärenden handläggs inom en särskild enhet vid justitiedepartementet.

År 1989 behandlades 1 493 nådeansökningar av regeringen. 89 % avlogs och 11 % bifölls helt eller delvis. Antalet nådeansökningar år 1989 var det lägsta sedan år 1967.

Slutligt handlagda nådeansökningar efter regeringens beslut, 1964–1989

Tabell 4.2.6.1**Nådeansökningar: slutligt handlagda efter regeringens beslut 1960, 1970, 1975 och 1980–1989**

Petitions for pardon: finally dealt with, by decree, 1960, 1970, 1975 and 1980–1989

	1960	1970	1975	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Antal nådeansökningar	1 944	2 084	1 818	2 013	2 179	2 147	2 305	2 175	1 644	1 636	1 575	1 532	1 493
därav i procent													
Avslagna	82	78	79	87	89	90	88	87	87	89	90	89	89
Helt eller delvis bifallna	18	22	21	13	11	10	12	13	13	11	10	11	11

Tabell 4.2.6.2**Nådeansökningar: slutligt handlagda efter tiden mellan påföljdens ådömande och regeringens beslut samt efter påföljdens art m m 1989**

Petitions for pardon: finally dealt with, by time of period between judgment and decree etc., 1989

	Fängelse	Övrigt	Summa
Antal nådeansökningar	1 486	7	1 493¹
<i>Tiden mellan påföljdens ådömande och regeringens beslut</i>			
To m 6 mån	514	4	518
Över 6 mån – 1 år	591	1	592
Över 1 – 2 år	303	–	303
Över 2 – 3 år	41	1	42
Över 3 år	37	1	38
<i>Ansökningen avslagen²</i>	1 326	7	1 333
<i>Regeringens beslut meddelat i överensstämmelse med HDs hemställan utan HDs hörande³</i>	2	–	2
	1 324	7	1 331
<i>Ansökningen helt eller delvis bifallen</i>	160	–	160
1 % av antalet ansökningar	11	–	11
<i>Regeringens beslut meddelat i överensstämmelse med HDs hemställan utan HDs hörande</i>	2	–	2
	158	–	158

1) Domstolar som ådömt den påföljd ansökningarna avser fördelar sig enligt följande: allmän underrätt 709, hovrätt 757, HD 8, utländsk domstol 19.

2) Inkl ej till prövning upptagna.

3) Lagen om handläggningen av nådeärenden ändrad från 1 januari 1982 (SFS 1981:1089). Yttrande från HD skall nu endast inhämtas om särskild anledning föreligger.

Tabell 4.2.6.3

Nådeansökningar: slutligt handlagda efter den påföljd sökanden ådömts samt efter nådeansökningens innehåll och innebörden av regeringens beslut 1989

Petitions for pardon: finally dealt with, by sentence, contents of petition and decree, 1989

Ådömd påföljd Ansökningens innehåll	Ansök- ningen avslagen	Ansökningen helt eller delvis bifallen						Påföljden utbytt mot påföljd av annan art eller påföljdskombination				Annan nåd eller lindring	Summa	Hela antalet nåde- ansök- ningar	
		Befri- else från påfölj- den	Ned- sätt- ning av påfölj- den	Ned- sätt- ning av straff- tiden	Vill- kor- lig fri- giv- ning	Upp- skov med verk- ställig- heten	Skyddstillsyn		Villkorlig dom		Böter				
							Hela anta- let	Där- jämte böter	Hela anta- let	Där- jämte böter					
<i>Fängelse</i>															
Befrielse från påföljden	774	8	–	–	3	–	19	8	31	30	4	3	68	842	
Befrielse från återstoden av påföljden	55	–	–	1	10	–	–	–	–	–	–	–	11	66	
Nedsättning eller ändring av påföljden	434	2	–	–	2	3	18	11	32	32	2	2	61	495	
Övrigt	63	–	–	1	1	14	–	–	–	–	–	4	20	83	
Summa	1 326	10	–	2	16	17	37	19	63	62	6	9	160	1 486	
<i>Övrigt</i>															
Befrielse från påföljden	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6	
Befrielse från återstoden av påföljden	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Nedsättning eller ändring av påföljden	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	
Övrigt	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Summa	7	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Summa</i>															
Befrielse från påföljden	774	8	–	–	3	–	19	8	31	30	4	3	68	848	
Befrielse från återstoden av påföljden	55	–	–	1	10	–	–	–	–	–	–	–	11	66	
Nedsättning eller ändring av påföljden	434	2	–	–	2	3	18	11	32	32	2	2	61	496	
Övrigt	63	–	–	1	1	14	–	–	–	–	–	4	20	83	
Summa	1 333	10	–	2	16	17	37	19	63	62	6	9	160	1 493	

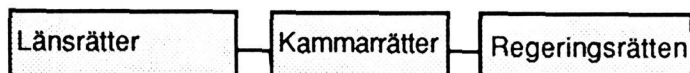
Tabell 4.2.6.4
Nådeansökningar: slutligt handlagda efter den påföljd ansökningen avsett brottet, sökandens ålder samt innebörden av regeringens beslut 1989
Petitions for pardon: finally dealt with by offence, age of petitioner and decree, 1989

Påföljd som ansökningen avsett Brott	Nådeansökningen helt eller delvis bifallen								Nådeansökningen helt avslagen								Summa nåde- ansök- ningar	Därav				
	Ålder vid tiden för domen							Summa	Därav		Ålder vid tiden för domen							Summa	Därav			
	18– 20 år	21– 24 år	25– 29 år	30– 39 år	40– 59 år	60– år			Män	Kvin- nor	18– 20 år	21– 24 år	25– 29 år	30– 39 år	40– 59 år	60– år				Män	Kvin- nor	
Påföljd för brott																						
Brott mot brottsbalken	5	8	15	16	19	4	67		53	14	31	105	120	216	235	22	729	667	62	802	725	77
Brottsbalken 3–7 kap	2	3	4	10	8	1	28		23	5	15	42	47	95	88	9	296	283	13	325	307	18
Brottsbalken 8 kap	2	2	4	2	1	–	11		10	1	11	31	30	37	31	–	140	125	15	154	137	17
Brottsbalken övriga kap	1	3	7	4	10	3	28		20	8	5	32	43	84	116	13	293	259	34	323	281	42
Trafikbrottslagen	6	9	13	14	9	3	54		42	12	13	40	38	131	149	16	387	352	35	442	395	47
Skattebrottslagen	–	–	–	–	9	1	10		8	2	–	–	1	6	40	9	56	55	1	66	63	3
Narkotikastrafflagen	–	–	4	5	2	1	12		7	5	–	7	21	20	19	2	69	59	10	81	66	15
Brott mot övriga lagar	2	7	3	2	3	–	17		16	1	1	28	23	18	13	1	84	80	4	102	97	5
Summa	13	24	35	37	42	9	160		126	34	45	180	203	391	456	50	1 333 ¹	1 220	113	1 493	1 346	147

1) 8 ansökningar med okänd ålder.

4.3 Allmänna förvaltningsdomstolar

Administrative courts

Allmänna förvaltningsdomstolar är

- länsrätterna (LR) 24 st
- kammarrätterna (KR) 4 st
- regeringsrätten (RR).

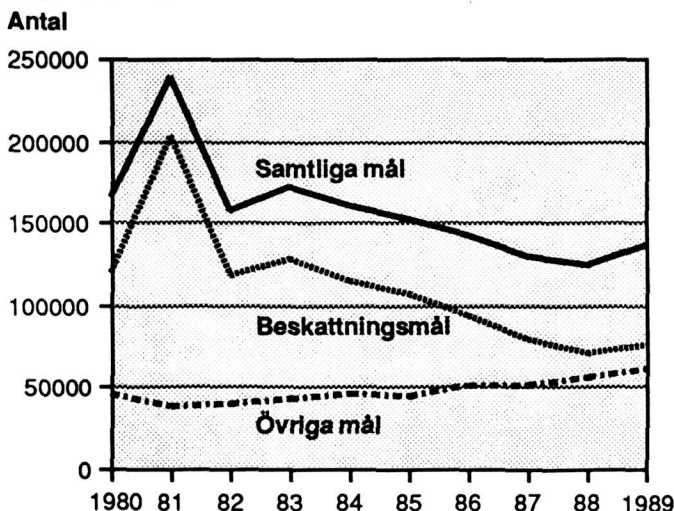
Samtliga rätter lyder under justitiedepartementet.

LR och ett stort antal centrala och regionala myndigheter har KR som överrätt. RR är den högsta allmänna förvaltningsdomstolen.

Administrativt samordnas länsrätterna med kammarrätterna och regeringsrätten av domstolsverket som är central förvaltningsmyndighet.

Förvaltningsdomstolarna handlägger bl a skattemål, körkortsmål, barnavårdsmål och nykterhetsmål. Tyngdpunkten ligger på skattemål, framför allt i LR.

Inkomna mål i länsrätterna, 1980–1989

Länsrätter

Under år 1989 inkom till LR 75 295 beskattningsmål och 60 059 övriga mål. Avgjorda beskattningsmål var 78 465 och avgjorda övriga mål var 56 632. Antalet beskattningsmål är det lägsta sedan de nuvarande länsrätternas organisation infördes den 1 juli 1979 och antalet övriga mål är det högsta.

Av besvärsmålen som avgjordes i LR under år 1989 prövades 85 % i sak. Av dessa ändrades

77 % av fastighetstaxeringsmålen

22 % av uppbördsmålen

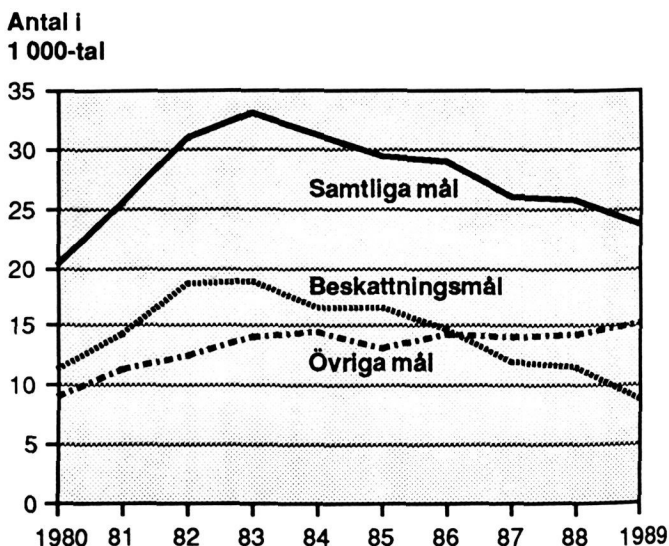
42 % av folk- och kyrkobokföringsmålen och

72 % av inkomsttaxeringsmålen.

Kammarrätter

KR som är 4 st finns i Stockholm, Göteborg, Sundsvall och Jönköping. KR som är överrätter till LR har motsvarande funktion också mot ett stort antal centralt och regionalt verksamma myndigheter. Dessa myndigheter redovisas inte i RSÅ.

Inkomna mål i kammarrätterna, 1980–1989

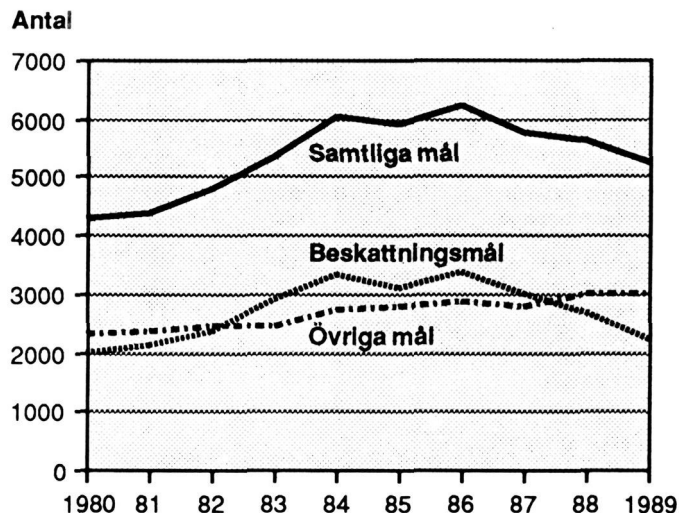
Antalet avgjorda mål är fler än antalet mål som kom in under året, 25 044 resp 23 652. De inkomna målen är till antalet lägst sen 1981. En omfördelning från skattemål till övriga mål har skett. Att antalet skattemål har minskat beror till stor del på avståndet från fastighetstaxeringen. 29 % av de avgjorda skattemålen och 1 % av övriga avgjorda mål hade år 1989 mer än 2 års handläggningstid.

Regeringsrätten

RR är den högsta allmänna förvaltningsdomstolen. Den prövar besvär över avgöranden i KR samt besvär över vissa beslut av länsstyrelser och centrala myndigheter.

År 1989 inkom 5 227 mål till RR. Det högsta antalet mål som någonsin inkommit till RR var 6 198 mål år 1986. 5 300 mål avgjordes under året. Det innebär en minskning med 14 % jämfört med 1988.

Inkomna mål i Regeringsrätten, 1980–1989

Tabell 4.3.1

Länsrätter: balanserade, inkomna och avgjorda mål 1980, 1982–1989

County Courts: cases pending, entered and finally dealt with, 1980, 1982–1989

Mål	1980	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Balanserade från föregående år	256 288	280 197	235 256	211 648	194 543	177 194	160 230	143 804	128 179
Beskattningsmål	237 168	269 147	221 335	198 277	180 010	162 884	143 771	126 659	110 632
Övriga mål	19 120	11 050	13 921	13 371	14 533	14 310	16 459	17 145	17 547
Inkomna under året	165 361	157 250	171 233	160 739	151 386	142 744	129 815	124 793	135 354
Beskattningsmål	119 062	118 398	128 094	114 379	106 801	92 564	78 638	69 455	75 295
Övriga mål	46 299	38 852	43 139	46 360	44 585	50 180	51 177	55 338	60 059
Avgjorda under året	185 884	201 783	194 040	177 229	168 489	160 003	146 747	139 811	135 097
Beskattningsmål	138 762	166 212	150 653	132 368	123 956	112 421	96 550	85 258	78 465
Övriga mål	47 122	35 571	43 387	44 861	44 533	47 582	50 197	54 553	56 632
Balanserade till följande år	235 765	235 662	212 449	195 158	177 440	159 935	143 298	128 786	128 436
Beskattningsmål	217 468	221 333	198 776	180 288	162 855	143 027	125 859	110 856	107 462
Övriga mål	18 297	14 329	13 673	14 870	14 585	16 908	17 439	17 930	20 974
Balansens ålder i år									
Beskattningsmål									
–1	92 270	90 557	97 928	88 298	80 784	69 202	59 291	51 501	60 715
1–2	55 514	89 014	53 616	57 848	51 864	45 786	40 985	36 459	25 846
2–3	48 703	27 175	35 529	22 486	22 374	19 912	18 116	15 252	13 262
3–	20 981	14 587	11 703	11 656	7 833	8 125	7 467	7 644	7 639
Övriga mål									
–1	16 461	13 141	12 470	13 518	13 212	15 600	15 949	15 943	18 578
1–2	1 542	877	924	986	1 021	881	1 183	1 624	1 816
2–3	236	187	157	242	196	230	210	250	464
3–	58	124	122	124	156	197	95	113	116

Källa: Maskintabeller från Domstolsverket.

Tabell 4.3.2

Länsrätter: ändringsfrekvens i avgjorda besvärsmål¹ 1989

County Courts: frequency at which judgments are altered by County Courts, 1989

Målgrupp	Målen fördelade efter avgörandet						
	Hela antalet mål	Ej prövade i sak	Prövade i sak	därav		Andring	
				Ej ändring		Antal	%
				Antal	%		
Fastighetstaxering	1 228	456	772 ¹	179	23,2	593	76,8
Inkomsttaxering m m	72 869	10 838	62 031	17 863	28,8	44 168	71,2
Skattetillägg och förseningsavgift	984	54	930	239	25,7	691	74,3
Mervärdesskatt	711	48	663	326	49,2	337	50,8
Uppbörd	664	117	547	427	78,1	120	21,9
Folkbokföring och kyrkobokföring	745	251	494	181	36,6	313	63,4
Annan skattelagstiftning	1 017	331	686	396	57,7	290	42,3
Summa	78 218	12 095	66 123	19 611	29,7	46 512	70,3

1) 247 mål angående bevisssäkring och betalningssäkring ingår ej i tabellen.

Källa: Maskintabeller från Domstolsverket.

Tabell 4.3.3**Länsrätter: avgjorda mål efter beskaffenhet och processtidens längd 1989**

County Courts: cases finally dealt with, by nature and time period, 1989

Målgrupp	Hela antalet mål	Handläggningstidens längd i månader					
		0–6	7–12	13–18	19–24	25–36	37–
Fastighetstaxering	1 228	157	260	236	132	346	97
Skattemål	77 237	8 700	12 508	15 244	14 615	16 575	9 595
Körkortsmål	44 057	33 896	7 477	1 752	549	325	58
Sociala mål m m	12 575 ¹	11 688	756	91	23	13	4
Samtliga mål	135 097	54 441	21 001	17 323	15 319	17 259	9 754

1) Därav 1 530 mål enl LVU (vård av unga), 2 319 mål enl LVM (vård av vuxna missbrukare) samt 7 475 mål enl SOL (socialtjänstlagen).

Källa: Maskintabeller från Domstolsverket.

Tabell 4.3.4**Kammarrätter: balanserade, inkomna och avgjorda mål 1960, 1970, 1975, 1980 och 1982–1989**

Administrative Courts of Appeal: cases pending, entered and finally dealt with, 1960, 1970, 1975, 1980 and 1982–1989

Mål	1960	1970	1975	1980	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Balanserade från föregående år	8 658	9 134	25 396	12 708	15 205	20 196	24 924	25 557	25 569	24 331	21 052	20 332
Beskattningsmål	8 089	8 866	20 748	10 543	12 276	16 997	20 777	21 225	21 500	20 406	17 390	16 783
Övriga mål	569	268	4 648	2 165	2 929	3 199	4 147	4 332	4 069	3 925	3 662	3 549
Inkomna under året	10 521	11 806	22 346	20 197	30 798	32 849	31 073	29 378	28 815	25 934	25 657	23 652
Beskattningsmål	9 593	11 211	14 153	11 162	18 420	18 838	16 562	16 438	14 625	11 987	11 441	8 633
Övriga mål	928	595	8 193	9 035	12 378	14 011	14 511	12 940	14 190	13 947	14 216	15 019
Avgjorda under året	10 066	10 548	23 302	20 503	25 888	28 196	30 538	29 481	30 129	29 257	26 390	25 044
Beskattningsmål	9 110	9 957	13 065	11 423	13 772	15 133	16 204	16 287	15 774	15 066	12 070	10 283
Övriga mål	956	591	10 237	9 080	12 116	13 063	14 334	13 194	14 355	14 191	14 320	14 761
Avgjorda med nämnd	..	..	..	263	324	321	298	292	322	317	449	543
Balanserade till följande år	9 113	10 578	24 440	12 402	20 115	24 849	25 459	25 454	24 255	21 008	20 319	18 940
Beskattningsmål	8 572	10 290	21 836	10 282	16 924	20 702	21 135	21 376	20 351	17 327	16 761	15 133
Övriga mål	541	288	2 604	2 120	3 191	4 147	4 324	4 078	3 904	3 681	3 558	3 807
Balansens ålder i år												
Beskattningsmål												
–1	7 755	7 747	12 414	8 048	13 934	15 174	13 162	13 132	11 851	9 548	9 287	7 057
1–2	407	2 105	7 092	1 672	2 668	4 850	6 573	6 603	6 401	5 635	5 073	5 288
2–3	390	438	2 193	443	260	611	1 246	1 384	1 841	1 853	1 944	2 056
3–	20		137	119	62	67	154	257	258	291	457	732
Övriga mål												
–1	454	273	1 858	1 846	2 969	3 729	3 692	3 449	3 403	3 133	3 071	3 300
1–2	84	15	539	209	202	390	542	507	427	473	407	418
2–3	3	–	200	61	17	24	88	106	64	66	62	76
3–	–	–	7	4	3	4	2	16	10	9	18	13

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

Tabell 4.3.5

Kamrarrätter: avgjorda mål efter beskaffenhet och processtidens längd m m 1989

Administrative Courts of Appeal: cases finally dealt with: by nature and time period etc., 1989

Målgrupp	Målen fördelade efter avgörandet								Handläggningstidens längd i månader						
	Ej prövade i sak	Prövade i sak		Summa	därav				0-6	7-12	13-18	19-24	25-36	37-	Summa
		Utan muntlig förhand- ling	Med muntlig förhand- ling		Ej ändring		Ändring								
					Antal	%	Antal	%							
Beskattning															
Inkomst- och förmögen- hetsskatt o d	826	6 958	382	7 340	5 161	70,3	2 179	29,7	1 218	1 311	1 525	1 556	1 793	763	8 166
Fastighetstaxering	23	80	4	84	62	73,8	22	26,2	16	9	33	37	7	5	107
Övrig direkt skatt	2	28	-	28	21	75,0	7	25,0	3	4	4	11	8	-	30
Mervärdeskatt	27	209	21	230	150	65,2	80	34,8	15	26	30	59	93	34	257
Övrig indirekt skatt	25	391	5	396	337	85,1	59	14,9	116	94	75	58	66	12	421
Uppbörd ¹	23	593	8	601	533	88,7	68	11,3	211	194	90	77	49	3	624
Tullmål	11	113	-	113	84	74,3	29	25,7	14	32	47	14	16	1	124
Skattetillägg och för- seningsavgift	17	286	3	289	229	79,2	60	20,8	74	46	37	83	48	18	306
Övriga skattemål	30	213	5	218	147	67,3	71	32,7	53	28	37	49	46	35	248
Summa	989	8 871	428	9 299	6 724	72,3	2 575	27,7	1 720	1 744	1 878	1 944	2 126	871	10 283
Övrigt angående															
Körkort, trafik kort o d	134	6 749	155	6 904	5 414	78,4	1 490	21,6	6 772	191	42	18	15	-	7 038
Barnbidrag, bidragsförskott, socialhjälp, familjebidrag samt studiemedelsavgifter	80	2 090	22	2 112	1 865	88,3	247	11,7	1 802	312	55	17	6	-	2 192
Barnavård, nykterhetsvård och kriminalvård	200	1 095	488	1 583	1 422	89,8	161	10,2	1 749	26	5	1	2	-	1 783
Författningar angående byggnation o d	176	571	78	649	514	79,2	135	20,8	464	182	92	59	25	3	825
Mantalsskrivning o d	42	128	-	128	103	80,5	25	19,5	113	30	17	6	3	1	170
Kommunalbesvärsmål	331	842	-	842	756	89,8	86	10,2	751	310	81	22	9	-	1 173
Tryckfrihet m m ¹	63	245	-	245	154	62,9	91	37,1	303	3	1	-	-	1	308
Annat	198	1 045	29	1 074	877	81,7	197	18,3	673	268	148	95	70	18	1 272
Summa	1 224	12 765	772	13 537	11 105	82,0	2 432	18,0	12 627	1 322	441	218	130	23	14 761
Totalt	2 208	21 636	1 200	22 836	17 829	78,1	5 007	21,9	14 347	3 066	2 319	2 162	2 256	894	25 044

1) Tryckfrihet, återställande av försutten tid, resning samt mål enligt 2 § behörighetslagen.

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

Tabell 4.3.6**Regeringsrätten: balanserade, inkomna och avgjorda mål 1960, 1970, 1975, 1980 och 1982–1989**

The Supreme Administrative Court: cases pending, entered and finally dealt with, 1960, 1970, 1975, 1980 and 1982–1989

Mål	1960	1970	1975	1980	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Balanserade från föregående år	6 400	6 115	3 530	3 277	3 227	3 544	4 275	4 679	4 638	4 548	4 249	3 713
Beskattningsmål	5 305	4 321	2 112	2 030	1 906	2 176	2 792	3 252	3 035	2 932	2 801	2 071
Övriga mål	1 095	1 794	1 418	1 247	1 321	1 368	1 483	1 427	1 603	1 616	1 448	1 042
Inkomna under året	4 890	5 083	4 605	4 280	4 794	5 337	6 041	5 881	6 198	5 761	5 622	5 227
Beskattningsmål	1 886	1 858	1 945	1 968	2 363	2 904	3 314	3 095	3 362	3 012	2 651	2 218
Övriga mål	3 004	3 225	2 660	2 312	2 431	2 433	2 727	2 786	2 836	2 749	2 971	3 009
Avgjorda under året	5 104	5 333	4 617	4 443	4 469	4 597	5 677	5 896	6 296	6 054	6 170	5 300
Beskattningsmål	2 030	2 183	2 086	2 293	2 086	2 277	2 879	3 299	3 505	3 139	3 391	2 398
Övriga mål	3 074	3 150	2 531	2 150	2 383	2 320	2 798	2 597	2 791	2 915	2 779	2 902
Balanserade till följande år	6 304	5 873	3 518	3 114	3 552	4 284	4 639	4 664	4 540	4 255	3 701	3 640
Beskattningsmål	5 177	3 996	1 971	1 706	2 183	2 803	3 227	3 048	2 892	2 805	2 601	1 891
Övriga mål	1 127	1 877	1 547	1 408	1 369	1 481	1 412	1 616	1 648	1 450	1 640	1 749
Balansens ålder i år												
Beskattningsmål												
–1	..	..	1 502	1 251	1 712	2 173	2 559	2 197	2 285	2 199	1 607	1 441
1–2	..	..	280	412	418	584	597	762	521	548	392	363
2–3	..	..	135	43	48	46	66	83	71	52	58	76
3–	..	..	54	–	5	–	5	6	15	6	4	11
Övriga mål												
–1	..	..	1 012	1 082	1 103	1 149	1 165	1 367	1 331	1 170	1 459	1 406
1–2	..	..	396	299	226	296	212	203	283	227	151	306
2–3	..	..	97	21	37	36	32	33	26	33	21	30
3–	..	..	42	6	3	–	3	13	8	7	9	7

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

Tabell 4.3.7**Regeringsrätten: avgjorda mål efter besakfenhet och processtidens längd m m 1989**

The Supreme Administrative Court: cases finally dealt with, by nature and time period etc., 1989

Målgrupp	Målen fördelade efter avgörandet						Handläggningstidens längd i månader						
	Ej prövade i sak	Prövade i sak	därav				0-6	7-12	13-18	19-24	25-36	37-	Summa
			Ej ändring	Ändring									
			Antal	%	Antal	%							
Beskattning													
Inkomst- och förmögenhetsskatt o d	1 615	245	136	55,5	109	44,5	513	769	319	178	68	13	1 860
Fastighetstaxering	64	10	7	70,0	3	30,0	20	5	38	5	5	1	74
Övrig direkt skatt	5	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	5
Mervärdesskatt	74	13	10	76,9	3	23,1	22	27	25	6	7	—	87
Övrig indirekt skatt	77	8	6	75,0	2	25,0	29	38	13	5	—	—	85
Uppbörd	159	3	2	66,7	1	33,3	128	21	5	7	—	1	162
Tullmål	8	—	—	—	—	—	2	3	3	—	—	—	8
Skattetillägg och förseningsavgift	44	5	1	20,0	4	80,0	11	29	6	—	2	1	49
Övriga skattemål	66	2	—	—	2	100,0	29	14	14	10	1	—	68
Summa	2 112	286	162	56,6	124	43,4	756	909	423	211	83	16	2 398
Övrigt angående													
Körkort, trafikskott o d	649	28	15	53,6	13	46,4	604	65	8	—	—	—	677
Barnbidrag m m ¹	388	28	12	42,9	16	57,1	191	157	47	18	3	—	416
Barnavård, nykterhetsvård och kriminalvård	219	13	7	53,8	6	46,2	220	7	2	3	—	—	232
Författningar angående byggnation o d	170	5	2	40,0	3	60,0	92	45	35	2	1	—	175
Mantalskrivning o d	34	2	2	100,0	—	—	21	7	4	4	—	—	36
Kommunalbesvärsmål	251	25	13	52,0	12	48,0	114	70	58	25	8	1	276
Patent, varumärken, mönsterskydd	97	10	9	90,0	1	10,0	58	23	4	10	7	5	107
Tryckfrihet m m ²	8	107	77	72,0	30	28,0	105	4	6	—	—	—	115
Annat	679	189	121	64,0	68	36,0	444	300	82	31	11	—	868
Summa	2 495	407	258	63,4	149	36,6	1 849	678	246	93	30	6	2 902
Totalt	4 607	693	420	60,6	273	39,4	2 605	1 587	669	304	113	22	5 300

1) Barnbidrag, bidragsförskott, socialhjälp, familjebidrag samt studiemedelsavgifter.

2) Tryckfrihet, sekretess, återställande av försutten tid, resning samt mål enligt 2 § behörighetslagen.

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

4.4 Hyres- och arrendenämnder, bostadsdomstolen

Rent Tribunals, Financy Tribunals, the Housing Court of Appeal

Hyresnämnder, arrendenämnder och bostadsdomstolen är specialdomstolar.

Hyresnämnderna är 12 st till antalet liksom **arrendenämnderna**. Hyres- och arrendenämnderna har gemensamt kansli.

Hyresnämnderna handlägger hyrestvister. De medlar vid hyrestvister, prövar tvister om villkor vid andrahandsupplåtelser eller medlemsskap enligt bostadsrättslagen m m.

Bostadsdomstolen är överinstans för hyresnämnderna.

Tingsrätterna är överinstans för arrendenämnderna.

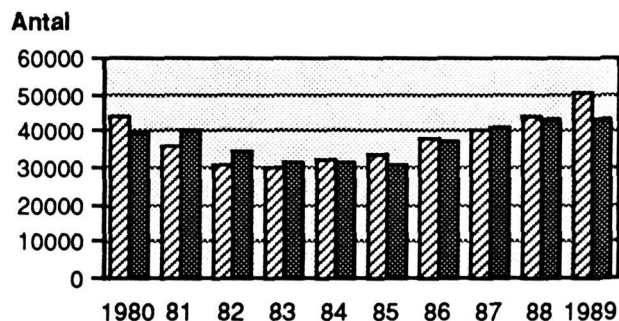
Antalet inkomna ärenden till hyresnämnderna var 50 577 år 1989. Det är 25 % mer än medeltalet för åren 1983–1987.

Till arrendenämnderna inkom 1 680 ärenden år 1989 mot 1 681 år 1988 och 3 197 år 1986. Det höga antalet ärenden vid arrendenämnderna 1986 torde ha samband med lagen om arrendators rätt att förvärva arrendestället. Denna lag trädde i kraft den 1 januari 1986.

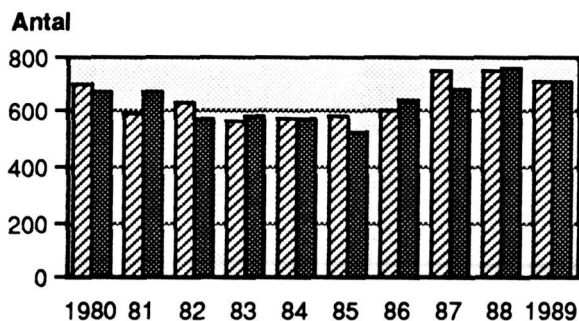
År 1989 prövades 69 % av hyresnämndernas och 62 % av arrendenämndernas ärenden i sak. Knappt 2 % av hyresnämndernas ärenden fullföljdes till bostadsdomstolen.

År 1989 inkom 714 ärenden till bostadsdomstolen och 708 avgjordes.

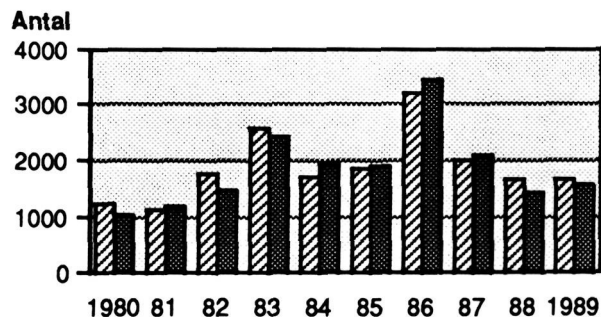
Inkomna och avgjorda ärenden vid hyresnämnderna, 1980–1989

Inkomna och avgjorda ärenden vid bostadsdomstolen, 1980–1989

Inkomna och avgjorda ärenden vid arrendenämnderna, 1980–1989

▨ Inkomna
■ Avgjorda

Obs! Skalan för "antal" är olika i diagrammen

Tabell 4.4.1**Hyresnämnder, arrendenämnder och bostadsdomstolen: inkomna, avgjorda och till följande år balanserade ärenden 1975–1989**

Rent Tribunals, Tenancy Tribunals and The Housing Court of Appeal: cases entered, finally dealt with and pending at the end of the year, 1975–1989

	Inkomna under året	Avgjorda ¹ under året	Balanserade till följande år
<i>Hyresnämnder</i>			
1975	19 519	14 377	9 266
1976	16 433	18 020	7 559
1977	18 537	18 029	7 789
1978	22 635	21 708	8 604
1979	34 972	28 714	15 217
1980	44 176	39 853	18 675
1981	35 577	40 360	13 978
1982	30 719	34 720	9 977
1983	30 122	31 146	8 953
1984	32 454	31 196	8 731 ²
1985	33 495	30 951	11 275
1986	38 103	37 225	12 146
1987	40 358	40 676	11 825
1988	43 597	42 957	12 464
1989	50 577	43 037	19 999
<i>Arrendenämnder</i>			
1975	2 167	2 157	288
1976	961	850	400
1977	1 043	719	716
1978	1 628	1 591	746
1979	1 198	1 310	612
1980	1 222	1 038	786
1981	1 137	1 152	747
1982	1 774	1 475	1 046
1983	2 579	2 441	1 184
1984	1 723	1 971	869
1985	1 868	1 925	812
1986	3 197	3 483	524
1987	1 992	2 090	428
1988	1 681	1 427	684
1989	1 680	1 541	829
<i>Bostadsdomstolen</i>			
1977	454	428	245
1978	552	503	294
1979	609	633	277
1980	702	678	302
1981	599	672	213
1982	638	573	271
1983	567	587	251
1984	579	574	251
1985	586	525	312
1986	607	641	278
1987	751	680	349
1988	754	762	341
1989	714	708	347

1) Här redovisas endast sådana mål som avgjorts och rapporterats som avgjorda under respektive år.

2) Balansen för 1984 är framtagen efter manuell inventering och där det framkommit att balansen var drygt 1 500 färre än beräknat.

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

Tabell 4.4.2

Hyresnämnder och arrendenämnder: avgjorda ärenden fördelade efter avgörandet, rätts sammansättning vid avgörandet, förhandling m m 1989

Rent Tribunals and Tenancy Tribunals: cases dealt with, by nature of ruling, composition of the court, type of hearing etc., 1989

	Hyresnämnder		Arrendenämnder	
	Antal	%	Antal	%
Summa avgjorda ärenden	43 037	100,0	1 541	100,0
Avskrivna	13 539	31,5	589	38,2
Efter förlikning	1 837	4,3	100	6,5
Annat beslut	11 702	27,2	489	31,7
Prövade i sak	29 498	68,5	952	61,8
Beslut	29 483	68,5	934	60,6
Skiljedom	15	0,0	18	1,2
Avgjorda inför				
Fullsuttet nämnd	6 729	15,6	446	28,9
Ordföranden	36 308	84,4	1 095	71,1
Muntlig förhandling	8 900	20,7	551	35,8
Tid för muntlig förhandling/ besiktning i timmar	3 976	.	618	.

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

Tabell 4.4.3

Hyresnämnder, arrendenämnder och bostadsdomstolen: avgjorda mål och ärenden efter beskaffenhet 1989

Rent Tribunals, Tenancy Tribunals and The Housing Court of Appeal: cases finally dealt with, by nature 1989

	Hela antalet mål
Hyresnämnder	43 037
Därav	
Utan krav på besittningsskydd	2 547
Förlängning av hyresavtal	3 523
Ärenden enligt hyresförhandlingslagen	3 698
Övriga ärenden	33 269
Arrendenämnder	1 541
Därav	
Jordbruksarrende	425
Bostadsarrende	791
Övriga ärenden	325
Bostadsdomstolen	708
Därav	
Förlängning av hyresavtal	445
Åtalsföreläggande/förlängd tid för åtgärd	34
Överlåtelse av bostad till samboende	19
Prövning av förhandlingsöverenskommelse	25
Övriga ärenden	185

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

Tabell 4.4.4**Hyresnämnder: fullföljdsfrekvensen i de avgjorda målen 1989**

Rent Tribunals: frequency of appeal against the rulings, 1989

	Hela antalet mål	Inkomna till bostads- domstolen	
		Antal	I % av hela antalet mål
Mål enligt 12 kap Jordabalken (JB)	38 224	545	1,4
Övriga mål	4 813	169	3,5
Totalt	43 037	714	1,7

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

Tabell 4.4.5**Bostadsdomstolen: avgjorda mål, fördelade efter förhandling, rättens sammansättning vid avgörandet och avgörandets art m m 1989**

The Housing Court of Appeal: cases finally dealt with, by type of hearing, composition of the court and by nature of ruling, 1989

	Hela antalet mål
Avgjorda mål	708
Därav	
Mål enligt 12 kap. Jordabalken (JB)	548
Mål enligt hyresförhandlingslagen	43
Övriga mål	117
Prövade i sak	
Besvärstalan/ansökan helt eller delvis bifallen	73
Besvärstalan/ansökan ej bifallen	467
Annat beslut	168
Rättens sammansättning	
Stor sammansättning	19
Liten sammansättning	608
Annan	81
Mål som avgjorts efter muntlig förhandling/syn	53
Sammanlagd tid i timmar för muntlig förhandling	121

Källa: Maskintabeller från domstolsverket.

4.5 Rättshjälp

Public legal services

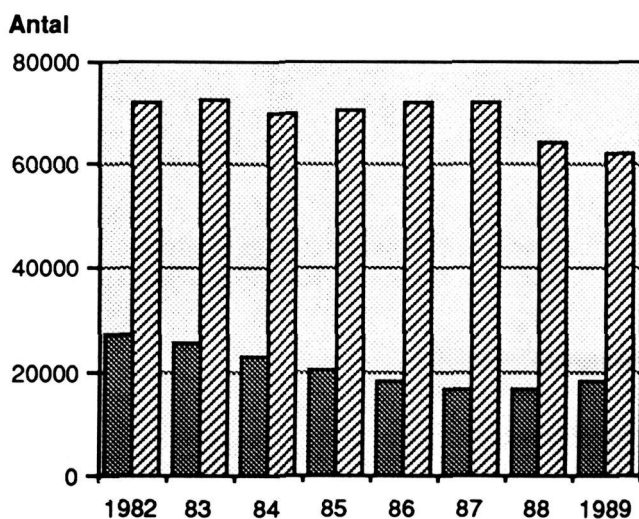
Rättshjälp enligt rättshjälpslagen utgår som allmän rättshjälp, rättshjälp åt misstänkt i brottmål, rättshjälp genom offentligt biträde och rådgivning. Biträde och rådgivning lämnas av advokat eller biträdande jurist på enskild advokatbyrå.

För handläggning av vissa ärenden om rättshjälp finns rättshjälpsnämnder i Stockholm, Göteborg, Malmö och

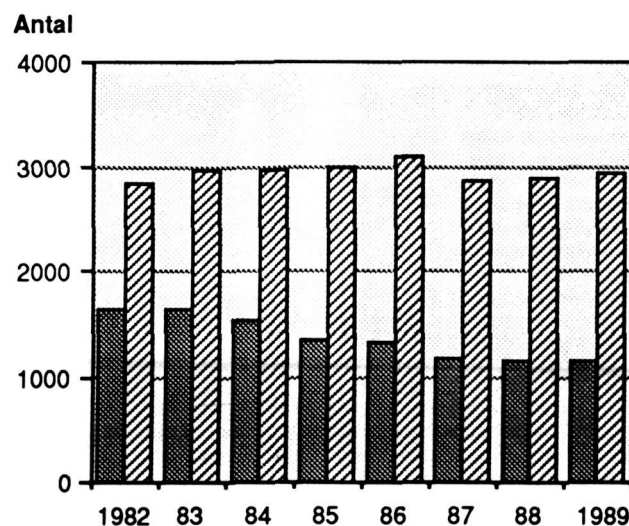
Sundsvall. Rättshjälp är beroende på den rättshjälpssökandes inkomster och försörjningsplikt.

Under 1989 utgick allmän rättshjälp i 20 310 mål vid allmänna domstolar. Statens kostnader för rättshjälpen uppgick till 461 miljoner kronor. Till detta kommer kostnader vid specialdomstolar och nämnder utanför det traditionella domstolsväsendet, vilka inte ingår i denna redovisning.

Tingsrätter: Rättshjälp och avgjorda tvistemål, 1982–1989

Hovrätter: Rättshjälp och avgjorda tvistemål, 1982–1989

■ Rättshjälp
▨ Tvistemål

Tabell 4.5.1**Rättshjälp: slutligt handlagda mål/ärenden med rättshjälp fördelade på domstol och myndighet 1989**

Public legal services: cases and decisions finally dealt with, by court and agencies authorizing such services, 1989

Domstol, myndighet	Antal mål/ärenden där allmän rätts- hjälp förekommit	Framställningar om rättshjälp genom offentligt biträde
Tingsrätter	18 314	.
Tvistemål	17 942	.
Brottmål	113 ¹	.
Fastighetsdomstolsmål	259	.
Domstolsärenden	.	.
Hovrätter	1 696	.
Tvistemål	1 133	.
Brottmål	50	.
Övriga mål	513	.
Högsta Domstolen	300	.
Tvistemål	215	.
Brottmål	10	.
Besvärsmål	75	.
Statens va-nämnd	—	.
Länsrätter	3 446	4 307
Kammarrätter ²	.	..
Regeringsrätten ²	.	..
Hyresnämnder	69	..
Arrendenämnder	7	..
Bostadsdomstolen	42	..
Försäkringsrätter	36	..
Försäkringsöverdomstolen	11	..
Arbetsdomstolen	52	..
Marknadsdomstolen	—	—
Patentbesvärsrätten	—	—
Kriminalvårdsstyrelsen	—	—
Kriminalvårdsnämnd	—	—
Interneringsnämnd	—	—
Övervakningsnämnder	3	3
Psykiatriska nämnden	—	8 ³
Utskrivningsnämnder	—	337 ⁴

1) Här ingår rättshjälp enl 36 § Rhj.

2) Uppgifterna från kammarrätterna och regeringsrätten är på grund av fel i rapporterings-systemet för osäkra att redovisa.

3) Varav 6 framställningar enligt 41 § 1 st Rhj bifallits.

4) Varav 309 framställningar enligt 41 § 1 st Rhj bifallits. Dessutom har 45 förordnanden av offentligt biträde skett utan särskild framställning.

Tabell 4.5.2**Rättshjälp: statens rättshjälpskostnader fördelade på domstolar och rättshjälpsnämnder 1989**

Public legal services: costs to the state by court or Public Legal Services Boards authorizing such services, 1989

	Statens rättshjälpskostnader i miljoner kronor					Summa
	Allmän rättshjälp	Rättshjälp åt miss-tänkt i brottmål	Rättshjälp genom offentligt biträde	Måls-ägande-biträde	Råd-givning	
Allmänna domstolar	132,1	214,4	.	8,1	.	354,6
Förvaltningsdomstolar	3,3 ¹	.	20,7	.	.	24,0
Hyres- och arrendenämnder, bostadsdomstolen	0,4	.	.	.	.	0,4
Rättshjälpsnämnder	50,2	.	46,0	.	1,4	97,6
Domstolsverket	0,1	.	.	.	.	.
Summa	186,1	214,4	66,7	8,1	1,4	476,7²

1) Inkl försäkringsdomstolarna. Kostnader för rättshjälp 0,2 miljoner kronor.

2) Det beräknas inflyta 16 miljoner kronor från länsstyrelserna pga ålagd återbetalningsskyldighet. Den totala samhällskostnaden beräknas därför till 460,5 miljoner kronor. I redovisningen saknas specialdomstolarna och nämnderna utanför det traditionella domstolsväsendet.

Tabell 4.5.3**Rättshjälp: rättshjälpsnämndernas verksamhet 1975, 1980 och 1982–1989**

Public Legal Services Boards: cases, 1975, 1980 and 1982–1989

	1975	1980	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Fall där rådgivningsavgiften satts ned eller eftergetts	17 647	12 520	4 102	2 824	2 537	2 527	2 249	1 380	1 474	1 452
Till rättshjälpsnämnd inkomna ansökningar om allmän rättshjälp	76 270	30 068	19 322	15 636	11 843	12 243	10 795	8 721	8 384	6 958
Framställningar (ansökningar) om offentligt biträde	1 809	5 701	3 873	3 477	5 639	7 536	7 424	9 363	13 079	6 185

4.6 Andra myndigheter inom rättsväsendet

Various agencies with judicial functions

Riksåklagaren (RÅ)

Riksåklagaren är organiserad under justitiedepartementet och är högsta åklagaren under regeringen. RÅ är allmän åklagare i högsta domstolen och central förvaltningsmyndighet för åklagarväsendet. Vidare inspekterar RÅ underordnade myndigheter, anlitas ofta som remissorgan i lagstiftningsfrågor och tillsätter i flesta fall åklagare m m.

Justitiekanslern (JK)

Justitiekanslern som är regeringens jurist är bl a regeringens juridiske rådgivare och bevakar statens rätt i olika sammanhang. JK har tillsyn över dem som utövar offentlig verksamhet. JK har enligt data-, kreditupplysnings- och inkassolagen besvärsmätt över datainspektionens beslut och enligt lagen om TV-övervakning över länsstyrelsernas beslut. JK vakar också över tryck- och yttrandefriheten enligt tryckfrihetsförordningen och radioansvarighetslagen.

Justitieombudsmännen (JO)

Riksdagen utser JO som övervakar att myndigheter och tjänstemän i statlig förvaltning efterlever lagar och författningar och sköter sina uppgifter. JO skall avhjälpa brister i lagstiftningen och olikheter i rättstillämpning. JO tar upp ärenden dels på enskilds begäran, dels på eget initiativ. Mer än två år gamla ärenden behandlas dock ytterst sällan.

Observera att JO inte kan ändra domar och beslut och att JOs beslut inte kan överklagas.

Konsumentverket/Konsumentombudsman (KOV/KO)

KOV sorterar under finansdepartementet och är en central förvaltningsmyndighet. KOV skall stödja konsumenterna och förbättra deras ställning på marknaden genom att övervaka marknadens utbud, marknadsföring och säljvillkor, eller stödja forskning, undervisning och utbildning i konsumentfrågor m m.

KO anhängiggör ärenden enligt marknads- och avtalsvillkorslagen. KOVs generaldirektör är också KO.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

ARN ligger under finansdepartementet och prövar tvister mellan konsument och säljare då det gäller en vara eller tjänst, eller rekommenderar hur tvisterna bör lösas.

Nämnden representeras både av konsumenter och näringsidkare.

Näringsfrihetsombudsman (NO)

NO som är en statlig ombudsman hör under finansdepartementet. NO skall främja en önskvärd konkurrens inom näringslivet. NO har genom konkurrenslagen att ingripa mot konkurrensbegränsningar, t ex monopol, leveransvägran, prissamverkan och marknadsuppdelning m m. NO kan föra ärenden vidare till marknadsdomstolen eller allmän domstol beroende på ärendets natur.

Marknadsdomstolen (MD)

MD är en specialdomstol som handlägger ärenden enligt konkurrenslagen, marknadsföringslagen, lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och lagen om avtalsvillkor mellan näringsidkare.

Mot marknadsdomstolens beslut får talan ej föras.

Arbetsdomstolen (AD)

AD ligger under arbetsmarknadsdepartementet och är enda instans vid arbetstvister mellan arbetsgivare och arbetstagare då kollektivavtal finns. Vid andra arbetstvister är tingsrätterna första och AD andra och sista instans.

Målen följer i stort sett samma regler som mål vid tingsrätt och hovrätt då förlikning är tillåten.

Diskrimineringsombudsmannen (DO)

DO (ombudsman mot etnisk diskriminering) skall verka för att etnisk diskriminering inte förekommer i arbetslivet eller på andra områden av samhällslivet. DO skall genom råd och på annat liknande sätt medverka till att den som utsatts för etnisk diskriminering kan ta vara på sina rättigheter. DO skall särskilt motverka att arbetssökande utsätts för etnisk diskriminering.

Jämställdhetsombudsmannen (JÄMO)

Skall se till att lagen om jämställdhet mellan män och kvinnor i arbetslivet efterlevs. JÄMO får föra talan i tvist enligt denna lag för en enskild arbetstagare eller en arbetssökande, om den enskilde medger det och om ombudsmannen finner att en dom i tvisten är betydelsefull för rättstillämpningen. Sådan talan förs vid arbetsdomstolen.

Tabell 4.6.1

Inkomna/nya ärenden vid några myndigheter med uppgifter inom rättsväsendets område 1975, 1980 och 1982–1989
New cases brought before various agencies with judicial functions, 1975, 1980 and 1982–1989

Myndighet	1975	1980	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Riksåklagaren (RÅ)	1 389	925	1 007	1 203	1 125	1 181	997	1 039	1 055	1 067
därav										
överprövningar av under-										
ställda åklagares beslut	259	265	266	328	313	317	257	242	153	252
beviljade prövningstillstånd	42	48	38	39	51	49	48	35	41	38
av RÅ till HD fullföljda mål	9	8	9	13	10	11	17	11	11	14
Justitiekanslern (JK)	3 048	2 995	2 946	3 352	3 591	3 706	3 885	3 571	4 172	3 856
därav										
skadeståndsmål och										
ärenden	319	505	548	530	571	632	727	699	777	809
tillsynsärenden	518	700	748	749	743	765	782	805	947	809
dataärenden	1 857	1 272	1 186	1 556	1 696	1 734	1 751	2 067	1 734	1 688
Konsumentverket/ konsumentombudsmannen (KOV/KO)	4 522	5 735	4 285	4 320	4 134	4 111	4 030	4 112	4 059	3 726
därav										
anmälningar och förfråg-										
ningar	4 242	5 385	3 923	3 877	3 696	3 811	3 741	3 869	3 776	3 569
från privatpersoner	3 234	3 452	2 087	2 018	2 028	2 158	2 104	1 934	2 118	1 532
KOV-initiativ	280	350	362	443	438	300	289	243	283	157
Allmänna reklamations- nämnden (ARN)	6 632	8 212	7 695	7 887	7 965	7 510	7 461	6 940	6 472	6 319
Näringsfrihetsombuds- mannen (NO)	407	464	459	585	578	503	485	467	458	436
därav										
anmälningar och förfråg-										
ningar	208	220	280	351	333	270	289	254	263	204
NO-initiativ	136	192	130	174	163	168	135	126	130	101
Marknadsdomstolen (MD)	49	42	28	34	51	48	37	46	40	43
därav										
ärenden enligt marknads- föringslagen	34	33	23	21	35	33	28	36	31	29
Arbetsdomstolen (AD)	264	264	235	218	220	228	247	252	239	209
därav från										
arbetsgivarsidan	28	117	58	46	35	46	58	52	56	40
arbetstagarsidan	236	147	177	172	183	182	189	200	183	169
Diskriminerings- ombudsmannen (DO)	.	.	.	.	.	.	304	676	656	680
Jämställdhetsombuds- mannen (JämO)	.	.	510	502	503	492	483	508	384	351
	1975	1980/81	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87	1987/88	1988/89	1989/90
Riksdagens ombudsmän/ Justitieombuds- männen (JO)	3 482	3 571	3 846	3 528	3 329	3 440	3 021	2 972	3 054	3 668
därav										
klagomål och framställ-										
ningar från enskilda	3 025	3 464	3 688	3 397	3 163	3 323	2 889	2 803	2 855	3 477
JO-initiativ	410	87	133	101	141	85	84	136	163	176

5 Bilaga

Appendice

Medelfolkmängden i Sverige, 1950–1989

The mean population in Sweden, 1950–1989

Ålder	0–14 år	15–17 år	18–20 år	21–24 år	25–29 år	30–39 år
1950	1 635 110	244 369	260 966	370 264	545 359	1 081 031
1951	1 662 508	..	..	..	524 713	1 091 701
1952	1 684 511	..	..	..	508 805	1 092 775
1953	1 702 731	..	..	..	495 904	1 087 925
1954	1 714 425	..	..	..	483 216	1 081 555
1955	1 725 178	..	..	..	472 952	1 076 835
1956	1 736 950	..	..	..	465 930	1 072 036
1957	1 740 287	282 436	263 839	343 887	460 802	1 063 708
1958	1 730 120	292 970	273 334	343 797	453 733	1 054 987
1959	1 707 608	315 819	280 936	347 849	445 177	1 044 298
1960	1 675 015	347 488	286 820	354 698	438 708	1 020 899
1961	1 651 108	373 175	298 159	364 861	435 842	990 677
1962	1 628 815	386 475	321 018	375 660	437 651	968 328
1963	1 613 086	388 300	351 506	385 398	444 437	948 492
1964	1 610 118	383 202	376 893	400 847	457 856	930 237
1965	1 619 627	369 031	390 332	446 204	473 903	917 332
1966	1 634 676	352 454	391 121	495 534	490 430	910 597
1967	1 649 040	341 314	382 397	519 135	510 784	908 390
1968	1 656 592	..	..	..	537 553	908 401
1969	1 664 572	326 610	359 137	539 607	572 019	916 135
1970	1 676 425	325 245	349 695	539 701	612 722	929 116
1971	1 684 312	323 981	342 199	528 493	649 882	941 625
1972	1 687 592	323 631	334 716	506 689	672 275	959 842
1973	1 688 210	323 054	329 142	484 156	679 265	990 340
1974	1 690 492	320 533	326 508	467 295	675 261	1 033 351
1975	1 695 267	317 240	327 012	456 162	662 894	1 082 126
1976	1 696 215	315 283	327 568	450 986	644 952	1 130 309
1977	1 691 233	316 770	325 813	450 771	626 561	1 175 488
1978	1 677 544	323 618	322 526	450 043	610 343	1 215 360
1979	1 654 499	337 879	320 508	449 460	594 862	1 246 968
1980	1 628 349	354 306	322 006	448 788	583 417	1 271 360
1981	1 600 673	366 361	328 134	444 186	578 102	1 287 581
1982	1 571 152	369 862	341 140	438 291	574 738	1 291 979
1983	1 545 119	364 055	356 467	436 081	569 535	1 284 860
1984	1 527 529	351 741	368 175	439 778	565 672	1 266 924
1985	1 516 565	338 372	371 915	453 388	562 454	1 243 872
1986	1 507 859	332 612	366 509	472 483	558 271	1 221 717
1987	1 502 200	335 303	354 729	489 319	557 506	1 201 772
1988	1 504 386	338 817	342 057	501 793	563 623	1 184 458
1989	1 514 967	339 270	337 722	503 974	580 457	1 172 093

Alder	40–49 år	50–59 år	60–år	Totalt	därav kvinnor
1950	1 022 805	807 606	1 042 769	7 016 551	3 520 727
1951	1 035 258	824 387	1 061 124	7 072 830	3 550 027
1952	1 046 699	841 554	1 080 564	7 124 673	3 575 568
1953	1 058 022	858 083	1 100 963	7 171 461	3 598 425
1954	1 067 308	873 697	1 122 502	7 213 490	3 619 184
1955	1 072 659	889 542	1 146 142	7 262 388	3 642 890
1956	1 073 900	905 550	1 161 723	7 315 617	3 668 054
1957	1 073 272	922 785	1 194 845	7 366 997	3 692 372
1958	1 069 984	940 749	1 219 679	7 415 138	3 716 088
1959	1 062 091	960 132	1 245 744	7 453 706	3 734 963
1960	1 063 410	976 996	1 270 642	7 480 395	3 478 902
1961	1 072 918	988 085	1 298 221	7 519 998	3 768 418
1962	1 074 720	1 000 026	1 326 849	7 561 588	3 788 942
1963	1 071 207	1 011 677	1 354 488	7 604 328	3 810 352
1964	1 066 866	1 021 440	1 383 238	7 661 354	3 838 056
1965	1 063 212	1 026 843	1 413 318	7 733 853	3 872 168
1966	1 058 841	1 028 054	1 444 594	7 807 797	3 906 975
1967	1 050 150	1 027 643	1 476 427	7 867 931	3 937 235
1968	1 040 604	1 024 405	1 507 557	7 912 217	3 961 407
1969	1 031 989	1 017 557	1 540 107	7 967 732	3 989 909
1970	1 013 370	1 021 499	1 574 935	8 042 706	4 026 557
1971	986 376	1 032 634	1 608 653	8 098 154	4 055 983
1972	963 696	1 034 050	1 639 659	8 122 147	4 072 203
1973	943 177	1 030 150	1 669 287	8 136 779	4 083 859
1974	924 149	1 025 331	1 697 642	8 160 560	4 099 393
1975	909 328	1 020 745	1 721 795	8 192 567	4 118 031
1976	899 918	1 015 445	1 741 637	8 222 311	4 135 388
1977	896 646	1 006 681	1 761 687	8 251 648	4 153 058
1978	897 122	997 804	1 781 419	8 275 777	4 168 726
1979	902 609	988 623	1 798 318	8 293 724	4 181 211
1980	910 097	968 593	1 823 561	8 310 474	4 192 802
1981	919 453	942 115	1 853 882	8 320 485	4 201 263
1982	939 278	921 922	1 876 898	8 325 259	4 207 269
1983	973 080	904 210	1 895 623	8 329 029	4 212 282
1984	1 017 648	887 142	1 911 991	8 336 597	4 218 254
1985	1 065 956	873 336	1 924 525	8 350 380	4 226 551
1986	1 112 870	864 528	1 932 981	8 369 827	4 237 516
1987	1 156 381	861 797	1 938 794	8 397 799	4 252 751
1988	1 195 673	863 155	1 942 525	8 436 486	4 272 254
1989	1 228 669	869 967	1 945 845	8 492 962	4 298 982

6 Sakregister

Index

- ackord 179, 181, 184
- alkohol och misshandel 22, 147
- allmänna mål 179, 186
- allmänna reklamationsnämnden (ARN) 218–219
- anhållande, anhållna 11, 15, 73–76, 116–117, 122
- anmälda brott 38–54, 146–152
- anmälningsbenägenhet 18–19, 34, 143
- anstaltsvård 109–124
- arbetsdomstolen (AD) 216, 218–219
- arbetstvist 165–166
- arrendenämnder 153, 211–213
- avgångna från kriminalvårdsanstalt 121
- avhysning 178, 180, 186
- avsättning 87

- beläggning på kriminalvårdsanstalter 109–124
- beskattningsmål 204–210
- besvärsmål 153, 155, 170–171, 194–199, 216
- betalningsföreläggande 162–163, 165–166, 178, 181
- boskilling 165–166, 174
- bostadsdomstolen 153, 157, 211–214, 216–217
- bouppteckning 160, 172
- brott
 - anmälda brott 38–54, 142–152
 - brott som kommit till polisens kännedom 38–54, 146–152
 - för brott lagförda personer 21–28, 77–102, 128–141
 - för brott misstänkta personer 57–70
 - i nordiskt perspektiv 142–152
 - offer för brott 16–20
 - uppklarade brott 52–53, 55–56
 - återfall i brott 110–111, 127
- brottmål 153–155, 157, 159, 162–163, 167–168, 187–188, 190–199, 216
- brottsbalken 33 kap 2 § (BrB 33:2) 81, 98–103, 108
- brottsbalken 34 kap 1 § punkt 1 (BrB 34:1 p 1) 82, 85, 93, 98–103, 108
- brottsdeltagande 56–57, 66–69
- brottstatistik 29–70, 142–152
- böter 82–83, 86, 89–90, 93, 98–103, 108, 141, 202
- bötesförvandling 116–118, 122, 168

- disciplinstraff 93
- diskrimineringsombudsmannen (DO) 218–219
- domstolarnas verksamhet 153–219
- domstols- och åklagarstatistik 77–108
- domstolsärenden 153, 160, 170, 216
- domvillobesvär 194, 197
- dömda personer 21–28, 77–108, 128–141, 168

- ensamdomare 167–168
- enskilda mål 179, 186
- exekutiv fastighetsförsäljning 179–180, 186
- expropriation 169, 173

- faderskapsmål 165–166, 174, 189, 191–193
- familjebidrag 208, 210
- familjemål 164–167, 174–177, 189, 191–193
- fastighetsdomstolar 153–154, 157, 159–160, 169
- fastighetstaxering 204–208, 210
- folkbokföring och kyrkobokföring 204, 206
- folkmängd, relaterat till 85, 88, 90–91, 94
- frigång 110
- frihetsberövande 71–76, 90, 93, 95, 98–105, 109–125, 127, 141
- fri från påföljd 93, 98–103
- frikännande dom 168
- frivård 109–110, 116, 124–125
- fullföljdsfrekvens 157, 159–160, 166, 168–170, 187, 193
- fylleri 75–76, 92
- fällande dom 168
- fängelse 77, 82, 85–86, 89–90, 93, 95, 98–105, 108–124, 127, 141, 201–202
- fängelsetidens längd 104–105, 109, 112, 119, 123, 141
- förberedelse till brott 33
- föreläggande av ordningsbot 77, 79, 82, 93
- förenklad rättegång 157, 159, 164–166
- företagskonkurser 178–179, 182–183
- förmögenhetsskatt 208, 210
- försök till brott 33
- förvaltningsdomstolar 153, 204–210, 217
- förvandlingsstraff för böter 113, 116, 119, 122

- gravationsbevis 161, 163, 172
- gripande, gripna 11, 71, 112–113, 116–117
- grövre brott 27–28, 91

- handläggningstider 160, 165, 167, 169, 171, 191–192, 198–199, 207–208, 210

handräckning 178, 181
 historisk kriminalstatistik 21–28
 hovrätter 153, 155–157, 159, 177, 185, 187–193, 216
 huvudbrott 81, 113
 huvudpåföljd 77, 82, 86, 89, 93, 98–103
 hyresnämnder 153, 211–214, 216–217
 häkten 116–117, 122
 häktning 71–76, 116–117, 122
 Högsta Domstolen 153, 155–157, 159, 176–177, 185, 194–199, 216

inkomstskatt 204, 206, 208, 210
 insamlingsrutiner 14, 80, 106, 131, 154–156
 inskrivningsärenden 153, 157, 161, 163, 172
 intagna på kriminalvårdsanstalt 115–124
 inteckningar 157, 161, 163, 172, 180–181
 internationell kriminalstatistik 112, 142–152
 internering 93, 113, 116, 122, 201–202
 interneringsnämnden 216

jordabalken (JB) 214
 justitiekanslern (JK) 218–219
 justitieombudsmannen (JO) 218–219
 jämställighetsombudsmannen (JÄMO) 218–219

kammarrätter 153, 156, 204–205, 207–208
 kohortstatistik 126–127
 kommunalbesvärsmål 208, 210
 konkurser 178–179, 181–183, 186
 konkursärenden 181
 konsumentverket/konsumentombudsmannen (KOV/KO) 218–219
 kostnader
 – inom kriminalvården 124
 – av egendomsbrott 19
 – av rättshjälp 215–217
 kriminalregisterpåföljd 82, 85
 kriminalstatistiska undersökningar 15
 kriminalvård 109–125
 kriminalvårdsnämnd 112, 216
 kriminalvårdsstyrelsen 109, 112, 114, 216
 kronofogdemyndigheter 155, 179–180, 186
 kvinnor 18, 20, 23, 28, 58–70, 84, 86–88, 91, 95, 97, 99, 102–103, 105, 109, 120, 130, 137, 148, 203
 kyrkoböckföring 35, 57, 82, 84, 106
 körkortsmål 204, 207–208, 210

lagen om omhändertagande av berusade personer (LOB) 74–76
 lagen om tillfälligt omhändertagande (LTO) 71–76
 lagen om unga lagöverträdare (LUL) 83, 93, 98–99
 lagen om vård av missbrukare (LVM) 83, 93, 98–99, 207
 lagen om vård av unga (LVU) 83, 207
 lagfarter 154, 161, 163, 173
 lagförda personer (för brott) 21–28, 77–108, 126–127, 128–141, 168
 lagsökning 162–163, 165–166, 178, 181, 189
 lagändringar 81, 131
 livstid (fängelse) 77, 104–105, 109, 119

läkarintyg 168
 län 40, 42, 107, 173
 länsrätter 153, 155–156, 204, 206–207, 216
 lösöreköp 172

marknadsdomstolen (MD) 216, 218–219
 medborgarskap 17, 19, 35, 57–58, 84, 86–87, 91, 95, 106, 130, 138
 medelbeläggning på kriminalvårdsanstalter 116
 medelfolkmängd 40–43, 54, 82, 85, 88, 94, 176, 220–221
 medverkan till brott 33
 mervärdeskatt 206, 208, 210
 miljöskyddsmål 169, 188
 misshandel (historisk statistik) 22–23
 misshandel (nordisk statistik) 147
 misshandelsamhet 110, 123
 misstänkta personer (för brott) 57–70
 mord och dråp (historisk statistik) 21–22
 mord och dråp (nordisk statistik) 146
 mål
 – beskattningsmål 204–210
 – besvärsmål 153, 155, 170, 171, 194–199, 216
 – brottmål 153–155, 157, 159, 162–163, 167–168, 187–188, 190–199, 216
 – familjemål 164–166, 174–177, 189, 191–193
 – fastighetsdomstolsmål 153–154, 159–160, 169, 189, 191–193, 216
 – fastighetstaxering 204–208, 210
 – körkortsmål 204, 207–208, 210
 – miljöskyddsmål 169, 188
 – notariemål 167–168
 – sociala mål 207–208, 210
 – tullmål 208, 210
 – tvistemål 153–155, 157, 159, 162–166, 187–199, 216
 – vattenmål 153, 155, 157, 160–161, 170–171, 189–191, 193

narkotikastatistik 128–141, 203
 nordisk kriminalstatistik 111, 142–152
 notariemål 167–168
 nådeansökningar 155, 200–203
 näringsfrihetsombudsmannen (NO) 218–219
 näringsförbud 155, 179, 185

offentliga ackord 154–155, 179, 181, 184
 offentligt biträde 215–217
 offer för brott 16–20
 omhändertagande av berusade personer, lag om (LOB) 74–76
 myndighetsförklaring 156, 165–166, 174–175, 189, 191–193
 opublicerad statistik 37, 84
 ordningsbot, godkänt föreläggande av 29, 77, 80, 83, 93

patent 210
 permissioner från kriminalvårdsanstalterna 110, 123
 personutredning 168
 polisstatistik 29–70, 142–152
 processtatistik 153–219
 prövningstillstånd 155, 194–195, 197–199

- prøvotid 113–114
 psykiatrisk vård 82, 93, 98–103, 108, 116, 122
 publicering av rättsstatistiken 14–15, 36–37, 83–84, 114, 133, 158
 påföljd eftergiven 93, 98–103, 108
 påföljder för brott 82, 85–86, 89–90, 93–95, 98–103, 108
- regeringsrätten 153, 155–156, 204–205, 209–210, 216
 regional redovisning 40, 42, 107, 138, 173
 resning 194, 197
 riksdagens ombudsmän (JO) 218–219
 riksåklagaren (RA) 218–219
 rymningar från kriminalvårdsanstalt 110, 122
 rån (historisk statistik) 25
 rån (nordisk statistik) 149
 rättegångsbalken 20 kap 7 § 1 83, 93, 98–103
 rättens sammansättning 167–168
 rättshjälp 155, 215–217
 rättshjälpsnämnd 155, 215, 217
 rättspsykiatrisk undersökning, undersökningsfall 116, 122, 168
 rättsstatistik, översikt 11–15
 rättsstatistiska undersökningar 15
 rättsväsendets informationssystem (RI) 14, 80, 112, 154–155
- sjöfartsregistret 154, 157, 159, 161, 172
 skattetillägg och förseningsavgift 206, 208, 210
 skilsmässa 154, 165–166, 174–177, 189, 191–193
 skyddstillsyn 77, 82–83, 85–86, 89, 93, 98–103, 108, 111, 113, 124–125
 slutna psykiatrisk vård 82–83, 93, 98–103, 108, 116, 122
 socialtjänstlagen (SoL), vård enligt 93, 98–103, 108, 207–209
 statistikomläggningar 34–35, 80, 132
 straff/påföljd 82–83, 85–86, 89–90, 93–95, 98–103, 108
 straffmyndig befolkning 85, 88, 94
 straffprocessuella frihetsberövanden 71–76
 strafftider 104–105, 109–110, 112, 119, 121
 straffföreläggande (SF), godkänt 77, 83, 93–94, 96–103
 stämpling 33
 stöld (historisk statistik) 23–26
 stöld (nordisk statistik) 150
 suspension 93
 särlevnad 177
- taxeringsmål 204–210
 tillfälligt omhändertagande, lag om (LTO) 71–76
 tingsrätter 153–185, 216
- tolk 167–168, 191
 tomträtt 154, 161, 163, 173
 tredskodom 164, 169
 tullmål 208, 210
 tvistemål 153–155, 157, 159, 162–166, 187–199, 216
- underrätter, allmänna 156, 159–185
 unga lagöverträdare, lag om (LUL) 83, 93, 98–99
 ungdomsfängelse 93, 116–118, 122, 125
 ungdomskriminalitet 28, 126–127
 uppbörd 204, 206, 208, 210
 uppklarade brott 52–53, 55–56
 uppklaringsgrund 55–56
 uppklaringsprocent 52–53
 utländska medborgare 17, 19, 28, 57–58, 81, 84, 86–87, 91, 95, 130, 138
 utvisade 95
- va-nämnd 153, 155, 160–161, 170
 vattendomstolar 153, 155, 157, 159–161, 170–171
 villkorlig dom 77, 82–83, 86, 89, 98–103, 108, 141
 villkorligt frigivna 109–110, 113, 116, 122, 125, 202
 våldtäkt (historisk statistik) 23
 våldtäkt (nordisk statistik) 148
 vård 82, 93, 98–103, 108, 141
 vård av missbrukare, lag om (LVM) 93, 98–103, 108, 141, 207
 vård enligt socialtjänstlagen (SoL) 93, 98–103, 108, 141, 207
 vård utom anstalt 122, 125
 vårdnad om barn 165–166, 174–175
- åtalsunderlåtelse (ÅU) 77, 83–84, 86, 89, 93–94, 98–103
 återfall i brott 110–111, 127
- äganderättsbevis 172
 äktenskapsbalken 164, 177
 äktenskapsförord 172, 174–175
 äktenskapsskillnader 154, 165–166, 174–177, 189, 191–193
 ändringsfrekvenser 187, 193, 199, 204, 206, 208, 210
- öppen psykiatrisk vård 82, 93, 98–103, 108
 översikt över redovisningen 4–10
 övervakning 109, 124–125
 övervakningsnämnder 112, 216

Fler skrifter från oss

Brott och rätt i siffror

Den ger svar på en mängd frågor om brottslighet, lagöverträdare och rättsväsende. Lättläst, 44 sidor.

Ungdomar och brott (utsedd till 1989 års SCB-publikation)

Beskriver ungdomsbrottsligheten utifrån ett antal frågeställningar. Lättläst, 49 sidor.

Utländska medborgare i kriminalstatistiken 1989

Beskriver brottsligheten bland utländska medborgare, 25 sidor.

Modern brottslighet och specialstraffrätt i ljuset av kriminalstatistiken

Beskriver den moderna brottslighetens utveckling enligt kriminalstatistiken under 1980-talet, 51 sidor.

Kvinnors rätt och orätt

En bok om kvinnor och brott – ett hittills försummat ämnesområde. Lättläst, 72 sidor.

Brott och straff i Sverige

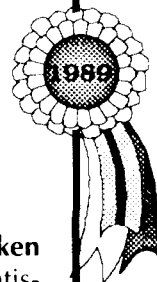
Historisk kriminalstatistik från 1750 till våra dagar i text, tabeller och diagram. 390 sidor.

Nordic Criminal Statistics

Brottsstatistik från Danmark, Finland, Norge och Sverige. Perioden 1950–1986 beskrivs i diagram, tabeller och text. På engelska, 34 sidor.

Konkurser

Promemoria som redovisar företags- och privatpersonskonkurser, länsvis. Företagskonkurserna även efter bransch, anställda och företagsform. Utkommer kvartalsvis, ca 20 sidor.

ISBN 91-618-0375-8
ISSN 0347-7541

SCB

Förlag

SCBs publikationer köps från SCB, **Distributionen**, 701 89 Örebro, tfn 019–17 68 00. De kan också köpas i bokhandeln eller i »**Statistikbutiken**«, Karlavägen 100, Stockholm. Katalogen »Färska fakta och sorterade siffror« ger en överblick över publiceringen. Nyhetsbladet »Siffer-tips« kompletterar katalogen med nyheter. »Årets tryck« visar allt som kommit ut under föregående år. Dessa beställs gratis från SCB. SCBs **Upplysningstjänst** tfn 08–783 48 01 eller tfn 019–17 62 00 kan också ge ytterligare hjälp.